

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A
VEŘEJNÉHO POŘÁDKU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE
2016
(VE SROVNÁNÍ S ROKEM 2015)**

Praha, 2017

Materiál byl vzat na vědomí usnesením vlády České republiky č. 395 ze dne 22. května 2017

OBSAH

1	SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU V ČR V ROCE 2016 – SHRNU TÍ	3
2	VÝVOJ TRESTNÉ ČINNOSTI A BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK.....	6
2.1	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O TRESTNÉ ČINNOSTI A O PŘESTUPCÍCH	6
2.2	ÚZEMNÍ ROZLOŽENÍ KRIMINALITY	7
2.3	PACHATELÉ TRESTNÉ ČINNOSTI	8
2.4	KRIMINALITA MLÁDEŽE	13
2.5	OBĚTI TRESTNÉ ČINNOSTI	15
2.6	PÁTRÁNÍ PO OSOBÁCH A VĚCECH	17
2.7	PŘESTUPKY	19
3	VÝVOJ NĚKTERÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	21
3.1	NÁSILNÁ KRIMINALITA	21
3.2	MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA	22
3.3	MAJETKOVÁ KRIMINALITA	23
3.4	HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA.....	25
3.5	DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ.....	34
3.6	KRIMINALITA PÁCHANÁ NA ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ.....	35
4	STĚŽEJNÍ PROBLEMATIKY VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI	41
4.1	VZNIK NÁRODNÍ CENTRÁLY PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU.....	41
4.2	KORUPCE	42
4.3	NELEGÁLNÍ MIGRACE	45
4.4	ORGANIZOVANÝ ZLOČIN	51
4.5	DROGOVÁ KRIMINALITA.....	53
4.6	OBCHOD S LIDMI	58
4.7	TERORISMUS	61
4.8	EXTREMISMUS	66
4.9	KYBERNETICKÁ KRIMINALITA	67
4.10	KYBERNETICKÁ BEZPEČNOST	68
4.11	BEZPEČNOST SILNIČNÍHO PROVOZU	71
4.12	BEZPEČNOST CIVILNÍHO LETECTVÍ	74
5	POLITIKA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	76
5.1	BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU	76
5.2	LEGISLATIVNÍ AKTIVITY	77
5.3	PREVENCE KRIMINALITY	81
6	EVROPSKÁ UNIE A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	93
7	MEZINÁRODNÍ SMLUVNÍ AKTIVITY, MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE, MEZINÁRODNÍ CELNÍ SPOLUPRÁCE A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE.....	98
8	OBLAST VÝZKUMU, POLICEJNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, ZNALECKÉ ČINNOSTI A PERSONÁLNÍ PRÁCE	103
8.1	OBLAST BEZPEČNOSTNÍHO VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ	103
8.2	ZNALECKÁ ČINNOST	104
8.3	POLICEJNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	105
8.4	POLICEJNÍ PRÁCE VE VZTAHU K MENŠINÁM	107
8.5	OBLAST PERSONÁLNÍ PRÁCE.....	108
9	EKONOMICKÁ OBLAST A INFORMAČNÍ SYSTÉMY	111
9.1	EKONOMICKÁ OBLAST	111
9.2	OBLAST INFORMAČNÍCH A KOMUNIKAČNÍCH SYSTÉMŮ	114
10	OBCENÍ POLICIE	117
11	ZKRATKY	118
12	TABULKOVÁ A GRAFICKÁ ČÁST	119

1 SITUACE V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU V ČR V ROCE 2016 – SHRUTÍ

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je informativním dokumentem předkládaným Ministerstvem vnitra. Jejím účelem je především poskytnout souhrnné informace o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, podat přehled o vývoji, struktuře a dynamice kriminality, jejích pachatelích a obětech, informovat o zjištěných i zajištěných škodách a zajištěných výnosech trestné činnosti, informovat o aktivitách exekutivy a legislativy v oblasti bezpečnostní politiky a identifikovat rizika a oblasti, na které je zapotřebí soustředit pozornost kompetentních orgánů státní správy.

Zpráva byla zpracována s využitím podkladů ústředních orgánů státní správy a dalších kompetentních subjektů¹

Zpráva obsahuje analýzu zjištěné kriminality na území ČR v roce 2016 v porovnání s rokem 2015 (meziroční změna je uvedena v závorkách, stejný formát je použit také u dalších údajů). Statistické údaje vycházejí primárně z údajů PČR.

Situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zůstala z pohledu Policie ČR v roce 2016 stabilizovaná. Stejně jako v předchozích letech nedošlo ani v roce 2016 k závažnému narušení veřejného pořádku.

Činnost subjektů zabývajících se zajištěním vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2016 však podstatným způsobem ovlivnily **aktuální hrozby zejména v oblasti terorismu, kyberkriminality a migrace.**

¹ Ministerstva vnitra a Policie České republiky, z podkladů ministerstev (spravedlnosti, obrany, financí, kultury, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, průmyslu a obchodu, dopravy, zahraničních věcí, ministerstva zdravotnictví a životního prostředí), Nejvyššího státního zastupitelství, Bezpečnostní informační služby, Generální inspekce bezpečnostních sborů, České národní banky, Národního bezpečnostního úřadu, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a Úřadu vlády ČR.

Situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v ČR v roce 2016

Z pohledu vývoje kriminality je pro rok 2016 charakteristický **pokles registrovaných trestných činů**. Jedná se o **nejnižší počet registrovaných trestných činů od roku 1994**. Kvantitativní pokles nápadu trestné činnosti oproti roku 2015 činí 11,8 %. Jedním z důvodů poklesu registrované kriminality může být i částečný přesun trestné činnosti do kyberprostoru. **Objasněnost vzrostla na 46,6 %.**

V roce 2016 dosáhla **výše zajištěného majetku z trestné činnosti** (podle trestního řádu) v rámci Policie ČR cca 9,94 mld. Kč, což je zatím historicky největší množství zajištěného majetku z trestné činnosti.

Dne 1. srpna 2016 vznikl sloučením Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality SKPV a Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV **nový útvar - Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV (NCOZ)**.

Při řešení **daňové kriminality**, která i v roce 2016 patřila k nejzávažnějším formám hospodářské kriminality organizovaného charakteru, se jako velmi efektivní ukázala zejména spolupráce orgánů policie, celních orgánů a pracovníků finančních úřadů jak na centrální tak, na regionální úrovni (v rámci tzv. KOBRY).

V roce 2016 se ČR v celosvětovém žebříčku vnímání míry korupce každoročně sestavovaného Transparency International umístila na 47. místě, což je propad o 10 míst. V roce 2016 byla přijata řada zásadních protikorupčních opatření.

Dne 18. března 2016 byl podepsán významný dokument na podporu řešení migrační krize – tzv. **prohlášení Evropské unie a Turecka,**

kterým bylo stanoveno, že všichni noví migranti, kteří vstoupí po 20. březnu nelegálně z Turecka na řecké ostrovy, budou navraceni do Turecka. Uzavření tzv. balkánské cesty výrazným způsobem přispělo ke snížení migrace do Řecka, naopak středomořská migrační trasa (přes Itálii) zaznamenala nárůst migrantů o cca 18 %.

V roce 2016 bylo zjištěno celkem **5 261 osob** (tj. o 38,6 % méně než v loňském roce) **při nelegální migraci na území ČR**. Z celkového počtu bylo 5 039 osob (tj. **95,8 % odhaleno při nelegálním pobytu a 222** (tj. 4,2 %) osob zjištěno **při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR**. V oblasti migrační politiky a zamezení nelegální migrace přijala Česká republika v roce 2016 celou řadu bezpečnostních opatření. Legislativní aktivity týkající se azylového systému, relokací a opatření v oblasti ochrany hranic a výměny informací byly přijímány i na úrovni EU.

Novým trendem v oblasti extremismu byla v roce 2016 snaha vytvářet **domobrany a tzv. paramilitární uskupení**. Tyto aktivity souvisely s dlouhodobou snahou různých subjektů zneužívat uprchlické krize, strachu z teroristických útoků a protimuslimských nálad v Evropě.

Český drogový trh je zaměřen zejména na metamfetamin a marihuanu. **Dochází ke komercializaci, velkoobjemové výrobě a distribuci metamfetaminu** se silným zapojením vietnamských kriminálních struktur, což má vliv na dostupnost této drogy na území České republiky. V platnost vstoupila **nová česko-německá smlouva o policejní spolupráci**, která umožňuje užší formy spolupráce v boji proti přeshraniční drogové kriminalitě.

Na úseku dopravní nehodovosti byl v roce 2016 zaznamenán nárůst počtu dopravních nehod o 6,2 %. Usmrceno bylo při dopravních nehodách 545 osob, což činí meziroční pokles o 17,4 %. Jedná se o **nejnižší počet osob usmrcených při dopravních nehodách od roku 1961**, od něhož dopravní policie disponuje souvislou statistikou dopravní nehodovosti. I přesto Česká republika stále zaostává v oblasti

bezpečnosti silničního provozu za ostatními zeměmi EU.

V roce 2016 zaznamenala Česká republika téměř dvojnásobný nárůst případů porušení úmluvy CITES, která se zabývá **nezákonným obchodem s ohroženými druhy živočichů a rostlin**. V České republice byl rovněž zaznamenán rozvinutý **organizovaný obchod se slonovinou, nosorožčími rohy a produkty z tygrů**, které se využívají v tradiční asijské medicíně. Počet záchytů exemplářů CITES se v porovnání s rokem 2015 takřka zdvojnásobil.

V České republice došlo k významnému **poklesu výkupu odcizených věcí z kovů**. Na tomto trendu se pozitivně projevovalo zejména zavedení bezhotovostní platby za výkup kovů, identifikační povinnost osob a vykupovaných věcí a intenzivní kontrolní činnost státních orgánů.

Preventivní aktivity byly zaměřeny především na sociálně vyloučené lokality, kriminalitu páchanou na seniorech, podporu programů na ochranu majetku, prevenci recidivy, dobrovolnickou službu a další.

Hlavní bezpečnostní události roku 2016 v ČR

Výrazným tématem roku 2016 byly zejména teroristické útoky v Evropě a dalších státech mimo Evropu, které významně ovlivnily činnost bezpečnostních složek v zemích Evropské unie i mimo ni.

V návaznosti na teroristické útoky v Evropě a bezpečnostní hrozby spojené s případným teroristickým útokem, radikalizací společnosti, islamofobií či pronikáním radikálních učení na naše území jsou v ČR, stejně jako v Evropě, přijímána opatření k snížení rizika podobných útoků a projevů a minimalizaci jejich případných dopadů.

V reakci na aktuální situaci schválila vláda ČR svým usnesením č. 1125 ze dne 14. prosince 2016 **Audit národní bezpečnosti**. Audit se věnuje

deseti okruhům hrozeb, které byly vybrány expertní skupinou v lednu roku 2016: Terorismus, Extremismus, Organizovaný zločin, Působení cizí moci, Bezpečnostní aspekty migrace, Přírodní hrozby, Antropogenní hrozby, Hrozby v kyberprostoru, Energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a Hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů. Nad rámec materiálu byla samostatně zpracována ještě kapitola Stabilita měny a finančních institucí v gesci České národní banky.

Audit ověřuje jednak schopnost státu identifikovat konkrétní bezpečnostní hrozbu a přijmout vůči ní preventivní opatření, jednak schopnost reagovat na nastalou krizi, kterou je potřeba řešit.

Ministru vnitra byl výše zmíněným usnesením vlády uložen úkol vypracovat do 30. dubna 2017 **Akční plán k Auditů národní bezpečnosti.**

Ke konci roku 2016 byly na tomto plánu zahájeny přípravné práce. Celé znění Auditů národní bezpečnosti je dostupné na webových stránkách Úřadu vlády ČR².

Rostoucí digitalizace veřejné i soukromé sféry znamená také **rostoucí rizika i intenzitu útoků v kyberprostoru.** V roce 2016 byly zaznamenány průniky do komunikačního a webového prostředí státní správy i informačních a komunikačních systémů soukromoprávních korporací. Na vzestupu je i šíření škodlivého kódu ransomware, který způsobuje zašifrování dat či nefunkčnost počítače. Roste i počet případů páchání informační kriminality (podvodná jednání, mravnostní delikty apod.). Lze očekávat, že tento trend bude aktuální i do budoucna, a to včetně hrozby kyberšpionáže.

---

²<https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

2 VÝVOJ TRESTNÉ ČINNOSTI A BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK

2.1 Základní údaje o trestné činnosti a o přestupcích

Celková kriminalita	218 162	(-29 466, -11,8 %)
Počet přímo objasněných skutků	101 678	(-10 463, -9,3 %)
Počet dodatečně objasněných skutků	14 439	(+497, +3,5 %)
Počet objasněných skutků celkem	116 117	(-9 966, -7,9 %)
Objasněnost přímá	46,6 %	(+1,4 %)
Počet stíhaných osob	93 379	(-8 504, -8,3 %)
Výše zjištěných škod	24,8 mld. Kč	(-2,1 mld. Kč, -7,8 %)
Výše zajištěných hodnot	41,5 mil. Kč	(-376,8 mil. Kč, -90 %)

V roce 2016 bylo registrováno celkem 218 162 trestných činů, což je o 29 466, tj. o 11,8 % méně, než v roce 2015. Jedná se o **nejnižší počet trestných činů od roku 1994**. Z toho bylo přímo objasněno celkem 101 678 trestných činů, což je o 10 436 méně než loni. Přímá **objasněnost³ trestné činnosti stoupla na 46,6 % (+1,4 %), což je nejlepší výsledek od roku 1994**. Počet dodatečně objasněných⁴ trestných činů stoupl na 14 439 (+497, +3,5 %). Počet stíhaných osob se snížil na 93 379 osob, což je o 8 504, tj. o 8,3 % méně.

Škody způsobené trestnou činností se snížily o cca 2,1 mld. Kč na částku cca 24,8 mld. Kč. Výše zajištěných hodnot na místě činu (nejedná se však o výnosy z trestné činnosti, tedy majetek zajištěný podle trestního řádu) činila cca 41,5 mil. Kč, což představuje snížení o cca 376,8 mil. Kč. Největší pokles registrovaných trestných činů byl v roce 2016 u krádeží prostých na 71 224 (-13 569 -16 %) a krádeží vloupáním na 28 220 (-6 256, -18,1 %) skutků.⁵

---

³ Vyskytuje-li se v textu pojem *přímo objasněné skutky*, jedná se o skutky, kde datum zahájení trestního řízení i datum objasnění je v období od 1. 1. do 31. 12. předmětného roku.

⁴ U pojmu *dodatečně objasněné skutky* se jedná o skutky, kde datum zahájení trestního řízení je před 1. 1. předmětného roku a datum objasnění je v období od 1. 1. do 31. 12. předmětného roku.

2.2 Územní rozložení kriminality

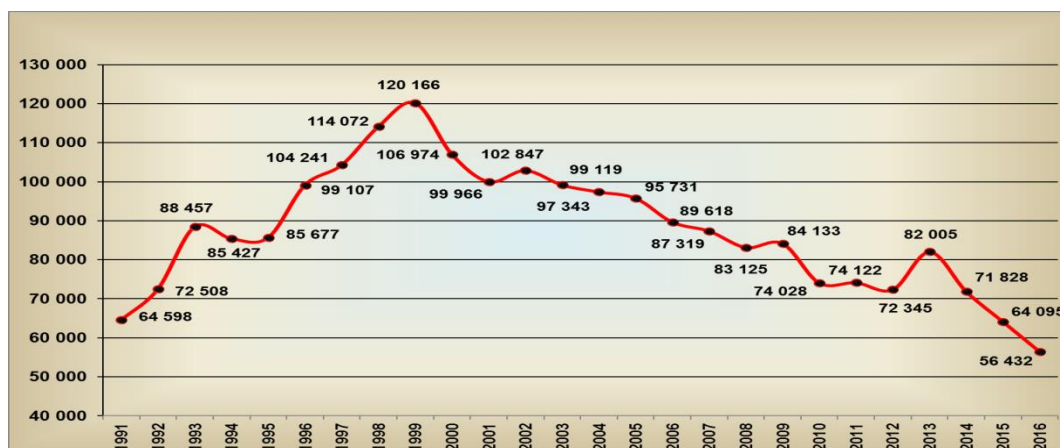
V roce 2016, podobně jako v předchozích letech, mělo **nejvyšší podíl na celkové kriminalitě** hlavní město Praha s 25,8 % (0 %) celorepublikového nápadu, následuje Moravskoslezský kraj s 12,1 % (- 0,1 %) a Středočeský kraj s 10,1 % (-0,1 %). Na kriminalitě se rovněž významně podílí Jihomoravský kraj s 9,9 % (+ 0,3 %) a Ústecký kraj s 8,4 % (- 0,1 %). Ostatní kraje se podílejí 5 a méně procenty. **Nejnižší podíl na celkové kriminalitě** měl Karlovarský kraj s 2,2 % (- 0,1 %), dále kraj Vysočina s 2,7 % (0 %) a Pardubický kraj s 2,7 % (0 %).

Nejvyšší přímou objasněnost vykázal Karlovarský kraj se 67,8 %, Pardubický kraj s 63,9 %, Královéhradecký kraj s 62,8 %, Jihočeský a 62,7 % a Ústecký se 62,3 %. Objasněnost vyšší než 50 % nevykázaly pouze Středočeský kraj (47,2 %), Jihomoravský kraj (42,3 %) a hlavní

město Praha (25,1 %).

V roce 2016 nebyl zaznamenán nárůst kriminality v žádném kraji. Největší kvantitativní pokles byl registrován v hlavním městě Praze (-7 663, -12 %), Moravskoslezském kraji (-3 836, -12,6 %) a Středočeském kraji (-3 318, -13 %), nejmenší pokles byl zaznamenán ve Zlínském kraji (-566, -7,1 %).

Praha zaujímá svojí rozlohou cca 0,6 % území ČR. Do tohoto prostoru je každoročně soustředěna cca čtvrtina celkově zjištěných trestných činů⁶ spáchaných na území ČR (v roce 2016 25,9 %). V Praze bylo v roce 2016 zjištěno 56 432 (-7 663, -12 %) trestných činů. V období let 2014 až 2016 došlo v Praze k významnému poklesu trestné činnosti (viz následující graf vývoje kriminality v období let 1991 až 2016).

⁶ Praha jako největší město ČR je na rozdíl od ostatních regionů charakterizováno zcela specifickými kriminogenními faktory. Mezi objektivní faktory patří zejména vysoká hustota obyvatelstva, charakter hospodářské struktury, rozsáhlá obchodní síť, značný počet soukromých podnikatelů, intenzivní stavební činnost, velikost a kvalita infrastruktury, kumulace orgánů státní správy, koncentrace cizinců, soustředění historických památek atd. K subjektivním příčinám lze zařadit anonymitu pachatelů trestné činnosti, rizikové skupiny části mládeže, množství příležitostí k páčání trestné činnosti, sociální podmínky některých komunit.

2.3 Pachatelé trestné činnosti

Počet stíhaných nebo vyšetřovaných osob klesl za rok 2016 na 93 379 (-8 504, - 8,3 %). Recidivistů bylo stíháno 43 230, což činí 46,3 % z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob. Z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob tvořili muži starší 18 let 82,9 % a ženy starší 18 let 16,8 %. Počet pachatelů z řad nezletilých je 1 597, což činí 1,7 %, z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob, a mladistvých bylo v roce 2016 stíháno nebo vyšetřováno 2 458, což činí 2,6 % z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob (+ 12,4 %).

V roce 2016 se snížil počet pravomocně odsouzených osob oproti předchozímu roku 2015, a to z 65 569 na 61 399, tedy o 4 170 osob. O 774 osob poklesl počet odsouzených pro trestný čin krádeže (2015 – 13 986; 2016 – 13 212), snížení o 109 osob bylo zaznamenáno u trestného činu výtržnictví (2015 – 4 790; 2016 – 4 681), zvýšení o 257 osob bylo zaznamenáno u trestného činu ublížení na zdraví (2015 – 3 977; 2016 – 4 234), o 10 osob se snížil počet odsouzených pro trestný čin vraždy (ze 109 v roce 2015 na 119 v roce 2016) a snížil se počet pravomocně odsouzených pachatelů trestného činu loupeže - o 98 osob (2015 – 1 007; 2016 – 909).

Podíl jednotlivých druhů ukládaných trestů (včetně trestních opatření pro mladistvé) zůstává dlouhodobě v podstatě stejný. Nejčastěji byly ukládány tresty odnětí svobody s podmíněným odkladem – 39 236 osobám, což představuje 63,9 % z počtu odsouzených osob, nepodmíněné tresty odnětí svobody byly uloženy 9 485 osobám, tj. 15,4 %, trest obecně prospěšných prací 7 141 osobám, tj. 11,6 % a samostatný peněžitý trest 3 190 osobám, tj. 5,2 %.

Nepodmíněné tresty odnětí svobody byly nejčastěji ukládány ve výměře do jednoho roku – 5 541 osobám (58,4 % z uložených nepodmíněných trestů) a dále ve výměře od jednoho roku do pěti let – 3 281 osobám (35,7 %). Tresty ve výměře od pěti do patnácti let byly uloženy – 536 osobám (5,6 %), výjimečný trest od 15 do 25 let byl uložen 30 osobám (0,3 %).

Trestná činnost mladistvých

Mladiství spáchali v roce 2016 2 585 (- 162), tedy 2,5 % přímo objasněných trestných činů. Celkem bylo odsouzeno 1 313 mladistvých osob. Nejvíce mladistvých bylo odsouzeno soudy Severomoravského kraje – 287, dále soudy Severočeského kraje – 267 a soudy Jihomoravského kraje – 232 osob. Nejčastěji byli mladiství odsouzeni za trestné činy proti majetku.

Trestná činnost recidivistů

V roce 2016 spáchali recidivisté⁷ 61 359 (-11 620, -15,9 %) trestných činů, tedy 60,3 % přímo objasněných trestných činů. Stíháno bylo 43 230 recidivistů. Podíl recidivistů na celkovém počtu stíhaných osob je 46,3 %.

Z celkového počtu odsouzených osob bylo soudem označeno za recidivisty⁸ 3 383 osob. Nejvíce recidivistů bylo odsouzeno soudy Severomoravského kraje – 1 581, následují

⁷ Recidivistou ve smyslu policejní statistiky je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen. Výklad pojmu recidivista v jiných resortních statistikách (např. soudní, vězeňské) je odlišný od výkladu PČR – viz následující poznámka pod čarou.

⁸ Ministerstvo spravedlnosti chápe pod pojmem recidivista odsouzené, kteří již byli pro trestný čin odsouzeni a spáchali druhý nebo další trestný čin po právní moci předchozího odsuzujícího rozsudku, a soudy tuto okolnost, podle povahy předchozího odsouzení, považovaly za přitěžující. Na postupné snižování podílu recidivy u odsouzených osob měla vliv i novelizace ustanovení § 34 písm. l), dříve písm. k) trestního zákona, která dále zdůraznila materiální pojetí recidivy jako přitěžující okolnosti tím, že do uvedeného ustanovení doplnila výčet okolností, které soud musí brát v úvahu, a na základě nichž může dojít k závěru, že předchozí odsouzení pachatele nebude považovat za přitěžující okolnost recidivy. Toto ustanovení výslovně zakotvilo fakultativnost posuzování recidivy jako přitěžující okolnosti a vytváří překážku pro její mechanické posuzování soudní praxí.

soudy Středočeského kraje – 439 osob a soudy Severočeského kraje – 388 osob. Nejčastěji byli recidivisté odsouzeni za trestné činy proti majetku – 1 804 osob z toho 7 podle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a 1 797 podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Opatření

* Institut pro kriminologii a sociální prevenci zahájil v roce 2016 výzkum, zaměřený na odsouzené pachatele závažných násilných trestných činů a jejich kriminální historii ve smyslu předchozích pravomocných odsouzení. Hlavním cílem výzkumu, jehož ukončení je plánováno na rok 2019, je získat nové kriminologické poznatky o kriminální historii odsouzených pachatelů závažných násilných trestných činů v ČR, využitelné v oblasti predikce kriminální recidivy, sankční politiky, či zacházení s pachateli závažné násilné kriminality.

Trestná činnost páchaná cizími státními příslušníky

V roce 2016 **cizinci spáchali 9 252 (+292) trestných činů, tedy 9,1 % (+1,1 %) přímo objasněných trestných činů.** Z celkového počtu 93 379 trestně stíhaných osob se jednalo o **7 559 cizinců**, což představuje **8,1 % z počtu stíhaných osob.**

Z celkového počtu **odsouzených** bylo 5 011 **cizinců**, což představuje 8,3 % z odsouzených osob v roce 2016. Nejvíce odsouzených cizinců bylo příslušníky Slovenské republiky – 1 735 osob (33,9 % odsouzených cizinců), příslušníky Ukrajinské republiky – 1001 osob (19,6 %) a dále Vietnamské socialistické republiky – 355 osob (6,9 %). Počet odsouzených příslušníků SR se meziročně snížil o 110 osob.

Počet vězňených osob

Počet vězňených osob (obviněných, odsouzených a chovanců) v roce 2016 (k 30. 12. 2016) oproti předchozímu roku vzrostl na 22 496 osob (+ 2 521 osob). V roce 2016 došlo zejména k nárůstu chovanců (+ 25, tj. o 52 %) a odsouzených (o 2 645, tj. 15 %). V současné

době je počet vězňených osob přibližně na stejné úrovni jako v roce 2011 a v roce 2012, tj. před amnestií prezidenta republiky, která byla vyhlášena v roce 2013.

Z důvodu nedostatku finančních prostředků jsou stále zhoršovány stavebně technické podmínky pro ubytování odsouzených. Chybí cca 2300 ubytovacích míst, především pro výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence. Využitelnost kapacity vězeňských zařízení (na 4 m² ubytovací plochy) je 108 %. S tím souvisí i nedostatečný počet zaměstnanců přicházejících do přímého styku s vězňenými osobami. V roce 2016 byly zlepšovány podmínky ve vazebních věznicích a odděleních výkonu vazby, stavebně technické podmínky pro ubytování obviněných a vnitřní vybavení cel.

Oproti roku 2015 došlo v roce 2016 k výraznému nárůstu počtu zahájených úkonů trestního řízení proti vězňeným osobám (v roce 2015 zahájily policejní orgány úkony trestního řízení ve 411 případech proti 458 vězňeným osobám, pravomocně bylo odsouzeno 40 vězňených osob, v roce 2016 zahájily policejní orgány úkony trestního řízení v 623 případech proti 756 pachatelům, pravomocně odsouzeno bylo nejméně 70 osob.

Zvyšující se nárůst vězňených osob, nedostatek ubytovacích kapacit a nedostatečný počet vězeňského personálu může do budoucna velice negativně ovlivnit úroveň vnitřní bezpečnosti ve věznicích a vazebních věznicích.

Opatření

* Vnitřní bezpečnosti se průřezově dotýká zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, publikovaný pod č. 58/2017 Sb. Přijatá novela trestního zákoníku a vězeňských předpisů má za cíl změnit dosavadní systém vnější diferenciaci věznic, kdy má dojít k redukci současných čtyř základních typů věznic na typy dva (věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou). Věznice s ostrahou pak bude vnitřně diferencována na tři oddělení, a to podle míry jejich zabezpečení; o zařazení do

konkrétního oddělení bude rozhodovat ředitel věznic. Změna vnější diferenciací věznic je dlouhodobě poptávána odbornou veřejností a je i jedním z cílů Koncepce vězeňství do roku 2025 a bezesporu patří mezi nejvýznamnější změny českého vězeňského systému posledních let. Důvodem pro tuto změnu je snaha o zlepšení penitenciárního zacházení s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a zvýšení bezpečnosti ve věznicích.

Právnícké osoby jako pachatelé trestné činnosti

V roce 2016 bylo stíháno nejvíce právníckých osob podle § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (Podvod – 54 právníckých osob), podle § 241 (Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby – 53 právníckých osob) a podle 240 tr. zákoníku (Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby – 50 právníckých osob).

Přehled stíhaných obžalovaných a pravomocně odsouzených právníckých osob podle paragrafů dle trestního zákoníku je uveden v tabulkové části.

Opatření

* Dne 1. 12. 2016 nabyl účinnosti zákon č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem došlo ke změně ve způsobu vymezení okruhu trestných činů, za které mohou být právnícké osoby trestně odpovědné (místo pozitivního výčtu trestných činů, za které může být právnícká osoba trestně stíhána, zákon obsahuje negativní výčet trestných činů, jejichž spáchání nebude možné právnícké osobě přičítat). Zároveň byly pozměněny podmínky, za kterých lze protiprávní jednání fyzické osoby přičíst osobě právnícké.

Činnost probační a mediační služby

V roce 2016 evidovala střediska probační a mediační služby celkem 29 755 spisů (vč. mládeže). Ve srovnání s celkovým počtem evidovaných spisů na jednotlivých střediscích v

roce 2015 (30 735) došlo k mírnému poklesu, a to o 3,2 %.

V rámci agendy přípravného řízení a řízení před soudem byla Probační a mediační služba pověřována především přípravou podkladů pro rozhodnutí soudů či státních zastupitelství např. v případech uložení trestu domácího vězení či obecně prospěšných prací a zprostředkováním řešení konfliktu mezi pachatelem a obětí trestného činu. (89 % případů přípravného řízení a řízení před soudem).

V rámci vykonávacího řízení byla Probační a mediační služba nejčastěji pověřena zajištěním výkonu trestu obecně prospěšných prací (46 % případů vykonávacího řízení) a výkonu dohledu probačního úředníka uloženého jako součást podmíněně odloženého trestu odnětí svobody (36 % případů vykonávacího řízení).

Trestná činnost příslušníků a občanských zaměstnanců bezpečnostních sborů⁹

V roce 2016 Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen GIBS) zadokumentovala protiprávní jednání u 418 (+36) osob v rámci prošetřované trestné činnosti spadající do její pravomoci, z toho ve dvou (+1) případech se jednalo o právníckou osobu.

Zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení bylo realizováno u 247 (-11) osob:

- 112 (-31) příslušníků a 12 (+6) zaměstnanců PČR,
- 30 (+9) příslušníků a 4 (0) zaměstnanců Vězeňské služby ČR ,
- 6 (-4) příslušníků a 2 (+2) zaměstnanců Celní správy ČR,

⁹ GIBS provádí vyhledávání, odhalování, prověřování a vyšetřování trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců PČR, Vězeňské služby ČR a Celní správy ČR. Dále prověřuje a vyšetřuje trestné činy civilních osob ve formě spolupachatelství spolu s pachateli z uvedených bezpečnostních sborů.

- 81 (+7) civilních osob, včetně jedné (+1) právnické osoby.

Návrh státnímu zástupci na zahájení trestního stíhání nebyl podán proti žádnému příslušníkovi GIBS. U výše uvedených 247 osob bylo GIBS zadokumentováno celkem 370 (-84) trestných činů, z toho jich 170 (-90) měl spáchat příslušník PČR, 44 (+14) příslušník Vězeňské služby ČR, 10 (-11) příslušník Celní správy ČR, 15(+2) zaměstnanec PČR, 7 (+1) zaměstnanec vězeňské služby ČR, 4 (+4) zaměstnanec Celní správy ČR a 120 (-4) civilní osoba.

V roce 2016 GIBS podala na 195 pachatelů návrh na podání obžaloby a na 18 pachatelů předložila zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení. Konkrétně na 92 příslušníků PČR, 29 příslušníků Vězeňské služby ČR, 6 příslušníků Celní správy ČR, 5 zaměstnanců PČR, 4 zaměstnance Vězeňské služby ČR, 2 zaměstnance Celní správy ČR a 75 civilních osob.

V roce 2016 GIBS zahájila trestní stíhání nebo sdělila podezření v rámci zkráceného přípravného řízení u 13 (-4) pachatelů, jež se dopustili trestné činnosti vykazující korupční jednání a spáchali celkem 19 (-26) trestných činů.

V problematice domácího násilí zahájila GIBS trestní stíhání u 6 (+3) pachatelů, u kterých dokumentovala celkem 10 (+2) trestných činů.

V případech trestné činnosti se znaky nepřiměřeného fyzického nebo psychického násilí, brutality, nelidského zacházení, ponižování a mučení při výkonu pravomoci GIBS v roce 2016 zahájila trestní stíhání nebo sdělila podezření v rámci zkráceného přípravného řízení celkem 20 (+10) pachatelům. U těchto pachatelů dokumentovala dohromady 32 (+19) trestných činů, z nichž nejčastějším trestným činem bylo zneužití pravomoci úřední osoby 20 (+13).

Soudy pravomocně odsoudily 121 příslušníků Policie ČR, což představuje nárůst oproti předchozímu roku 2015 (tehdy celkem 87) o 34 příslušníků. Nejčastěji byli příslušníci Policie ČR odsouzeni pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 nového tr. zákoníku (32 příslušníků Policie ČR), za ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 nového tr. zákoníku (9 příslušníků Policie ČR). Osm

příslušníků Policie ČR bylo odsouzeno za podvod podle § 209 tr. zákoníku.

Trestná činnost příslušníků Armády ČR

Situaci v oblasti pořádku a bezpečnosti v Armádě ČR lze v roce 2016 charakterizovat jako stabilizovanou. Vojenská policie (dále jen VP) v hodnoceném období prověřovala 509 podezření ze spáchání protiprávního jednání (+26, +5%). VP šetřila celkem 159 podezření ze spáchání trestných činů (+ 16, +10 %) a celkem 210 přestupků. Mimo to VP šetřila 939 přestupků na úseku dopravy, z toho 603 přestupků se dopustili příslušníci a zaměstnanci rezortu obrany. Převažuje počet šetřených majetkových a hospodářských trestných činů (52; 33 %) nad vojenskými trestnými činy (21; 13 %).

Ze 118 ukončených případů podezření ze spáchání trestného činu bylo VP objasněno 89 %. Celkem 21 podezřelých osob bylo předáno vyšetřovateli PČR či státnímu zástupci k zahájení trestního stíhání a 36 vojáků bylo odevzdáno veliteli ke kázeňskému projednání.

V roce 2016 bylo v rámci rezortního „Programu prevence kriminality“ realizováno celkem 60 projektů vojenských útvarů v oblasti primární prevence, v jejichž rámci byla pozornost prioritně zaměřena na stanovené skupiny personálu s vyšší mírou rizikového chování a na specifické formy primární prevence v oblasti prevence kriminality včetně boje proti extremismu.

V oblasti prevence rizikového chování provedla Vojenská policie v hodnoceném období celkem 672 preventivních kontrol, z toho 172 kontrol v oblasti OPL, 500 kontrol v oblasti alkoholové toxikomanie. V rámci této preventivní činnosti bylo kontrolováno celkem 1 941 osob, z nichž u 7 byl zjištěn pozitivní výsledek na přítomnost alkoholu a u 1 pozitivní výsledek na přítomnost OPL.

Celkem bylo v roce 2016 odsouzeno 26 příslušníků Armády ČR. Nejčastěji byli příslušníci Armády ČR odsouzeni podle nového tr. zákoníku. za ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 nového tr. zák. – 10 osob a za svémocné odloučení podle § 205 nového tr. zákoníku – 4 osoby.

Projekt „Křehká šance“

Projekt probační a mediační služby „Křehká šance“ byl ukončen 30. listopadu 2015. Cílem tohoto projektu bylo zejména umožnit odsouzeným ve věznici, kteří prokázali svoji připravenost na předčasné propuštění, časnější návrat na svobodu.

Na tento projekt navazuje Projekt „Křehká šance“ II. Mezi hlavní cíle nového projektu patří poskytování komplexního a objektivního posouzení odsouzených připravujících se na podmíněné propuštění prostřednictvím komisi pro podmíněné propuštění, tvorba nového programu zacházení ve věznici ČR, vytvoření účinného modelu spolupráce mezi místní komunitou a věznicí a zejména tvorba návrhu systémového a legislativního řešení institutu podmíněného propuštění.

Projekt je oproti předchozímu projektu rozšířen o 9 nových věznic a bude tedy probíhat až v 18 věznicích České republiky.

SARPO – souhrnná analýza rizik a potřeb

V roce 2016 byla realizována další školení práce s riziky. Školení jsou zaměřena na osvojení si znalosti základních pojmů a teorie o faktorech ovlivňujících páchaní trestné činnosti. Školení jsou rovněž cílena na procvičení praktické dovednosti pracovníků při hodnocení rizik a potřeb pachatele a sestavení plánu na snížení rizik recidivního chování.

V roce 2016 byly realizovány 4 čtyřdenní školení a proškoleny dalších 44 probačních úředníků a asistentů. Ve sledovaném roce proběhlo 11 navazujících kasuistických seminářů.

V průběhu roku 2016 byla zahájena implementace změn nástroje SARPO II na základě zjištěných poznatků z pilotního projektu. Nově ustavená pracovní skupina SARPO zahájila v roce 2016 proces úprav nástroje i samotného systému hodnocení rizik a potřeb odsouzených. Hlavním cílem pracovní skupiny pro rok 2016 byly standardizace postupů a definic používaných při hodnocení rizik a potřeb, tak aby byla zajištěna vysoká úroveň objektivnosti výstupů. Dílčím cílem pak byl návrh uživatelsky přívětivého designu samotného nástroje. V roce 2016 byl také připraven a vydán nový manuál hodnocení rizik a potřeb, upravující postupy v této oblasti.

Systém dalšího vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby ČR

Projekt Systém dalšího vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby je realizován v rámci Norských fondů. V roce 2016 proběhly 3 školení zaměřených na problematiku předluženosti v probační práci, 16 školení Case managementu v rámci jednotlivých regionů a jedno školení Motivačních rozhovorů.

2.4 Kriminalita mládeže

Kriminalita mládeže v roce 2016 zaznamenala oproti roku 2015 pokles, a to jak u dětí mladších 15 let, tak u mladistvých. Celkově v roce 2016 spáchaly děti mladší 15 let 1 250 (-58) skutků. Mladiství spáchali v roce 2016 celkem 2 585 (-162) skutků. Nejvíce skutků bylo mladistvími spácháno na úseku majetkové kriminality (1 060 skutků, -204, -16,1 %), která byla zastoupená především krádežemi vloupáním do ostatních objektů (145 skutků, -71, -32,8 %), krádežemi prostými v jiných objektech (154 skutků, -19, -11 %), krádežemi v bytech (86 skutků, +5, +6,1 %) a krádežemi prostými – jiné na osobách (84 skutků, -8, -8,7 %). Násilná kriminalita (466 skutků, -18, -3,7 %) je zastoupena zejména úmyslným ublížením na zdraví (182 skutků, -17, -8,5 %), loupežemi (136 skutků, -7, -4,9 %) a vydíráním (52 skutků, -3, -5,5 %). Na úseku hospodářské kriminality (107 skutků, -1, -0,9 %), vyjma neoprávněného držení platebního prostředku (64 skutků, +3, +4,9 %), které souvisí spíše s majetkovou trestnou činností, má nejvýraznější zastoupení úvěrový podvod (7, -6, -46,2 %), poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (16, +7, +77,7 %), podvod (6, +2, +50 %) a padělání a pozměňování peněz (4, +1, +33,3 %).

U mravnostní kriminality došlo k výraznému zvýšení (244 skutků, +46, +23,2 %), převládá pohlavní zneužívání ostatní (161, +30, +22,9 %) a ostatní mravnostní trestné činy (21, +6, +40 %). Znásilnění bylo v roce 2016 stejně jako loni (34, 0, 0 %).

Kriminalita páchaná mládeží z hlediska statistických ukazatelů vykazuje z krátkodobého hlediska stav v podstatě setrvalý, za mírného poklesu nápadu oproti roku 2015.

Konzumace návykových látek včetně konopných drog se u mládeže postupně posouvá do vyššího věku. Pokračuje **pokles míry zkušeností mládeže s nelegálními drogami**, včetně konopných látek (zejména v případě opakovaného užívání konopných látek); výjimku tvoří **věková skupina 15 – 19 let, u níž byl zaznamenán další nárůst míry užívání konopných látek**. Od roku 2002 do roku 2016 je

podíl na drogových trestných činech u mladistvých mezi 15 – 18 lety 6% (v průměru cca 157 drogových trestných činů za rok) a u nezletilých pod 15 let 2% (v průměru cca 48 drogových trestných činů za rok). Za účelem opatření drog páchají mladiství nejčastěji krádeže, krádeže vloupáním, loupeže a podvody.

Česká republika patří k zemím s nejvyšší mírou užívání návykových látek dětmi, a to především alkoholu a tabákových výrobků.

Stále platí, že je mládež, a to již od 10 let, velmi **aktivní v kyberprostoru**. Projevuje se to vysokou mírou důvěřivosti v online prostředí, bez uvědomění si rizik, která jsou s tím spojena.

Proto mládež často zasílá své nahé fotografie (sexting), útočí na osoby neoblíbené v kolektivu (kyberšikana), zakládá si stránky na sociálních sítích v průměru od 9 let (byť facebook lze založit až od 13 let), komunikuje důvěřivě s osobami, které nezná (snadné oběti vydírání) atd. Přetrvávajícím celorepublikovým problémem je **stoupající počet kriminálních deliktů páchaných prostřednictvím sociálních sítí**, což souvisí se životním stylem příslušné věkové skupiny mládeže a jejich přílišnou otevřeností, důvěřivostí a sdělováním informací neznámým osobám bez domýšlení důsledku.

Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině, i když nejsou výjimkou útoky jednotlivce proti slabšímu, či dvojice, která si svoji oběť vybere záměrně. Trestná činnost je ve většině případů páchána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové). Bývá typické, že si pachatelé plně neuvědomují, jaké následky jejich jednání zanechá na oběti, svůj podíl na následku zlehčují, nepřipouští si odpovědnost a nechápou, proč by měli být trestáni. Právní povědomí dětí je velmi nízké. Pokud mládež páchá trestnou činnost, jejímž znakem je použití fyzického násilí, ať už se jedná o loupeže, ublížení na zdraví, znásilnění či vraždu, vyznačují se až nepochopitelnou brutalitou. **U fyzických útoků narůstá agresivita** a intenzita s cílem přemoci a zranit oběť. Pokud se oběť brání, pachatelé používají i kopy a údery

na hlavu již klečící či ležící osoby. Násilné trestné činnosti se dopouští děti od 12 až 13 let, v některých případech i mladší, zejména pokud je přítomna dysfunkčnost vývoje.

Trestné činnosti se dopouští nejvíce děti z výchovných ústavů, a to po dobu pobytu v ústavu, na útěku z něj i po odchodu z tohoto zařízení. Dále pak děti, které pochází z dysfunkčních rodin, z rodin sociálně slabých, nebo tam, kde výchova dítěte není prioritou. Latentní trestná činnost mládeže se často uskutečňuje formou provozování prostituce, užívání drog, šikanování, verbálních rasistických útoků, vandalismu včetně sprejerství a trestné činnosti páchané prostřednictvím internetu.

Nejčastěji se mladiství dopouští majetkové trestné činnosti, násilí proti jednotlivci nebo skupině, opilství a výtržnictví, vandalismu, toxikomanie, prostituce, gamblerství. Rozšiřuje se trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu, například porušování autorských práv, šíření a přechovávání pornografie či podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Dlouhodobě převládá zvýšený nápad majetkové trestné činnosti páchané osobami mladistvými i nezletilými, především krádeže, poškozování cizí věci, neoprávněné užívání cizí věci. Motivem páchaní této trestné činnosti bývá často závislost na omamných a psychotropních látkách, hraní na výherních automatech, pořízení si značkového oblečení, mobilních telefonů. V nepatrné míře mladiství páchají hospodářské delikty (zneužití platební karty, stahování filmů a jejich poskytování třetím osobám, používání nelegálních softwarů). Již byly zaznamenány i hackerské útoky.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci se zaměřil na výzkum příčin recidivy mladistvých pachatelů. Cílem výzkumu je poznání příčin a podmínek prvotní kriminální recidivy u mladistvých pachatelů. Na základě zkoumání osobnostních, sociálních, výchovných, trestněprávních i dalších charakteristik odsouzených mladistvých se bude výzkumný tým snažit odhalit důvody opakování trestné činnosti (provinění) u mladistvých, tj. proč se u mladistvých nedaří zastavit kriminální kariéru již v rámci reakce systému trestní justice na jejich

první provinění. Výzkum by měl být dokončen v roce 2019.

Činnost Probační a mediační služby

V roce 2016 evidovala střediska probační a mediační služby celkem 2 481 spisů mládeže. Ve srovnání s celkovým počtem evidovaných spisů na jednotlivých střediscích v roce 2015 (2 559) došlo k mírnému poklesu, a to o 3,1 %.

V rámci agendy přípravného řízení a řízení před soudem byla Probační a mediační služba pověřována zejména zprostředkováním řešení konfliktu mezi mladistvým pachatelem a obětí trestného činu. (91 % případů přípravného řízení a řízení před soudem).

V rámci vykonávacího řízení byla v případě mladistvých delikventů pověřena zajistit zejména výkon trestního opatření obecně prospěšných prací (24 % případů vykonávacího řízení) a výkonu dohledu probačního úředníka uloženého jako součást podmíněně odloženého trestního opatření odnětí svobody (21 % případů) či jako samotné opatření uložené dítěti mladšímu 15 let (15 % případů vykonávacího řízení).

Za nejdůležitější nástroj v rámci práce s mladistvými delikventy považuje Probační a mediační služba **rozšíření nabídky a tedy i dostupnosti probačních a resocializačních programů a rozvoj týmů pro mládež.** Obě uvedené opatření se Probační a mediační služba snaží podporovat v rámci realizace projektů z Evropského sociálního fondu. Probační a mediační služba se také aktivně podílí na akreditačním a dotačním řízení Ministerstva spravedlnosti určeném pro probační programy pro mladistvé pachatele. V roce 2016 mělo udělenou akreditaci pouze 14 probačních programů pro mladistvé delikventy. Zprávy o realizaci probačních programů pro mladistvé jsou zveřejňovány na webových stránkách probační a mediační služby www.pmscr.cz.

Činnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Ve školách a školských zařízeních je realizován Minimální preventivní program, který zahrnuje aktivity prevence rizikového chování. Program realizuje školní metodik prevence ve spolupráci s dalšími pedagogy, školskými zařízeními, nestátními neziskovými organizacemi, případně dalšími subjekty.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT) schválilo a zveřejnilo nový **Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** (č. j. MSMT-21149/2016). Metodický pokyn byl rozšířen o oblast násilí páchané žáky na pedagogy a o oblast šikany a násilného chování páchaného z důvodu jinakosti a o problematiku odpovědnosti rodičů a komunikace školy s rodiči.

MŠMT na rok 2016 vyhlásilo **dotiční program** na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování, na který ze svého rozpočtu vyčlenilo 20 mil. Kč. V rámci tohoto dotičního programu byly podpořeny zejména programy dlouhodobé primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží.

MŠMT nastavilo metodickou podporu existující struktury regionálních podpůrných zařízení Středisek výchovné péče a Pedagogicko-

psychologických poraden. **Pedagogicko-psychologické poradny** byly v roce 2016 podpořeny v rámci Programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování. Zároveň byly v roce 2016 podpořeny v rámci finanční podpory metodiků prevence částkou cca 5 mil. Kč.

V průběhu měsíce září 2016 uskutečnilo MŠMT změnu postavení a úlohy **školského ombudsmana**, který se věnuje vztahům ve školách - mezi učiteli, dětmi a rodiči. Ombudsman plní též mediační úlohu, pomáhá včas nalézt řešení tam, kde je potřeba najít shodu nebo narovnat vztahy v případech, kdy se významně narušila důvěra mezi aktéry (např. medializované případy nekomunikovaného slučování škol apod.).

MŠMT ustanovilo mezíresortní pracovní skupinu pro primární prevenci - složenou ze zástupců věcně příslušných resortů (Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva práce a sociálních věcí, zástupce Úřadu vlády) s cílem koordinace a zefektivnění aktivit v oblasti prevence ve školním prostředí. Na primární prevenci rizikového chování ve školách v České republice se zaměřila i celoplošná tematická šetření České školní inspekce.

Další informace jsou uvedeny v kapitole Prevence kriminality.

2.5 Oběti trestné činnosti

Od února 2016 byl v rámci Evidenčně statistického systému kriminality zcela změněn způsob evidence obětí (poškozených, statisticky objektů napadení). Původní systém byl primárně zaměřen na sledování trestných činů (skutků) a stíhaných osob. Oběti trestné činnosti nebyly evidovány vůbec, byly statisticky sledovány pouze objekty napadení, a to ještě velmi omezeně. Nový způsob statistické evidence, který byl zaveden v únoru 2016, by měl v budoucnu přinést přesnější evidenci obětí. Z výše uvedených důvodů není možné poskytnout relevantní data za rok 2016.

V roce 2016 došlo k opětovnému nárůstu počtu **speciálních výslechových místností**, které jsou určeny primárně dětským obětem, ale jsou využívány i při výsleších dalších zvláště zranitelných obětí, např. znásilněných žen či seniorů. K 31. 1. 2017 disponuje Policie ČR celkem 64 výslechovými místnostmi. Za rok 2016 v nich bylo provedeno přes 2 500 úkonů.

Stále **vyšší latence** je v případech domácího násilí, kdy oběť různými způsoby omlouvá chování agresora, není schopna a nechce řešit situaci. Souvisí to i s obavou oběti o její další existenci, zvláště pokud je závislá

na příjmu agresora. Je nutné připomenout, že i děti, vyrůstající v prostředí domácího násilí, jsou oběťmi.

Problematika **domácího násilí** je řešena převážně policisty služby pořádkové policie, kteří jsou k tomu zvláště proškoleni. V roce 2016 bylo sepsáno celkem 6 575 (-225) úředních záznamů o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí. Vykázáno bylo celkem 1 236 (+36) osob, z toho bylo 1 194 (+33) mužů a 42 (+3) žen.

Této problematice se věnuje nová koncepce v rámci akčního plánu k prevenci domácího násilí na léta 2016 – 2020, který si stanovil za cíl řešit problematiku násilí mezi partnery se zaměřením na děti jako oběti.

Dále je důležité zmínit **systém psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem dalších mimořádných událostí**, který se během roku 2016 přetransformoval do systému krizové intervence, jenž zajišťuje nepřetržitou první psychickou pomoc obětem, ale i policistům bezprostředně po traumatizujících událostech v každém krajském ředitelství policie. V roce 2016 byli policejní psychologové a vyškolení krizoví intervenenti z řad policistů přizváni k 1 068 událostem, učinili 2 911 kontaktů, v rámci kterých poskytovali krizovou intervenci 2 637 osobám. Jako příklad lze uvést nasazení policejních psychologů a krizových interventů u dopravních nehod autobusů s vysokým počtem obětí, u sebevražd a nehod s úmrtím nezletilých osob, kde byly zasaženy dětské kolektivy (např. poskytnutí psychologické pomoci v případě únosu dvou dětí v Ústeckém kraji).

Koordinačním bodem poskytování **krizové intervence** obětem mimořádných událostí s velkým počtem obětí je skupina krizové intervence oddělení vedoucího psychologa odboru personálního Policejního prezidia ČR, která též provozuje dvě nonstop telefonní linky (anonymní linku pomoci v krizi pro policisty, která je na základě dohody k dispozici i příslušníkům a zaměstnancům Hasičského záchranného sboru ČR, Vězeňské služby ČR, Celní správy ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů a Armády ČR, a linku pro podporu systému krizové intervence). Skupina krizové intervence také rozvíjí spolupráci s linkou 112, ze které jsou hovory se sebevražednou tematikou

přepojovány na anonymní linku pomoci v krizi. Anonymní linka pomoci v krizi zaznamenala v roce 2016 1 508 krizových kontaktů.

Činnost Probační a mediační služby

Probační a mediační služba kontaktuje v rámci své činnosti také oběti trestné činnosti. Podíl všech případů, kde figuruje fyzická oběť, se pohybuje v rozmezí od 50 % v případech kontrolovaných trestů do 60 % v rámci zprostředkování řešení konfliktu mezi pachatelem a obětí trestného činu.

V roce 2016 **probační úředníci zahájili spolupráci a poskytli pomoc a poradenství 6 446 obětem trestných činů**. Oproti odhadu z roku 2015 tak došlo k mírnému poklesu počtu obětí trestných činů, a to o 15 %.

V 89,6 % případů obětí se jednalo o dospělého, v 5,1 % o dítě či mladistvého a zbylých 5,3 % tvořily osoby starší 65 let, tedy senioři.

V rámci všech případů, ale zejména v přípravném řízení a řízení před soudem bylo v roce 2016 z pohledu pachatele provedeno 982 přímých mediací.

V polovině roku 2016 začala **realizace projektu Proč zrovna já? II**, který je zaměřen na komplexní poradenství pro oběti trestných činů. Tento projekt navazuje na úspěšný projekt Proč zrovna já?, který byl ukončen v roce 2015 a v rámci kterého bylo ve 40 poradnách v ČR poskytnuto poradenství více než 6 500 obětí. V navazujícím projektu bude odborné poradenství rozšířeno do dalších 15 měst (celkem tedy 55 poradenských míst), bude zaměřeno na zvláště zranitelné oběti, pro které bude vytvořen speciální program pomoci. Projekt počítá s realizací multidisciplinárních týmů pro oběti trestných činů, které bude zavádět také na krajské úrovni. Součástí projektu bude nově také realizace školení zaměřené na rozšíření odborných kompetencí sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách.

Opatření

* *Pod č. 56/2017 Sb. byl publikován zákon, kterým se mění zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve*

znění zákona č. 77/2015 Sb., a další související zákony. Tímto zákonem se vylepšuje stávající úroveň implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV a zároveň se reaguje na poznatky praxe. Jde zejména o rozšíření kategorie zvláště zranitelných obětí o osoby vysokého věku, oběti teroristického útoku, oběti trestných činů z nenávisti a o oběti trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, dále pak o rozšíření okruhu informací, které jsou obětem poskytovány dle potřeb samotných obětí a změny ve vedení registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Dále se přiznává nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně všem zvláště zranitelných obětem, tj. nejen dětem, jako v současné době.

* Schválen byl také vládní návrh zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů (publikován pod č. 59/2017 Sb.). Nová právní úprava zlepšuje postavení poškozených při uspokojování jejich majetkových nároků, neboť pro tento účel umožňuje využít majetek, který byl odčerpán na základě majetkových sankcí uložených v trestním řízení. Nově tak peněžní prostředky získané z uložených majetkových sankcí v trestním řízení nebudou příjmem státního rozpočtu, ale budou soustředěny na zvláštním účtu Ministerstva spravedlnosti a využity k výše uvedeným účelům.

Další opatření jsou uvedena v kapitole
Prevence kriminalit

2.6 Pátrání po osobách a věcech

Pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách

V oblasti cíleného pátrání bylo v roce 2016 zadrženo na území ČR 46 (+1) hledaných pachatelů trestné činnosti. Ve spolupráci se zahraničními policejními sbory bylo zadrženo dalších 19 (+10) osob v zahraničí.

V roce 2016 bylo vyhlášeno v informačním systému PATROS 17 944 (-1 229) pátrání po hledaných osobách a odvoláno bylo 14 610 (-1 386) pátrání po hledaných osobách.

V roce 2016 bylo vyhlášeno v informačním systému PATROS 3 271 (-348) pohřešovaných osob. Z uvedeného počtu bylo vypátráno 3 180 pohřešovaných osob (97,2 %). Dále bylo v roce 2016 vyhlášeno v informačním systému PATROS 1 191 (-129) pohřešovaných dětí. Dále bylo v roce 2016 vyhlášeno pátrání po 3 796 (+462) dětech s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou a preventivně výchovnou péčí.

Prostřednictvím národního koordinačního mechanismu po pohřešovaných dětech bylo v roce 2016 vyhlášeno 16 (+1) pátrání po pohřešovaných dětech s příznakem dítě

v ohrožení. Všechny děti vyhlášené do pátrání prostřednictvím národního koordinačního mechanismu byly vypátrány v pořádku.

V roce 2016 bylo vyhlášeno pátrání po 9 (+2) osobách neznámé totožnosti. Odvoláno z pátrání bylo 8 případů. Dále bylo vyhlášeno 44 (-26) mrtvol neznámé totožnosti. Odvoláno z pátrání bylo 30 případů (-11). Problémová je zejména identifikace mrtvých osob bez přístřeší (především na území hl. m. Prahy), identifikace sebevrahů a cizinců nelegálně pobývajících na území ČR.

Opatření:

* Jedním z úkolů pro rok 2016 vyplývajících z mezinárodních pracovních setkání národních jednotek ENFAST (European Network of Fugitive Active Search Teams) bylo ve spolupráci s EUROPOLEM zprovoznit **internetové stránky nejhledanějších osob** v Evropě. Tyto stránky pod názvem **EU MOST WANTED** jsou již zprovozněny a v současné době jsou na nich za ČR umístěny 3 hledané osoby. V této souvislosti proběhla koncem roku 2016 mediální kampaň

ke zviditelnění uvedených internetových stránek v rámci každého členského státu včetně České republiky.

Pátrání po věcech

Pátrání po vozidlech

V roce 2016 došlo k poklesu krádeží dvoustopých i jednostopých motorových vozidel. Tomuto trendu odpovídá i počet vyhlášených pátrání po motorových vozidlech. V roce 2016 bylo vyhlášeno do pátrání 5 977 (-1 626) dvoustopých vozidel a 497 (-216) jednostopých vozidel. Rovněž byl zaznamenán pokles při vyhledávání registračních značek do pátrání. V roce 2016 bylo vyhlášeno 5 740 (-1 121) registračních značek.

Na úseku krádeží motorových vozidel se pozitivně projevilo připojení do Schengenského informačního systému a systému INVEX, který efektivně brání přihlašování odcizených vozidel a obchodu s odcizenými náhradními díly.

Další informace jsou uvedeny v kapitole Majetková kriminalita, části věnované autokriminalitě.

Opatření:

* Policie ČR zefektivnila svou činnost v oblasti pátrání po motorových vozidlech v několika směrech. Především informační systém PATRMV nově obsahuje aplikaci umožňující **vložení fotografií** - markantů odcizených vozidel a dále **novou funkcionalistu "horká stopa"** přispívající k větší pružnosti při vyhledávání odcizených vozidel do pátrání. Významným prostředkem v boji s tímto druhem kriminality jsou **dohody o výměně dat, které uzavřela Policie ČR s Českou kanceláří pojistitelů a Ministerstvem životního prostředí.**

Pátrání po předmětech kulturního dědictví

V průběhu roku 2016 došlo na území ČR celkem k 404 (cca -4 %) případům **krádeží starožitných a uměleckých předmětů.** Předmětem zájmu pachatelů jsou nejčastěji obrazy, hodiny, sochy, které tvoří více jak ¾ celkového nápadu. Za rok 2016 byly ze zahraničí navraceny celkem 4 kusy soch a jeden zvon.

Jednalo se ve všech případech o požadavky z roku 2015.

V současnosti je vedeno jednání se zahraničními subjekty o navrácení 8 kusů soch a jednoho obrazu. U českých subjektů se podařilo zajistit 2 sakrální sochy a 6 obrazů. Nadále je průběžně prováděna revize záznamů v informačním systému PSEUD (**Portál systému evidence uměleckých děl**). Celkem systém obsahuje 19 286 záznamů odcizených a nalezených uměleckých děl. Systém je mimo Policii ČR využíván Ministerstvem kultury a Generálním ředitelstvím cel ČR.

Ve spolupráci s Národním památkovým ústavem i nadále realizuje Ministerstvo kultury monitoring nelegálního vývozu a pohybu našich kulturních statků v zahraničí. V roce 2016 se podařilo Národnímu památkovému ústavu vyhledat a ztotožnit celkem 6 kulturních statků pocházejících z trestné činnosti zaměřené na sakrální objekty. Z toho ve 3 případech byly vyhledány na území České republiky a ve 3 případech se jednalo o kulturní statky nezákonně vyvezené z České republiky do Rakouska a Spolkové republiky Německo. V průběhu roku 2016 se původním vlastníků podařilo vrátit celkem 5 kulturních statků ze Spolkové republiky Německo a u jednoho předmětu byla přislíbena repatriace z Itálie.

Opatření

* Ministerstvo kultury pokračovalo v realizaci programu **Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví.** V podprogramu A na zabezpečení objektů, v nichž jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví ve vlastnictví státu, krajů, obcí a církevních subjektů, bylo v roce 2016 ve 40 dotacích celkem uvolněno 8 199 000,- Kč na elektronickou zabezpečovací signalizaci, elektrickou požární signalizaci, uzavřený kamerový okruh a na další komunikační systémy a mechanické zábrany. Jednalo se jak o nové instalace, tak o modernizace či rozšíření stávajících zařízení. V některých případech byla využita i kombinace více systémů v jednom objektu, což přispívá ke zvýšení ochrany předmětů movitého kulturního dědictví.

Pátrání po odcizených věcech.

Za rok 2016 bylo vloženo do informačního systému KSU (Kriminalisticky sledovaná událost) 107 230 (-18 012) záznamů k odcizeným věcem. Z těchto záznamů bylo objasněno celkem 17 546 (-1 861; 16,4 %) případů. Dále bylo vloženo celkem 9 775 (-688) záznamů k nalezeným věcem, 10 241 (-406) záznamů k zajištěným věcem a 14 464 (-1 532) záznamů k věcem označeným jako předmět zájmu.

Opatření:

* *V informačním systému KSU je od roku 2013 zprovozněna funkcionální umožňující vyhlášené přesně definované druhy věcí do Schengenského informačního systému. Celkem již bylo vyhlášeno 4 095 záznamů do SIS, z toho v roce 2016 258 (+105) záznamů.*

Mezinárodní pátrání

V oblasti **mezinárodního pátrání v EU a schengenském prostoru** bylo v roce 2016 řešeno celkem 11 391 pozitivních zásahů (lustrací) na osoby a věci hledané v Schengenském informačním systému (SIS), jedná se o 19 % nárůst oproti roku 2015. Důvodem každoročního nárůstu je stále intenzivnější využívání SIS u zahraničních partnerů a nárůst počtu záznamů vložených do SIS v ČR. Důležitou roli hraje i pozitivní trend v používání nástrojů evropské legislativy zejména v justici. V roce 2016 vydaly české soudy 898 evropských zatýkacích rozkazů, což je o 42 % více, než v roce 2015.

V rámci **mezinárodního pátrání mimo schengenský prostor** bylo v zahraničí pro ČR zadrženo 10 mezinárodně hledaných osob. V ČR pak bylo zadrženo 13 mezinárodně hledaných osob, celkem tedy bylo zadrženo 23 osob.

2.7 Přestupky

Přestupky v působnosti služby pořádkové policie

Policisty služby pořádkové policie bylo v roce 2016 zjištěno celkem 780 233 (+10 180) přestupků podle zákona o přestupcích. Výrazně **nejvíce přestupků bylo zjištěno na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu** podle § 125c zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, a to 512 861 (+23 725), což je **65,73 % ze všech přestupků**.

Dále následují přestupky proti majetku podle § 50 zákona o přestupcích, kterých bylo zjištěno 117 681 (-15 444), a na úseku veřejného pořádku a občanského soužití podle § 47 až § 49 zákona o přestupcích, kterých bylo 103 814 (-9 581). Ostatních přestupků bylo zjištěno 24 283 (+9). Přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi bylo zjištěno 18 132 (+1 945).

V blokovém řízení bylo řešeno 512 343 (+23 029, 65,6 %) přestupků, přičemž byla na pokutách uložena částka ve výši 163 533 950 (+19 572 850) Kč. Oznámeno nebo odevzdáno podle § 58 odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích k projednání bylo 116 806 (-56 928) přestupků. Odloženo podle § 58 odst. 3

písm. b) zákona o přestupcích bylo 26 529 (-66 227, 3,4 %) přestupků, z toho z důvodu nezjištění pachatele 20 395 (-60 395), což je 76,9 % z celkem odložených přestupků.

Přestupky v působnosti služby dopravní policie

V roce 2016 bylo policisty služby dopravní policie zjištěno celkem 475 890 (-30 717) přestupků řidičů motorových vozidel a 20 479 (-1 603) dopravních přestupků ostatních účastníků silničního provozu. Na místě bylo v blokovém řízení vyřízeno 434 809 (-29 708, 91,4 %) přestupků řidičů motorových vozidel, za které byly v blokovém řízení uloženy pokuty v celkové výši 232,6 (-5,2) mil. Kč, 41 081 (-1 009) přestupků bylo oznámeno správním orgánům.

U řidičů motorových vozidel tvoří největší skupinu obdobně jako v roce 2015 **přestupky spočívající v překročení stanovené rychlosti jízdy** v počtu 188 638, tj. **39,6 %** z celkového počtu zjištěných přestupků. Na druhém místě jsou přestupky spočívající v nesprávném způsobu jízdy v počtu 70 949, tj. 14,9 %, a na třetím místě jsou přestupky spočívající v použití motorového vozidla nesplňujícího technické podmínky

pro provoz na pozemních komunikacích v počtu 57 584, tj. 12,1 %.

Mimo výše uvedených přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu bylo v rámci dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu v roce 2016 u řidičů motorových vozidel zjištěno požití alkoholických nápojů v 8 545 (-458) případech a požití návykových látek ve 3 334 (-36) případech.

Přestupky na úseku zbraní a bezpečnostního materiálu

V roce 2016 bylo na úseku zbraní a bezpečnostního materiálu zjištěno celkem 1 081 (+92) přestupků, z toho bylo vyřízeno 561 (+115, 51,9 %) přestupků blokově a uděleny blokové pokuty ve výši 228 900 Kč (52 000 Kč), 369 (-15) přestupků bylo oznámeno správním orgánům a 42 (+4) předáno orgánům činným v trestním řízení.

Přestupky v působnosti služby cizinecké policie

Přestupky na úseku služby cizinecké policie V oblasti přestupků podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů, které byly zjištěny policisty krajských ředitelství policie a Ředitelstvím služby cizinecké policie, došlo v roce 2016 k nárůstu. Do informačních systémů CIS a ETR bylo zaevidováno 31 184 (+3 414, +12,3 %) přestupků. Bylo uloženo 31 408 blokových pokut v celkové částce 17,1 mil. Kč (-454 000 Kč, tj. -2,6 %).

Důvodem zvýšení počtu přestupků jsou pravděpodobně opatření přijatá koncem roku 2015, která ukládala Polici ČR zvýšit aktivitu vůči možné nelegální migraci na území krajů, především pak na příjezdových komunikacích. To mělo praktický dopad především na ty státní příslušníky, kteří legálně cestují přes naše území a občas jim některé náležitosti chybí (cizinci nebyli mnohdy schopni předložit při pobytové kontrole především doklad o cestovním zdravotním pojištění).

Podle státní příslušnosti bylo nejvíce přestupků evidováno u občanů Ukrajiny (8 362, tj. 26,8 %), Rakouska (10,5 %), Polska (7,7 %), Srbska (7,5 %) a Slovenska (7 %). Nejvyšší meziroční změna, a to nárůst o 2 678 přestupků (tj. +47,1 %), byl zaznamenán u občanů Ukrajiny.

Opatření

Dne 1. 10. 2016 nabyl účinnosti zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tímto zákonem byla zřízena **evidence přestupků**, kterou spravuje Rejstřík trestů a ve které jsou evidovány vybrané přestupky podle zákona o přestupcích. Konkrétně se jedná o přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku a některé další přestupky jak podle zákona o přestupcích a tak podle zvláštních zákonů.

Právní úprava postihuje recidivu těchto přestupků odstupňováním výše pokut. Evidenci podléhají také některé další přestupky podle zákona o přestupcích a podle zvláštních zákonů za účelem posouzení spolehlivosti konkrétních osob, například posouzení spolehlivosti podle zákona o zbraních. Cílem bylo nahradit institut čestných prohlášení, jejichž prostřednictvím byla prokazována spolehlivost fyzických osob podle zvláštních zákonů, opisem z evidence přestupků. Příslušný orgán nyní získá informace potřebné k posouzení spolehlivosti osoby, aniž by byl odkázán na její součinnost.

* V roce 2016 byl schválen a dne 1. července 2017 nabude účinnosti **zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**, a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (blíže viz kpt. Legislativní aktivity).

3 VÝVOJ NĚKTERÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI

3.1 Násilná kriminalita

Na úseku násilné kriminality bylo v roce 2016 registrováno 14 233 (- 1 436, - 9,2 %) skutků a přímo objasněno 10 150 (- 900) skutků. Oproti roku 2015 došlo ke snížení nápadu i snížení počtu objasněných skutků. Přímá objasněnost se mírně zvýšila na 71,3 % (+ 0,8 %). Celkem bylo objasněno 11 706 (- 733) skutků. Celková objasněnost se mírně zvýšila na 82,3 % (+2,9 %).

Vraždy

V roce 2016 došlo ke spáchání celkem 136 (- 19, -12,3 %), tj. **k poklesu počtu spáchaných vražd**. Přímou objasněno bylo 127 (-8, tj. 93,3 %) vražd, celkem pak 139 (-9) vražd. Zatímco v roce 2015 bylo celkově objasněno 95,4 % vražd, v roce 2016 to bylo 102,2% (včetně dodatečně objasněných).

Klesl počet vražd na objednávku (registrována 1 (-3) vražda), vražd motivovaných osobními vztahy (registrováno 74 (-12) vražd) a sexuálně motivovaných vražd (registrována 1 (-1) vražda). Naopak se zvýšil počet vražd loupežných (registrováno 9 (+3) vražd). Motivace pachatelů vražd byla v roce 2016 obdobná jako v předchozích letech. Přesto, že byl zaznamenán pokles, nejvíc vražd bylo v roce 2016 spácháno z osobních vztahů. Jedná se o vraždy s podtextem získání finanční hotovosti nebo je zaznamenána návaznost na vydírání, nákup drog a prostituci, nebo vraždy vyvolané nesouladem v partnerských vztazích. Stejně jako v posledních třech letech vyvstává jako jeden z alarmujících faktorů skutečnost, že **velký počet vražd a pokusů vražd je spáchán brutálním způsobem na seniorech, rodičích a prarodičích**. Pachatelé jsou přitom recidivisté zpravidla v příbuzenském poměru s obětí. Ve většině případů jde právě o spontánní získání prostředků na nákup drog, alkoholu, krytí dluhů nebo jiných finančních závazků. Alarmující je skutečnost, že v roce 2016 **byly zaznamenány vraždy a pokusy vražd na policistech, kteří zakročovali** proti osobám,

kteří napadaly rodinné příslušníky nebo doprovázely exekutory při výkonu jejich činnosti.

Loupeže

U násilné trestné činnosti na úseku loupeží **došlo za rok 2016 oproti roku 2015 k poklesu**. V roce 2016 bylo spácháno 1 630 (-365, -18,3 %) loupeží. Přímou objasněno bylo 993 (-149, -13 %) loupeží, celkem 1 149 (-176, -13,3 %) loupeží. Počet loupeží spáchaných na finančních ústavech a jejich pobočkách činil 16 (-11, -40,7 %) skutků.

Nadále přetrvává trend páchaní **pouličních loupežných přepadení**, při kterých se pachatelé zaměřují na osamělé chodce, především ženy a seniory, nad kterými mají fyzickou nebo početní převahu. K samotnému přepadení dochází velice rychle ze zálohy, kdy vytypovaná oběť je napadena většinou zezadu, nebo je obstoupena útočníky. Jestliže se brání, je sražena na zem a často dochází, zejména u seniorů, ke vzniku různých poranění v důsledku pádu. Během útoku jsou oběti strženy šperky z drahých kovů nebo odcizen mobilní telefon, případně notebook a finanční hotovost. Další skupinou pachatelů pouličních loupeží jsou osoby mladistvé či nezletilé (především z řad romského etnika), které při loupeži v mnoha případech využívají početní převahy. Pachatelé se v těchto případech zaměřují na uloupení finanční hotovosti, platebních karet, mobilů nebo drobných šperků.

Dalším cílem pachatelů (většinou jednotlivců) jsou **herny a benzínové čerpací stanice**. Kurčité stagnaci dochází u loupežných přepadení v prodejnách zlatnictví nebo klenotnictví.

V rámci násilné trestné činnosti je rovněž řešena **problematika požárů**, pokud dojde ke škodě převyšující 10 mil. Kč. Ve sledovaném období bylo šetřeno 31 (+10) těchto případů, objasněno bylo 18 (+3) případů, 13 (+61) požárů je dosud v šetření. Oproti roku 2015 se jedná

o výrazný nárůst nápadu. Na tomto nárůstu se významně podílí případy požárů, kdy příčinou je technická závada - zjištěno 10 (+3) případů (z dosud objasněných). Počet mrtvých osob při všech požárech vzrostl na 119 (+10).

Opatření

* *Vláda souhlasila s podpisem Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. května 2011) usnesením ze dne 8. 2. 2016 č. 114, Úmluva pak byla podepsána 2. 5. 2016. Istanbulská úmluva je komplexním právním nástrojem, jehož účelem je ochrana žen a dívek*

před genderově podmíněným násilím včetně domácího násilí. Cílem Úmluvy je prevence, stíhání a odstranění všech forem násilí. Obsahem Úmluvy je široké spektrum nástrojů od programů prevence a zvyšování povědomí o násilí na ženách, přes ochranu obětí a poskytování služeb podpory jako jsou telefonické linky pomoci či azylové domy, až po zavedení kriminalizace trestných činů jako je například nebezpečné pronásledování, mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené sňatky, násilné přerušování těhotenství či násilná sterilizace. Úmluva obsahuje také ustanovení, jejichž cílem je usnadnit obětem řízení o udělení azylu nebo doplnkové ochrany.

3.2 Mravnostní kriminalita

V roce 2016 bylo spácháno 2 241 (-15, -0,6 %) mravnostních trestných činů. Přímá objasněnost se snížila na 69,2 % (-3,4 %). Nejčastějšími mravnostními trestnými činy v roce 2016 byly znásilnění - 649 (+51, + 8,5 %), pohlavní zneužívání ostatní - 619 (-59, - 8,7 %) a ostatní pohlavní úchyly - 342 (+16, + 4,9 %).

Mravnostní trestná činnost páchaná na dětech je motivována finančním ziskem (výroba, držení a šíření dětské pornografie), nebo dítětem jako snadnou kořistí. Mnohdy hledáním nepoznaného (tzv. chuť zakázaného ovoce). Sexuální zneužívání dětí se ve všech formách nejčastěji vyskytuje v rodině.

S ohledem na dostupnost internetu a zvyšující se komunikaci dětí prostřednictvím sociálních sítí lze sledovat **nárůst mravnostní trestné činnosti páchané prostřednictvím sociálních sítí a internetu**. Důvodem je podceňování virtuálního světa internetu, kdy jakékoliv vložené informace přestávají být ve vlastnictví jejich autorů, ale stávají se nekontrolovatelnými. Poměrně častým jevem je zasílání nahých fotografií nebo svlékání se před webovou kamerou za účelem seznámení se nebo získání prospěchu, nejčastěji finančního. Tento jev se týká dívek i chlapců, a to ve věku již od 10

let. Pachatelé mravnostní trestné činnosti se obhajují tím, že neznali skutečný věk obětí.

U dospělých obětí mravnostní trestné činnosti lze sledovat zvýšenou brutalitu pachatelů při útocích a využití převahy tam, kde se oběť neumí nebo nemůže bránit. Tyto oběti trestný čin mnohdy neoznámí, zejména pokud je pachatelem osoba, kterou oběť zná.

Opatření

* *Dne 2. 5. 2016 byla Českou republikou ratifikována Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (Lanzarote, 25. října 2007). Úmluva je prvním nástrojem, který si klade za cíl kriminalizovat široké spektrum sexuálního zneužívání dětí včetně případů, kdy je takové zneužití spácháno v domácnosti, v rámci rodiny, za použití násilí, donucení nebo pohrůžky. Preventivní opatření nastíněná Úmluvou se týkají výběru a školení osob pracujících s dětmi, dále osvěty dětí ohledně možných rizik a jejich výchovy k tomu, aby byly schopné se bránit, stejně jako dohledu nad pachateli a potenciálními pachateli. Tato Úmluva byla vyhlášena pod č. 59/2016 Sb. m. s.*

3.3 Majetková kriminalita

Majetková trestná činnost jako taková má v celkové kriminalitě na území ČR největší zastoupení (až 54,1 %). Krádeže vloupáním tvoří z počtu nápadu majetkové trestné činnosti bezmála jednu čtvrtinu. Celková objasňenost této trestné činnosti měla v roce 2016 nepatrně stoupající tendenci.

Na úseku majetkové kriminality bylo v roce 2016 registrováno 118 082 (-21 010, - 15,1 %) trestných činů a přímo objasněno celkem 29 018 (-3 443, -10,6 %) trestných činů. Přímá objasňenost se mírně zvýšila na 24,5% (+1,2 %).

Krádeže vloupáním a krádeže prosté

Snížil se počet registrovaných skutků krádeží vloupáním, a to na 28 220 (-6 256, -18,1 %). Přímou objasňenost bylo celkem 6 314 skutků (-1 440, -18,5 %) krádeží vloupáním, tj. 22,3 %.

V roce 2016 byl zaznamenán **pokles krádeží vloupáním do bytů** na celkem 2 823 (-304, -9,7 %) i počet krádeží vloupáním **do rodinných domků** na 3 272 (-496, -13,2 %).

Předmětem zájmu pachatelů jsou stále na prvním místě šperky a finanční hotovost. Drobná elektronika a elektrické nářadí zůstávají v pozadí. Jedná se jak o skutky spáchané pachateli v návaznosti na užívání omamných a psychotropních látek, tak recidivisty se značnou trestní minulostí. Negativním jevem v souvislosti s vloupáním do bytů a domů je značný počet odcizených zbraní, a to jak krátkých, tak dlouhých (kulových i brokových), které se tímto způsobem dostávají do rukou nepovolaným osobám a mohou být zneužity k páčání další trestné činnosti.

Stejně tak se **snížil počet registrovaných skutků krádeží prostých** na 71 224 (-13 569, -16 %). Přímou objasňenost bylo 17 551 (-1 615, -8,4 %), tj. 24,6 % (+2 %).

Autokriminalita

Vývoj autokriminality vykazuje (s výjimkou roku 2013) **dlouhodobě výrazně klesající trend**. Počet krádeží dvoustopých vozidel v roce 2016

meziročně poklesl o 22 %, jednostopých vozidel o 28 %. K meziročnímu poklesu došlo i u krádeží věcí z automobilů (o 21 %) a součástí motorových vozidel (o 24 %).

Institut pro kriminologii a sociální prevenci řadí krádeže vozidel mezi nejvíce rozvinuté formy činnosti organizovaného zločinu.

Nejvíce odcizených dvoustopých vozidel bylo zaznamenáno v Praze, nejčastěji jsou odcizována vozidla zn. Škoda. Přetrvává i poptávka po náhradních dílech těchto vozidel. Tak jako v předchozích letech byl zaznamenán přesun pachatelů této trestné činnosti české národnosti mimo území České republiky, zejména na území SRN a Rakouska. Naopak na území České republiky se zdržují pachatelé zejména ze zemí bývalého SSSR a Polska, kteří z našeho území vyjíždějí do okolních států (především SRN a Rakouska), kde odcizují luxusní vozidla, která se snaží zlegalizovat v České republice a následně je převáží na Ukrajinu, kde je v současné době velká poptávka po osobních i užitkových vozidlech.

V roce 2016 byl zaznamenán nárůst případů **daňových deliktů spojených s odpočty DPH u motorových vozidel**.

V roce 2016 došlo k převedení policistů, kteří se zabývali organizovanou trestnou činností na motorových vozidlech, včetně mezinárodní spolupráce, z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu na nově vzniklý útvar NCOZ. Od 1. ledna 2017 byl tento odbor zrušen a problematika autokriminality je metodicky zastřešena na Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia.

Nejčastěji odcizená vozidla v roce 2016 dle typu

typ	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ŠKODA	4 092	3 926	3 809	4 131	2 978	2 107
VW	698	584	566	635	737	634
Ford	542	560	414	685	450	361
Renault	500	431	353	463	349	244
Peugeot	279	326	258	396	260	206
AUDI	276	215	191	279	241	261
Mercedes	199	239	180	271	232	221
BMW	213	226	177	229	201	218
Opel	235	228	157	259	195	164
Fiat	204	234	150	278	176	141
Citroen	139	151	120	194	121	91

z toho	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Octavia	1 905	2 038	2 157	2 311	1 682	1 206
Fabia	971	823	811	759	509	339
Felicia	282	273	260	376	291	196
Superb	117	157	160	195	165	148
Roomster	51	50	74	59	51	37
Š - Rapid					49	29
Yeti	9	21	27	37	39	20
Š-120	86	87	38	51	25	14
Š - Favorit	375	275	151	28	19	14
Š-105	59	42	20	29	8	13
Š-110	3	4	3	9	8	1
Š-Forman	145	93	55	10	4	7

Opatření

* V roce 2016 došlo k **připojení modulu Prüm k systému EUCARIS**. EUCARIS je celoevropským technickým rozhraním, které umožňuje výměnu informací z národních registrů, a to prostřednictvím jednotlivých webových služeb, resp. modulů. Modul Prüm umožňuje výměnu dat k vozidlu, vlastníku a provozovateli vozidla, včetně závadových signálů z registrů vozidel členských států. Je určen pro předcházení trestným činům a jejich vyšetřování a pro projednávání jiných protiprávních činů, které spadají do působnosti soudů nebo státních zastupitelství, jakož i pro zachování veřejné bezpečnosti. Tento nástroj lze využít nejen při šetření trestné činnosti páchané na motorových vozidlech, ale i jiné trestné činnosti, kde vozidlo figuruje jako dopravní prostředek nebo nástroj spáchání trestné činnosti, pro sledování členů organizované skupiny, předcházení trestné činnosti apod.

Ve dnech 31. 10. – 1. 11. 2016 proběhla ze strany Evropské komise evaluace webové služby Prüm. Po ukončení schvalovacího procesu ze strany EU bude moci Česká republika zahájit automatizovanou výměnu dat s ostatními členskými státy.

* Součástí připojení České republiky k síti EUCARIS je i **modul EUCARIS II**, který umožňuje kontrolu vozidel před jejich registrací v jiném členském státě a usnadňuje přeregistraci vozidel mezi členskými státy EU. Tento modul je významným nástrojem pro zúžení prostoru pro legalizaci odcizených či jiným způsobem závadových vozidel. Připojení obcí s rozšířenou působností se předpokládá v roce 2017.

Trestná činnost páchaná na seniorech

Významnou součástí majetkové kriminality je trestná činnost pachatelů, kteří se zaměřují na seniory. Problematice trestné činnosti páchané na seniorech (podvod, krádež, krádež vloupáním – za využití lsti) je stále věnována

zvýšená pozornost. Záměrem pachatelů je vždy získat finanční hotovost či adekvátní majetkovou hodnotu tak, aby při páchaní zanechali na místě činu minimum stop. Pachatelé si velmi dobře uvědomují nevýhodu vysokého věku, který hraje významnou roli při dokazování trestné činnosti. Podle dostupných údajů systému AMOS Senior evidovala Policie ČR v roce 2016 celkem 602 (-144) oznámení týkajících se problematiky SENIOR, kdy se v 516 (-120) případech jednalo o trestné činy se způsobenou škodou 19 843 594 (-6 904 816) Kč. I nadále byl v roce 2016 zaznamenán značný počet případů páchaných na seniorech pod legendou „VNUK“.

Opatření

* V rámci boje proti trestné činnosti páchané na seniorech jsou na základě vyhlášeného mimořádného opatření SENIOR z roku 2008 prováděny činnosti směřující k zajištění vyšší efektivity a kvality při prověřování a vyšetřování této trestné činnosti. Mezi určenými specialisty služby kriminální

policie a vyšetřování dochází k bezodkladnému předávání informací k aktuálním trendům trestné činnosti páchané na seniorech, jednotlivcům a organizovaným skupinám, které se dopouští této trestné činnosti v rámci celého území ČR. Vzhledem k značnému časovému odstavu od data vydání mimořádného opatření, bude i s ohledem na nové trendy v dané oblasti vyhlášeno v roce 2017 nové mimořádné opatření, kde již bude zohledněna i existence systému AMOS SENIOR.

* Institut pro kriminologii a sociální prevenci zahájil v roce 2016 řešení projektu „Senioři – oběti i pachatelé trestné činnosti“, jehož cílem je zejména zmapovat zasažení obyvatel seniorského věku vybranými trestnými činy a navrhnout možná preventivní opatření.

3.4 Hospodářská kriminalita

V roce 2016 bylo v oblasti hospodářské kriminality registrováno 28 306 (-2 310, - 7,5 %) trestných činů a přímo objasněno celkem 15 605 (-1 257, - 7,4 %), tj. 55,1 % (+ 0,1 %) trestných činů.

Celkem bylo objasněno 18 991 (- 807, tj. - 4,1 %) trestných činů.

Celková způsobená škoda v oblasti hospodářské trestné činnosti v roce 2016 činila 18,83 mld. Kč (-1,4 mld. Kč), největší podíl připadá na trestné činy kráčení daně (§ 240): 5,7 mld. Kč, což je 30,3 % podíl na celé hospodářské trestné činnosti, úvěrový podvod (§ 211): 4,4 mld. Kč, což je 23,3 % podíl, a podvod (§ 209): 2,7 mld. Kč, což je 14,1 % podíl.

Ve struktuře hospodářské trestné činnosti zaujímají z pohledu kvantitativních ukazatelů dominantní postavení, vyjma trestných činů neoprávněného držení platebního prostředku (§ 234): 6 911 (-361, -5 %), trestné činy úvěrový podvod (§ 211): 4 801 (-931, -16,2 %) a podvod na právnických osobách (§ 209): 4 547 (-318, -6,5 %).

Opatření

* Policie ČR byla v roce 2016 aktivní v boji proti nelegálnímu provozování hracích přístrojů ve všech jeho formách, tzn. ve věci provozování výherních hracích automatů spolky či provozování tzv. kvízomatů právnickými osobami. Policie ČR na základě podnětů specializovaného finančního úřadu i vlastního operativního šetření provedla desítky realizací v provozovnách heren, kde následně zajistila v souladu s trestním řádem několik stovek výherních hracích automatů.

Trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví

V roce 2016 nedošlo k razantní změně ve vývoji trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví. Setrvalým problémem je prodej padělků a porušování autorských práv přes internet. Převládá webhosting s nelegálně stahovanými filmy, hudbou a softwarem a internetový prodej padělků. Při hodnocení

situace v ochraně práv duševního vlastnictví došlo v roce 2016 k nárůstu zjištěných skutků u trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákoníku (528, +89, +20,3 %). Zvýšený nápad této trestné činnosti je spatřován hlavně v příhraničních oblastech s Německem a Rakouskem (Jihočeský kraj a Jihomoravský kraj), kde se nacházejí tržnice, které jsou jinak na ústupu, přičemž prodejci se specializují na zahraniční klientelu (hlavně z Německa a Rakouska), kterým nabízejí své padělané zboží v neveřejných prostorách své prodejny. Zvýšený nápad rovněž souvisí se vzrůstajícím počtem padělaných ochranných známek a vzrůstajícím internetovým prodejem padělků prostřednictvím různých prodejních, aukčních nebo bazarových portálů a e-shopů. Stále častější formou je prodej padělků prostřednictvím uzavřených skupin na facebooku.

Opatření

* Ze strany speciálního týmu **REGULÁTOR**, ustanoveného při Krajském ředitelství policie hl. m. Prahy, proběhl celoroční každodenní monitoring velkoobchodu SAPA. V rámci činnosti tohoto týmu v součinnosti s orgány celní správy bylo v roce 2016 zajištěno padělané zboží a nedovolené napodobeniny v celkové škodě 27 954 713 Kč. Nejčastěji zajišťovaným zbožím byly hodinky, kabelky, elektronika a oblečení, včetně oděvních doplňků.

Po delší době bylo na NCOZ opět zahájeno prověřování ve věci **podvodného vybírání vkladů od obyvatel** s příslibem nadstandardního zhodnocení. Jedná se o případ vybírání finančních prostředků od stovek poškozených klientů, soukromých osob i firem, od kterých byly pod záminkou vysokého zhodnocení vložených prostředků formou úpisu dluhopisů, akcií, půjček či dalších investičních a vkladových příležitostí, přijímány vklady v českých korunách i v cizí měně. Takto získané prostředky pak byly převáděny na účty v zahraničí.

Daňová kriminalita

Daňová kriminalita, tedy případy, při kterých dochází ke krácení daně z příjmu právníků a fyzických osob, spotřebních daní

nebo neoprávněnému nárokování vrácení DPH, byla i v roce 2016 jedním z nejrizikovějších segmentů hospodářské kriminality v ČR.

Opatření

* Na základě rozkazu policejního prezidenta č. 118/2014 v platném znění byla stanovena určená pracoviště pro boj s daňovými úniky a proti daňové kriminalitě (tzv. **centrální KOBRA**). Tento způsob práce založený na efektivní spolupráci, koordinaci a výměně informací orgánů policie (bývalý ÚOKFK), celních orgánů (Generální ředitelství cel) a pracovníků finančních úřadů (Generální finanční ředitelství) se ukázal jako velmi účinný. Osvědčila se i nově nastavená spolupráce krajských ředitelství policie, finančních a celních úřadů na regionální úrovni. tzv. **regionální KOBRA**.

Od 1. 7. 2015 bylo spuštěno jednotné statistické vykazování výsledků zajištěného a zachráněného majetku Policií ČR, Finanční správou ČR a Celní správou ČR prostřednictvím informačního systému ETR. Tým centrální KOBRY byly v roce 2016 zahájeny úkony podle §158/3 trestního řádu ve 13 spisech a celkově bylo zpracováno 62 daňových spisů. V 10 kauzách bylo v roce 2016 zahájeno trestní stíhání proti 44 obviněným. Prošetřovaná škoda činila 19,3 mld. Kč, celkově byla sdělena škoda ve výši 2,3 mld. Kč a podařilo se zabránit škodě ve výši 513 mil. Kč. Celkem byla v roce 2016 v rámci spisů KOBRA na NCOZ zajištěna hodnota 1 258 mil. Kč. Zajištěná a zachráněná hodnota za Finanční správu ČR a Celní správu ČR činila v roce 2016 v kauzách NCOZ celkem 290 mil. Kč.

K **omezování daňových úniků v oblasti pohonných hmot a železných a neželezných kovů** došlo na základě zavedení systémových opatření (kauce distributorů resp. režim přenesení daňové povinnosti).

Na NCOZ bylo v roce 2016 zahájeno trestní stíhání 16 fyzických a 3 právníků osob pro spáchání zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné platby spáchaného ve spolupachatelství a ve prospěch organizované zločinecké skupiny, dále pro spáchání zvláště závažného zločinu účast na organizované zločinecké skupině. Zkrácením DPH došlo k neoprávněnému obohacení na úkor ČR.

Pro eliminaci své daňové povinnosti vytvořily tyto osoby účelově založené obchodní společnosti, které zapojily do obchodních řetězců, v jejichž rámci předstíraly platby spojené s nákupy a prodeji neželezných kovů a slitin. Tím způsobily českému státu škodu nejméně 378 780 800 Kč.

Opatření

* V poslední době došlo k některým změnám ohledně evidence a dokladování pohybu zboží a lze předpokládat, že se daňová trestná činnost nebude v budoucnu vyskytovat v takovém rozsahu jako v současné době. K omezení daňové trestné činnosti v roce 2016 také přispělo zavedení kontrolních hlášení daňovou správou, což v prověřování a vyšetřování této trestné činnosti výrazně pomáhá. Významným nástrojem je rovněž zavádění elektronické evidence tržeb.

* Dne 1. 7 2016 nabyl účinnosti zákon č. 63/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jednou ze změn, které tato novelizace trestních předpisů přinesla, bylo zavedení trestnosti přípravy trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby.

Neoprávněné manipulace s finančními prostředky obcí

V roce 2016, tak jako v předchozích letech, řešila NCOZ neoprávněné manipulace s finančními prostředky obcí. Z tohoto prostředí jsou získávány poznatky, ale je velmi obtížné prokázat zejména propojení úředníků a volených zástupců na kriminálně závadové prostředí. Hospodaření obcí a rozhodování starostů se ukazuje jako oblast, ve které dochází k manipulacím s finančními prostředky, při svévolném rozhodování některých veřejných činitelů a s tím souvisejícím postupem v oblasti veřejných zakázek. Podnikatelský subjekt si vybere svého úředníka nebo voleného zástupce státní správy nebo samosprávy, se kterým spolupracuje při výběrovém řízení a o takto získané finanční prostředky se rozdělí. Zpravidla až s nástupem nového vedení obce jsou

objevována nestandardní rozhodnutí a nestandardní toky peněz.

Ochrana finančních zájmů Evropské unie

Ochrana finančních zájmů EU – Odhalování trestné činnosti v této oblasti je ztížené samotným mechanismem přidělování a nakládání s dotacemi. Na trhu s dotacemi působí řada subjektů, které nabízejí zpracování projektových žádostí, a právě u těchto subjektů vzniká prostor pro korupční jednání a případnou trestnou činnost spočívající v uvádění nepravdivých údajů do žádostí o dotace či úplatné vyřízení dotace přes další osoby. Stejně tak vzniká korupční prostředí u orgánů, které o konkrétní dotaci rozhodují a schvalují ji. Samotný systém rozdělování prostředků určených na dotace je nepřehledný a roztříštěný různými dotačními tituly. Dochází ke sdružování jednotlivých dotačních prostředků pro jednoho žadatele (EU, státní rozpočet, kraj), prostředky jsou rozdělovány několika různými institucemi. Kontrolní činnost poskytovatele dotací je ve většině případů nedostatečná a spočívá pouze v administrativní kontrole. V dnešní době již také nedochází ke zneužití celé dotační částky, naopak, převážná část dotací je použita v souladu s účelem dotace, pouze její menší část je neoprávněně odčerpána, což je dokladově ošetřeno. O to těžší a složitější je odhalení a vysledování těchto zneužitých prostředků. Stejně jako u veřejných zakázek, je také odměna za vyřízení a přidělení dotací skrytá. Zainteresané osoby jsou pak různými formami navázány na realizaci projektu, odkud část dotací odčerpají (poradenské činnosti, občanská sdružení, personální propojenost s firmami dodavatele či subdodavatelů).

Policisté NCOZ zahájili trestní stíhání celkem 24 osob pro spáchání trestných činů poškození finančních zájmů EU podle § 260 trestního zákoníku, porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 22), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329), podplacení (§ 332) a účast na organizované zločinecké skupině (§ 361) v případě, který se týká regionální rady regionu soudržnosti Severozápad. Mezi obviněnými jsou i bývalá hejtmanka Ústeckého kraje, vlivní politici Ústeckého a Karlovarského kraje a bývalý senátor ČR.

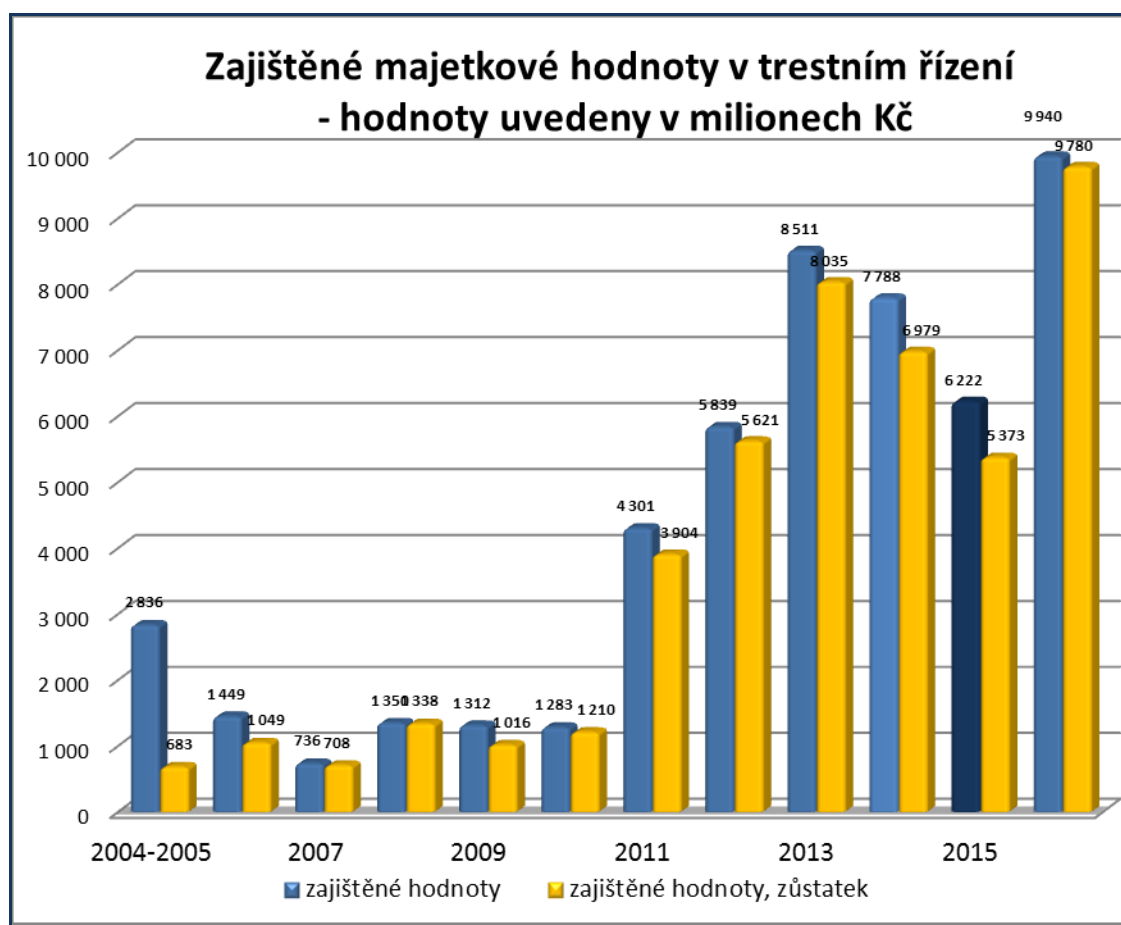
Trestná činnost legalizace výnosů a praní peněz

Trestná činnost legalizace výnosů a praní peněz stejně jako ostatní nejzávažnější hospodářská trestná činnost jsou v současnosti doménou skupin organizovaného zločinu, což je klíčové pro dovození skutečné společenské nebezpečnosti této trestné činnosti. **Provázanost skupin organizovaného zločinu do všech stupňů politického života i do státních úřadů nabyla obrovských rozměrů a jednoznačně je možno hovořit o výrazných prvcích šedé ekonomiky a získávání politického vlivu těchto skupin organizovaného zločinu.**

Samotná legalizace výnosů z trestné činnosti není vázána jen na hospodářskou trestnou činnost. Právnícké nebo fyzické osoby, které se zabývají legalizací výnosů z trestné činnosti, nerozlišují, zda tzv. perou peníze pocházející z obchodu se zbraněmi či narkotiky nebo zda se jedná o peníze ukradené z rozpočtu na výstavbu dálnic nebo železničních tratí.

V oblasti vyšetřování trestné činnosti legalizace výnosů z trestné činnosti a praní peněz je třeba přestat se soustředit na kritérium zdrojového trestného činu a naopak výrazně upřednostnit kritérium rozpracování konkrétních osob, které jsou z této trestné činnosti podezřelé, tedy postupovat po ose důvodně podezřelý – konkrétní (zdrojové) trestné činy.

V rámci Policie ČR byl ke dni 31. 12. 2016 zajištěn majetek z trestné činnosti v celkové hodnotě 9 940 187 974 Kč (v roce 2015 to bylo 6 221 690 542 Kč).

V roce 2016 byl dosažen vynikající výsledek v poměru mezi celkovou způsobenou škodou u nových případů (zahájeny úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu) a celkově zajištěnými hodnotami u všech probíhajících trestních řízení – 40 procent. V letech 2004 až 2010 byl tento poměr pouze v rozmezí od 3 do 7 procent.

Zajišťování majetku z trestné činnosti je velmi úzce spojeno s tzv. finančním šetřením, které je vnímáno jako jedna z nových metod používaných Policií ČR při vyhledávání, prověřování a vyšetřování kauz. Tato vysoce specializovaná činnost pak stále častěji přináší orgánům činným v trestním řízení i důležité poznatky a důkazy k prokázání viny pachatelů trestné činnosti, ale i pozitivní dopad na práva poškozeného, kterému bývá díky dobře odvedené práci a provedenému finančnímu šetření vrácen majetek již v přípravném řízení. Současně lze při zajišťování majetku v trestním řízení velmi pozitivně hodnotit vynikající spolupráci se státními zástupci.

V roce 2012 byla Česká republika pozitivně hodnocena při evaluaci z EU (viz „Hodnotící zpráva o pátém kole vzájemných hodnocení v oblasti finanční kriminality a finančního šetření“), kde experti Rady EU hodnotili v České republice problematiku finanční kriminality a finančního šetření. **Systém nastavený v České republice byl hodnotící zprávou doporučen pro ostatní členské země jako vzorový.** Ze zahraničních zpráv je patrné, že některé státy EU u nás nastavený systém specializace na problematiku dohledávání majetku přejímají. Systém metodiky je dále rozvíjen.

Opatření

* *Důležitým nástrojem pro zajišťování výnosů z trestné činnosti je zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, publikovaný pod č. 55/2017 Sb.*

* *Tento zákon uvádí českou právní úpravu do souladu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o*

zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii a v souladu s požadavky této směrnice přichází s návrhem na zavedení nového ochranného opatření zabránění části majetku, které bude možné pachateli uložit, pokud byl odsouzen pro některý ze zákonem stanovených trestných činů, kterým získal nebo se snažil získat majetkový prospěch, a pokud byly zjištěny další skutečnosti, na jejichž základě má soud za to, že určitý majetek pachatele má původ v trestné činnosti (zejména hrubý nepoměr mezi zákonnými příjmy a celkovým majetkem pachatele v období až 5 let před spácháním trestného činu, včetně majetku, který pachatel v tomto období převedl na jiné osoby, předchozí odsouzení pachatele za trestný čin generující zisky, styky s kriminálními osobami, účast v organizované skupině zaměřené na zisk, převody peněžních prostředků zásadně v hotovosti apod.). Toto ochranné opatření bude možné uložit i ve vztahu k věci, která je součástí společného jmění manželů nebo byla pachatelem vložena do svěřenského fondu, anebo i osobě odlišné od pachatele, jsou-li splněny zákonné podmínky.

Padělání měny

V roce 2016 došlo v oblasti padělání měny k razantnímu snížení celkového počtu padělků oproti roku 2015 (o 31,3 %). Celkem bylo zadrženo 3 646 kusů padělaných a pozměněných bankovek a mincí.

V roce 2016 bylo na území České republiky zadrženo **2 132 kusů padělaných a pozměněných českých bankovek a mincí**, tj. o 251 kusů méně než v roce 2015. Jejich hodnota překročila 2,2 mil. Kč. Dlouhodobě nejvíce padělanými nominály české měny jsou 1000 a 500 Kč.

Většina padělků českých bankovek zadržovaných v loňském roce byla stejně jako v předchozích letech vytištěna na inkoustových tiskárnách. Jednalo se o 1 380 kusů. Padělků zhotovených na barevných tonerových kopírkách bylo zajištěno celkem 712 kusů. Na pětistupňové škále nebezpečnosti byly zadrženy bankovky nejčastěji hodnoceny 4. stupněm nebezpečnosti, tzn. jako méně zdařilé. Na těchto padělcích nejsou ochranné prvky zpravidla vůbec

napodobeny, nebo jde pouze o jednoduchá napodobení.

Nejvíce padělků českých bankovek bylo zadrženo tradičně v Praze (841 kusů), dále pak v Pardubicích (270 kusů) a v Ústí nad Labem (184 kusů).

Výrazné snížení počtu padělků nastalo u padělků bankovek USD. V roce 2016 jich bylo 256 (oproti 1730 kusům v roce 2015). Důvodem tohoto snížení je, že v porovnání s předchozím obdobím nebyl v loňském roce realizován žádný větší zásah proti padělatelům těchto bankovek.

Padělaných bankovek Eura bylo v roce 2016 zajištěno celkem 1 215 kusů, což představuje mírný nárůst oproti roku 2015 (+ 111). Jak padělané bankovky USD, tak i padělané bankovky Eura jsou ve většině případů zhotoveny klasickými tiskovými technikami a ochranné prvky, zejména u Eura, jsou napodobeny velmi zdařile. Kvalita padělků souvisí s profesionální úrovní padělatelů.

U padělaných bankovek Eura se i v roce 2016 ve zvýšené míře objevovaly padělky s ochrannými prvky, zejména hologramy, které lze získat prostřednictvím internetových sítí. Hologramy jsou velice kvalitní a i velice

primitivním padělkům dodávají punc věrohodnosti. Na speciálních internetových sítích lze „nakoupit“ i celé padělky. Nejvíce padělané byly bankovky v nominální hodnotě 50 EUR.

Hodnota padělaných a pozměněných zahraničních platidel činila v roce 2016 v přepočtu podle kurzovního lístku ze dne 31. 12. 2016 téměř 3,210 milionu Kč.

Lze konstatovat, že převážná část trestné činnosti na úseku padělání tuzemské měny ve sledovaném období nejeví znaky organizovanosti, stejně jako v předchozích letech. Většinou se jedná o pokusy jednotlivců nebo skupin mladistvých, kteří využívají k padělání peněz nejnovější techniky v podobě PC, skenerů a tiskáren, které jsou běžně dostupné. Obecně je možno konstatovat, že české bankovky a mince jsou bezpečné. Tomu nasvědčuje i počet padělků, který v čase klesá, a jejich nebezpečnost zůstává relativně nízká.

Naproti tomu nebezpečnější bývají padělky zahraničních měn. Padělatelé často používají klasické ofsetové tiskařské techniky a snaží se i o co nejlepší napodobení ochranných prvků. Z tohoto důvodu jsou tyto padělky z hlediska kvality nebezpečnější.

Padělaná a pozměněná platidla a napodobeniny v roce 2016 (čtvrtletně)													
	Padělky bankovek				Padělky mincí			Pozměněné bankovky a mince				Celkem	Napodobeniny bankovek a mincí
	CZK	EURO	USD	OST	CZK	EURO	OST	CZK	EURO	USD	OST		
1.čtvrtletí	377	180	29	2	0	7	0	6	2	1	0	604	2866
2.čtvrtletí	410	368	67	16	0	5	0	9	1	0	0	876	54
3.čtvrtletí	290	174	118	6	0	6	0	4	0	0	0	598	72
4.čtvrtletí	1018	465	42	18	1	7	0	17	0	0	0	1568	246
Celkem	2095	1187	256	42	1	25	0	36	3	1	0	3646	3238

V oblasti padělání platebních karet došlo v roce 2016 oproti roku 2015 k mírnému poklesu počtu skimmingových útoků spáchaných na území ČR. Za rok 2016 eviduje NCOZ celkem 252 skimmingových útoků. V 116 případech pachatelé s největší pravděpodobností nasadili skimmingové zařízení na bankomat. Ve zbývajících případech se jednalo o použití tzv. testovací

karty, která slouží k ověření funkčnosti již nainstalovaného skimmingového zařízení, případně k natipování vhodného bankomatu pro umístění skimmingového zařízení, přičemž v těchto případech nebylo jednoznačně zjištěno, zda zde bylo skimmingové zařízení umístěno, či nikoliv. Podle praxe a zkušeností se lze domnívat, že i v případě, kdy je registrováno pouhé použití

testovací karty, není vyloučena úspěšná instalace skimmovacího zařízení.

Finanční analytický útvar MF (FAÚ)

V roce 2016 přijal FAÚ celkem 2 948 oznámení podezřelého obchodu, což je srovnatelné s rokem 2015, kdy bylo přijato 2 963 oznámení. FAÚ podalo 556 trestních oznámení orgánům činným v trestním řízení. Z toho ve 402 případech (+108) došlo k zajištění finančních prostředků podle § 20 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. Celkový souhrn zajištěných prostředků v roce 2016 činil částku 3 836 mil. Kč.

Dále bylo postoupeno celkem 1 483 informací s podezřením na **porušení daňových a celních předpisů** Finanční správě a Celní správě. **Meziroční pokles** je zde způsoben především zaváděním režimu přenesené daňové povinnosti u některých rizikových komodit a dalších efektivních systémových opatření Finanční správy, zejména kontrolního hlášení. Přesto vzájemná výměna informací mezi FAÚ a správci daně představuje i nadále velice účinný nástroj prevence a potírání daňových úniků v případech, kdy nedojde ke spáchání trestného činu, nicméně je dáno podezření ze spáchání správního deliktu daňové povahy. Ze strany FAÚ jsou Finanční správě a Celní správě poskytovány především informace o karuselových řetězcích či tvorbě fiktivních nákladů, ale např. i informace o transakcích prováděných na účtech, které nejsou správci daně známy, včetně účtů vedených v zahraničí.

I z pohledu zdrojové trestné činnosti zaujímá daňová kriminalita významný podíl. Jedná se o velice specifickou, organizovanou trestnou činnost, jejíž pachatelé využívají kromě svého intelektuálního potenciálu ve velké míře i expertního účetního, daňového a právního poradenství. Přesto, že jsou detekce a zadokumentování tohoto typu protiprávního jednání velice složité, odhalil FAÚ v roce 2016 několik případů se škodami v řádech stamilionů korun. Další nejčastější zdrojovou trestnou činností je tradičně celá řada forem podvodného jednání od skutkově jednoduchých obecných podvodů až po vysoce sofistikované pojistné,

úvěrové a dotační podvody. V této oblasti jsou aktuálním fenoménem případy sofistických podvodů zacílených na konkrétní subjekty (většinou velké lokální či nadnárodní firmy), od kterých bývají na základě věrohodně znějící informace o změně bankovního účtu vylákány vysoké finanční částky, které daná společnost odešle na podvodný účet k úhradě skutečně existující či podvodné faktury nebo jako jinou obchodně-finanční transakci. I v těchto případech škody mnohdy dosahují stamilionových částek.

S ohledem na aktuální bezpečnostní situaci spolupracoval FAÚ i v roce 2016 velice úzce se všemi složkami zainteresovanými na úseku boje proti terorismu.

Na základě zákona č. 368/2016 Sb. novelizujícího zákon č. 253/2008 Sb. zanikl ke dni 31. 12. 2016 Finanční analytický útvar jako odbor Ministerstva financí. Veškeré jeho úkoly a pravomoci přešly s účinností od 1. 1. 2017 na nově vzniklý Finanční analytický úřad. Finanční analytický úřad je správním úřadem v podřízenosti Ministerstva financí, který nadále plní funkci finanční zpravodajské jednotky pro Českou republiku.

Generální finanční ředitelství

V roce 2016 implementovala Finanční správa **systém kontrolních hlášení**, který svým charakterem napomáhá k identifikaci spojení osob realizujících organizované úniky primárně na dani z přidané hodnoty a sekundárně na dani z příjmů a spotřebních daních. Současně došlo k **rozšíření režimu přenesení daňové povinnosti** (týká se a daně z přidané hodnoty) na vybrané zboží a služby (např. prodej elektřiny, plynu, poskytování telekomunikačních služeb). Cílem obou nástrojů je omezit organizované daňové úniky. Prvotní poznatky ukazují na omezení daňových úniků na území České republiky a jejich dílčí přesunutí do jiných států a na snížení objemu neoprávněně čerpaných nadměrných odpočtů a posun do roviny neoprávněného snižování daně (opět se týká daně z přidané hodnoty).

V roce 2016 Finanční správa sledovala změnu v komoditách, které organizátoři používají jako nosič (předmět daně) k realizaci daňových úniků. Zatímco v roce 2015 patřily

mezi nejčtenější komodity resp. oblasti krácení pohonné hmoty, cigarety, barevné kovy, mobilní telefony, betonářská ocel, potraviny, specificky pak zejména maso, plyn a elektřina, v roce 2016 většina těchto komodit ustupuje z důvodu aplikace režimu přenesení daňové povinnosti. Přetrvává krácení daní v obchodech s potravinami (zejména maso), narůstá podíl služeb – reklamy a poskytování služeb v oblasti pronájmu práce včetně aspektu personálních agentur.

Celní správa ČR

Situace na nelegálním trhu v oblasti lihu a lihovin

V roce 2016 mezi nejčastější způsob porušování předpisů v oblasti správy daně z lihu patřilo skladování a prodej lihovin bez prokázání jejich zdanění zejména v prodejnách potravin, smíšeného zboží, večerkách, trafikách, provozovaných často občany vietnamské národnosti, dále také v hernách, barech a jiných restauračních zařízeních. V rámci kontrolní činnosti CS ČR byly zaznamenávány případy nakládání s neznačeným lihem a lihovinami, ovšem ve většině případů se jednalo o menší množství.

Při kontrolách v restauračních zařízeních bylo zjištěno také nakládání s neznačeným lihem spočívající v otevření více spotřebitelských balení lihovin téže značky, případně ve skladování neznačených ovocných destilátů. Na pokles vyčíslené výše daňového úniku (o cca 32 mil. Kč) oproti roku 2015 měly vliv legislativní změny v předchozích letech.

Trestná činnost v oblasti nelegálního nakládání s nezdaněným a neznačeným lihem na území České republiky od roku 2013 klesá a ani v roce 2016 nezaznamenala žádné zásadní změny ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. Převládá nelegální nakládání s neznačeným lihem při jeho výrobě a přepravě, zaznamenán byl úbytek výskytu lihu kontaminovaného denaturačním činidlem, respektive lihovin, ve kterých byly nalezeny degradační látky signalizující zneužití zvláště denaturovaného lihu.

Situace na nelegálním trhu v oblasti tabáku a tabákových výrobků

V roce 2016 bylo zjištěno v rámci CS ČR u:

- tabáku a tabákových výrobků 745 (-697) případů podezření na porušení celních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčísřit částkou cca 156 (-1 326) mil. Kč.
- lihu a alkoholických výrobků¹⁰ 1126 (+150) případů porušení celních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčísřit částkou cca 62,6 (-31,8) mil. Kč.

Nejčastějším způsobem porušení předpisů v oblasti správy daně z tabákových výrobků bylo skladování, nabízení k prodeji a přeprava neznačených cigaret a tabáku, případně značených neplatnou tabákovou nálepkou zejména Běloruska a Ukrajiny, v menší míře pak tabákovými nálepkami Balkánských států a dalších zemí bývalého SSSR. Tyto případy neznačených cigaret byly zjištěny zejména při kontrolách autobusové přepravy z uvedených států.

V průběhu roku 2016 takřka vymizelo nakládání s nezdaněnými tabákovými listy, a to v důsledku novely zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, účinné od 1. 7. 2015 (zákon č. 157/2015 Sb.), která zařadila surový tabák pro jiné účely než k výrobě tabákových výrobků do předmětu daně.

V souvislosti s přijetím legislativní změny omezující předzásobením tabákovými výrobky při zvýšení sazby daně z tabákových výrobků bylo v roce 2016 také významně častým porušením předpisů skladování a nabízení k prodeji tabákových výrobků značených tabákovou nálepkou odpovídající staré sazbě daně.

CS ČR sleduje tři směry tohoto druhu trestné činnosti.

Prvním směrem je odhalování ilegálních přeprav tabáku a tabákových výrobků po **východoevropské trase**, která je tvořena bývalými státy Sovětského svazu, Polskem a Slovenskem, nyní i Maďarskem. Dochází k nárůstu pašovaných cigaret z Běloruska.

---

10 součet lihu + piva

Tabákové výrobky, které byly v minulosti pašovány do České republiky z Ukrajiny přes Polsko a Slovensko, jsou v současné době pašovány přes Maďarsko a Slovensko. Zásilky jsou na území Maďarska a Slovenska děleny do malých zásilek a do ČR jsou pašovány prostřednictvím osobních automobilů. Stále častěji se objevují pašované cigarety z pobaltských států bývalého SSSR. V současnosti platí trend, že velké zásilky jsou děleny do malých zásilek, jejichž detekce je tím značně ztížena.

Druhým směrem je odhalování ilegální tabákové produkce na **asijské trase**. Po této trase jsou pašovány tabákové výrobky z Číny a Vietnamu přes západoevropské a jihoevropské přístavy do Evropy. Jedná se převážně o padělky tabákových výrobků renomovaných výrobců. Asijská trasa se aktuálně rozrostla o produkci ilegálních tabákových výrobků z arabských zemí. Novým trendem se stalo pašování tabákových směsí do vodních dýmek.

Třetím směrem je **odhalování ilegálních továren na padělky tabákových výrobků na území České republiky**. S ohledem na novelu trestního zákoníku (vypuštění přípravy u § 240 jako skutkové podstaty trestného činu Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby) a složitého prokazování této nelegální činnosti došlo v letech 2012 až 2016 k výraznému poklesu odhalených případů této trestné činnosti. S novelou trestního zákona k 1. 7. 2016 byla u § 240 opět zařazena příprava do skutkových podstat trestného činu. Toto zákonné opatření usnadní rozpracování trestné činnosti spojené s ilegální výrobou tabákových výrobků.

S ohledem na skutečnost, že v případě ilegálního obchodu s tabákovými výrobky jde o vysoce sofistikovanou trestnou činnost s mezinárodním prvkem, je nezbytná úzká mezinárodní spolupráce mezi orgány, které se bojem s touto trestnou činností zabývají. Rovněž je nezbytná spolupráce s legálními výrobci tabákových výrobků.

Situace na nelegálním trhu v oblasti minerálních olejů

V roce 2016 bylo zaznamenáno 291 (-68) případů porušení právních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčíslit částkou cca 76,7 (+4,7) mil. Kč. **Meziročně došlo k poklesu počtu případů**, provázenému ovšem mírným nárůstem zjištěných úniků na cle a daních. Od roku 2015 došlo k určité stabilizaci situace v daném segmentu trhu způsobenou legislativními změnami při nakládání s předmětnou komoditou.

Z pohledu trestné činnosti, resp. jednotlivých *modů operandi* v komoditní oblasti minerálních olejů nezaznamenala CS ČR v roce 2016 významných změn. V obecné rovině se dá konstatovat, že nadále roste počet účelově vzniklých tzv. ready-made společností, které realizují podvody na DPH, a to víceméně ve všech oblastech obchodu s minerálními oleji.

Celoevropským, dlouhodobým problémem jsou tzv. zvláštní minerální oleje (lubrikační, bázové a další). Díky mezinárodní spolupráci CS ČR se zahraničními partnery EU lze za nový trend považovat přesun obchodních aktivit i do jiných evropských lokalit. Jde o vysoce sofistikovanou, organizovanou trestnou činnost, která využívá fiktivních bankovních převodů mezi pochybnými subjekty bez historie, kapitálu apod.

V uplynulém roce byl opětovně používán staronový *modus operandi* podvodu se zkapalněnými ropnými plyny, kdy v závislosti na účelu konečného užití dochází k úmyslné záměně sazby spotřební daně. Jednalo se o jeden z mála úspěšně identifikovaných případů této velmi obtížně odhalitelné trestné činnosti.

Dalším trendem jsou objemově značné, cyklicky opakované, dodávky řepkového oleje v řetězci polských, českých a bulharských subjektů, při nichž dochází k systematickému obcházení systému správy DPH formou karuselových dodávek řepkových olejů.

Stejně jako v předchozích letech, tak i nadále v roce 2016, byly na regionální úrovni zaznamenány nelegální přepravy tzv. červené nafty, která se na území České republiky podvodně zaměňuje za naftu motorovou. Tento výskyt je tradičně spojován s příhraničními

oblastmi České republiky, nejčastěji v severních Čechách při společné hranici s Německem.

Situace na nelegálním trhu v oblasti kráčení daně z přidané hodnoty na území České republiky v roce 2016

Od 1. 8. 2016, kdy došlo k rozšíření kompetencí celní správy o oblast odhalování případů kráčení DPH, eviduje celní správa řadu případů z oblasti podvodů na DPH. Jedná se zejména o tzv. **karuselové obchody, fiktivní fakturace, nadhodnocování vývozní hodnoty zboží a porušování celního režimu 4200**.

Tyto podvody se dotýkají většinou komodit s velkým prodejním obratem, vysokou prodejní

cenou či s těžko prokazatelným uskutečněním (služby). Často se podvody týkají obchodu s minerálními oleji. Karuselové podvody jsou páchany v řetězci účelově vytvořených subjektů, kdy jeden či více subjektů v řetězci neodvede daň nebo neoprávněně uplatní nadměrný odpočet. Odhalování daňových podvodů komplikuje často mezinárodní charakter této činnosti. S tím souvisí problém se získáváním informací z jiných členských států a tendence pachatelů přesunovat trestnou činnost do zemí, se kterými je komunikace nejsložitější (zejména u celního režimu 4200). Efektivní se v tomto směru potvrdila spolupráce v rámci Daňové Kobry.

3.5 Duševní vlastnictví

V roce 2016 zajistily CS ČR v celním řízení 4 622 025 ks zboží, jehož prodejem by vznikla škoda majitelům práv duševního vlastnictví ve výši 235 598 000 Kč. V porovnání s rokem 2015 došlo k **zvýšení množství zadržného zboží, avšak hodnota zadržného zboží je na stejné úrovni** jako v roce 2015.

Nejčastěji zajišťovaným zbožím v celním řízení byly mobilní telefony a jejich části a součásti, sportovní obuv, léčiva, oděvy a zboží osobní potřeby (holící čepelky, šampony, mýdla apod.)

V roce 2016 bylo na *vnitrostátním trhu* (zejména stánkový prodej) zadrženo 227 670 kusů zboží, jehož prodejem by majitelům práv vznikla škoda 457 941 000,- Kč. Celkem (celní řízení a vnitrostátní trh za rok 2016) by se jednalo o 4 849 700 kusů zboží s hodnotou 693 540 000,- Kč.

V rámci *trestního řízení* pak CS ČR za rok 2016 eviduje 63 případů (cca 59 700 ks) naplnění skutkových podstat trestných činů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví, v celkové hodnotě 1 183 012 000,- Kč.

V průběhu roku 2016 bylo celními orgány provedeno mnoho záchytů zboží porušující práva duševního vlastnictví vyskytujícího se na vietnamských tržnicích, ve stánkovém prodeji, či v kamenných obchodech vietnamských

příslušníků. Tímto zbožím byl především textil, obuv, hodinky, drogerie, kosmetické přípravky, kosmetické vybavení a módní doplňky. Trendem dnešní doby je dovoz zboží neporušující práva duševního vlastnictví na území Unie (potažmo do České republiky), podrobení zboží běžným celním formalitám, jako zboží s nízkou hodnotou, (neboť se stále jedná o neznačkové zboží běžné kvality) a uskladněním v již cílovém členském státě (potažmo v České republice). Až zboží získá celní status zboží Společenství, dostává se do skrytých dílen patřících nejčastěji vietnamským komunitám. Tam je následně zboží přepracováváno na zboží porušující práva duševního vlastnictví (na zboží jsou našívány, nažehlována nebo tištěna loga, názvy nebo štítky ochranných známek).

V souvislosti s organizovanou kriminalitou v oblasti výroby, dovozu, vývozu a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví zaznamenává Česká republika v průběhu uplynulého roku **nárůst nabídky tohoto zboží prostřednictvím různých webových portálů a sociálních sítí**. Zejména se jedná o potraviny, přípravky na hubnutí, pro podporu erekce, náhradní díly k vozidlům, elektronické vybavení apod. Řada těchto výrobků je zdravotně závadná.

V České republice se v průběhu roku 2016 začalo např. objevovat mnoho případů tzv. „**Dropshippingu**“, který spočívá v nabídce zboží

prostřednictvím webových portálů. Po objednání zboží zákazníkem v České republice, prodejce zboží objedná ze třetí země a nechá jej zaslat přímo na adresu kupujícího, tedy se stává tzv. pouhým zprostředkovatelem (pře-prodejcem, který se zbožím nepřijde fakticky do styku a nefiguruje na žádných dokladech). Tímto způsobem se na Unijní trh dostává velké množství zboží porušujícího práva duševního vlastnictví prostřednictvím balíků se statusem neobchodního zboží.

Opatření

* V gesci MPO pokračovala činnost Meziresortní komise pro potírání nelegálního jednání proti právům k duševnímu vlastnictví. Činnost Komise vycházela z Operativního programu pro období 2015/2016, zaměřeného na pokračování a prohloubení spolupráce mezi orgány státní správy, spolupráci s vlastníky práv,

porušování práv na internetu, preventivní a vzdělávací programy nebo diskuzi nad relevantními legislativními iniciativami.

Komise se v roce 2016 rovněž aktivně podílela na přípravě Zprávy o naplňování práv k duševnímu vlastnictví v ČR za rok 2015, která bývá každoročně zpracovávána pro účely hodnotícího procesu vlády USA o stavu porušování práv k duševnímu vlastnictví v jednotlivých zemích (tzv. 301 Special Review). Zpráva slouží k informování americké administrativy o pokroku v ochraně práv a potírání nelegální činnosti v oblasti duševního vlastnictví v ČR za dané období. Jejím hlavním účelem je pomocí proaktivního přístupu zabránit zařazení ČR na seznam zemí porušujících v masivním měřítku tato práva (tzv. Watch List). ČR nebyla v roce 2016 - již po sedmé za sebou - na Watch List zařazena.

3.6 Kriminalita páchaná na životním prostředí

Obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin je regulován mezinárodní úmluvou CITES, kterou je Česká republika vázána, legislativou EU a zákonem č. 100/2004 Sb., obchodování s ohroženými druhy, ve znění pozdějších předpisů. Nelegální obchod s chráněnými druhy zvířat a rostlin je **jedním z nejvýnosnějších druhů nelegálního obchodu vůbec, a to společně s obchodem s drogami a zbraněmi.** Světový roční obrat obchodu s volně žijícími živočichy, planě rostoucími rostlinami a produkty z nich dosahuje cca 240 miliard eur (studie Světové banky z roku 2005).

Obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin má **často organizovaný charakter** a bývá spojen i s dalšími druhy kriminality (daňové úniky, padělání dokumentů, praní peněz, podvody, ohrožení veřejného zdraví, týrání zvířat).

Nově je poukazováno na **propojení nelegálních aktivit v této oblasti s terorismem:** obchod s některými cennými komoditami (slonovina, nosorožčí rohy) slouží jako zdroj financování některých teroristických skupin (Al-Shabaab, Boko Haram, Joseph Kony, i tzv.

Islámský stát ad.). V roce 2016 byl Evropskou Komisí zpracován Akční plán EU proti financování terorismu, v němž je nelegální obchod s wildlife zmíněn jako jeden z finančních zdrojů.

Nezákonný obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin

Celní správa ČR v roce 2016 řešila v souvislosti s obchodem s ohroženými druhy 162 případů porušení úmluvy CITES (nejvíce případů - 138 případů - bylo zjištěno na Celním úřadu Praha Ruzyně). Počet záchytů exemplářů CITES se v porovnání s rokem 2015 takřka zdvojnásobil. Výrazně narůstá zapojení vietnamské komunity do nelegálního obchodu s ohroženými druhy. Dle statistik ČIŽP tvořili občané vietnamské národnosti v roce 2014 36 % všech osob, jimž byla uložena pokuta dle zákona č. 100/2004 Sb. či zabaveny exempláře CITES. V roce 2015 to již bylo 50 % osob.

Případy nelegálního obchodu s exempláři CITES můžeme rozdělit na dvě skupiny. První skupinu můžeme označit jako „turistickou“. Mezi dovážené komodity patří dovozy suvenýrů,

předmětů nebo oblečení, které jsou vyrobené z exemplářů podléhajících úmluvě CITES. Většinou se jedná o neznalost celních předpisů. Proti této formě porušování úmluvy CITES lze bojovat neustálou osvětou široké veřejnosti. V těchto případech je Česká republika převážně zemí cílovou.

Ve druhé skupině se setkáváme se závažnějšími případy nelegálního obchodu s exempláři CITES, a to jak v souvislosti s dovozem, tak i vývozem či tranzitem. Převážně se jedná o organizovanou trestnou činnost.

Velkým rizikem je také možnost zavlečení nebezpečných druhů chorob při nelegálním dovozu zvířat (nedávná epidemie eboly v Africe či moru na Madagaskaru) či dovozy nebezpečných druhů zvířat např. zásilky prudce jedovatých hadů, s nimiž musí personál letiště či kontrolních složek manipulovat a kteří jsou pak volně rozprodáváni (stojí za upozornění, že v ČR nejsou dostupná žádná anti-séra proti exotickým druhům hadů).

Nelegální obchod s komoditami typu tradiční čínská medicína, slonovina, nosorožčí rohy a tygří kosti

Nelegální obchod s těmito komoditami je v České republice vysoce rozvinutý a organizovaný. Cílovou destinací pro toto zboží je zejména Vietnam, přeprava je realizována hlavně letecky. Z poznatků získaných v rámci trestního prověřování lze usuzovat, že osoby podílející se na uvedené trestné činnosti jsou znalí práce policejních orgánů, v některých případech bylo zjištěno i propojení státní správy a pachatelů.

Česká republika je z pohledu mezinárodního nelegálního obchodu s faunou a flórou často v postavení tranzitního státu. Jedním z důvodů je výhodná poloha na křižovatce pašeráckých cest z Afriky a Asie, které mnohdy kopírují tradiční tranzitní trasy pašeráků drog. Další podstatnou skutečností je existence početné vietnamské komunity, která se v České republice dlouhodobě etabluje a která z historického hlediska využívá produkty z chráněných exemplářů živočichů a rostlin pro léčebné účely. Tradiční čínská medicína je velmi lukrativním obchodním artiklem mezi

vietnamskou komunitou jak v Evropě, tak i v Asii.

Rozsáhlý je obchod se slonovinou, kde je zjištěno jednak napojení na vietnamské komunity ale i na obchod se starožitnostmi (propojení i obchodem s padělkami starožitností).. Za uplynulé dva roky se podařilo v rámci vývozu z České republiky zabavit 183 kg slonoviny.

Co se týče nosorožčích rohů, je Česká republika v současné době považována za jednu ze 4 zemí na světě, jež má největší problém s nelegálním obchodem s nosorožčími rohy (spolu s Jihoafrickou republikou, Mosambikem a Vietnamem). Tento obchod byl postupně rozkrýván v letech 2011 – 2014 v rámci úspěšných operací Rhino a Osseus, na nichž se podílela CS, ČIŽP a Policie ČR. V důsledku výše uvedených informací v listopadu 2015 uzavřela Česká republika mezivládní dohodu (Memorandum of Understanding) s Vietnamem, v níž se Česká republika zavázala k intenzivnějším kontrolám a spolupráci.

V lednu a únoru 2016 proto proběhla na letišti Václava Havla **společná operace ČIŽP a Celní správy nazvaná "Tygří oko"**, v rámci níž byli kontrolováni pasažéři cestující do Vietnamu a jejich zavazadla. Během této extrémně náročné akce bylo zkontrolováno 7440 zavazadel a zadrženo 44 předmětů s podezřením na exempláře CITES. Mimo jiné se jednalo i o produkty z tygrů, což zapadá do dalších informací nasvědčujících tomu, že v ČR probíhá organizovaný obchod s částmi tygřích těl a tygřími produkty.

V dané oblasti nadále pokračuje spolupráce mezi Policií ČR, Celní správou ČR a Českou inspekcí životního prostředí, přičemž hlavním cílem této spolupráce nadále zůstává odhalování závažných organizovaně páchaných trestných činů směřovaných do různých struktur organizovaného zločinu a zabránění realizace výnosů z této trestné činnosti.

Institucionální řešení wildlife crime

Environmentální kriminalita je celosvětově považována za stále závažnější problém a je jí věnována velká pozornost (např. Interpol ve svém strategickém plánu pro rok 2011-2013 zahrnul kriminalitu páchanou na životním

prostředí a v rámci ní i problematiku „wildlife crime“ mezi své priority).

Dle statistik Ministerstva vnitra má počet zaznamenaných a řešených trestních případů v oblasti wildlife v ČR výrazně narůstající tendenci. Odhalování wildlife crime vyžaduje vysokou úroveň odborných znalostí. Důležitou oblastí je tedy vzdělávání pracovníků příslušných státních orgánů. ČIŽP každoročně organizuje třídní odborný seminář o úmluvě CITES určený inspektorům, celníkům, policistům a státním zástupcům. V roce 2016 se semináře zúčastnilo cca 160 osob, poprvé byli přítomni i soudci (6 soudců). V dubnu 2016 proběhlo rovněž specializované dvoudenní školení státních zástupců (35 účastníků). Systémové vzdělávání v oblasti wildlife crime však chybí. Vhodné by bylo zavést alespoň základní výuku na Policejní střední škole, Policejní akademii a Justiční akademii, což by přispělo k zlepšení odborné způsobilosti, zkvalitnění práce, větší zainteresovanosti a aktivitě absolventů.

Většina státních institucí prosazujících zákony v ČR (s výjimkou ČIŽP) doposud nemá specializovaný útvar zaměřený na odhalování wildlife crime. Případy řeší regionální pracoviště, která obvykle nemají dostatek zkušeností, protože se s těmito specifickými případy nesetkávají často, nemají celorepublikovou působnost a především mají v kompetenci i mnoho jiných problematik.

Chybí i vzájemná informovanost o případech mezi ČIŽP, Celní správou, Policií ČR, soudy a státními zastupitelstvími. Nejeefektivnějším způsobem boje s environmentální kriminalitou je sdílení znalostí a kompetencí v rámci specializovaných skupin propojujících činnost policejních orgánů na jedné straně a odborníků či odborných složek na straně druhé. Vznik multi-resortních společných jednotek zabývajících se wildlife crime je jedním z požadavků Evropského Akčního plánu, termín jeho splnění je stanoven na konec roku 2017.

Interpol i Sekretariát úmluvy CITES rovněž požadují, aby v jednotlivých členských zemích byly založeny speciální mezi-resortní útvary zaměřené na odhalování tohoto druhu kriminality, tzv. NEST – National Environmental Security Task Force (viz. rezoluce Generálního

tajemníka Interpolu podepsaná v Monaku v roce 2014). Takový útvar v ČR doposud neexistuje.

Většina případů týkajících se „wildlife crime“ má mezinárodní charakter a vyžaduje spolupráci se zahraničními orgány a institucemi, ověřování informací a došetřování v dalších zemích. Pokud jsou případy řešeny jako izolované kauzy, nedochází k rozkrytí a potrestání celých organizovaných sítí a chybějící články organizované skupiny jsou rychle nahrazeni. Limitním faktorem mezinárodní spolupráce je rovněž nedostatečné jazykové vybavení příslušných pracovníků.

Většina wildlife případů končí podmíněným (velmi nízkým) trestem příp. odložením případu, což naprosto postrádá odrazující charakter a vede i k demotivaci pracovníků, kteří na případu pracovali. V sankcích ukládaných soudy nejsou zohledňovány náklady státu, které byly vynaloženy na šetření případu či na péči o zajištěné exempláře.

Opatření

* V roce 2016 byl přijat **Evropský Akční plán proti nelegálnímu obchodu s wildlife** (EU Action Plan Against Wildlife Trafficking), jež schválila i Rada ministrů životního prostředí. Plán reaguje mimo jiné i na situaci ohledně Doporučení Komise č. 2007/425/ES ze dne 13. 7. 2007, kterým se označuje soubor opatření pro prosazování nařízení Rady ES č. 338/97 o ochraně druhů volně žijící fauny a flóry regulováním obchodu s nimi. Toto doporučení vydané v roce 2007 obsahovalo konkrétní opatření, jež měly členské státy EU splnit. Po 9 letech však bylo konstatováno, že k jejich splnění až na výjimky nedošlo a problematická situace se nijak nezměnila. Akční Plán proto stanovil časový harmonogram plnění závazků a opatření více konkretizoval. V únoru 2017 proběhne 1. reportingová konference EK, kde budou členské země prezentovat, jak pokračují v naplňování závazků.

* Záměrem příslušných státních institucí (ČIŽP, CS, PČR) je **přípravit Národní Akční Plán ČR** a předložit jej ke schválení v roce 2017. Předkladatelem návrhu by po dohodě mělo být

Problematika odpadového hospodářství

Nelegální přeshraniční přeprava odpadů

V roce 2016 nebyly zaznamenány žádné závažnější případy nelegální přepravy odpadů přes hranice ČR, kromě ojedinělých záchytů nelegálně přepravovaných zásilek jak do ČR, tak vyvážených z ČR. Mezi zajímavé případy patří dovoz ohořelého vozidla Mercedes Benz, který byl dle znaleckého posudku možné opravit za předpokladu, že budou vyměněny prakticky všechny hlavní části za nové. Na základě podezření celního úřadu a ve spolupráci s Odborem ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy byla zásilka prohlášena za odpad a vozidlo nebylo propuštěno do volného oběhu, ale předáno do zařízení na likvidaci autovraků.

V roce 2016 podobně jako v roce předchozím řešila inspekce několik případů pokusu o vývoz použitého elektrozařízení a použitých pneumatik. Zásilky směřovaly především do států Afriky, jako Beninu, Nigeru a Nigérie.

V roce 2016 se objevily signály o možné nelegální přepravě odpadů z jiných států EU za účelem jejich odstranění na skládkách odpadů v ČR.

Neoprávněné nakládání s odpady vzniklými na území ČR

Zmínit je třeba zejména **pozitivní trend poklesu zjištění porušení právních norem v oblasti odpadového hospodářství u sběren kovových odpadů**, kde v minulosti docházelo k výkupu odcizených věcí z kovů. Na tomto trendu se pozitivně projevilo zejména přijetí prováděcí vyhlášky v návaznosti na novelu zákona o odpadech č. 223/2015 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. října 2015. Vyhláškou byl rozšířen seznam kovových odpadů, při jejichž odběru nebo výkupu může provozovatel zařízení ke sběru nebo výkupu odpadů poskytovat úplatu pouze v bezhotovostní podobě. Rovněž je provozovatel zařízení ke sběru nebo výkupu povinen identifikovat osoby, od kterých má

v úmyslu tyto odpady odebrat nebo vykoupit, identifikovat odebírané nebo vykupované odpady a vést o těchto skutečnostech evidenci. Nová právní úprava pomohla zlepšit kontrolu vykupovaných kovových odpadů v oblasti sběru a výkupu odpadů a významně omezit páčání trestné činnosti související s krádeží kovových předmětů a jejich prodejem do zařízení ke sběru a výkupu odpadů.

Na poklesu se podílelo i snížení výkupních cen druhotných surovin a v neposlední řadě i intenzivní kontrolní činnosti státních orgánů v oblasti výkupu kovů.

Ochrana ovzduší

V roce 2016 nebyly Českou inspekcí životního prostředí v uvedených oblastech řešeny žádné úmyslné nebo závažné nedbalostní delikty osob trestněprávního charakteru, které by ohrožovaly vnitřní bezpečnost nebo veřejný pořádek České republiky. Veškeré delikty byly řešeny jako správní.

Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob na úseku ochrany ovzduší projednává Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), obecní úřad obce s rozšířenou působností, popř. celní úřad či Česká obchodní inspekce (ČOI).

Opatření

* *Dodavatelé pohonných hmot mají dle § 19 zákona o ochraně ovzduší zajistit, aby v pohonných hmotách, které uvádějí do volného daňového oběhu ČR za kalendářní rok, bylo obsaženo určité minimální množství biopaliv. Ministerstvo financí připravilo v roce 2015 ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí **návrh úpravy zákona o ochraně ovzduší omezující daňové podvody při plnění této povinnosti (viz zákon č. 382/2015 Sb.). Současně byla v roce 2016 do Poslanecké sněmovny ČR předložena vládní novela zákona o ochraně ovzduší (sněmovní tisk 924), ve které se navrhuje úprava sankce za nesplnění povinnosti snížení emisí skleníkových plynů podle § 20 zákona o ochraně ovzduší.***

* *Z dalších novelizací předpisů na úseku ochrany ovzduší, které byly přijaty v roce 2016 a*

přinesly změny v oblasti správního trestání na úseku ochrany ovzduší, lze zmínit zejména **zákon č. 369/2016 Sb.**, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. **Novela, která nabyla účinnosti 1. ledna 2017, zavádí povinnost provozovatelů spalovacích zdrojů v domácnostech umožnit osobám pověřeným obecním úřadem obce s rozšířenou působností přístup ke zdroji, k jeho příslušenství a používaným palivům ke kontrole dodržování povinností podle zákona o ochraně ovzduší. Podmínkou provedení kontroly je opakované podezření úřadu, že zdroj je provozován v rozporu s povinnostmi stanovenými zákonem o ochraně ovzduší. Cílem nové právní úpravy je zlepšení kvality ovzduší a tím i ochrany lidského zdraví.**

Ochrana vod

V roce 2016 nebyly řešeny i žádné delikty fyzických osob charakteru trestních činů, které by ohrožovaly vnitřní bezpečnost nebo veřejný pořádek, jednalo se vždy jen o přestupky, které byly řešeny podle příslušných ustanovení zákona o vodách.

Poměrně novým fenoménem, kterým se ČIŽP začala intenzivněji zabývat, je **vypouštění závadných látek z varen drog do kanalizací**, které se promítá do zhoršené čistící funkce čistíren odpadních vod s následným zatížením povrchových vod. Nadto dochází i k riziku ohrožení kvality podzemních vod. Toto jednání je z hlediska vodního zákona hodnoceno jako správní delikt.

V roce 2016 nedošlo ani k žádným mimořádným událostem ani živelním pohromám (povodně, celorepublikové hydrologické sucho, ohrožení kvality pitných vod nadregionálního významu apod.). Problematice hydrologického sucha je ale potřeba věnovat stálou pozornost, neboť se s velkou mírou pravděpodobnosti bude v budoucnu opakovat. MŽP připravilo v rámci Národního programu ŽP **dotiční titul „Adaptace na změnu klimatu“**, připravuje se novela vodního zákona č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ochrana lesa

Nezákonné těžby dřeva v lesích

V r. 2016 opět docházelo k porušování zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů formou **nepovoleného kácení** mladých lesních porostů, nepovoleného proředění lesních porostů v rozporu se zákonem o lesích, těžby nad rámec plánované těžby se smyšlenými argumenty o výskytu kůrovce. Inspekční orgány se rovněž setkaly s případy anonymního nařezání stromů, jakož i organizace těchto těžeb v rámci koupí a přepravek lesních majetků.

Na úrovni orgánů ochrany lesa byla vypracována databáze subjektů, se kterými byla vedena správní řízení ve věci nelegálních těžeb. Důvodem je skutečnost, že subjekty tuto nezákonnou činnost provozují opakovaně, a to celém území ČR. Předmětná databáze je průběžně aktualizována a je k dispozici všem oblastním inspektorátům ČIŽP.

Negativním jevem i v r. 2016 byla skutečnost, že i přes součinnost s policejními složkami je objasněnost těchto případů i nadále minimální.

Škody způsobené zvěří

Škody zvěří v lesích jsou nejen problémem technickým, ale zejména problémem legislativním. Stavby spárkaté zvěře se dlouhodobě nedaří leckdy ani přiblížit normovaným stavům. Míru poškozování lesních porostů zvěří by pozitivně ovlivnilo zejména prohloubení povinností a odpovědnosti orgánů státní správy lesů, myslivosti i držitelů honiteb. Předpokladem je novela zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti i zákona č. 289/1995 Sb., o lesích.

Přemnožení divokých prasat a jejich migrace do obydlených zón za snadno dostupnou potravou vede v některých oblastech (zejm. periferie velkých měst) ke kolizím s obyvateli a domácími zvířaty. V roce 2016 došlo také k navýšení počtu nehod způsobených srážkou vozidla s lesní zvěří (10 448 srážek; + 1249).

Pytláctví

Pytláctví a nelegální lov, trávení či jiné usmrcování volně žijících živočichů dlouhodobě patří k závažným a dosud stále nedostatečně řešeným problémům. Situace v tomto směru

se ani v průběhu posledních let zásadně nezměnila. Volně žijící živočichové jsou nelegálně zabíjeni především z důvodu zisku masa, trofeje nebo preparátu, případně z důvodu domnělého či reálného konfliktu s lidskou činností, např. v souvislosti se zemědělstvím či myslivostí.

a) Úmyslné trávení volně žijících živočichů:

Trávení volně žijících je alespoň z části dokumentováno v rámci programu „Volná křídla“ České společnosti ornitologické (ČSO). Od r. 2006 (kdy byla zprovozněna databáze na www.karbofuran.cz), bylo nalezeno nejméně 160 jedinců zvláště chráněných živočichů včetně kriticky ohrožených orlů, sokolů nebo luňáků – v posledních letech se často obětí otrav stávají mj. jedinci kriticky ohrožených druhů orla mořského (*Haliaeetus albicilla*) a orla skalního (*Aquila chrysaetos*). Celkem byli otráveni dravci nalezeni na více jak 120 lokalitách (65 v posledních pěti letech) na celém území ČR. Vzhledem k tomu, že se podaří najít pouze malou část usmrčených živočichů, lze předpokládat, že rozsah a dopady úmyslného trávení jsou daleko závažnější. Zaznamenány jsou i případy otrav dalších druhů ptáků (čáp, krkavec aj.), ale také vyder, kun, lišek, koček a psů (často se jedná o cíleně položené návnady).

Opatření

* Na konci minulého roku se rozběhl mezinárodní projekt z programu EU LIFE „Conservation of eastern imperial eagle by decreasing human – caused mortality in Pannonian Region“; partnery projektu z ČR jsou ČSO a MŽP. Cílem projektu je ochrana panonské populace orla královského a raroha velkého se zaměřením na ochranu před ilegálním lovem a trávením. V rámci projektu bude probíhat základní monitoring populace obou druhů a sledování pohnízdniho pohybu mladých ptáků a řada dalších aktivit zaměřených na osvětu této problematiky.

Případy nelegálního lovu a usmrcování volně žijících živočichů včetně pytláctví v případě zvěře jsou ze strany orgánů činných v trestním řízení vyřešeny jen zcela výjimečně (v případě trávení nebyl dosud objasněn jediný případ, a situace se v tomto ohledu nezměnila ani v r. 2016).

b) Vybírání hnízd u volně žijících druhů ptáků, nelegální lov volně žijících druhů živočichů

I v roce 2016 byly v ČR zaznamenány případy lovu zvláště chráněných živočichů (vybírání z hnízd, odchyt do pastí atp.) za účelem zájmového chovu, případně za účelem prodeje dalším chovatelům v ČR i zahraničí a za účelem preparace a prodeje vycpanin.

Nelegální lov a usmrcování (trávení, lov do želez, zástřely a jiné nedovolené způsoby usmrcování) volně žijících živočichů postihuje často i vzácné druhy, včetně druhů zvláště chráněných. Kromě otrav dravců patří mezi nejvíce ohrožené některé druhy šelem, zejména vlk obecný a rys ostrovid.

Týrání zvířat

Trestný čin týrání zvířat (v hospodářských chovech, zájmových chovech nebo volně žijících zvířat) se stal podruhé početně nejfrekventovanějším trestným činem ve struktuře kriminality proti životnímu prostředí. V tomto směru je evidentní, že přijatá opatření v rámci spolupráce Policie ČR a orgánů Státní veterinární správy, která byla završena uzavřením dohody o vzájemné součinnosti, přináší dlouhodobé výsledky. Existuje reálný předpoklad, že tato spolupráce výrazně přispěje i ke zvládnutí situace týkající se epidemie ptačí chřipky, která na přelomu roku 2016 a 2017 zasáhla i Českou republiku

4 STĚŽEJNÍ PROBLEMATIKY VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI

4.1 Vznik Národní centrály proti organizovanému zločinu

Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen NCOZ) vznikla ke dni 1. 8. 2016 sloučením dvou útvarů s celorepublikovou působností, a to Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚOKFK SKPV PČR) a Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚOOZ SKPV PČR).

Funkční příslušnost nově vzniklého útvaru NCOZ se řídí Pokynem policejního prezidenta (dále jen P PP) č. 103/2013, o plnění úkolů policejních orgánů Policie České republiky (dále jen PČR) v trestním řízení, kde v článku 6 písm. b) je vymezena věcná a funkční příslušnost NCOZ, která spočívá v šetření, prověřování a vyšetřování úmyslných trestných činů dozorovaných Vrchními státními zastupitelstvími v Praze a Olomouci dle § 15 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství. Funkční působnost útvaru zahrnuje prověřování a vyšetřování trestných činů spáchaných v souvislosti s výkonem pravomoci ústavních činitelů, soudců a státních zástupců, dále představitelů ústředních orgánů státní správy v postavení ministra, náměstka ministra, ředitele úřadu a jeho zástupce a představitelů územní samosprávy krajů v postavení hejtmána a jeho náměstka.

Funkční působnost NCOZ zahrnuje také prověřování a vyšetřování trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin, nebo zvláště závažných a organizovaně páchaných zločinů mj. v oblasti nedovoleného obchodování se zbraněmi, výbušninami, vojenským materiálem, chemickými, biologickými, radioaktivními látkami, nelegální migrace, obchodu s lidmi, terorismu a extremismu a financování terorismu. rovněž pak trestných činů páchaných formou kybernetických útoků, oznámených Národním

bezpečnostním úřadem, které se vyznačují zvláště sofistikovaným způsobem provedení.

NCOZ je také funkčně příslušný k plnění úkolů Úřadu pro vyhledávání majetku z trestné činnosti na území ČR¹¹ a zajišťování komunikace s orgány států Evropské unie při plnění těchto úkolů, včetně zajišťování výnosů z trestné činnosti a s tím souvisejících metodik policejních postupů finančního šetření. NCOZ plní rovněž roli národního kontaktního bodu pro terorismus.

V rámci PČR má NCOZ také odpovědnost za zajišťování metodické a odborné pomoci ostatním policejním orgánům v trestních věcech spadajících do působnosti útvaru.

Rozpracované případy zůstaly přiděleny v podstatě dosavadním zpracovatelům, pouze jedna kauza byla vrchním státním zastupitelstvím přidělena na jiný útvar s celorepublikovou působností. S ohledem na velmi krátký časový úsek od vzniku tohoto útvaru nelze relevantně a objektivně hodnotit dopad této změny ve struktuře Policie ČR na vyšetřování a stíhání relevantních kauz.

Usnesením Poslanecké sněmovny č. 1268 ze dne 28. 6. 2016 ustavena **vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny ČR** k prověření činnosti příslušníků Policejního prezidia České republiky, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a státních zástupců Vrchního státního zastupitelství v Olomouci v souvislosti s reorganizací ÚOOZ a ÚOKFK Policie České republiky k 1. srpnu 2016. Důvodem vzniku vyšetřovací komise bylo zejména prověření dopadů organizační změny na

---

11 Plnění Rozhodnutí Rady 2007/845/SVV, o spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v jednotlivých členských státech v oblasti vysledování a identifikace výnosů z trestné činnosti nebo jiného majetku v souvislosti s trestnou činností.

probíhající trestní řízení, prověření jiných než deklarovaných důvodů vzniku nového útvaru a prověření úniku informací z trestních řízení. Závěrečná zpráva komise byla schválena 30.

ledna 2017 (celé znění na <http://www.psp.cz/sqw/sd.sqw?cd=5661&o=7>).

4.2 Korupce

V roce 2016 se ČR v celosvětovém žebříčku vnímání míry korupce (každoročně sestavovaného Transparency International) umístila na 47. místě s hodnocením 55 bodů, což je propad oproti roku 2015 o 10 míst, a to při ztrátě pouhého 1 bodu (v roce 2015 měla 56 bodů). Jedná se o stejný výsledek, jakého dosáhly např. Kypr a Malta. K evropskému průměru, kterým je 65 bodů má ČR stále daleko, nicméně ve srovnání s 31 evropskými zeměmi (členské státy EU + Norsko, Švýcarsko, Island) si ČR naopak o 3 místa polepšila – je na sdílené pozici 19. místa (v roce 2015 byla na 22. místě).

I v roce 2016 přetrvávaly **snahy klientelistických skupin o ovlivňování úředníků** některých ministerstev a jejich podřízených úřadů a o ovlivnění legislativního procesu. Na regionální úrovni se jako problematická jeví zejména oblast veřejného zadávání zakázek a obchodu s městským majetkem, kde za přítomnosti klientelismu, korupce a střetu zájmů docházelo k nelegitímnímu či dokonce nelegálnímu vynakládání veřejných prostředků. Tato praxe byla velmi často založena na nestandardních vazbách mezi úředníky a privátními společnostmi v pozici dodavatele veřejné zakázky či obchodního partnera.

Korupční trestné činy prověřované či vyšetřované NCOZ v roce 2016 tedy souvisely převážně se **zneužitím dotačních prostředků**, a to zejména v návaznosti na trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby spáchaný v souvislosti s výkonem pravomoci voleného nebo jmenovaného funkcionáře státní správy nebo samosprávy.

V roce 2016 řešila NCOZ trestnou činnost soudců ve vztahu k pozměňování listin. Dále **korupční jednání soudců**, kteří měli za úplatek rozhodnout ve prospěch obviněných, příp. odsouzených. V oblasti justice dochází k provázání soudců a státních zástupců na

komerční sféru, kdy spoléhají na to, že případná soudní rozhodnutí odporující zákonu, jsou jejich právním názorem, tudíž se nejedná o úmyslný trestný čin. V této oblasti je velmi obtížné potrestat pachatele, protože složky justice vytváří obstrukce takového charakteru, že se věc nemůže dostat před soud, ale maximálně do kárného řízení.

Další oblastí, které je v rámci korupční trestné činnosti třeba věnovat pozornost, je **zdravotnictví**. Jedná se hlavně o nákup zdravotnických přístrojů a dalšího zdravotnického materiálu, jejichž cena bývá velice nadhodnocena. Další oblastí jsou servisní smlouvy na údržbu a opravy zdravotnických přístrojů a IT technologií, a to včetně nákupu IT. Společnosti snažící se získat zakázku na dodávky zdravotnického materiálu různými způsoby uplácejí osoby, které rozhodují o tom, jaký materiál nakoupí a hlavně od kterého dodavatele.

Byl vypracován návrh na podání obžaloby na šest osob pro spáchání řady skutků - přijetí úplatku, přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku, zločinu podplacení, zločinu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, zločinu sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě; podstatou činnosti obviněných bylo uzavírání různých smluv na poradenské činnosti, smluv o právních službách apod., které byly plněny pouze formálně a jejichž prostřednictvím byly odčerpávány finanční prostředky z rozpočtu Nemocnice na Homolce v řádu desítek milionů korun.

Gestorem vládní protikorupční politiky je ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, který je rovněž předsedou Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí (dále jen „Rada vlády“), coby poradního orgánu vlády

pro oblast boje s korupcí. Rada vlády se v roce 2016, mimo jiné, zabývala návrhy právních předpisů, u nichž tak stanovil Plán legislativních prací vlády na rok 2016. V rámci Rady vlády je zřízeno 6 pracovních komisí: koncepční, k hospodárnému nakládání s majetkem státu, k transparentnosti státní správy, ke střetu zájmů, k whistleblowingu a k lobbyingu.

Ve smyslu nařízení vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření za spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu, byla v roce 2016 přijata dvě anonymní oznámení na protikorupční jednání spočívající v nešetření podání ve Státním oblastním archivu v Zámrsku a postupu u výběrového řízení realizovaného Správou základních registrů.

Mezinárodní spolupráce

Partnerství pro otevřené vládnutí – Open Government Partnership (OGP) je mezinárodní iniciativou administrativy USA podporující otevřenost, transparentnost a boj proti korupci. Cílem je prostřednictvím konkrétních závazků vlád podpořit rozpočtovou transparentnost, zvýšit občanskou angažovanost, bojovat s korupcí a transformovat se ve více otevřené, efektivní a odpovědné instituce. V roce 2016 byl schválen již třetí Akční plán České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2016 až 2018.

Skupina států proti korupci při Radě Evropy (Group of States Against Corruption – GRECO). Hlavním předmětem činnosti GRECO je monitorování implementace jednotlivých protikorupčních instrumentů Rady Evropy, zejména Trestněprávní úmluvy Rady Evropy proti korupci a Občanskoprávní úmluvy Rady Evropy proti korupci. Na podzim roku 2016 byl zveřejněn překlad hodnotící zprávy ČR vydané v rámci Čtvrtého hodnotícího kola, jehož tématem je prevence korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům.

Finanční podpora protikorupčních projektů

MV každoročně vyhláší **dotační program „Prevence korupčního jednání“**, v rámci kterého jsou podporovány projekty nestátních

neziskových organizací zabývajících se poskytováním bezplatného právního protikorupčního poradenství veřejnosti, seznamováním veřejnosti s charakterem, riziky a projevy korupce a posilováním odmítavého postoje veřejnosti vůči korupčním praktikám. V roce 2016, kdy došlo k rozšíření programu i o podporu analytické činnosti, bylo podpořeno celkem 7 nevládních neziskových organizací v úhrnné výši 3,5 mil. Kč.

Opatření

* *Od roku 2015 je vládní protikorupční politika realizována na základě **Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017 a jednoletých akčních plánů boje s korupcí**. Vládní politiku boje s korupcí v rámci veřejné správy charakterizují 4 prioritní oblasti:*

1. *výkonná a nezávislá exekutiva;*
2. *transparentnost a otevřený přístup k informacím;*
3. *hospodárné nakládání s majetkem státu;*
4. *rozvoj občanské společnosti.*

V roce 2016 byla prosazena některá zásadní protikorupční opatření obsažená v Akčních plánech boje s korupcí na rok 2015 a 2016. Jedná se například o nový zákon o zadávání veřejných zakázek, novela zákona o sdružování v politických stranách a hnutích společně s novelou souvisejících volebních zákonů, zákon o prokazování původu majetku, novela zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu či zpřístupnění Knihovny připravované legislativy veřejnosti. Vedle již prosazených opatření lze zmínit i novelu zákona o střetu zájmů, která byla po souhlasu Senátu vrácena Poslanecké sněmovně prezidentem republiky, nebo novelu zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, která čeká na projednání Poslaneckou sněmovnou. Detailní vyhodnocení plnění opatření z Akčního plánu boje s korupcí za rok 2016 bude předloženo vládě do konce měsíce března 2017.

* *Ministerstvo vnitra bylo zákonem č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), určeno*

za správce informačního systému registru smluv. Akčním plánem boje proti korupci na rok 2016 bylo Ministerstvu vnitra uloženo vytvořit **registr smluv** k uveřejňování smluv povinných subjektů podle § 2 odst. 1 zákona o registru smluv. Registr smluv zásadním způsobem zvýšil transparentnost veřejné správy při nakládání s finančními prostředky. Daňoví poplatníci mají nový nástroj pro kontrolu všech výdajů povinných subjektů nad 50 tis. korun. Informační systém se podařilo vybudovat v rekordně krátké době za minimální náklady (1,2 milionu korun). Dne 31. května 2016 bylo spuštěno testovací prostředí registru smluv pro uživatele. Systém funguje v ostrém provozu od 1. července 2016, za rok 2016 bylo v registru smluv publikováno 213 245 smluv.

* Dne 1. 7. 2016 nabyl účinnosti zákon č. 163/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jednou ze změn, které tato novelizace trestních předpisů přinesla, bylo zavedení institutů dočasného odložení trestního stíhání a rozhodnutí o nestíhání podezřelého. Tyto instituty osobě, která poskytla úplatek pouze proto, že o něj byla požádána, za splnění zákonných podmínek zaručují, že trestní stíhání proti ní vůbec vedeno nebude. Jde o **obdobu speciální účinné lítosti**, která byla obsažena v předchozím trestním zákoně, která nebyla pro kritiku ze strany mezinárodních organizací přejata do nového trestního zákoníku; na rozdíl od dřívějšího řešení by tento model měl představovat účinnější nástroj, neboť zajišťuje aktivní účast aktivně uplácujícího v trestním řízení vedeném proti uplácenému.

* Dne 1. 12. 2016 nabyl účinnosti zákon č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon rozšířil **vyloučení aplikace účinné lítosti i na další korupční trestné činy** (předchozí úprava účinnou lítost vylučovala pouze u úplatkářství).

* V roce 2016 byla přijata novela zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé

zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce). Novela legislativně zakotvuje pojem "otevřená data"¹² a zavádí se **Národní katalog otevřených dat** jako informační systém veřejné správy. V souvislosti s novelou bylo přijato Nařízení vlády č. 425/2016 Sb., o seznamu informací zveřejňovaných jako otevřená data. Vybraná data veřejné správy budou v průběhu roku 2017 upravována do formátu otevřených dat a evidována v Národním katalogu otevřených dat.

* Všechny relevantní dokumenty týkající se koordinace boje s korupcí v ČR jsou dostupné na webových stránkách www.korupce.cz.

* V roce 2016 byl dokončen legislativní proces týkající se novely zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, provedené zákonem č. 302/2016 Sb. Tato novela zvyšuje **transparentnost financování politických stran a politických hnutí**, jak se k tomu zavázala vláda ve svém programovém prohlášení; součástí legislativních opatření přijatých novelou je **zřízení nového Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí**. Jeho úkolem je úplná kontrola financování politických stran a politických hnutí, za tím účelem je také vybaven všeobecnými kontrolními pravomocemi.

* V roce 2016 byl také přijat zákon č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony, Zákon upravuje **jednotně pravidla volební kampaně a jejího transparentního financování**. Tento zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 3. října 2016 a nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2017. Zákon zavádí limity na volební kampaň, zřízení, zveřejnění a zpřístupnění transparentního volebního účtu, vedení účetnictví o financování volební kampaně či zveřejňování zprávy o financování volební kampaně, čímž směřuje k

---

12 Otevřenými daty se pro účely tohoto zákona rozumí informace zveřejňované způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není omezen a které jsou evidovány v národním katalogu otevřených dat.

prevenci korupčního jednání a minimalizaci případných korupčních rizik.

* Dne 15. června 2016 byl schválen zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a

mezinárodních smluv). Tento zákon zavádí nové nástroje a postupy v oblasti vyhlášení právních předpisů a legislativního procesu. Bude zvýšena dostupnost a srozumitelnost právních předpisů a zároveň dojde ke zvýšení transparentnosti legislativního procesu, čímž dojde ke snížení korupčních rizik. Zákon nabyde účinnosti k 1. lednu 2020.

4.3 Nelegální migrace

V roce 2016 bylo zjištěno celkem 5 261 (-3 302, -38,6 %) osob při nelegální migraci na území ČR. Z celkového počtu bylo 5 039 osob (tj. 95,8 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 222 (tj. 4,2%; - 18) osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.

V posledních letech se pro některé cizince stává Česká republika zemí cílovou. V souvislosti s celosvětovou migrační vlnou, která začala ke konci roku 2014, gradovala v roce 2015 a v roce 2016 postupně opadla, je území ČR hojně využíváno cizinci také jako tranzitní prostor pro nelegální migraci do dalších evropských zemí.

V oblasti **nelegální migrace** po roce 2008, kdy došlo k zásadním změnám v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru, narůstají od roku 2011 postupně roční počty zjištěných nelegálních migrantů. Mezi jednotlivými roky se v období 2011 – 2014 jednalo o zvýšení v rozmezí 7 až 16 %. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu zvýšení o 78 %. V roce 2015 je evidován od roku 2008 dosud nejvyšší roční počet zjištěných nelegálních migrantů. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu o 39 %, ale pokud by se tento počet srovnal s roky 2008 až 2014, potom je tento počet vyšší než v těchto letech.

V roce 2016 bylo zjištěno při **nelegálním pobytu** 5 039 (-3 284, -39,5 %) cizinců. V meziročním srovnání se jedná o značný pokles. K poklesu počtu nelegálních migrantů došlo zejména u těch krajských ředitelství policie, přes jejichž teritorium směřovala v roce 2015 velká migrační vlna nelegálně tranzitujících migrantů. Jedná se tedy o vysoké poklesy u KŘP Jihomoravského kraje (- 1 568 osob, tj. -76,1 %), KŘP Ústeckého kraje

(- 651, tj. -45,9 %) a KŘP hl. m. Prahy (- 441, tj. - 21,5 %).

Z hlediska státní příslušnosti nelegálních migrantů převládají občané ze třetích zemí (4 887 osob, tj. 97 %) nad občany EU. První místo ve statistice obsadili občané Ukrajiny (1 552 osob, tj. 30,8 %). Na druhém místě se umístili občané Ruska (402 osob, tj. 8 %). Na třetí místo ve statistice se zařadili občané Kuvajtu (336 osob, tj. 6,7 %) - jedná se zejména o lázeňské hosty, kteří nevycestovali v době platnosti pobytu.

V devíti případech byly osoby odhaleny v úkrytech v dopravních prostředcích (dodávky, kamion, přípojný vozík, kufr osobního auta a vlak). Celkem se jednalo o 116 osob, z toho nejvíce o občany Iráku (50 osob) a Afghánistánů (44).

V roce 2016 bylo nahlášeno 222 (-18, -7,5 %) osob, které byly odhaleny při **nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR**. Výčet státních příslušností zjištěných osob je velmi rozmanitý, celkem bylo zjištěno 47 státních příslušností, nejvíce se jednalo o uprchlíky podle Konvence 1951 (44), občany Ukrajiny (15) a Ázerbájdžánu a Albánie (po 14).

V roce 2016 bylo do informačního systému CIS zaevidováno celkem 3 539 (+530, +17,6 %) cizinců s vydaným pravomocným **rozhodnutím o správním vyhoštění**. Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění tvořili stejně jako v minulém roce občané Ukrajiny (2 045 osob, tj. 57,8 %), u nichž je evidován nejvyšší meziroční nárůst (+802 osob, tj. +64,5 %).

Hlavním problémem této agendy jsou obtíže s prověřováním identity cizinců

a skutečnost, že v řadě případů nelze prakticky realizovat rozhodnutí o vyhoštění cizince.

V roce 2016 bylo vydáno 818 (-1 812, -68,9 %) rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území ČR (§ 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů). V meziročním srovnání došlo k markantnímu poklesu. Tento pokles souvisí s útlumem tranzitní nelegální migrace.

Opatření

* **Cvičení VLNA** - dne 8. 3. 2016 bylo k ověření připravenosti Policie ČR k plnění úkolů na úseku zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti a ochrany hranic a k součinnosti s Celní správou ČR realizováno součinnostní cvičení na určených stanovištích pro případ dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a zřízení registračních míst. Cvičení proběhlo v rámci územní působnosti KŘP Jihočeského a Jihomoravského kraje.

* **Opatření na mezinárodních letištích v souvislosti s teroristickými útoky v Bruselu v březnu 2016** - byl posílen výkon hlídkové služby ve veřejných i tranzitních prostorech letišť; na základě rizikových profilů byla prováděna kontrola cestujících přilétajících z Nizozemí, Francie, Belgie a letišť Frankfurt a Düsseldorf; na přiletech a odletech byla prováděna důkladná kontrola občanů s právem volného pohybu odpovídajících rizikovým profilům cestujících z nebo do rizikových oblastí; výkon hlídkové služby byl posílen příslušníky Armády ČR.

* **Zvýšená bezpečnostní opatření na státní hranici se Slovenskou republikou** - vzhledem k aktuální bezpečnostní situaci a analýze, výsledkům bezpečnostního opatření na rakousko-českých státních hranicích a po projednání na poradě policejního prezidenta byl dne 6. 5. 2016

* veřejné moci na státních hranicích se Slovenskou republikou. Cvičení bylo rozšířeno o opatření na státních hranicích se Spolkovou republikou Německo a Rakouskou republikou na vytipovaných místech, kde jsou na území sousedního státu provozována pobytová střediska pro žadatele o azyl.

rozšířen rozsah bezpečnostních opatření na státních hranicích s Rakouskem o úsek státních hranic se Slovenskou republikou.

* **Společné cvičení v záchytném zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty** - dne 19. 7. 2016 proběhlo v ZZC Vyšní Lhoty společné cvičení vybraných složek integrovaného záchranného systému, Správy uprchlických zařízení MV a bezpečnostní agentury s cílem prověřit připravenost, vzájemnou spolupráci a komunikaci v případě řešení mimořádné události, která by mohla nastat v ZZC Vyšní Lhoty.

* **Zvýšená bezpečnostní opatření na státní hranici se Spolkovou republikou Německo** - vzhledem k aktuální bezpečnostní situaci, analýze, výsledkům bezpečnostního opatření na rakousko-českých a slovensko-českých státních hranicích a po projednání této otázky ve vedení Policejního prezidia ČR a Ministerstva vnitra byl od 1. 8. 2016 rozšířen rozsah bezpečnostních opatření na státních hranicích s Rakouskem a Slovenskem o úsek státních hranic se Spolkovou republikou Německo.

* **Úprava (snížení rozsahu) bezpečnostních opatření na státní hranici s Rakouskem** - po provedení analýzy a vyhodnocení efektivity bezpečnostního opatření a vývoje nelegální migrace (pokles v počtu zajištěných osob v rámci tranzitní migrace) došlo k úpravě rozsahu (snížení) bezpečnostních opatření na státních hranicích s Rakouskem s účinností od 15. 9. 2016.

* **Součinnostní cvičení** - z důvodů zajištění připravenosti Policie ČR k minimalizaci dopadů nelegální migrace na Českou republiku a jako další ze série opatření přijatých policejním prezidentem bylo 27. 9. 2016 provedeno součinnostní cvičení s Armádou ČR, Celní správou ČR a ostatními orgány

* **Národní kontrolní autorita** (certifikační autorita pro přístup k cestovním dokladům) je jedním z nástrojů, který v podmínkách České republiky významným způsobem přispěl ke zvýšení efektivity činnosti Policie ČR a jiných orgánů vymáhajících právo při ověřování totožnosti a znemožnil tak zneužití podobnosti a totožnosti jiné osoby. Služba cizinecké policie má tak plný přístup k otiskům prstů uloženým

v cestovních dokladech a v povoleních k pobytu, a to nejen v dokladech vydávaných ČR, ale i ostatními státy, s nimiž se ČR dohodla na výměně certifikátů přístupu. Funkce NKA je možné využívat nejen při ochraně hranic, ale také při kontrole osob na území ČR, a to za pomoci zařízení pro mobilní lustraci. Provoz NKA byl zahájen 1. října 2016 a NKA je tak jedinou autoritou, která je oprávněna číst data z RFID čipů za účelem kontroly osoby vůči dokladu.

Bezpečnostní aspekty migrace

Kromě řešení tématu migrace na mezinárodní a národní úrovni je třeba neopomenout také bezpečnostní aspekty migrace – možnost radikalizace společnosti vyvolané např. islamofobními či protiimigračními uskupeními a podněcování nenávisti vůči běžencům či muslimům, riziko vzniku sociálně vyloučených lokalit či riziko spáchání teroristického útoku na území ČR. Tomuto riziku se bezpečnostní složky intenzivně věnují.

Readmisní politika

Česká republika má sjednané **readmisní smlouvy s celkem 16 státy** – s Rakouskem, Polskem, Německem, Slovenskem, s Maďarskem, Slovinskem, Chorvatskem, Moldávií, Bulharskem, Rumunskem, Arménií, Švýcarskem, Vietnamem, Kanadou, Kosovem a Kazachstánem¹³. Podepsaná smlouva s Francií dosud nevstoupila v platnost.

Prioritou pro rok 2016 bylo dokončení sjednání readmisní smlouvy s **Mongolskem** (návrh na sjednání smlouvy byl projednán v meziresortním připomínkovém řízení a smlouva bude předložena vládě, jakmile mongolská strana potvrdí, že i u ní byla smlouva vnitrostátně projednána a nejsou navrhovány žádné úpravy).

Kromě bilaterálních smluv jsou pro Českou republiku rovněž závazné **readmisní smlouvy sjednané Evropskou unií, resp. v minulosti Evropským společenstvím**. V současné době je

v platnosti celkem 17 smluv - s **Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Hongkongem, Makedonií, Moldávií, Ruskem, Pákistánem, Srbskem, Srí Lankou, Macaem, Ukrajinou, Gruzii, Arménií, Ázerbájdžánem, Tureckem a Kapverdami**. Smlouvy sjednané Evropskou unií, resp. Evropským společenstvím předpokládají, že jednotlivé členské státy sjednají s příslušným třetím státem **prováděcí protokol** k readmisní smlouvě. Tyto protokoly má ČR sjednané s **Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Moldávií, Ruskem, Srbskem a Ukrajinou**. V roce 2016 česká strana usilovala o sjednání dalších prováděcích protokolů, zejména s Tureckem a Pákistánem. Turecko v roce 2016 na návrh nereagovalo, Pákistán se vyjádřil v tom smyslu, že nehodlá sjednat prováděcí protokol, protože jej pro realizaci readmisní dohody nepotřebuje.

Ministerstvo vnitra rovněž hledá alternativní řešení pro případy, kdy sjednání standardní readmisní dohody není reálné pro zásadní nesouhlas druhé smluvní strany takovou dohodu sjednat (např. Afgánistán, Indie). V úvahu přichází např. sjednání právně nezávazných memorand o porozumění o spolupráci v oblasti readmisí, jimiž by účastnické státy vyjádřily vůli spolupracovat v oblasti návratů.

V rámci projednávání unijních readmisních dohod byly v roce 2016 **diskutovány texty readmisních dohod s Jordánskem, Nigérií a Tuniskem**.

K podpisu je připravena **Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Uzbeké republiky o zpětném přebírání a průvozu osob** a protokol k jejímu provádění (Protokol o provádění Smlouvy mezi vládou České republiky a vládou Uzbeké republiky o zpětném přebírání a průvozu osob).

Česká republika se podílela na přípravě tzv. balíčků, které byly připraveny Komisí pro vybrané státy, se kterými je žádoucí řešit otázku navrácení osob. Balíčky obsahovaly jak pozitivní, tak negativní pobídky, které mají motivovat tyto státy k lepší spolupráci při návratech. Jedná se zejména o tyto státy:

13 Readmisní smlouva s Kazachstánem vstoupila v platnost 1. července 2016, včetně prováděcího protokolu.

Bangladéš, Afghánistán, Senegal, Nigérie, země ACP¹⁴. Ke konci roku Komise zintenzivnila aktivity vůči některým zemím, kam uskutečnila mise a konzultovala konkrétní možnou spolupráci při návratech (Mali, Senegal, Niger, Etiopie).

Ministerstvo vnitra se dále podílelo na přípravě podkladů k jednání společných readmisních výborů, které se pravidelně každoročně se smluvními státy uskutečňují. V roce 2016 byly zorganizovány readmisní výbory s Ruskem (28. 7. 2016), Makedonií (21. 6. 2016), Tureckem (1. 4. a 1. 6. 2016), Kapverdami (20. 10. 2016), Srbskem (5. 7. 2016), Ukrajinou (3. 8. 2016), Ázerbájdžánem (3. 5. 2016) a Pákistánem (2. 2. 2. a 19. 7. 2016). Osobně se zástupce Ministerstva vnitra jednání těchto společných readmisních výborů neúčastnil.

Migrační politika

V roce 2016 plnily orgány státní správy úkoly stanovené **Strategií migrační politiky**, kterou vláda České republiky přijala svým usnesením č. 621 ze dne 29. července 2015. Opatření se týkala problematiky integrace cizinců, nelegální migrace a návratové politiky, mezinárodní ochrany, vnější dimenze migrace, mj. humanitární pomoci, volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru, legální migrace a mezinárodních závazků ČR v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží **Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci**. Tento stálý meziresortní orgán v gesci Ministerstva vnitra zasedá na úrovni ministrů i náměstků ministrů věcně příslušných resortů, přičemž na expertní úrovni přípravu jeho agendy zajišťuje Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci.

VISAPOINT (internetová registrace žadatelů o pobytová oprávnění)

Systém VISAPOINT umožňuje žadatelům o pobytová oprávnění automaticky, bez zásahu pracovníků zastupitelských úřadů ČR i MZV

rezervovat si termíny k podání žádosti o pobytová oprávnění. Jeho zavedení bylo vyvoláno neustále rostoucím zájmem o získání českých pobytových oprávnění.

V platnosti zůstává usnesení vlády č. 1205/2009 k „Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných zastupitelských úřadech – vyhodnocení situace a další postup“, v rámci kterého bylo schváleno omezené nabírání žádostí o udělení dlouhodobých víz, se v současné době týká pouze žádostí o dlouhodobá víza za účelem podnikání na zastupitelském úřadě Hanoj, Kišiněv, Kyjev, Lvov, Taškent a Ulánbátar.

Systém VISAPOINT byl postupně spuštěn od roku 2009 na celkem 30 ZÚ. Jedná se o ZÚ Abú Dhabí, Abuja, Akkra, Ammán, Ankara, Astana, Baku, Bangkok, Bělehrad, Hanoj, Chengdu, Istanbul, Jakarta, Jekatěrinburg, Jerevan, Káhira, Kišiněv, Kyjev, Londýn, Los Angeles, Lvov, Manila, Minsk, Moskva, Peking, Petrohrad, Sarajevo, Šanghaj, Taškent, Tbilisi, Tel Aviv, Tirana a Ulánbátar. Vzhledem k nucenému uzavření některých zastupitelských úřadů či změně jejich systemizace (a tím omezené využitelnosti systému) došlo k jeho uzavření ve Skopje, Tripolisu a na GK Doněck.

V roce 2014 probíhaly úpravy systému VISAPOINT spojené s dalším navýšením jeho bezpečnosti. V roce 2015 byl zjištěn nárůst útoků na systém Visapoint z Ruska a Ukrajiny, případně ze sítí různých proxy serverů. Cílem bylo omezit funkčnost Visapointu. V návaznosti na zvýšený počet uvedených útoků byl v roce 2015 posílen server Visapointu (CPU a RAM) a bylo zavedeno automatické blokování nejvíce vytěžujících IP adres pomocí speciálního HTTP modulu. I přes uvedená opatření docházelo i v roce 2016 k útokům na systém Visapoint. Žádný z těchto útoků však nebyl úspěšný (nedošlo k prolomení ochrany systému Visapoint, k přepisu dat či k vytvoření automatické registrace).

V rámci rozvoje systému Visapoint začala práce na softwarové úpravě systému, která má za cíl vytvoření tzv. „nekonečné fronty žadatelů“. Jedná se primárně o indikaci zájmu žadatelů o pobytová oprávnění. Spuštění nové funkcionality je plánováno na začátek roku 2017.

¹⁴ Země v Africe, Karibiku a Tichomoří (zkratka je složena z počátečních písmen – Africa, Caribic, Pacific) přidružené ke Společenství z důvodů historické svázanosti s některými zeměmi EU.

Biometrie ve vízovém procesu - Vízový informační systém (VIS)

Poté, co byl v listopadu 2015 dokončen téměř pětiletý proces napojování schengenských zastupitelských úřadů včetně všech zastupitelských úřadů ČR na Vízový informační systém (dále jen VIS), byly ke dni 28. února 2016 na VIS napojeny i všechny hraniční přechody na vnější schengenské hranici. Všechny žádosti o schengenské vízum přijaté orgány ČR jsou tedy nadále zaznamenány ve VIS (včetně biometrických údajů), stejně jako informace o vydaných vízech, o důvodech nevydání víza či o zrušení víza nebo jeho prohlášení za neplatné. Údaje ve VIS jsou využívány k identifikaci a dohledání vízové historie žadatele a k ověření pravosti vydaného víza. Otisky prstů jsou dále využívány k identifikaci osob na hraničních přechodech i uvnitř schengenského prostoru.

Integrace cizinců

Integrace cizinců představuje nástroj prevence konfliktů s majoritní společností, zranitelnosti migrantů v cizím prostředí, nedodržování právních předpisů cizinci a mnoha dalších negativních jevů, které mohou s migrací souviset. Zvládnutá integrace je nezbytným předpokladem úspěšného a bezproblémového soužití cizinců s českými občany.

Koordinací politiky integrace cizinců v ČR je pověřeno Ministerstvo vnitra, nicméně za její realizaci odpovídají jednotlivá ministerstva v rámci své gesce. V roce 2016 byly postupně plněny priority integrace cizinců definované aktualizovanou **Koncepcí integrace cizinců – Ve vzájemném respektu**. Nově se stali cílovou skupinou integračních opatření i držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec služeb Státního integračního programu). Některá integrační opatření byla cílena na skupiny cizinců se specifickými potřebami, především na ženy – cizinky, cizince – seniory, ale i děti, druhou resp. třetí generaci mladých lidí s migračním původem a celé rodiny cizinců. V prosinci roku 2016 Ministerstvo vnitra zpracovalo a vládě předložilo „Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2017“.

Prioritou pro MV byla i nadále **podpora integrační politiky na regionální a lokální úrovni**, kde proces integrace cizinců reálně probíhá. Ve 13 ze 14 krajů ČR aktivně působila regionální Centra na podporu integrace cizinců, financovaná převážně z fondů Evropské unie. Na finanční podporu z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) navázalo financování z nového Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).

Ministerstvo vnitra podporuje jednotlivé obce či městské části ve vytváření vlastní integrační strategie prostřednictvím projektů obcí na podporu integrace cizinců, které jsou financovány dotací ze státního rozpočtu. V roce 2016 realizovalo dané projekty 15 obcí a městských částí, o třetinu více než v roce 2015. Projekty obcí byly v roce 2016 podpořeny částkou 12,6 milionu Kč. Tyto projekty přispěly k aktivizaci samospráv v podpoře procesu integrace cizinců - obyvatel jejich obce, v řešení lokálních problémů s integrací cizinců a vztahů mezi cizinci a majoritou a vedly k provázanosti jednotlivých aktivit samosprávy. V říjnu 2016 se pod záštitou ministra vnitra uskutečnila 8. celostátní konference „Výměna zkušeností v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni“, kterou pořádaly společně Městská část Praha 4 a Městská část Praha 12.

Ministerstvo vnitra podpořilo rovněž řadu projektů nevládních neziskových organizací v rámci dotačního titulu ‚Integrace cizinců 2016‘. Tímto způsobem bylo podpořeno 24 projektů částkou 20,9 milionu Kč.

Poskytování informací cizincům probíhalo třemi hlavními komunikačními kanály: e-mailem, telefonicky a prostřednictvím oficiálních průběžně aktualizovaných webových stránek www.mvcr.cz/cizinci. Webový portál www.cizinci.cz, spravovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, je komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v ČR a v zahraničních souvislostech. Uveřejňuje řadu užitečných informací např. o možnostech financování projektů na podporu integrace cizinců, informační publikace v řadě jazykových verzí ke stažení apod. Na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí

<http://portal.mpsv.cz>. jsou uvedeny informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR.

Třístupňový systém informovanosti cizinců (zajištění efektivní distribuce před- odjezdových informací, široká nabídka jednodenních adaptačně-integračních kurzů pro nově příchozí cizince téměř na celém území ČR či kurzy sociokulturní orientace pro dlouhodobě žijící cizince) byl aktualizován a nadále rozvíjen. I v roce 2016 byly podporovány asistence cizincům a tlumočení na pracovištích pobytu Odboru azylové a migrační politiky MV ČR.

V rámci mezinárodní spolupráce se pracovníci Ministerstva vnitra aktivně účastnili činnosti pracovní skupiny Evropské komise National Contact Points on Integration (NCPI) a nově ustavené Evropské integrační sítě (EIN).

Vláda České republiky dne 20. listopadu 2015 přijala **usnesení č. 954 o Státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících**. Cílem programu je usnadnit proces integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou v České republice především v oblasti výuky českého jazyka, vstupu na trh práce, v oblasti bydlení, vzdělávání dětí a rekvalifikací. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV. Státní integrační program se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. K programu a především k integrační fázi na místní úrovni se váží také finanční prostředky, které slouží k zajištění základních integračních cílů. Pro rok 2016 se jednalo o částku **200 milionů Kč** s tím, že 73 milionů Kč bylo uvolněno ze státního rozpočtu a 127 milionů Kč z finančních zdrojů Evropské unie jako příspěvek za přesídlené a relokované osoby.

Dne 2. února 2016 byla podepsána **smlouva mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb pro rok 2016**. Charita ČR předala Ministerstvu vnitra během roku 2016 celkem 151 individuálních integračních plánů pro **313 osob** a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Ke konci roku se program týkal **507 osob**, mezi nimiž jsou

nejvíce zastoupení státní příslušníci **Ukrajiny, Sýrie, Iráku a Kubu**.

Podle usnesení vlády je také až do konce roku 2018 dokončován **asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou**, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o 338 osob, mezi nimiž mají nejvyšší zastoupení občané Kazachstánu, Ukrajiny, Běloruska a Uzbekistánu. Celkem se Státní integrační program v obou variantách doposud týká více než 800 oprávněných osob.

Nelegální zaměstnávání cizinců

V roce 2016 pokračovala **kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce** zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce občanů ČR a cizinců. K 31. prosinci 2016 provedl úřad 9 308 kontrol. Z celkového počtu 2 290 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob se v 760 případech jednalo o občany ČR. V 1 337 případech se jednalo o cizince ze třetích zemí a ve 193 případech o občany z ostatních států EU. V případě odhalení některé z forem nelegální práce cizinců ze třetích zemí se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ukrajiny a oproti předchozímu roku se na druhé místo posunuli občané Moldávie před Vietnam. Ve skupině nelegálně zaměstnaných EU občanů převažují ve velké míře Slováci, následovaní občany Rumunska.

K 31. prosinci 2016 uložil úřad za spáchání správního deliktu umožnění výkonu nelegální práce celkem 494 pokut v celkové výši 69 871 000 Kč, z toho za umožnění nelegální práce cizinců 192 pokut v celkové částce 39 982 000 Kč. Za spáchání přestupku výkonu nelegální práce bylo uloženo fyzickým osobám 17 pokut v celkové částce 51 000 Kč, z toho 1 pokuta ve výši 4 000 Kč za výkon nelegální práce cizince.

V souvislosti s dokončenými kontrolami v roce 2016 úřad uložil za spáchání správního deliktu umožnění výkonu nelegální práce cizincům k 31. prosinci 2016 celkem 149 pokut v celkové výši 19 365 000 Kč. Na základě kontrol dokončených v roce 2016 nebyla fyzickým osobám, cizincům za spáchání přestupku výkonu nelegální práce uložena žádná pokuta.

4.4 Organizovaný zločin

Na území České republiky působily v roce 2016 **tři hlavní typy organizovaných zločineckých skupin**. Jedná se o skupiny **převážně tuzemské, smíšené mezinárodní a etnicky založené**. Dále platí, že pokud je to pro organizovanou skupinu výhodné, zapojí mezinárodní prvek (právnícká osoba se sídlem v zahraničí, nebo v zahraničí pobývající jednatelé právníckých osob) i do jinak čistě tuzemské organizace, zejména pro ztížení a komplikování vyšetřování. Na druhou stranu ani etnicky založené skupiny osob převážně jedné národnosti nemohou fungovat bez napojení na občany ČR. U některých druhů trestné činnosti (např. karuselové podvody) je mezinárodní prvek nezbytnou součástí fungování skupiny, bez něhož by její fungování nebylo vůbec možné, neboť na základě fingovaných mezinárodních obchodů dochází k samotné trestné činnosti.

Organizované skupiny nemají v současné době přesně určené hranice členství. Spíše než uzavřené skupiny, ve kterých se všichni znají a důvěřují si, jsou běžná volná uskupení zločinců, kteří se do trestné činnosti zapojují na základě své odbornosti a jsou k jednotlivým úkolům povolávání organizátory této činnosti. Jednotliví pachatelé tak často neznají nikoho mimo svůj kontakt do skupiny. Na nejnižších a zároveň nejexponovanějších pozicích jsou nasazováni postradatelní bílí koně - často bezdomovci, osoby s narušenou psychikou, závislé na omamných látkách, či s trvalým bydlištěm mimo ČR, případně osoby se zcela smyšlenou identitou. Naopak osoby v nejvyšším postavení vystupují navenek jako ctihodní občané, kteří nejsou nikterak spojeni s pácháním trestné činnosti. Organizovaná skupina nespoleská na úzce vymezenou skupinu jednotlivců, ale má vždy v záloze připravené náhradníky, které při odhalení původních pachatelů pružně zapojí do své činnosti. Bez odhalení hlavních vůdců skupiny je tedy velmi obtížné činnost skupiny zcela zastavit.

Tuzemské organizované skupiny

Tuzemské organizované skupiny disponují velmi dobrou znalostí prostředí a vysokým korupčním potenciálem. Tyto skupiny do svých aktivit běžně zapojují ekonomicky stabilní a dlouhodobě podnikající osoby. Předmětem jejich činnosti jsou v podstatě všechny druhy zločinných aktivit, přičemž vůdčí úloha tuzemských skupin je nejvýraznější v oblasti kriminality spojené s veřejnými zakázkami a dotacemi. Oproti jiným skupinám mají nejlepší kontakty na expertní služby v oblasti daňového a právního poradenství. Časté je napojení tuzemských skupin na osoby ze státní správy s rozhodovací pravomocí pomocí korupčních průniků. Tyto kontakty jsou zneužívány k naplňování kriminálních zájmů a zakrývání ilegálních aktivit. Pokročilejším stádiem tohoto jednání je přímé dosazování spřízněných osob do orgánů státní správy, případně do orgánů činných v trestním řízení.

Smíšené mezinárodní skupiny

Často se jedná o nadnárodní skupiny, které se zaměřují na realizaci trestné činnosti ve státech s nejméně efektivní legislativou. Při změně podmínek volně přechází do jiného státu a podobně také mění druhy páchané trestné činnosti podle aktuálních podmínek. Čeští občané jsou nutnou součástí těchto skupin kvůli své znalosti právních předpisů a kontaktům. Tyto skupiny zpravidla realizují více druhů trestné činnosti v různých státech paralelně. Typická je jejich aktivita v oblasti nelegální migrace, kdy mohou efektivně zprostředkovat převoz nelegálních migrantů přes více států. Mezinárodní prvek je také nutnou podmínkou u určitých druhů daňových podvodů. V rámci České republiky jde převážně o zapojení občanů Polska, Ukrajiny, Slovenska, Rumunska, Bulharska a Ruska vzhledem k jejich kulturní a jazykové blízkosti.

Etnicky založené organizované skupiny

Tyto skupiny jsou níže popsány podle převažující etnicity pachatelů. Jako hlavní etnicky založené skupiny rozlišujeme vietnamské, ruskojazyčné a balkánské organizované skupiny.

A) Vietnamské organizované skupiny

Pro české prostředí se jedná o nejtýpickejší etnicky organizovanou skupinu. Vietnamské organizované skupiny jsou dominantní zejména v oblasti drogové kriminality (zejména metamfetamin a marihuana), podílejí se také na daňové trestné činnosti (zejména krácení daní a celních poplatků při dovozu podhodnoceného zboží z Čínské lidové republiky), na prodeji padělaného zboží, legalizaci výnosů z trestné činnosti a trestné činnosti proti životnímu prostředí.

Kromě uvedených druhů trestné činnosti se ve vietnamské komunitě začíná opět rozmáhat trestná činnost související s vyřizováním víz.

Vietnamské skupiny se vyznačují plovoucí strukturou, která je podmíněna vysokou obchodní flexibilitou a spoluprací v otázce množství, kvality i ceny. Skupiny vyvíjejí samostatnou produkční a obchodní činnost dle potřeby a ad hoc seskupují finanční prostředky, produkty či lidské zdroje. U nově přichozích či nesolventních Vietnamců dochází k interetnickému vykořisťování. Nebezpečnost vietnamských zločineckých skupin tkví v jejich hodnotové semknutosti, konspirativnosti a nedůvěře k většinové společnosti, která komplikuje případný průnik policejních orgánů do těchto skupin.

Aktivita vietnamských skupin je koncentrována v Praze, Středočeském kraji a v příhraničních oblastech Karlovarského a Ústeckého kraje (zejména v tržnicích). Častá je spolupráce s vietnamskými skupinami v dalších zemích (např. Velká Británie, SRN, Maďarsko, Polsko, Slovensko). Vietnamské skupiny preferují hotovostní platební styk a výnosy z trestné činnosti transferují zpět do Vietnamu.

B) Balkánské organizované skupiny

Tyto zločinecké skupiny jsou tvořeny převážně osobami kosovoalbánské národnosti, přičemž jejich státní občanství prakticky zahrnuje

státy zemí bývalé Jugoslávie (Srbsko, Makedonie, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, atd.). K jejich vnitřní organizaci lze uvést, že vedoucí pozice zastávají osoby, které mají dlouhodobou kriminální zkušenost a vypracovaly se do nejvyšších pater zločineckých skupin díky svým kriminálním úspěchům. V České republice se takové osoby prakticky přímo neúčastní páchaní jednotlivých trestných činů, nicméně mají rozhodující vliv na to, jakým způsobem bude trestná činnost páchána a jaké osoby budou do této činnosti zapojeny.

Albánsky hovořící zločinecké skupiny jsou soustředěny do velkých měst (Praha, Brno, Ostrava, Olomouc, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec Teplice). Na našem území tyto skupiny především legalizují výnosy zejména z drogové trestné činnosti, která je však páchána většinou mimo území ČR.

C) Ruskojazyčné organizované skupiny

Lze konstatovat, že nejsilnější nadnárodní vazbu mají ruskojazyčné kriminální organizace, tvořené národností ruskou, ukrajinskou, arménskou a gruzínskou. U těchto organizací se hlavní těžiště trestné činnosti mnohdy nachází zcela mimo území ČR, zatímco naše území používají k legalizaci kriminálních zisků v kombinaci s vytvářením bezpečného zázemí pro nejvyšší řídicí články kriminální organizace.

Významným hlediskem vývoje v ruskojazyčném závadovém prostředí byla i nadále ukrajinsko – ruská krize a sankční politika uplatňovaná ze strany EU a USA vůči konkrétním právnickým a fyzickým osobám pocházejícím z Ruské federace. Citovaná situace měla značný vliv na změnu struktury páchané trestné činnosti. V roce 2016 byl registrován masivní nárůst poptávky o získání jakékoliv formy povolení k pobytu či státního občanství jakékoliv členské země EU za použití podvodných jednání ve formě paděláních osobních údajů, záměn identit konkrétních žijících osob apod.

Z hlediska metod a prostředků páchaní trestné činnosti byl na úseku ruskojazyčného organizovaného zločinu v roce 2016 zaznamenán výskyt nového fenoménu – kybernetické kriminality. Ze strany ruskojazyčných zločineckých skupin dochází k tzv. outsourcingu předem vybraných hackerů – pocházejících

převážně ze zemí bývalého SSSR, kteří jsou následně pověřeni splněním konkrétního útoku. V roce 2016 byly v této souvislosti registrovány útoky především na obchodní a bankovní cíle jak v ČR, tak v rámci celé EU a rovněž v USA.

Výzkum organizovaného zločinu

Institut pro kriminologii a sociální prevenci provádí dlouhodobě výzkum organizovaného zločinu, jehož stálou součástí je sledování vývojových trendů u aktivit a pachatelů organizovaného zločinu. Sledování probíhá každoročně prostřednictvím dotazování expertů ze speciálních policejních a celních útvarů, kdy jsou zjišťovány základní kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře a aktivitách organizovaných zločineckých skupin působících na území České republiky. V roce 2016 byla zpracována data za rok 2015, z nichž některá uvádíme:

Cizinci se na organizované trestné činnosti podíleli zhruba ve stejném poměru jako Češi. V detailnějším členění bylo 27 % skupin tvořeno pouze cizinci, 23 % skupin bylo smíšených s převahou mezinárodního prvku, 20 % skupin bylo smíšených s převahou domácího prvku, 30 % skupin bylo ryze českých.

V rámci expertiz se Institut pro kriminologii a sociální prevenci od roku 1999 zabývá i otázkou, s jakými aktivitami jsou na území České spojovány jednotlivé zahraniční skupiny.

Nejvíce zastoupení Vietnamci se zaměřovali hlavně na drogy, celní a daňové podvody, porušování ochranných známek, výrobu a pašování cigaret a alkoholu, nelegální migraci, Rusové na vydírání, praní špinavých peněz, násilnou trestnou činnost, daňové podvody, prostituci, Ukrajinci na vydírání, násilnou

trestnou činnost, zneužívání k nucené práci, Albánci na drogy, násilnou trestnou činnost. Rumuni se zaměřili hlavně na krádeže, skimming, padělání dokladů, Bulhaři na krádeže, prostituci, drogy, padělání dokladů a peněz, pašování cigaret, krádeže aut, skimming, Číňané na daňové podvody, porušování ochranných známek, celní podvody, padělání dokladů a cenin, Slováci na daňové podvody, majetkovou trestnou činnost, Poláci na drogy a krádeže aut, Nigerijci na drogy, nelegální migraci, prostituci. Z dalších národností se Srbové, Chorvaté, Černohorci, Maročané, Makedonci zaměřovali na drogy, Arméni, Gruzínci, Moldavané, Čečenci na násilí a obchod se zbraněmi, Dagestánci na zakládání fiktivních firem, Italové na padělání značek, drogy, podvody s nemovitostmi, Němci na drogy a dovoz a vývoz nelegálního odpadu, Moldavané na majetkovou trestnou činnost, Turci na obchod s lidmi, padělání značek a účelové sňatky a Maďaři na daňové podvody.

Rozvinuté formy činnosti organizovaného zločinu jsou spojeny zejména s výrobou, pašováním a distribucí drog, praním špinavých peněz, krádežemi aut, nelegální výrobou a pašováním alkoholu a cigaret, korupcí, organizováním prostituce a obchodu se ženami a s podvody s platebními kartami. Po roce 2010 stoupají organizované aktivity spojené s ekonomickou kriminalitou – kromě již uvedených druhů trestné činnosti se jednalo i o daňové, celní, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, zakládání fiktivních firem, zneužívání finančních prostředků Evropské unie a další.

4.5 Drogová kriminalita

Česká republika v oblasti obchodu s nelegálními drogami čelí od roku 2007 postupně změně produkčních a distribučních trendů. Produkční a distribuční trhy historicky postavené na komunitní a lokální bázi jsou doplňovány aktivitami zločineckých uskupení, která organizují velkoobjemovou produkci a distribuci metamfetaminu a marihuany. Z pohledu

vymáhání práva dochází ke zvyšování počtu stíhaných osob, což společně s epidemiologickými daty o dlouholetém růstu problémového užívání metamfetaminu významně vypovídá o míře dostupnosti a nabídky nelegálních drog v ČR. Svou kriminální aktivitu vyvíjejí v drogové oblasti etnický podmíněná zločinecká uskupení, která z území

nebo přes území ČR organizují mezinárodní přepravu nelegálních drog zejména heroinu a kokainu. Aktivita vietnamských zločineckých uskupení zaměřené na pokrytí zvýšené poptávky po metamfetaminu a marihuany ze zahraničí mají významný vliv na mezinárodní postavení České republiky, zejména ve vztahu k sousedním zemím. Zásadní hrozby představuje rovněž zesilující mezinárodní obchod s chemickými látkami, prekurzory, novými syntetickými drogami a zneužívání psychoaktivních léčivých přípravků a chemických látek obchodovaných z velké části rovněž v kyberprostoru.

Převážná většina odhalených drogových trestných činů v ČR je spojena s výrobou, pašováním a prodejem drog. Pachatelé trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu tvoří v průměru zhruba 14 %. Nejvyšší podíl trestných činů představuje drogová kriminalita spojená s metamfetaminem a konopnými látkami.

Největší koncentrace skutků primární drogové trestné činnosti je ve velkých městských aglomeracích, středních a severozápadních Čechách a severní Moravě. Obchod s omamnými a psychotropními látkami v nejzávažnějších formách zpravidla ovládají cizinci, čeští občané se zapojují do distribučních i produkčních úrovní.

Trestná činnost spojená s metamfetaminem

Aktuální trend lokálně podmíněné komercializace a velkoobjemové výroby a distribuce metamfetaminu se silným zapojením vietnamských kriminálních struktur má vliv na dostupnost této drogy na území České republiky. Epidemiologická data ukazují na setrvalý nárůst odhadů počtu problémových uživatelů metamfetaminu cca o 5 - 7 % ročně až do roku 2014, poslední odhad za rok 2015 poprvé ukazuje mírný pokles problémového užívání. V případě primární drogové trestné činnosti nelze hovořit o poklesu ani v jednom ze sledovaných ukazatelů. Vývoj skladby u odhalených laboratoří na výrobu metamfetaminu potvrzuje trend posledních let o vlivu produkce vietnamských kriminálních skupin na tuzemskou poptávku. Odhadovaný objem výroby těmito skupinami představuje až 10 – 12 tun ročně.

Poptávka po metamfetaminu výrazně převyšuje nabídku. Dostupné komponenty, potřebná chemie a zejména pak minimální náklady na tzv. vaříče tak umožňují výrobcům dosahovat vysokých zisků. Vyroběný metamfetamin je ve velkém množství následně distribuován zejména do sousedních zemí.

Doposud nejčastěji zneužívaný prekurzor pro výrobu metamfetaminu v podobě léků s obsahem pseudoefedrinu pocházejících z Polska začíná být vlivem regulace pozvolna nahrazován léky jiného původu nebo různými jinými látkami sloužícími jako prekurzor drogy. Aktuálně zpracovávané případy však ukazují, že Polsko zůstává nejvýznamnějším zdrojem léčiv s obsahem pseudoefedrinu, které nepocházejí přímo z polské farmaceutické distribuce, ale jsou pašovány nejčastěji ze zemí západního Balkánu.

Na základě Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1443, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, pokud jde o zařazení určitých prekurzorů drog na seznam uvedených látek a s účinností od 21. 09. 2016 došlo k naplnění snahy České republiky o **rozšíření seznamu uvedených látek kategorie 1 o další prekurzory (chlorefedrin a chlorpseudoefedrin)**.

Výše uvedené látky byly proto nařízením vlády č. 438/2016 Sb. vyřazeny ze seznamu nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech, ve znění pozdějších předpisů tak, aby národní právní úprava byla v souladu s evropskou právní úpravou. Po dobu zařazení výše uvedených látek mezi výchozí a pomocné látky však nebyl zaznamenán požadavek o udělení registrace pro činnosti s danými látkami, z čehož je patrné, že poptávka trhu na legální obchodování s těmito látkami je v podstatě zanedbatelná.

Novelizace vyhlášky č. 54/2014 Sb. O vzorech formulářů a průkazu inspektora a limitních množstvích látek podle zákona o prekursorech drog s účinností od 24. 12. 2015, kdy v oblasti výchozích a pomocných látek došlo k identifikaci osoby, která fakticky tuto látku přebírá, vedla k tomu, že v prvních čtyřech měsících roku 2016 nastal u některých obchodníků s **červeným fosforem** (jedna

z výchozích a pomocných látek používaná při nelegální výrobě metamfetaminu) dramatický pokles poptávky zejména ze strany vietnamské komunity. Poté se však obchodování vrátilo na původní úroveň obvyklou v roce 2015.

Ministr vnitra Milan Chovanec vyzval na konferenci 3. – 4. listopadu 2016, pořádané v rámci předsednictví České republiky v Salzburšském fóru v Praze, všechny členy k podpoře regulace volné dostupnosti léčiv s obsahem pseudoefedrinu a kontrole obchodu s červeným fosforem na úrovni EU. Deklaraci podepsaly ČR, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Rakousko, Slovensko, Polsko, Maďarsko a Slovinsko.

Vzhledem ke stále se zvyšujícím produkčním schopnostem některých varen i nadále vzrůstá problém s množstvím nebezpečného odpadu, který při výrobě vzniká. Tyto odpady čím dál častěji ohrožují životní prostředí, kontaminují podzemní vody a následné náklady na jejich likvidaci jsou značné. Významným dopadem produkce metamfetaminu je i kontaminace bytů a budov, kde nelegální výroba drog probíhá. Dlouhodobé vystavení vlivu těchto toxických a nebezpečných látek představuje vysoké riziko negativního vlivu na zdraví širokého okruhu osob.

Trestná činnost spojená s konopnými drogami

Spotřeba **konopných drog** je v České republice stále pokrývána především domácí produkcí, nicméně množství odhalených pěstíren i objem zajištěných rostlin a sušiny marihuany doposud progresivně vzrůstající od roku 2002 začíná klesat. Pokles objemu pěstování netechnického konopí indoorovým průmyslovým způsobem se začal projevovat po zásahu policie proti některým majitelům a provozovatelům growshopů, jež představovaly významný zdroj technologií pro pěstitele, a zároveň částečným snížením produkce marihuany organizovanými zločineckými skupinami ve prospěch metamfetaminu.

Část indoorové produkce konopí, především v kategorii pěstíren 500 rostlin a výše, je dobře organizována a velmi významně se na ní podílí kriminální skupiny vietnamského původu, které

odhadem vyprodukují 30 – 40 tun ročně. Většina vypěstované marihuany je určena pro domácí trh, nicméně dochází i k velkoobjemovému vývozu a to zejména do sousedních států, ale i na Ukrajinu, do Maďarska, Velké Británie a severských států.

Trestná činnost spojená s kokainem a heroinem

Kokain na našem území i nadále zůstává drogou převážně majetnější skupiny obyvatel žijící ve větších aglomeracích. Vzhledem k ceně a konkurenci metamfetaminu na trhu se stává relativně dostupnější, jeho konzumentská kvalita však bývá často díky masivnímu ředění velmi nízká.

Situace v oblasti **heroinu** zůstává v ČR i nadále odlišná od řady evropských zemí, kde se dlouhodobě projevuje nadprodukce této látky z Afghánistánu a na trhu se objevuje relativně čistá droga. Český heroinový trh se vyznačuje velmi nízkou kvalitou heroinu nabízeného v rámci pouličního prodeje a zneužíváním léčivých přípravků na bázi opiátů, zejména Subutexu, ale také Fentanylu a stále více také Vendalu Retard. Situace v oblasti problémového užívání opiátů je významně ovlivněna substitučním lékem Subutex, který je nelegálně distribuován zejména v Praze a Ústeckém kraji a masivně proniká na černý trh, ačkoliv je primárně určen k léčbě.

Česká republika se v roce 2016 stala cílem poptávky po velkém množství **acetanhydridu** (v rádech desítek tun), prekursoru pro nelegální výrobu heroinu, a to zejména v souvislosti s poměrně zásadními záchyty tohoto prekursoru pro výrobu heroinu v Turecku a dalších zemích jihozápadní Asie. Obchodování s acetanhydridem je pečlivě monitorováno jak v rámci České republiky, tak i v rámci mezinárodní spolupráce.

Pokud jde o celoevropský, resp. celosvětový trend v oblasti zneužívání prekursorů k nelegální výrobě drog, stále hojně se zneužívají látky tzv. neuvedené, což jsou chemické látky, které nespádají pod legislativní rámec, nicméně jsou zařazeny na seznamu tzv. dobrovolně sledovaných látek z důvodu jejich možného zneužití v drogových laboratořích.

Začínají se stále více vyskytovat případy pre-
prekurzorů a tzv. designer precursors, tedy
chemikálií vyrobených přímo za účelem jejich
následného zneužití k nelegální výrobě drogy,
přičemž tyto chemikálie nemají žádné
průmyslové využití, často se jedná o prekurzory
na zakázku, které obcházejí platnou legislativu.
V mezinárodním rozměru tak vyvstává otázka,
zda je nekonečné zařazování látek
na kontrolované seznamy tou správnou cestou.

Problematika nových psychoaktivních látek

Problematika nových psychotropních látek
(NPS) je v evropském měřítku vnímána stále
intenzivněji. V některých oblastech množství
záchytů NPS překonalo klasické drogy (například
Maďarsko). Množství nově hlášených NPS
systémem včasného varování se v posledních
několika letech meziročně ustálil kolem hranice
100 látek. Tento stav si v řadě zemí EU vyžádal
legislativní změny a přechod k tzv. generickému
způsobu kontroly NPS. Také v ČR **vidujeme
záchyty nových syntetických stimulačních drog,
především katinonů a syntetických
kanabinoidů. Ve srovnání s jinými evropskými
státy však je u nás obliba těchto látek stále
nízká.** V průběhu roku 2016 se také na trhu
v České republice objevila řada nových
psychoaktivních látek původem z Asie.

Přes relativně konzervativní drogový trh
v České republice zaměřený především
na metamfetamin a marihuanu lze
ze vzrůstajícího množství zadržovaných NPS
sledovat zájem i o tyto látky, které nejsou přes
své zjevné psychotropní účinky a vysokou
rizikovitost dostatečně pružně zařazovány
na seznam omamných a psychotropních látek a
jedů podle platné legislativy. To značným
způsobem omezuje možnosti orgánů činných
v trestním řízení při prověřování i vyšetřování
této trestné činnosti. Přes veškeré snahy Národní
protidrogové centrály se zatím nepodařilo
zařadit dalších 52 vytipovaných látek
pod legislativní kontrolu, a to především
z důvodu zdlouhavého evropského notificačního
procesu.

Fenoménem této doby i problematiky NPS
je obchodování s těmito látkami na internetu, a
to jak v prostředí běžného internetu, tak i tzv.

darknetu¹⁵. Anonymita tohoto prostředí,
uživatelská přívětivost a jednoduchost posouvá
obchod jak s tradičními drogami, tak především
s NPS do nové úrovně a je výzvou pro celou
Policii ČR.

Na internetu převládá nabídka léčiv, látek
s hormonálním a anabolickým účinkem a
některých prekurzorů. Samostatným
fenomémem je přetrvávající existence tzv.
growshopů, které jsou poučeny z výsledku série
trestních řízení a své podnikání realizují tak, aby
minimalizovaly možnost konfliktu se zákonem.

K nejčastěji nabízeným nelegálním
přípravkům, tedy přípravkům, jejichž valná
většina není registrována jako léčivo a u nichž
nemůže být zaručena kvalita, účinnost a
bezpečnost, stále patří **anabolické steroidy**.
Jejich rozšíření v populaci spíše roste,
z posledních výzkumů i poznatků orgánů
vymáhajících právo je zřejmé, že část uživatelů
anabolických steroidů se nerekrutuje jen
z prostředí sportovců, ale i z prostředí osob, kde
má vzhled význam pro úspěšnost profese.
Problematičnost anabolických steroidů spočívá
zejména v obecně nízkém povědomí o nebezpečí
jejich zneužívání, snadné dostupnosti a vysokém
procentu padělků.

Bojem proti nelegálnímu obchodu
s drogami v mezinárodním měřítku se v loňském
roce zabývalo Valné shromáždění OSN, a to na
svém zvláštním zasedání, které se uskutečnilo ve
dnech 19. - 21. dubna v New Yorku. Závěrečný
dokument z tohoto setkání potvrdil platnost
stávajících úmluv OSN o drogách z r. 1961, 1971
a 1988. Bohužel se nepodařilo prosadit zákaz
trestu smrti za drogové trestné činy, který zde
Česká republika v rámci Evropská unie
prosazovala.

---

15 Decentralizovaná internetová síť, která je přístupná
pouze s využitím konkrétního softwaru, konfigurace nebo
autorizace. Využívána je především různými subkulturami
(anarchisté, disidenti, rasistické skupiny, drogová komunita,
vynavači dětské pornografie či jiných sexuálních
abnormalit) pro nelegální aktivity, skrytí identity
(anonymizaci) nebo pro latentní komunikaci.

Opatření

* **Dne 1. října 2016 vstoupila v platnost nová česko-německá smlouva o policejní spolupráci**, která mj. umožňuje užší formy policejní spolupráce v boji proti přeshraniční drogové kriminalitě. Největší mezinárodní policejní akcí společného vyšetřovacího týmu (tzv. JIT - Joint Investigation Team) složeného z příslušníků České republiky, Německa a Rakouska byla závěrečná realizace operace „MAMA-TATA“¹⁶, která proběhla 23. listopadu 2016 na území všech tří států. Organizovaná skupina pachatelů měla celkem přes 50 členů, byly zajištěny 2 nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a více než 100 kilogramů drog.

* **Od roku 2016 je veřejnosti přístupná mapa zajištěných varen a pěstíren**¹⁷, která má za cíl zvýšit informovanost veřejnosti o teritoriálním rozložení nelegální výroby a vést k přijetí lokálních opatření předcházejících těmto negativním jevům.

* Na základě podnětu pracovní skupiny **Systému včasného varování** před novými syntetickými drogami, která pracuje při Národním monitorovacím středisku pro drogy a závislosti a rozhodnutí Mezinárodní komise pro omamné látky Organizace spojených národů vypracovalo Ministerstvo zdravotnictví návrh na novelizaci nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů o doplnění seznamu návykových látek zejména o nové syntetické drogy. Schválení tohoto návrhu se očekává počátkem roku 2017.

Činnost probační a mediační služby

V roce 2016 střediska Probační a mediační služby evidovala celkem 3 808 spisů spadajících do kategorie drogové kriminality. Ve srovnání s celkovým počtem evidovaných spisů na jednotlivých střediscích v roce 2015 (3 946) došlo k mírnému poklesu, a to o 3,5 %.

Pracovníci Probační a mediační služby realizovali za rok 2016 více jak 6 000 drogových testů a více jak 4 600 testů na přítomnost alkoholu v těle.

---

¹⁶<http://www.policie.cz/clanek/mezinarodni-operace-mama-tata.aspx>

¹⁷ <http://mapavarenapestiren.cz/#7/49.820/15.475>

4.6 Obchod s lidmi

Problematika obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 žádné zásadní změny ve zjištěných formách obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí ČR se jednalo zejména o obchodování s lidmi k prostituci a k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování nebo kořistění z takového jednání.

Pachatelé při obchodování s lidmi využívali převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu. Násilné prostředky k dosažení požadavku pachatelů nebo poslušnosti obětí byly spíše okrajovou záležitostí. Způsob páčání tohoto druhu trestné činnosti na území ČR se zásadně neodlišoval od způsobů páčání v ostatních členských státech EU.

Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2016 potvrdily nárůst případů, kdy byly na území ČR vyhledávány ženy ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí pro tzv. **účelové (podvodné) sňatky** mezi občany EU a nečlenských států. K organizování a zadávání poptávky třetích osob docházelo dle zjištěných skutečností zejména na území Velké Británie a Irsku, podíleli se na něm rovněž státní příslušníci ČR žijící v těchto státech. Poptávka směřovala zejména od osob se státní příslušností Bangladéše, Pákistánu a Afghánistánu.

V případech s podezřením na **obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování** byl typickým způsobem páčání model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. agenturní zaměstnávání, případně se v této oblasti projevil aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ke zprostředkování práce. Jako země původu zájemců o pracovní uplatnění byly v roce 2016 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména Rumunsko a Bulharsko. V nezměněné míře byl zjišťován výskyt zaměstnávaných osob z Ukrajiny, nicméně zejména ve druhém pololetí

2016 se velmi často jednalo o držitele polských víz.

V roce 2016 pokračovala činnost **Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi**, jejímž předsedou je ministr vnitra jako osoba odpovědná za koordinaci aktivit v oblasti potírání obchodování s lidmi na národní úrovni. V roce 2016 se tato platforma sešla dvakrát.

Na unijní úrovni se v roce 2016 dvakrát sešla v Bruselu **neformální skupina národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů pro otázky obchodování s lidmi**. V roce 2016 se jednání účastnili také zástupci platformy občanské společnosti při Evropské komisi a zástupci finančního sektoru. Projednávány byly mj. otázky navazující strategie EU pro vymýcení obchodování s lidmi s platností od roku 2017, nadnárodní referenční mechanismus, problematika vykořisťujících podvodných sňatků, role finančních institucí v boji proti obchodování s lidmi, aj.

Usnesením č. 360 ze dne 27. dubna 2016 byla **schválena Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2016 – 2019**. Jedná se o v pořadí již 5. strategický dokument v této oblasti. Cílem Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období let 2016 - 2019 je prostřednictvím systému vzájemně provázaných opatření zužovat prostor pro páčání této trestné činnosti s ohledem na její aktuální trendy, dynamiku a vývoj. Pro následující období je kladen důraz na zintenzivnění ofenzivního a koordinovaného postupu příslušných orgánů státní správy zejména v oblasti detekce, řádného prošetření, jakož i pomoci obětem zejména případů obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a obchodování s dětmi.

Opatření

* V rámci zapojení Policie ČR do subprojektu ETUTU THB, se bývalý ÚOOZ podílel v dubnu 2016 na tzv. **Action day** se zaměřením na nigerijské kriminální skupiny, jejichž

aktivity se projeví rovněž na území ČR. Kontroly proběhly na celém území ČR, byly prováděny lustrace, prověrky a šetření k zájmovým osobám a věcem. Celkem bylo zkontrolováno v prostitučním prostředí 275 osob, mezi nimi 19 žen se státní příslušností Nigérie.

V souvislosti se zapojením do projektu EMPACT THB proběhl v říjnu 2016 další Action day jako celoevropská kontrolní akce. V rámci ČR byla provedena na území hl. m. Prahy, v Jihočeském kraji, Plzeňském kraji, Ústeckém kraji, Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji, Jihomoravském kraji, Olomouckém kraji a Moravskoslezském kraji. Do akce bylo zapojeno 180 policistů NCOZ a cizinecké policie. V jejím průběhu bylo zkontrolováno v 50 nočních podnicích celkem 528 osob, z tohoto počtu se jednalo o 190 cizinců. Byla prováděna výměna informací k osobám, u nichž bylo zjištěno spojení s kriminálním prostředím. Akce proběhla pod záštitou Europolu. Předmětem zájmu byly kriminálně relevantní informace, např. údaje k identifikačním dokladům, typy a čísla víz, telefonní čísla, fotografie, motorová vozidla.

* Česká republika podepsala dne 2. 5. 2016 **Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi**. Základním cílem této Úmluvy je posílit ochranu, kterou poskytují tzv. Palermský protokol (Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména se ženami a dětmi doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu) a zvýšit jím položené standardy ochrany, a to prostřednictvím úpravy předcházení a potírání obchodování s lidmi, ochrany lidských práv obětí obchodování a podpory mezinárodní spolupráce při boji proti obchodování s lidmi. Rozsah Úmluvy zahrnuje veškeré formy obchodování (národní, nadnárodní, napojené na organizovaný zločin či nikoliv). Úmluva též ustanovuje monitorovací mechanismus k zajištění toho, že smluvní strany budou její ustanovení účinně realizovat. Česká republika byla jediným členským státem EU, který ji neratifikoval (důvodem odkládání podpisu Úmluvy Českou republikou byla absence úpravy trestní odpovědnosti právnických osob ve vnitrostátním právním řádu). V současné době je dokončován ratifikační proces.

* MV v roce 2016 pokračovalo v realizaci **Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** – blíže viz kpt. *Prevence kriminality*.

Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a nebezpečnými chemickými a biologickými látkami, nakládání s bezpečnostním materiálem

V rámci linie nelegálního obchodu se zbraněmi, výbušninami, vojenským a nebezpečným materiálem za rok 2016 nedošlo oproti předchozímu období k zásadním změnám, nicméně v uplynulém období byly zjištěny informace, ze kterých vyplývá, že trend nákupu expanzních zbraní (Škorpion vz. 61 ráže 7.65 mm) ze Slovenska není zcela na ústupu. Tyto zbraně jsou stále do ČR dováženy a dále ve většině případů uvedeny do střelbyschopného stavu. Dosud se nepodařilo získat informace, ze kterých by bylo možné dovozovat, jaké cílové skupině osob jsou tyto plně funkční zbraně určeny. S ohledem na celosvětový vývoj v oblasti terorismu je nutné počítat s možností, že by tyto zbraně mohly být užity v rámci teroristického útoku nebo další násilné trestné činnosti.

V roce 2016 zjistila Celní správa 16 případů porušení předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, což je při počtu 250 držitelů povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem pozoruhodné číslo. V problematice kontroly vojenského materiálu celní orgány stále shledávají nedostatky v obecné legislativní úpravě oblasti, umožňující rozdílnou interpretaci zákona kontrolními orgány.

V oblasti kontroly obchodu s výrobky, jejichž držení je upraveno zákonem č. 228/2005 Sb. o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, ve znění pozdějších předpisů, bylo zjištěno jedno porušení zákona.

V oblasti nelegálního nakládání s nebezpečnými CBRN¹⁸ látkami a látkami dvojího užití odpovídá vývoj v této problematice situaci z minulých let, a to zejména ve spojení s platnými předpisy vztahujícím se na provádění mezinárodních sankčních opatření.

Lze dále předpokládat zvýšené riziko nezákonných vývozů vojenského materiálu, zbraní a tzv. zboží dvojího užití (obchodní zboží) do oblastí zasažených válečnými konflikty, resp. nepřímý vývoz do těchto zemí přes jiné nerizikové tranzitní destinace (ČR je v roli vývozní či tranzitní země).

Dohled a dozor nad zbraněmi a bezpečnostním materiálem

V roce 2016 Policie ČR evidovala celkem 300 307 (+8 285) držitelů **zbrojních průkazů**. Počet registrovaných zbraní u držitelů zbrojních průkazů dosáhl 801 532 (-5 363) a má následující strukturu: 1 240 (-134) zbraní kategorie A (zbraní zakázaných, k jejichž držení je třeba udělení výjimky), 359 846 (+9 379) zbraní kategorie B (zbraní, k jejichž držení je třeba udělení povolení) a 440 446 (-14 608) zbraní kategorie C (převážně loveckých nebo sportovních zbraní). Došlo k nárůstu počtu držitelů zbrojních průkazů, avšak k celkovému poklesu registrovaných zbraní u držitelů zbrojních průkazů. Nárůst byl zaznamenán pouze u zbraní kategorie B. Ze statistických údajů vyplývá, že na jednoho držitele zbrojního průkazu průměrně připadají necelé 3 kusy zbraní (2,7 kusů).

V roce 2016 Policie ČR dále evidovala celkem 2 148 (+21) držitelů **zbrojních licencí**. Počet registrovaných zbraní u držitelů zbrojních licencí dosáhl 24 395 (-21) a má následující strukturu: 1 383 (-51) zbraní kategorie A, 16 619 (+153) zbraní kategorie B a 6 393 (-123) zbraní kategorie C. Dále Policie ČR registrovala celkem 589 (+44) fyzických a 170 (+33) právnických osob, které

mohou nakládat s bezpečnostním materiálem v rámci jiné než podnikatelské činnosti.

Při celkem 1 242 (+719) **kontrolních akcích** dozoru na úseku zbraní a bezpečnostního materiálu v roce 2016 bylo odhaleno 251 (+159) správních deliktů, za které byly uloženy pokuty v celkové výši 691 800 Kč (+488 050 Kč). Na úseku státního dozoru došlo k opětovnému zintenzivnění kontrol nad dodržováním zákonů a prováděcích právních předpisů na úseku zbraní, střeliva a bezpečnostního materiálu s cílem dosažení pravidelné periodicity vykonávání kontrol u kontrolovaných subjektů a zajištění reakce na podněty občanů. Došlo k nárůstu kontrol v porovnání s rokem 2015 o 137,5%.

V roce 2016 bylo pokračováno v protikorupčních opatřeních, kterým byla věnována zvýšená pozornost, zejména v oblasti dohledu nad průběhem zkoušek odborné způsobilosti žadatelů o vydání zbrojního průkazu. Celkem proběhlo 1 703 (+754) zkoušek odborné způsobilosti a útvary služby pro zbraně a bezpečnostní materiál uskutečnily celkem 1 697 (+777) kontrol nad jejich průběhem.

Opatření

* *Vzhledem ke změnám zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, z nichž část změn nabyla účinnosti 6. 8. 2016 a další část bude účinná od 1. 8. 2017, byla zřízena v roce 2016 pracovní skupina, která bude v roce 2017 dále pokračovat v implementaci těchto legislativních změn do interních aktů řízení Policie ČR. * V roce 2016 byl schválen zákon č. 243/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím celního zákona. Změna zákonů se týkala především zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, kde došlo k upřesnění pojmu vývozu a dovozu.*

* *V souvislosti s novým celním zákonem byly novelizovány mj. zákony v oblasti licenčního řízení, jež jsou v gesci MPO (zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, zákon č. 228/2005 Sb., o kontrole obchodu s výrobky, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, zákon*

¹⁸ Chemické, biologické, radiologické a nukleární materiály. Gesci za jejich regulaci má Státní úřad pro jadernou bezpečnost

č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití). Dále byly novelizovány zákony č. 99/2000 Sb.,

o zákazu dodávek pro jadernou elektrárnu Búšeher, a č. 63/2000 Sb., o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků.

4.7 Terorismus

V roce 2016 čelila Evropa nárůstu teroristické hrozby. Po teroristických útocích v Paříži v lednu a listopadu 2015 se uskutečnily i další teroristické útoky, které zasáhly evropská města.¹⁹ Dochází k průběžnému vyhodnocování bezpečnostní situace. Důležitým orgánem v oblasti výměny informací v rámci boje proti terorismu je Společná zpravodajská skupina.

V roce 2016 věnovala BIS pozornost problematice tzv. zahraničních bojovníků, kteří v minulosti dobrovolně opustili ČR, aby se mohli připojit k Islámskému státu. Nešlo o české občany, ale o cizince žijící na našem území. V průběhu roku však BIS nezaznamenala další nové odchody tzv. zahraničních bojovníků do Sýrie/Iráku. Nejzávažnější poznatky v této oblasti se týkaly podezření z financování terorismu, kdy byl minimálně v jednom případě odeslán finanční obnos adresovaný tzv. Islámskému státu). BIS nezjistila žádné nové průjezdy příslušníků Islámského státu přes naše území, nicméně se tomuto fenoménu bude věnovat i nadále.

BIS monitorovala projevy islamofobie jako jeden z potenciálních faktorů ovlivňující islamistickou radikalizaci. **Přestože projevy islamofobních tendencí v závislosti na migrační krizi a teroristických útocích ve světě narůstaly, nevyvolaly žádnou negativní reakci muslimské komunity v ČR.** Umírněný charakter muslimské komunity v České republice potvrzuje např. i srpnová demonstrace "Muslimové proti terorismu".

Pokračoval trend zaznamenaných průjezdů osob směřujících přes území ČR do oblasti

bojových operací v Sýrii především využívajících mezinárodního letiště Václava Havla v Praze.

Za účelem odhalit osoby podezřelé z terorismu bylo v souvislosti s nelegální migrací a tzv. migrační vlnou prověřováno několik osob s podezřelým chováním, pozměněnými nebo chybějícími cestovními doklady či nevěrohodně doloženou identitou. V této souvislosti stále platí riziko zneužití českého azylového systému osobami podezřelými z terorismu. V roce 2016 bylo prověřováno několik osob podezřelých z napojení na teroristické organizace v zahraničí, které pobývaly v azylových zařízeních v ČR.

Za rizikové lze označit pronikání a šíření radikálních saláfistických a wahábistických učení a vlivů na naše území, které má potenciál zvyšovat úroveň radikalizace ve společnosti a přispívat k šíření extremistických vlivů a vytváření podhoubí pro terorismus. V jednotlivých případech byly zaznamenány nenávistné projevy vycházející z těchto učení, které se mj. týkaly vztahů mezi muslimy a majoritní populací. Rovněž byly zaznamenány snahy o vznik uzavřených společenství řízených právem šaría.

Do budoucnosti je na úseku boje proti terorismu nezbytné i nadále monitorovat činnost rizikových osob a skupin za účelem odhalování konkrétních teroristických hrozeb a odhalení jednotlivců nebo zájmových skupin s radikálními náboženskými názory v rozporu s právním řádem ČR. Dále je potřeba zaměřit úsilí bezpečnostních složek na odhalení možných přímých podporovatelů místních i zahraničních uskupení hlásajících radikální názory v rozporu s právním řádem ČR a na identifikaci případných tzv. foreign fighters bojujících mimo území ČR za taková uskupení a navracejících se zpět na území ČR.

19 Belgie, Brusel (březen, Letiště Zaventem a stanice metra Maelbeek), Turecko, Istanbul (červen, Atatürkovo letiště), Francie, Nice (červenec, promenáda), Německo, Berlín (prosinec, vánoční trhy). Ke všem těmto útokům se přihlásil tzv. Islámský stát.

Aktualita

V roce 2016 nebyly zaznamenány přípravy ke spáchání teroristického útoku na území České republiky.

Jediného jednání, které je možno považovat za islámský terorismus, se dopustil dvacetiletý muž z Plzeňska (etnický Čech), který v únoru 2016 odletěl do Turecka s cílem dostat se do Sýrie a zde se připojit k tzv. islámskému státu. Byl zadržen tureckými orgány a vrácen zpět do České republiky, kde se plně doznal, byl vzat do vazby a byla na něj podána obžaloba. Svě jednání připravoval zcela sám bez napojení na jakékoliv jiné osoby.

Závěr roku 2016 byl doprovázen zvýšenými bezpečnostními opatřeními jako reakcí na teroristický útok na vánoční trhy v Berlíně. Mezi oběťmi tohoto útoku byla také občanka České republiky, která se tak stala třetí českou obětí terorismu ve světě a první v Evropě.

Opatření

* V souvislosti s teroristickými útoky v Německu, Belgii a Francii zajišťovala Policie ČR zvýšená bezpečnostní opatření v oblasti veřejného pořádku, bezpečnosti ČR a ochrany potenciálně ohrožených míst a osob. V rámci ochrany tzv. měkkých cílů byla zřízena **informační linka Policie ČR a speciální skupina Podpora**, která má za úkol vyhodnocovat a koordinovat postupy Policie ČR v této oblasti.

* V lednu byl vládou přijat **Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem**. Materiál definuje čtyři základní stupně teroristického ohrožení a základních reakcí na ně.²⁰ Navazujícím dokumentem byl **Soubor**

základních opatření k systému vyhlášení stupňů ohrožení terorismem. Nejedná se však o seznam obligatorních opatření, aplikování konkrétních opatření je nutno vždy zvažovat s ohledem na vyhodnocení aktuální bezpečnostní situace a charakter dané hrozby.

* K implementaci Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013 přijala vláda nový **Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018**²¹, který popisuje rizikové oblasti a také kroky, které mají vést ke snížení rizika teroristických útoků a s ním spjatých negativních následků.

* Dne 1. 8. 2016 nabyla účinnosti novelizace **jednacího řádu státního zastupitelství provedená vyhláškou č. 226/2016 Sb.**, kterou se mění **vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, která centralizovala dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení trestním vedeném pro trestné činy, které vykazují znaky teroristických trestných činů či trestných činů s terorismem souvisejících, a to na vrchních státních zastupitelstvích.**

* Dne 29. 12. 2016 byl ve Sbírce zákonů publikován **zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (zákon č. 455/2016 Sb.)**. Tato novelizace trestního zákoníku a dalších předpisů byla novelizací monotematickou zaměřenou na **precizaci trestněprávního postihu financování a podpory terorismu**. Z nejdůležitějších změn lze uvést zavedení definice teroristické skupiny,

---

20 První stupeň (žlutý trojúhelník) znamená obecné ohrožení bez konkrétní hrozby, jedná se o reakci na zhoršenou reakci v Evropě a okolí. (První stupeň ohrožení terorismem byl vyhlášen ministrem vnitra v reakci na teroristické útoky v Bruselu dne 22. března 2016, vyhlášení prvního stupně bylo následně usnesením vlády č. 261 z téhož dne potvrzeno vládou. První stupeň ohrožení terorismem je nadále v platnosti.) Druhý stupeň (oranžový trojúhelník) znamená zvýšené ohrožení, jedná se o reakci na konkrétní událost nebo informaci o hrozbě. Třetí stupeň (červený trojúhelník)

---

znamená vysoký stav bdělosti a pohotovosti, útok hrozí s velkou pravděpodobností nebo již nastal. Nulový stav nemá žádné grafické znázornění a není samostatně vyhlášen.

21 Akční plán se skládá ze tří samostatných dokumentů. Jedná se o „Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti“, „Protiteroristický balíček“ a „Návrh opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR“. Poslední zmíněný materiál obsahuje některá opatření v oblasti ochrany civilního letectví před protiprávními činy.

osamostatnění financování terorismu a kazuistickou úpravu postihu přípravných a pomocných jednání, jakými jsou např. vycestování za účelem terorismu, nábor, výcvik a podstoupení výcviku apod. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 2. 2017.

* **Úmluva Rady Evropy o prevenci terorismu a Dodatkový protokol k této Úmluvě** byla Českou republikou podepsána 15. 11. 2016. Účelem Úmluvy Rady Evropy o prevenci terorismu je zvýšit úsilí smluvních stran při prevenci terorismu a jeho negativních vlivů na plné užívání lidských práv. Úmluva tak činí zavedením trestnosti určitých úmyslných jednání, které by mohly vést ke spáchání teroristických činů; jedná se o činy **veřejného podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, nábor teroristů a výcvik k terorismu**. Účelem Protokolu je v určitých ohledech doplnit Úmluvu Rady Evropy o prevenci terorismu, a to s cílem efektivněji postihovat některá jednání související s terorismem (kriminalizace účasti na spolčení nebo ve skupině za účelem terorismu; postih podstoupení výcviku k teroristickému činu od jiné osoby, postih vycestování do zahraničí za účelem terorismu; financování vycestování za účelem terorismu, jeho organizaci či jiné usnadnění).

* Důležitým prvkem boje proti terorismu je **předávání údajů o jmenné evidenci cestujících v letecké dopravě (PNR – Passenger Name Records)** – blíže viz kpt. Bezpečnost civilního letectví.

* **Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (Síť RAN)** uspořádala dne 9. Listopadu 2016 konferenci, na níž byla zahájena činnost nové platformy „RAN Young“ (RAN pro mladé), která se zaměřuje na mladé lidi, kteří jsou hlavní cílovou skupinou pro osoby provádějící nábor teroristů. Síť RAN rovněž zveřejnila rozsáhlou příručku týkající se školicích programů pro policisty v Evropě, která se vztahuje k různým aspektům radikalizace.

* V průběhu celého roku 2016 byl v rámci EU intenzivně projednáván také návrh **revize směrnice o zbraních**, který předložila Komise po teroristických útocích v Paříži v listopadu 2015. Návrh obsahoval řadu potřebných změn (registrace akustických zbraní, jednotná pravidla pro označování zbraní,

lepší sdílení informací), nicméně v některých bodech se jednalo o pro ČR naprosto nepřijatelné a věcně neodůvodněné restriktce zaměřené zejména na poloautomatické zbraně. ČR se od počátku projednávání tohoto návrhu aktivně zapojovala do jednání a předkládala alternativní konstruktivní návrhy, které však byly akceptovány minimálně. Následné vyjednávání přineslo jen dílčí změny. Přijatá podoba návrhu představuje podle názoru ČR zásadní problém a nese s sebou možnost zhoršení bezpečnostní situace (způsobí přechod části zbraní do nelegální sféry) a také možnost zhoršení nálad proti EU.

Prevence radikalizace znamená také znepřístupnit internetové stránka propagandy, které používají teroristé k šíření svých myšlenek. Dne 8. prosince 2016 uspořádala Komise druhé internetové fórum EU, na němž se sešly Komise, členské státy, EUROPOL a hlavní internetové společnosti. Na zasedání byla zřízena nová společná platforma pro oznamování teroristického obsahu internetu s cílem urychlit jeho odstraňování.

Opatření

* Europol zahájil v lednu 2016 činnost nového Evropského protiteroristického centra (European Counter Terrorism Centre ECTC), které bude napomáhat členským státům v efektivní boji proti terorismu. Úkolem tohoto centra je zejména lepší sdílení informací; centrum může být nápomocné při přeshraničním vyšetřování teroristických činů a v případě závažných teroristických útoků může koordinovat společnou reakci EU.

* Otázky terorismu byly během roku opakovaně projednávány na neformálních i řádných **jednání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci, na jednáních Evropské rady, na jednání Výboru LIBE (Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci)** i na plénu Evropského parlamentu. Jednání se soustředila zejména na další rozvoj výměny informací, interoperability informačních systémů a databází. Ministři vnitra se shodli na potřebě vytvoření integrované evropské architektury informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a podpořili přístup donucovacích orgánů do všech

relevantních databází. Řešila se také otázka potřeby systematického dodávání informací a důsledného využívání evropských a mezinárodních databází, zejména pokud jde o problematiku zahraničních teroristických bojovníků.

* Dne 9. června Rada schválila **Plán (roadmap) na zvýšení výměny a řízení informací včetně řešení interoperability v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí**. Tento dokument obsahuje specifické a praktické akce k posílení řízení a výměny informací v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a poskytuje ucelený rámec pro více integrovanou informační architekturu EU.

* Dne 16. září 2016 se v Bratislavě uskutečnilo mimořádné neformální setkání představitelů členských zemí EU s výjimkou Velké Británie, na kterém bylo přijato tzv. Bratislavské prohlášení, které předurčilo další směřování Evropské unie. Jednou z důležitých priorit má být též **zlepšení výměny informací mezi bezpečnostními službami a zintenzivnění boje proti radikalizaci**.

Ochrana měkkých cílů v ČR

Od doby vzniku tzv. Islámského státu v zemích západního světa výrazně **vzrostlo riziko teroristických útoků**. Provedení útoků se zaměřuje především na místa s vysokou koncentrací lidí a nízkou úrovní zabezpečení, tedy **na měkké cíle**. Jedná se o místa, která jsou veřejná a tudíž jednoduše přístupná (jako např. školy, nádraží a prostředky hromadné dopravy, nemocnice, sportoviště, památky, náboženská místa). Potenciál dopadu útoku na takové cíle je vysoký.

Opatření

* Ministerstvo vnitra vydalo *Metodiku ochrany měkkých cílů*. Metodika se zaměřuje nikoliv na běžnou ochranu majetku osob a organizací, ale na ochranu před závažnými násilnými útoky, tedy primárně na ochranu fyzických osob samotných. Metodika je proto dobře využitelná jak pro útoky ze strany teroristů, násilných extrémistů či osob s čistě kriminální motivací, tak osob duševně nemocných či osob útočících z čistě osobních důvodů (např. bývalý

zaměstnanec). Metodika se primárně zaměřuje na prevenci těchto útoků a omezování jejich dopadů, zásah proti útočnickovi je i nadále ponecháván především na profesionálních státních, obecních, výjimečně soukromých bezpečnostních složkách.

* Na webových stránkách Ministerstva vnitra byla také zřízena sekce věnující se boji proti terorismu a ochraně měkkých cílů.²² Ke stažení je zde výše uvedená Metodika ochrany měkkých cílů či další koncepční a informační materiály.

* Za účelem metodické podpory byla dne 5.8. 2016 zřízena Hotline. Linka je určena především provozovatelům či vlastníkům měkkých cílů a organizátorům velkých kulturních, sportovních či jiných akcí. Linka funguje na telefonním čísle 800 255 255.

* V roce 2016 zahájil HZS ČR pilotní projekt systémového řešení zapojení měkkých cílů do plnění úkolů ochrany obyvatelstva²³. Tento pilotní projekt byl zahájen u obchodních center v Praze (Černý Most a Chodov) identifikací a analýzou zdrojů ohrožení obou obchodních center. Na jejím základě byly zpracovány dokumenty pro personál i pro návštěvníky obchodních center. Získané poznatky byly promítnuty do úpravy 19 směrnic pro různé krizové situace. Projekt bude pokračovat zavedením zpracovaných dokumentů do praxe.

* MV navázalo v oblasti ochrany měkkých cílů spoluprací s dalšími subjekty (ministerstva dopravy, školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, kultury, průmyslu a obchodu, vybraní organizátoři velkých akcí, Svaz měst a obcí, Asociace krajů, Fotbalová asociace ČR apod.), s kterými konzultuje možnosti ochrany měkkých cílů.

22 <http://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

23 Opatření přijímaná v rámci působnosti Hasičského záchranného sboru ČR jsou vyhodnocována zejména v dokumentech „Zpráva o stavu zajišťování bezpečnosti ČR“ a „Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi“.

* Ochrana měkkých cílů byla také věnována řada seminářů a školení: školení policejních specialistů, seminář týkající se spolupráce veřejného a soukromého sektoru při ochraně měkkých cílů. Tématu boje proti terorismu a ochrany měkkých cílů se věnovala také konference Protiteroristická politika a ochrana měkkých cílů, která proběhla 15. září 2016 v Praze.

* I v roce 2016 pokračovala spolupráce mezi Ministerstvem vnitra, magistrátem hl. m. Prahy a židovskými institucemi v oblasti zajištění bezpečnosti židovských objektů či objektů s židovskou, resp. izraelskou symbolikou. V dubnu 2016 bylo MV, Policejním prezidiem, Magistrátem hl. m. Prahy a židovskými institucemi podepsáno Memorandum o spolupráci při zajišťování bezpečnosti židovských institucí jakožto měkkých cílů. Na základě tohoto Memoranda pravidelně zasedá Koordinační centrum MV, které se věnuje problematice bezpečnosti židovských komunit. V roce 2016 byla koordinována bezpečnostní opatření během Vysokých svátku a svátku Chanuka. Pravidelně jsou zajišťovány také šabatové bohoslužby.

* Ve spolupráci s odborníky z Ministerstva vnitra byla zpracována a přijata česká technická norma ČSN 73 440024 Prevence kriminality - řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. Tato norma upravuje zásady a návrhy pro snižování rizika kriminality, obavy z kriminality a antisociálního chování ve školách ve fázích plánování a realizace stavebního řešení a bezpečnostních opatření prostřednictvím preventivního řízení bezpečnostních rizik, k nimž může ve školách docházet. Norma se nevztahuje na budovy vysokých škol, ale je možné ji jako metodický návod využít i v těchto objektech.

* Na tuto aktivitu navazovala celá řada dalších projektů – např. odborné semináře pro školy a školská zařízení, jejichž cílem bylo seznámit vedoucí pracovníky škol a školských zařízení s možnostmi technického zabezpečení objektu v jejich správě tak, aby bylo sníženo riziko vniknutí

aktivního útočníka do objektu a v případě, že tomuto vniknutí již dojde, na základě jakých pravidel má škola spolupracovat s policií a dalšími složkami IZS při této krizové situaci a jaká má přijmout opatření v objektu, aby případné ztráty na životech a zranění osob byly minimalizovány.

* 26. května 2016 se konala konference „Bezpečná škola“ za účasti 246 účastníků. Cílem konference bylo další rozšíření znalostí a seznámení zástupců škol a jejich zřizovatelů, pracovníků státní správy a samosprávy (kraje, města, obce) s možnostmi financování, normami, ale i technickými možnostmi a podmínkami při komplexním zabezpečení školských zařízení s ohledem na maximální možnou ochranu žáků, pedagogů i návštěvníků škol nejen před útoky tzv. šílených střelců, ale i před vandalismem nebo krádežemi.

* Výchova a vzdělávání obyvatelstva v oblasti bezpečnosti a předcházení či řešení mimořádných událostí a krizových situací jsou jedním z důležitých nástrojů boje proti terorismu.

* Z tohoto důvodu vznikl materiál „Zpráva o výsledcích podrobné analýzy současného stavu výuky všech bezpečnostních témat ve školách s návrhy dalšího postupu“, jehož cílem je podrobně zmapovat stav výchovy a vzdělávání v ochraně obyvatelstva ve školách a navrhnout optimální řešení pro zkvalitnění tohoto procesu, a tím zlepšit současnou situaci ve společnosti. Materiál byl odsouhlasen na 68. schůzi Výboru pro civilní nouzové plánování dne 7. prosince 2016 (usnesení č. 420, na schůzi Bezpečnostní rady státu dne 24. ledna 2017 (usnesení č. 5), předložen k projednání ve vládě ČR.

4.8 Extremismus

V roce 2016 bylo zaznamenáno celkem **308 akcí** organizovaných anebo s účastí politicky motivovaných extremistických subjektů. Celkem 133 akcí zorganizovaly osoby spojené s levicově extremistickým hnutím, 129 akcí osoby spojené s pravicově extremistickým hnutím. Celkem 49 akcí uspořádaly ostatní protiimigrační a protimuslimské subjekty. Jedná se tak o přibližně stejný počet akcí jako v roce 2015, kdy bylo zaznamenáno 307 akcí. Zatímco extrémní pravice zaznamenala mírný nárůst, extrémní levice a protiimigrační a protimuslimské hnutí mírný pokles počtu akcí. V roce bylo zaznamenáno celkem 143 trestných činů s extremistickým podtextem, z čehož celkem 99 bylo objasněno.

Novým trendem byla snaha vytvářet **domobrany a tzv. paramilitární uskupení**. Tyto aktivity souvisely s dlouhodobou snahou různých subjektů zneužívat uprchlické krize, strachu z teroristických útoků a protimuslimských nálad v Evropě. Nejaktivnější v této oblasti byla Národní domobrana, která vzešla z extrémně pravicové strany Národní demokracie.

V rámci **pravicově extremistického hnutí** byla zpočátku roku nadále patrná rivalita mezi Národní demokracií a Dělnickou stranou sociální spravedlnosti. Oba subjekty, s výjimkou akcí v Jihomoravském kraji, pořádaly své akce odděleně. U obou subjektů byl v průběhu roku patrný odliv sympatizantů, který se projevil mimo jiné i marginálními výsledky v říjnových volbách do krajských zastupitelstev.

V průběhu prvního pololetí 2016 bylo aktivní paramilitární uskupení **Ódinovi vojáci**, jehož personální substrát vzešel z neonacistického hnutí. V druhé polovině roku u něj nebyly zaznamenány prakticky žádné aktivity. Výjimkou byla snaha vyvolávat veřejné protesty proti romské komunitě v souvislosti s incidentem spojeným s úmrtím osoby romské národnosti v Žatci.

V dubnu 2016 došlo k rozpadu spojení mezi Blokem proti islámu a Úsvitem – Národní koalicí. Zpočátku roku 2016 obě hnutí ještě rozvíjela spolupráci mj. se saským populistickým

hnutím PEGIDA a podílela se na organizaci demonstrace dne 6. února v Praze. Následně došlo i k rozpadu Bloku proti islámu. Výjimkou byly spektakulární happeningy v Praze u příležitosti výročí sovětské okupace dne 21. srpna a u příležitosti výročí útoku proti Světovému obchodnímu centru v New Yorku dne 11. září.

Opakovaně byly v průběhu roku zaznamenány určité formy spolupráce a vzájemné podpory mezi tzv. alternativními médii a subjekty z extremistického spektra. Dlouhodobým cílem alternativních médií je polarizovat společnost. Poskytováním prostoru extremistům jejich názory legitimizují a napomáhají podkopávání principů pluralitní demokracie.

Příkladem takového působení alternativních médií bylo informování o incidentu mezi pravicovými radikály z prostředí hooligans a jejich odpůrci v pražské Thunovské ulici dne 6. února. Alternativní média o tomto konfliktu informovala jako o policií řízené provokaci. Se zprávou před jejím vyvrácením pracovala i některá média, která jsou klasifikována jako seriózní.

Situaci v rámci **levicově extremistického hnutí** lze označit za poměrně klidnou oproti předchozím obdobím. Nejaktivněji vystupovali zejména anarchisté. Anarchistické hnutí se názorově rozdělilo na dva tábory: na tzv. Sít revolučních buněk a na využívání taktik tzv. povstaleckého anarchismu. Sít revolučních buněk se v roce 2016 přihlásila pouze k jednomu žhářskému útoku, a to proti služebnímu vozidlu Policie ČR v Praze dne 14. února. Jinak se veškerá aktivita uskupení přesunula zejména do virtuálního prostoru se zaměřením na vlastní propagaci. Žhářské útoky nahradila v první polovině roku 2016 série zasílání anonymních oznámení o uložení výbušnin. Anarchisté participovali na protestních akcích proti pravicově extremistickým, protiimigračním a protimuslimským subjektům. Rovněž podporovali squatterské aktivity.

Radikální komunisté byli nadále roztrženi do množství marginálních kolektivů s malou členskou základnou a jejich činnost stagnovala.

Opatření

* V minulém období zpracoval Institut pro kriminologii a sociální prevenci výzkumný úkol „Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu“, který byl podpořen z Programu bezpečnostního výzkumu ČR. Projekt byl zaměřen především na reprezentativní výzkum mezi mládeží ve věku 16 – 18 let, mapující míru radikalismu a příklonu k nenávistným ideologiím v této věkové skupině.

* V návaznosti na tento projekt zahájil v roce 2016 Institut výzkumný úkol

„Kriminologická analýza hate crime (trestných činů, motivovaných rasovou, národnostní či obdobnou záští)“. Výzkum se primárně zaměřuje na typologii pachatelů (jejich trestněprávní, osobnostní a sociální profil) a skladbu trestných činů a jejich druhy. Na základě toho bude možné plánovat různé preventivní a reedukační strategie. Protože trestné činy s nenávistnou motivací jsou pouze „vrcholkem ledovce“ ve společenské atmosféře, je součástí projektu také specializovaný výzkum veřejného mínění. Ten postihne případnou radikalizaci postojů a názorů části společnosti, např. v souvislosti s migrační vlnou.

* Problematika extremismu je detailně zpracována v samostatné **Zprávě o extremismu** na území České republiky v roce 2016, jejímž zpracovatelem je MV.

4.9 Kybernetická kriminalita

V ČR dochází k postupnému poklesu celkové trestné činnosti. Jedním z důvodů je přesouvání běžných aktivit do kyberprostoru, čehož využívají i pachatelé, kteří páchají trestnou činnost sofistikovanými způsoby za využití informačních technologií.

Ke dni 1. 8. 2016 vznikla v rámci nově vytvořené NCOZ samostatná sekce kybernetické kriminality, která se tímto druhem kriminality zabývá.

V souvislosti s migrační krizí byl zaznamenán nárůst počtu nenávistných projevů na sociálních sítích a dalších komunikačních platformách, včetně například diskusních chatů na zpravodajských serverech. Sociální sítě poskytují zázemí pro extrémní projevy uživatelů a vzhledem k technologické podstatě dochází ke zrychlení dopadů a jejich násobení. V narůstající míře dochází i k výskytu tzv. hoaxů, tedy poplašných zpráv, které bývají spojeny i s phishingovými útoky zaměřenými na uživatele sociálních sítí. Pozitivně lze vnímat dohodu mezi společnostmi Facebook, Google a Twitter, týkající se mazání nenávistných příspěvků xenofobní a rasistické povahy na svých webových stránkách do 24 hodin.

Přetrvává **vzrůstající trend u phishingových útoků** (zaznamenávání přístupových kódů

sloužících zejména k podvodnému přístupu na bankovní účty, z nichž jsou pak neoprávněně odčerpávány finanční prostředky). Útočníci získávají citlivé údaje obětí útoků jako přihlašovací údaje, hesla nebo údaje o platební kartě.

V rámci podvodných jednání, která přímo souvisí i s **podvodnými internetovými obchody**, přetrvává využívání virtuálních měn, především Bitcoinu, k vyvádění a převádění podvodně získaných finančních prostředků. I nadále jsou virtuální měny zneužívány v rámci tzv. praní špinavých peněz. Virtuální měny se díky své anonymitě staly ideálním prostředkem k této činnosti.

Opatření

* V oblasti potírání informační kriminality byla již čtvrtým rokem v provozu tzv. **Hotline Policie ČR**, která byla spuštěna na webových stránkách www.pcr.cz dne 1. srpna 2012. Linka slouží pro hlášení závadového obsahu a aktivit v síti internetu. V roce 2016 bylo evidováno celkem 3 378 (+205) podnětů směřujících do oblasti kybernetického prostředí. Na neustálém vzestupu je v internetovém prostoru i **problematika mravnostních trestných činů** - ohrožování výchovy dítěte, šíření pornografie,

výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení, ale i navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Pachatelé těchto trestných činů využívají zejména anonymity internetu v úzkém souladu s komunikací prostřednictvím chatů, uzavřených skupin a komunikačních fór, k čemuž je velmi

často využíváno služeb anonymní sítě Tor. Na druhou stranu samotné dětské oběti poskytují zcela dobrovolně intimní materiály pachatelům, např. prostřednictvím sociálních sítí, příp. se nechávají dobrovolně za účelem pořízení pornografických materiálů zneužívat.

4.10 Kybernetická bezpečnost

Gestorem problematiky kybernetické bezpečnosti a národní autoritou v této oblasti je **Národní bezpečnostní úřad**, který provozuje Národní centrum kybernetické bezpečnosti (NCKB). To se od roku 2016 člení na dva odbory: odbor vládní CERT a odbor kybernetické a bezpečnostní politiky (bývalé oddělení teoretické podpory, výzkumu a vývoje). Vládní CERT (GovCERT.CZ) poskytuje pomoc s technickým řešením kybernetických bezpečnostních incidentů, provádí penetrační testy, analýzu malware a zajišťuje sdílení informací o incidentech a budoucích trendech v této oblasti s IT komunitou i veřejností. Odbor kybernetické a bezpečnostní politiky se soustředí na netechnické aspekty kybernetické bezpečnosti, zejména na tvorbu a implementaci kybernetické bezpečnostní politiky ČR, určování kritické informační infrastruktury a posuzování významných informačních systémů podle zákona o kybernetické bezpečnosti a prováděcích předpisů, mezinárodní spolupráci, osvětu a vzdělávání nebo publikační činnost. Nově zřízené oddělení strategických informací a analýz posílí analytické kapacity centra.

Rostoucí digitalizace veřejné i soukromé sféry znamená také rostoucí rizika i intenzitu elektronických útoků. Dlouhodobé **kyberšpionážní kampaně** sponzorované státy a prováděné buď přímo státními aktéry (složkami státu) nebo aktéry státem placenými se již několik let zaměřují také na informační a komunikační systémy českých státních institucí.

Cílem těchto kampaní jsou a nadále budou především informace z politické oblasti, z oblasti vojenství a diplomacie, vědeckotechnické oblasti, oblasti průmyslu a energetiky. Primárními cíli útoků se v roce 2016 staly oblast vojenství a Ministerstvo zahraničních věcí.

Kyberšpionážní útoky však necílí pouze na **data** jako taková, ale v poslední době se zaměřují spíše na **krádeže osobních údajů a přihlašovacích údajů** do informačních a komunikačních systémů. Tyto údaje jsou pak využívány k sofistikovaným útokům využívajícím metod sociálního inženýrství. Způsoby útoků těchto kampaní (tzv. vektory útoků) jsou poslední dobou především phishing/spear-phishing nebo tzv. watering holes.

V minulých letech, ale i v současnosti patří mezi nejaktivnější kyberšpionážní kampaně útočící proti českým zájmům a cílům kampaně pocházející z Ruska, přičemž je prakticky jisté, že počet států či státních aktérů schopných vést vlastní kyberšpionážní kampaně bude v příštích letech narůstat.

V roce 2016 byly mimo jiné prošetřovány případy související s provedenými útoky na internetovou službu nebo webovou stránku, konkrétně průniky do webového a komunikačního prostředí státní správy, ale i prostředí soukromoprávních korporací. S pomocí sociální sítě bylo vytvořeno ad hoc hackerské uskupení, které podle pokynů organizátora páchalo jednotlivé útoky směřující k předem stanoveným cílům, a to i s využitím na míru vyvinutého softwaru. Došlo i k prošetřování případu souvisejícího s neoprávněným přístupem do databáze významné telekomunikační společnosti a následným prodejem nelegálně získaných dat.

Na vzestupu byly v roce 2016 útoky **šíření škodlivého kódu tzv. ransomware**, který patří mezi viry budoucnosti. U napadeného počítače dojde k zašifrování dat, příp. kompletní nefunkčnosti počítače, včetně připojených periférií (síťová úložiště NAS nebo cloud).

Pachatelé požadující složení příslušného finančního obnosu s příslibem dalšího odkryptování. Naléhavost výzvy bývá ještě umocněna časovým limitem. V ČR bylo zaznamenáno několik případů dotýkajících se především firemních subjektů, kdy došlo k zašifrování dat. Ve většině těchto případů byl zaznamenán požadavek platby ze strany útočnicka prostřednictvím virtuálních měn Bitcoin.

Jedním ze specifíků kybernetické kriminality je větší množství poškozených oznamujících trestné činy v rámci celé ČR (např. podvodná jednání) a z důvodů sofistikovanosti jednání pachatelů a neúplnosti informací i značně obtížné řešení jednotlivých kauz, zejména prokázání jejich provázanosti. **Nejvíce zastoupenými skupinami trestných činů jsou podvodná jednání, dále tzv. hacking** (útoky na informační systémy, e-mailové účty, účty na sociálních sítích aj.), **mravnostní delikty, autorskoprávní delikty, násilné a nenávistné projevy na internetu.**

Incidenty v roce 2016

Strmě narůstá počet případů kyberkriminality, které jsou řešeny především na úrovni okresních státních zastupitelství, ale i na úrovni krajských a dokonce vrchních státních zastupitelství. V některých krajích **je evidován až 50% meziroční nárůst.**

V průběhu roku 2016 obdrželi pracovníci GovCERT.CZ od českých i zahraničních partnerů v souhrnu 298 relevantních hlášení o kybernetických bezpečnostních incidentech.

První čtvrtletí roku 2016 se vyznačovalo četnými **malwarovými útoky**, kdy útočníci na své oběti cílili pomocí sofistikovaných podvodných zpráv, které obsahovaly škodlivou přílohu nebo odkaz směřující na podvodné webové stránky. Prvotními cíli byli zákazníci bank, zaměstnanci státní správy a další skupiny. Ve druhém čtvrtletí roku se GovCERT.CZ setkával zejména **s phishingovými a DDoS útoky** (Distributed Denial of Service – založené na zahlcení systému s cílem způsobit jeho nefunkčnost), které cílily kromě státních institucí i na webové stránky některých politických subjektů a veřejnoprávních médií. V červenci, srpnu i září se kromě uniklých dat řešil i **nárůst výskytu vyděračských emailů**

požadujících po adresátech zaplacení finančního obnosu ve virtuální měně Bitcoin výměnou za neprovedení cíleného DDoS útoku či exfiltraci citlivých dat ze systémů oběti. Tyto případy byly řešeny ve spolupráci s příslušnými útvary Policie ČR. Závěr roku již v menší intenzitě potvrdoval různorodost typů řešených incidentů a tak v listopadu i v prosinci pracovníci vládního týmu řešili zranitelnosti, výskyt ransomware a ojedinělé DDoS útoky na instituce státní správy.

Díky včasným varováním zaslaným vládním CERT týmem došlo v řadě případů k zabránění kybernetického útoku.

Aktuální informace o incidentech zveřejňuje NCKB průběžně na svých internetových stránkách www.govcert.cz

Opatření

** Mezi Ústavem výpočetní techniky Masarykovy univerzity a Nejvyšším státním zastupitelstvím byla sjednána **dohoda o spolupráci týkající se projektu C4e** (Centrum excellence pro kybernetickou bezpečnost, boj proti kybernetické kriminalitě a pro otázky kritické informační infrastruktury), jehož hlavním realizátorem se v případě úspěšného získání grantu stane Masarykova univerzita. Cílem této spolupráce je především realizace multioborového excelentního výzkumu zaměřeného na nakládání s elektronickými důkazy, klasifikaci a kvalifikaci počítačové trestné činnosti a mezinárodní spolupráce při vyšetřování a stíhání kybernetické kriminality, sdílení znalostí a výsledků výzkumu, koordinace výzkumných a vzdělávacích aktivit, publikace odborných výstupů a organizování společných odborných akcí.*

Mezinárodní spolupráce

Rok 2016 se pro kybernetickou bezpečnost nesl ve znamení dalšího rozvoje mezinárodní spolupráce. Na bilaterální úrovni došlo díky vyslání cyber attachés k významnému **prohloubení vztahů se Spojenými státy a Izraelem.** Na poli mezinárodních institucí pak získala Česká republika díky **vyslání kybernetického odborníka na Stálou delegaci ČR při NATO** lepší přehled o projednávaných otázkách souvisejících s kybernetickou bezpečností v EU a NATO. Do budoucna to

umožní účinnější prosazování jejích priorit a lepší koordinaci aktivit jednotlivých rezortů činných v dané oblasti.

V uplynulém roce se zaměstnanci Národního centra kybernetické bezpečnosti v rámci dvou evropských projektů (**Enhancing Cyber Security a TAIEX**) zaměřili na balkánské státy, jejichž představitelům předávali zkušenosti s tvorbou koncepčních materiálů, ochranou kritické informační infrastruktury či s přípravou kybernetických cvičení.

V prvních měsících roku 2016 byla dokončena **certifikace GovCERT.CZ** v globální platformě FIRST (Forum for Incident Response and Security Teams) sdružující vládní a soukromé pracoviště CERT/CSIRT z celého světa a k 1. dubnu se stal jejím plným členem.

Vzhledem k nárůstu kyberkriminality byla **v rámci Národního koordinačního systému jednotky EUROJUST vyčleněna funkce národního korespondenta pro kybernetickou kriminalitu** a práva k nehmotným statkům; národní korespondent mimo jiné koordinuje činnost sítě specializovaných státních zástupců, která byla založena v uplynulém roce.

Cvičení kybernetické bezpečnosti

Česká republika se pravidelně účastní řady mezinárodních cvičení kybernetické bezpečnosti, ve kterých její představitelé obsazují přední pozice. V roce 2016 to byly Locked Shields, Cyber Coalition, NATO CMX a Cyber Europe.

NBÚ pak i sám pro zahraniční partnery cvičení pořádá. V roce 2016 na míru uspořádal dvě strategická table-top cvičení reflektující aktuální dění ve světě. První cvičení proběhlo v červnu na zastupitelském úřadě ve Washingtonu, D.C. a účastnili se ho zástupci diplomatického sboru, různých think-tanků a bezpečnostní komunity z České republiky, Slovenska, Polska, Maďarska, Estonska a Spojených států amerických. Druhé cvičení se uskutečnilo na Velitelství pro transformaci NATO ACT v Norfolku. Účastníky cvičení zde byli civilní a vojenští činitelé z různých divizí mezinárodního sekretariátu. Na základě hodnocení účastníků doporučilo NATO ACT, aby se cvičení připravené NCKB zařadilo do celo-aliančních NATO cvičení.

Na národní úrovni pak NBÚ v roce 2016 uspořádal čtyři cvičení kybernetické bezpečnosti. Prvním z nich bylo v polovině března technické cvičení Cyber Czech 2015#2, navazující na cvičení z října předchozího roku. Stejně jako v předchozím roce bylo úkolem účastníků bránit informační infrastrukturu fiktivní jaderné elektrárny, na kterou útočil tým hackerů.

Druhé technické cvičení Cyber Czech 2016#1 proběhlo v říjnu. Cvičení se v roli obránců zúčastnili zástupci z organizačních složek států, subjektů kritické informační infrastruktury, soukromé a akademické sféry. Jejich úkolem bylo bránit informační infrastrukturu fiktivní železniční stanice a zabránit vykolejení vlaku s radioaktivním odpadem.

Třetím ze cvičení byla netechnická verze Cyber Czechu, jejímž primárním cílem bylo procvičit rozhodovací procesy na strategické úrovni nezbytné pro efektivní řešení krize v kybernetickém prostoru, což zahrnuje i procvičení komunikace a spolupráce mezi zapojenými subjekty.

Posledním cvičením byl CommCzech. Jednalo se o první ročník národního komunikačního cvičení, zaměřeného na ověření průchodnosti neklasifikovaných komunikačních kanálů a aktuálnosti údajů nahlášených povinnými subjekty dle § 16 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

Opatření

** Významnou událostí v rozvoji kybernetických kapacit a schopností ČR bylo usnesení č. 1049 ze dne 28. listopadu, ve kterém vláda schválila **návrh rozvoje Národního centra kybernetické bezpečnosti do roku 2025**. Plán rozšíření předpokládá navýšení personální kapacity centra na 400 zaměstnanců do roku 2025 a zajištění nové budovy v Brně – Černých polích. Rychlejšímu rozvoji napomůžou i organizační změny schválené usnesením vlády č. 1178 ze dne 19. prosince 2016, ve kterém vláda rozhodla o oddělení NCKB ze struktury Národního bezpečnostního úřadu a vytvoření Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost v druhé polovině roku 2017.*

* V legislativní oblasti byla důležitým krokem příprava **novelizace zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti**, která vyplývá z potřeby nastolení souladu se směrnici Evropského parlamentu a Rady EU č. 2016/1148, o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii. Transpoziční novela byla vládou schválena 23. listopadu 2016 a následně byla postoupena poslanecké sněmovně k dalšímu projednání. Nová právní úprava by měla vejít v účinnost v 2.– 3. čtvrtletí 2017 a měla by částečně napravit i nedostatky zjištěné praxí v prvních dvou letech účinnosti zákona.

* V roce 2016 byla rovněž **novelizována vyhláška č. 317/2014 Sb., o významných informačních systémech**, jejíž příloha stanoví seznam těchto systémů a musela být v souvislosti s pokračující identifikací nových systémů aktualizována.

* Dalším z milníků v posilování kybernetické bezpečnosti v ČR bylo zahájení kontrol systémů kritické informační infrastruktury a významných informačních systémů.

Kybernetická bezpečnost v resortu MV

Mezi základní cíle Ministerstva vnitra patří zajištění kybernetického prostoru v rámci provozovaných informačních systémů kritické informační infrastruktury, komunikačních systémů kritické informační infrastruktury a významných informačních systémů. Cílem je především ochrana informací před narušením

důvěrnosti, integrity nebo dostupnosti, a to během celého jejich životního cyklu.

V resortu Ministerstva vnitra byla vytvořena bezpečnostní dokumentace, kde byla identifikována organizační a technická opatření, která byla definována do celkového Plánu zvládnání rizik resortu MV, jenž stanovuje jednotlivé projekty pro zabezpečení kybernetického prostoru resortu MV. Dílčí opatření a to jak organizační tak technická, vyplývající z využívání a ochrany kybernetického prostoru, byla ihned implementována. Globální opatření, která byla definována v celkovém Plánu zvládnání rizik, budou společně s Plánem implementace jednotlivých projektů předložena Výboru pro řízení kybernetické bezpečnosti ke schválení jejich realizace za účelem zvýšení bezpečnosti perimetru resortu MV.

V roce 2016 byla zpracována dokumentace ISMS (Systém řízení bezpečnosti informací), která v současné době obsahuje několik desítek dokumentů doporučení, pokynů a standardů z oblasti kybernetické bezpečnosti. Tato dokumentace je vzorová pro celý resort MV.

Na Dohledové centrum eGovernmentu byly od 1. ledna 2016 postupně napojovány informační systémy v souladu se zákonem stanoveným harmonogramem. V rámci Dohledového centra eGovernmentu byly nastaveny nové procesy kybernetického bezpečnostního dohledu - Security Operation Center for Continuous Reliability (SOCCR), pro vyhodnocování a řešení kybernetických bezpečnostních událostí a incidentů v kybernetickém prostoru resortu MV.

4.11 Bezpečnost silničního provozu

Policie ČR v roce 2016 šetřila 98 864 (+5 797, +6,2 %) dopravních nehod, při kterých bylo 545 (-115, -17,4 %) osob usmrceno, těžce zraněno bylo 2 580 (+40, +1,6 %) osob a 24 501 (+75, +0,3 %) osob bylo lehce zraněno. Odhadnutá hmotná škoda na místě dopravní nehody byla 5 804 mil. Kč (+365,1 mil. Kč, +6,7 %).

Počet osob usmrcených při dopravních nehodách byl v roce 2016 **nejnižší od roku 1961**, kdy policie začala nehodovost statisticky sledovat.

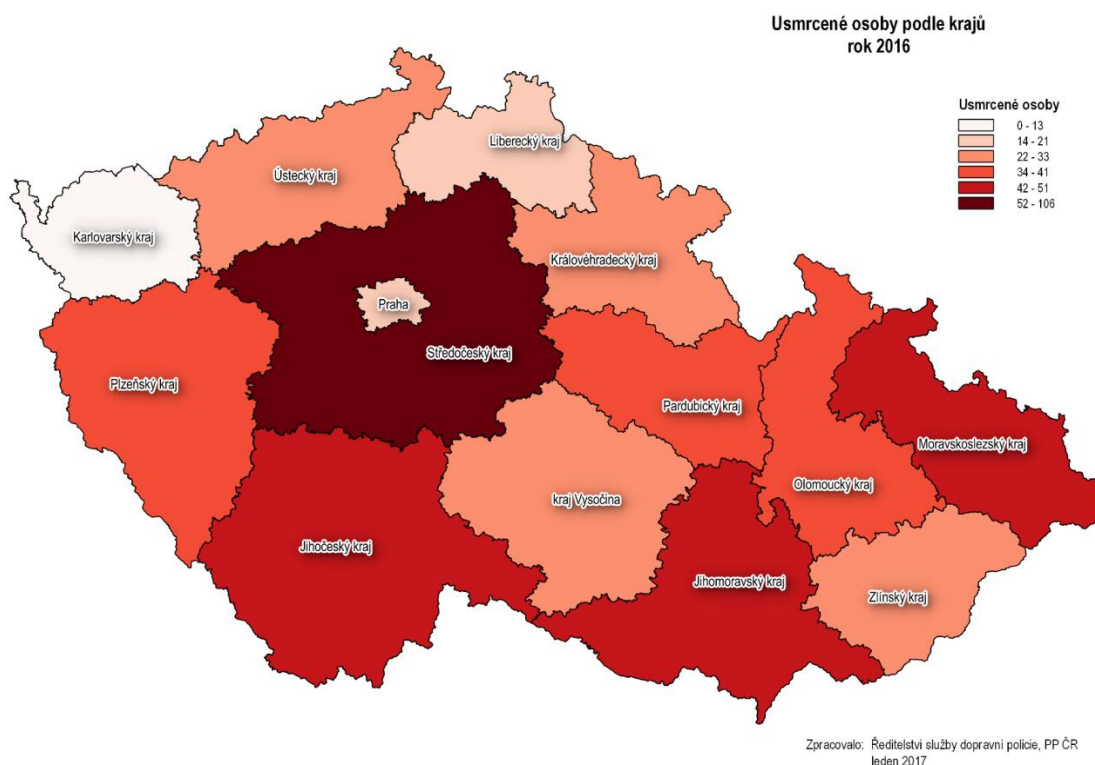
Nejčastější hlavní příčinou dopravních nehod řidičů motorových vozidel zůstává i nadále nesprávný způsob jízdy (64 % z počtu nehod řidičů motorových vozidel); při těchto nehodách bylo usmrceno 193 osob. Za obdobně

tragickou příčinu dopravních nehod lze označit také nepřiměřenou rychlost, která se sice na počtu dopravních nehod podílí pouze 16,8 %, ale usmrčeno při těchto nehodách bylo 192 osob (tj. 38,7 % osob usmrčených při nehodách řidičů motorových vozidel).

Policie ČR v roce 2016 evidovala 4 373 (-171) nehod zaviněných pod vlivem alkoholu (tj. 4,42 % z celkového počtu), při kterých bylo usmrčeno 52 (-10) osob (tj. 9,54 % z celkového počtu).

Drogy byly zjištěny u řidiče motorového vozidla v případě 251 dopravních nehod, 10 osob při nich bylo usmrčeno (-2). V 59 případech byla u řidiče zjištěna přítomnost alkoholu a drog současně.

V roce 2016 bylo zaznamenáno 16 127 (+1 026, +6,8 %) případů (tj. 16,3 % z celkového počtu nehod), kdy viník nehody z místa ujel. Přitom bylo 10 (-4) osob usmrčeno.

V roce 2011 přijala vláda svým usnesením č. 599 **Národní strategii bezpečnosti silničního provozu**. Cílem strategie je snížit do roku 2020 v porovnání s rokem 2009 počet usmrčených na úroveň průměru zemí EU (tj. cca o 60 %) a počet těžce zraněných o 40 %. I přes historicky nejnižší počet usmrčených v silničním provozu v roce 2016 je nutné konstatovat, že **cíle Národní strategie bezpečnosti silničního provozu pro rok 2016 nebylo dosaženo**.

Česká republika podle posledního dostupného srovnání (za rok 2015) stále zaostává v oblasti bezpečnosti silničního provozu za ostatními zeměmi EU. Pro srovnání: Slovenská republika, byla v roce 2015 v úrovni bezpečnosti

silničního provozu na 13. místě mezi státy EU, Česká republika na 26.

V září 2016 byly zahájeny práce na **revizi Národní strategie bezpečnosti silničního provozu do roku 2020**. Materiál byl schválen usnesením vlády č. 160/2017 ze dne 27.2.2017.

Prevence a dopravní výchova v oblasti bezpečnosti silničního provozu

Ústředním orgánem státní správy ve věcech dopravy je Ministerstvo dopravy, které odpovídá za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy a v rozsahu své působnosti i za její uskutečňování.

Do jeho kompetence rovněž spadá prevence v oblasti bezpečnosti silničního provozu.

V prevenci nehodovosti a dopravní výchovy se MD v roce 2016 zaměřilo mimo jiné na následující aktivity:

- tvorba metodických, výukových materiálů a projektů k výuce dopravní výchovy ve školách (MŠ, ZŠ, SŠ),
- zpracování edukativních materiálů ovlivňujících chování účastníků silničního provozu,
- zajištění výcviku žáků na dětských dopravních hřištích,
- semináře pro učitele a lektory dopravní výchovy,
- zajištění Dopravní soutěže mladých cyklistů v ČR (obvodní, okresní, krajské, celostátní kolo), včetně varianty soutěže pro děti z dětských domovů a sluchově postižené děti,
- realizace kampaní, outdoorových aktivit, veletrhů a výstav s dopravní tematikou (např. kampaň "Bezpečně za volantem 2016 – péče o zrak", kampaň "Vidíme se" zaměřená na viditelnost účastníků silničního provozu, "The Action" – multimediální divadelní představení určené budoucím a začínajícím řidičům),
- správa webového portálu zaměřeného na bezpečnost silničního provozu.²⁵

Na prevenci v oblasti bezpečnosti silničního provozu se ze zákona podílí i Policie České republiky. V roce 2016 se zaměřila zejména na následující aktivity:

- *aktivity v oblasti dopravní výchovy a osvěty:* ve spolupráci se samostatným oddělením BESIP MD ČR uspořádala Policie ČR týdenní program na Výstavišti v Holešovicích "Zpátky do školy" spojený se soutěží „Jak se učíme dopravní výchovu u nás“, do které se mohly přihlašovat školy a školská zařízení s fungujícími projekty zaměřenými na dopravní výchovu. Na dopravní výchovu (bezpečné chování dětí v provozu a znalost dopravních značek) byl zaměřen i projekt

"Amálka na silnici II". Policisté se také, jako každý rok, věnovali osvětě v oblasti bezpečnosti silničního provozu zaměřené především na děti, studenty a seniory,

- *Aktivity zaměřené na nebezpečí plynoucí z řízení pod vlivem alkoholu, léků a jiných návykových látek:* i v roce 2016 probíhal ve spolupráci s oddělením BESIP MD a Českým svazem pivovarů a sladoven dlouhodobý projekt „Řídím, piju nealko pivo“ a řada dalších regionálních akcí (např. „Zkus to Ne!Bezpečně“, "Dojed' OK!", "Alkohol za volant nepatří", „Když piju, neřídím“, „Řídím bez opice“ a další),
- *aktivity zaměřené na chodce* – např. dlouhodobý celostátní projekt „Zebra se za Tebe nerozhledne“ zaměřený na dopravní výchovu a bezpečný pohyb chodců v silničním provozu (v roce 2016 s podporou kapely Maxim Turbulenc),
- *aktivity zaměřené na řidiče a technický stav vozidel* – např. akce "Řidiči máte přezuto", „Den pro kamiony“ a další,
- *aktivity zaměřené na mladé a začínající řidiče* „Safety road“ - preventivní show formou zážitkové prevence. Projekt je finančně podpořen Evropskou unií,
- *aktivity zaměřené na viditelnost (téma roku 2016):* projekt "Vidíme se?" ve spolupráci s oddělením BESIP MD, "Nebojte se zviditelnit“ ve spolupráci s Týmem silniční bezpečnosti, "Vidět a být viděn" a další,
- *aktivity zaměřené na cyklisty:* ve spolupráci s MD "Bezpečně na kole", "Mladý cyklista", dále "Přilba patří na kolo" a další,
- *aktivity zaměřené na motocyklisty* – např. již tradiční akce "Nežij vteřinou",
- *aktivity spojené s dohledem zaměřené na používání zádržných systémů* – zejména v autobusech a nákladních vozidlech.

Opatření

* V roce 2016 byla zavedena **novela zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 48/2016 Sb.), která kromě jiného zavedla legislativní povinnost**

týkající se viditelnosti chodců. Novela se pozitivně projevila na snížení počtu usmrčených chodců.

* Novela zákona také zavedla **institut zadržení osvědčení o registraci vozidel**, zjistí-li Policie ČR při silniční kontrole technického stavu vozidla či při šetření dopravní nehody nebezpečnou závadu, která významně zvyšuje ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích nebo nepříznivé působení na životní prostředí.

* **V roce 2017 byl k síti EUCARIS připojen modul CBE**, který je určený pro usnadnění přeshraniční výměny informací o vybraných dopravních deliktech v oblasti bezpečnosti silničního provozu (např. překročení nejvyšší dovolené rychlosti, jízda na červenou apod.), které byly spáchány s vozidlem registrovaným v jiném členském státě, než je členský stát, v němž k deliktu došlo, a tím i pro usnadnění vymáhání sankcí. Modul byl v jednosměrném provozu (dotazy ze zahraničí do České republiky)

spuštěn 9. 11. 2016. Policie ČR a obce s rozšířenou působností by měly být připojeny k modulu po dokončení uživatelského rozhraní v roce 2017.

* V roce 2016 byla Česká republika připojena v rámci EUCARISu také k **modulu RESPER** (výměna informací o řídičských průkazech z registrů řidičů) a **modulu ERRU** (výměna informací z rejstříků podnikatelů v silniční dopravě). Propojení na koncové uživatele v České republice bude dokončeno v roce 2017.

* Z hlediska ochrany motorizovaných účastníků silničního provozu je nejdůležitějším připravovaným **modulem e-Call**. Modul umožní automatizovanou výměnu dat o vozidle pro potřeby integrovaného záchranného systému k zajištění včasné pomoci, zejména při dopravní nehodě. Předpokládaný termín spuštění infrastruktury modulu e-Call: do 1. 10. 2017, vybavení vozidel komunikačním zařízením od března 2018

4.12 Bezpečnost civilního letectví

V roce 2016 byla ochrana civilního letectví před protiprávními činy dotčena především teroristickými útoky na veřejné části letišť Zaventem v Belgii a letiště Atatürk v tureckém Istanbulu. V České republice došlo v prosinci 2016 k nouzovému přistání letadla na Letišti Václava Havla Praha z důvodu vyhrůžky jednoho z cestujících, že je v letadle výbušný systém.

Teroristické útoky a další bezpečnostně kritické incidenty, které se v roce 2016 odehrály v zahraničí, si vyžádaly adekvátní reakci na národní úrovni a s tím spojené průběžné posilování systému ochrany civilního letectví před protiprávními činy v České republice.

Bezpečnostní radou státu byl v reakci na teroristické útoky v Bruselu a vyhlášení prvního stupně ohrožení terorismem **projednán model dodatečných bezpečnostních opatření pro případ zvýšené úrovně hrozeb v civilním letectví**, který definuje možný okruh standardizovaných dodatečných bezpečnostních opatření v jednotlivých oblastech civilního letectví v reakci na změnu vyhlášeného

(obecného, národního) stupně ohrožení terorismem.

Úroveň ochrany civilního letectví před protiprávními činy v České republice lze v současné době hodnotit jako plně dostačující. Aktuální bezpečnostní hrozby v České republice i v zahraničí s možným dopadem na bezpečnost civilního letectví jsou vyhodnocovány Ministerstvem vnitra ve spolupráci s dalšími státními složkami. Koordinací přijímaných bezpečnostních opatření v civilním letectví se na svých pravidelných zasedáních zabývá i Meziresortní komise pro bezpečnost civilního letectví, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo dopravy. Od roku 2016 je nově jejím stálým členem zástupce Policie ČR²⁶.

26 Dalšími členy Meziresortní komise pro bezpečnost civilního letectví jsou zástupci Úřadu pro civilní letectví, Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva financí (Celní správa ČR).

V roce 2016 byla také věnována pozornost bezpilotním leteckým prostředkům (**drony**). V posledních letech dochází k významnému rozvoji těchto prostředků, který je umožněn rychlým vývojem příslušných technologií a cenovou dostupností dronů. To přináší nejen nové možnosti jejich využití pro práci Policie ČR, ale i rizika jejich zneužití k páčání trestné činnosti.

Možnost efektivního využití Policií ČR se očekává především při pátrání po pohřešovaných osobách v těžko přístupném terénu, leteckém snímání a pořizování videozáznamů, monitorování při bezpečnostních opatřeních, dokumentaci při požárech, živelních haváriích nebo pyrotechnickém průzkumu, a to především v případech, kdy by jinak byla ohrožena bezpečnost zasahujících policistů či posádky pilotovaného vrtulníku.

Ministerstvo vnitra uzavřelo s Ministerstvem dopravy dohodu o provozu policejních bezpilotních letadel, jejíž podstatou je stanovení pracovních postupů a způsobu spolupráce v oblasti provozu policejních bezpilotních letadel a jejich postupného začlenění do vzdušného prostoru České republiky.

1.1 Opatření

*Za účelem prevence, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti přijala dne 21. dubna 2016 Rada Evropské Unie směrnici o **používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR)**, na jejíž transpozici do příslušných právních předpisů na národní úrovni spolupracují Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy a další zainteresované subjekty. Podle této nové směrnice budou letečtí dopravci povinni v případě letů směřujících do EU nebo z EU poskytovat orgánům členských států údaje PNR. Termín pro implementaci je stanoven na květen 2018.*

*V roce 2016 byl v souladu s Prováděcím nařízením Komise (EU) č. 2015/1998 aktualizován **Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví České republiky před protiprávními činy**, zejména v části Bezpečnostní opatření a postupy. V souladu s Usnesením vlády České republiky č. 795 ze dne 31. srpna 2016 došlo v uvedeném bezpečnostním programu ke stanovení mandatorní účasti zástupce Úřadu pro civilní letectví v Letištních výborech pro bezpečnost na mezinárodních veřejných letištích v České republice. Dílčí úpravy byly provedeny také v Národním programu bezpečnostního výcviku v civilním letectví České republiky a v Národním programu řízení kvality bezpečnostních opatření k ochraně civilního letectví České republiky.*

5 POLITIKA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

5.1 Bezpečnostní rada státu

Materiály týkající se celkové problematiky bezpečnosti ČR a tedy i oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti projednává v rozsahu svého zákonného zmocnění Bezpečnostní rada státu (BRS) také v rámci Výboru pro vnitřní bezpečnost (VVB).

V roce 2016 se uskutečnilo pět řádných schůzí BRS, jedna mimořádná schůze BRS a tři jednání předsednictva BRS. Z významnějších materiálů a informací, týkajících se oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, projednaných v BRS v tomto roce lze jmenovat následující:

Na schůzi konané dne 18. ledna 2016 BRS projednala Hrozby a rizika mající vliv na bezpečnost České republiky ve střednědobém a dlouhodobém horizontu (2016–2020/2025) a schválila Bezpečnostní rizika související s migrací a Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem. Dále projednala Protiteroristický balíček, Analýzu situace v oblasti infrastruktury na hraničních přechodech České republiky, Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 a Osnovu – Audit národní bezpečnosti.

BRS také schválila Aktualizaci Koncepce environmentální bezpečnosti, a to na období 2016 – 2020 s výhledem do roku 2030. Pro informaci byly na schůzi BRS předloženy Vyhodnocení cvičení orgánů krizového řízení NATO CMX 2015 v České republice, dále Zpráva o národním technickém cvičení kybernetické bezpečnosti CYBER CZECH 2015 a Informace o predikci vývoje migračních tras.

Na schůzi konané dne 17. února 2016 projednala BRS Analýzu hrozeb pro Českou republiku, Návrh opatření k zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v České republice a Zhodnocení možností trestního postihu činnosti zahraničních bojovníků.

Na schůzi konané dne 18. dubna 2016 BRS projednala Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014), Zprávu o extremismu na území České republiky v roce 2015, Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu v roce 2015 a Koncepce boje proti extremismu pro rok 2016, Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti a Protiteroristický balíček. Dále zahájila projednávání Modelu dodatečných bezpečnostních opatření pro případ zvýšené úrovně hrozeb v civilním letectví, Zprávy o stavu kybernetické bezpečnosti České republiky za rok 2015 a Informace o plnění úkolů vyplývajících z Koncepce rozvoje schopností Policie České republiky vyšetřovat informační kriminalitu – projednávání těchto materiálů bylo ukončeno na schůzi BRS dne 20. července 2016.

Mimořádná schůze BRS dne 14. června 2016 se zabývala informacemi policejního prezidenta o organizačních změnách v Policii České republiky.

Na schůzi konané dne 20. července 2016 BRS projednala Zprávu o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015, Akční plán prevence kriminality na léta 2016 až 2020, Bílá místa kybernetické bezpečnosti České republiky, Bezpečnostní opatření na Letišti Václava Havla Praha a v pražském metru po teroristických útocích v Bruselu, Posílení systému ochrany Letiště Václava Havla Praha. Dále se BRS zabývala materiálem Infrastruktura na státních hranicích České republiky nezbytná pro účely obnovení pozemních kontrol na hraničních přechodech České republiky, Souborem základních opatření k systému vyhlášení stupňů ohrožení terorismem a Návrhem věcného záměru projektu ke zvýšení odolnosti radiokomunikační sítě PEGAS. Na schůzi BRS byla také předložena

Informace o platnosti vyhlášeného I. stupně bezpečnostní ochrany vymezených objektů státní správy. Na jednání byla také projednána Zpráva o kybernetické bezpečnosti ČR za rok 2015 a Zpráva o činnosti Národního bezpečnostního úřadu za rok 2015.

Na schůzi konané dne 8. listopadu 2016 BRS projednala Audit národní bezpečnosti a Stabilitu měny a finančních institucí – Audit národní bezpečnosti. Schválila Koncepti rozvoje schopností Policie České republiky vyšetřovat kybernetickou kriminalitu.

Dále projednala Koncepti operační přípravy státního území České republiky, Plán operační přípravy státního území České republiky na léta 2017 až 2020, Návrh rozvoje kapacit a schopností Národního centra kybernetické bezpečnosti Národního bezpečnostního úřadu

do roku 2025, Plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR na léta 2017–2018, 4. aktualizaci seznamu prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu, Plán cvičení orgánů krizového řízení – upřesnění na léta 2017–2019 a Metodický pokyn ke zpracování typových plánů. Na schůzi BRS byly také předloženy Informace o přijatých úpravách Národního bezpečnostního programu ochrany civilního letectví České republiky před protiprávními činy a Řešení bílých míst kybernetické bezpečnosti České republiky.

5.2 Legislativní aktivity

Zákon o státní službě

V roce 2016 pokračovala implementace zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, přičemž bylo přijato 8 novelizací tohoto zákona. Ministerstvo vnitra také spolupracovalo na pozměňovacích návrzích k senátnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 798). Cílem těchto pozměňovacích návrhů je vyřešit určité praktické otázky, které se objevily při dosavadní aplikaci zákona o státní službě od nabytí jeho účinnosti. Návrhy směřují především ke zjednodušení postupu při konání výběrových řízení a k zefektivnění jejich organizace. Návrhy dále upravují systém odměňování státních zaměstnanců.

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

V souladu s programovým prohlášením vlády reagovalo Ministerstvo vnitra v roce 2016 rovněž na potřebu stabilizovat bezpečnostní sbory, a připravilo proto návrh novely zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších

předpisů. Cílem návrhu novely je především provedení **systémové změny v oblasti proplácení přesčasů** příslušníků bezpečnostních sborů. Příslušníci bezpečnostních sborů jsou v současnosti povinni konat službu přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce bez nároku na náhradní volno, resp. na služební příjem za službu přesčas, pokud je to v důležitém zájmu služby. Připravovaná novela zákona tuto povinnost příslušníka odstraňuje, za službu přesčas (s výjimkou služby v době vyhlášeného krizového stavu) tedy bude poskytováno náhradní volno, popřípadě bude proplácena. Dále novela přináší mj. i možnost využití náborového příspěvku, čímž bude dosaženo větší konkurenceschopnosti na pracovním trhu u exponovaných profesí (informační technologie, právo), umožňuje zrychlený služební postup u osvědčivších se středoškolsky vzdělaných příslušníků, zavádí institut zkušební doby, umožňuje zastupování na jiném služebním místě příslušníkem, který je ve stejné služební hodnosti jako zastupovaný, zavádí příplatek za službu ve svátek a dále provádí drobné změny v oblasti řízení ve věcech služebního poměru. Ke konci roku 2016 byl návrh novely předložen vládě k projednání, účinnost je navrhována k 1. lednu 2018.

Zákon o státním zastupitelství

Návrh zcela nové právní úpravy státního zastupitelství je připravován již několik let. Byl široce analyzován a detailně prodiskutován, a to jak na poli odborném, tak i politickém. Přesto jej Legislativní rada vlády vrátila v prosinci 2015 k dopracování Ministerstvu spravedlnosti. Upravený návrh zákona o státním zastupitelství vláda České republiky schválila dne 21. 4. 2016 a předala jej Poslanecké sněmovně. Sněmovní tisk č. 789 nebyl dosud projednán v prvním čtení.

Přestupky

V roce 2016 byl schválen a dne 1. července 2017 nabude účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich představuje **jeden z významných milníků reformy správního trestání**. Cílem zákona je odstranit nedostatky současné úpravy. Toho má být dosaženo především tím, že podmínky odpovědnosti za přestupky a dosavadní jiné správní delikty budou sjednoceny do jednoho zákona. V současnosti totiž chybí obecná úprava podmínek odpovědnosti právnických a podnikajících fyzických osob za správní delikt. Podmínky odpovědnosti právnických a podnikajících fyzických osob za správní delikt jsou dnes rozptýlené asi ve dvou stovkách různých zákonů, kde jsou řešeny nedostatečně, přičemž mezery v této oblasti vyplňuje pouze rozhodovací praxe soudů. Zákon dále upravuje sankční řízení před správním orgánem založené na podpůrném použití správního řádu.

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich nebude na rozdíl od stávajícího zákona o přestupcích upravovat jednotlivé přestupky. **Přestupky upravené dnes ve zvláštní části zákona o přestupcích budou přesunuty do jednotlivých zákonů upravujících výkon veřejné správy, v nichž jsou stanoveny povinnosti, jejichž porušení se trestá.** Ty přestupky, u nichž tento postup není možný, jsou předmětem zákona o některých přestupcích. Jedná se například o přestupky proti veřejnému pořádku, majetku nebo občanskému soužití.

K přesunu přestupků ze zvláštní části zákona o přestupcích do jednotlivých zákonů upravujících výkon veřejné správy by mělo dojít vládním návrhem zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti

za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích (sněmovní tisk 929), který byl projednán Poslaneckou sněmovnou dne 19. října 2016 v rámci prvního čtení. Účinnosti má většina ustanovení zákona nabyt taktéž v červenci 2017.

Evidence obyvatel a rodných čísel, základní registr obyvatel, cestovní doklady a občanské průkazy

Dne 29. prosince 2016 nabyl účinnosti zákon č. 456/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Na jeho základě bude v uvedených informačních systémech u jednotlivých občanů, kteří mají veden údaj o trvalém pobytu na sídle ohlašovny nebo zvláštní matriky, jednoznačně uvedeno, že se jedná o "adresu úřadu".

Subjekty oprávněné k využívání údaje o trvalém pobytu tak získají informaci, že se jedná o občana, který má tzv. úřední adresu. Zároveň občané, kteří mají adresu místa trvalého pobytu shodnou s adresou sídla ohlašovny nebo adresou sídla zvláštní matriky z důvodu, že bydlí ve stejném objektu, ve kterém je sídlo ohlašovny (tedy v objektu, který je označen stejným číslem popisným, evidenčním nebo orientačním a který je zároveň určen k bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci) toto označení mít nebudou. Zavedení označení údaje o trvalém pobytu jako adresy úřadu bude upraveno taktéž v položkové skladbě základního registru obyvatel a v informačním systému cizinců. Adresa úřadu bude vyznačena i v občanském průkazu.

Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky je projednáván návrh zákona, kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk 928). V tomto návrhu se mimo jiné navrhuje vydávání všech občanských průkazů s kontaktním elektronickým

čipem, které bude možné vydávat i ve zkrácené lhůtě, a to v pracovních dnech do 24 hodin anebo do 5 pracovních dnů. Zároveň se navrhuje omezit vydávání občanských průkazů bez strojově čitelných údajů s dobou platnosti 1 měsíc, které mají nižší stupeň zabezpečení proti padělání a pozměňování (mají lepenou fotografii). Tyto občanské průkazy už se nebudou vydávat z důvodu ztráty, odcizení, poškození nebo zničení dosavadního občanského průkazu, ale pouze z důvodu voleb.

Navrhuje se také vydávat **cestovní pasy** ve zkrácené lhůtě, a to v pracovních dnech do 24 hodin nebo do 5 pracovních dnů. Žádost o vydání cestovního pasu ve zkrácené lhůtě bude moci občan podat u obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo u MV.

Zákony týkající se ochrany státních hranic a pobytu cizinců

Zákonem č. 191/2016 Sb., o **ochraně státních hranic** České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic). Zákon nabyl účinnosti 1. 8. 2016.

Změny zákona o **pobytu cizinců** souvisely zejména se zrušením předchozího zákona o ochraně státních hranic (tj. zákona č. 216/2002 Sb.) a jeho nahrazení novou právní úpravou. Uvedeným zákonem byla v zákoně o pobytu cizinců současně zrušena ustanovení týkající se provádění hraničních kontrol, neboť tato oblast je upravena přímo použitelným právním předpisem Evropské unie, kterým je Schengenský hraniční kodex.

Zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona **o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce**, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti dnem 19. 9. 2016. Změny provedené v zákonu o pobytu cizinců souvisí s přijetím zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, jehož cílem byla adaptace právního řádu České republiky na část nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23.

července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu. Podstata této změny spočívala v tom, že ve smyslu správního řádu musí být jakékoliv podání cizince vždy podepsáno, a to bez ohledu na to, zda je podáno v listinné či elektronické podobě. Konkrétní typ elektronického podpisu, který je nutný pro podepsání žádosti použít, je nově stanoven v § 6 odst. 1 zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Zákonem č. 298/2016 Sb. byl ze stejných důvodů novelizován i zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Další změny souvisejí s již výše zmíněným zákonem č. 456/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů. Změny provedené v zákonu o pobytu cizinců se týkají případů, kdy cizinci bude podle § 98a zrušen údaj o **místu hlášeného pobytu** na území České republiky a místem jeho pobytu na tomto území bude adresa sídla správního orgánu, který tento údaj zrušil. V těchto případech bude nově takový údaj v příslušných informačních systémech označován jako „adresa úřadu“. Pro uživatele těchto systémů tak bude jednoznačně zřejmé, že se nejedná o standardní adresu místa pobytu cizince na území České republiky, ale o adresu „úřední“. Kromě toho lze na žádost cizince v těchto informačních systémech vést rovněž údaj o adrese, na kterou mu mají být písemnosti doručovány. Pojem "adresa úřadu" je ze stejného důvodu zaváděn tímto zákonem i do § 77 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů byl tedy v roce 2016 novelizován dvakrát.

V průběhu roku 2016 dále probíhal legislativní proces k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Jednalo se o **návrh nové právní úpravy zdravotního pojištění cizinců** zpracovaný na základě usnesení vlády č. 992/2014 k Analýze zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České

republiky. Navrhovaným zákonem má být zajištěna přehlednost právní úpravy zdravotního pojištění tak, aby bylo jednoznačně stanoveno, které kategorie cizinců budou účastny na systému veřejného zdravotního pojištění, za které kategorie cizinců bude náklady za poskytnuté zdravotní služby hradit stát, a které kategorie cizinců budou povinny mít sjednáno soukromé zdravotní pojištění. Podle zmíněného usnesení vlády měla úprava soukromého zdravotního pojištění cizinců tvořit samostatnou hlavu zákona o pobytu cizinců. Návrh nové úpravy zdravotního pojištění cizinců byl dne 5. 2. 2016 předložen vládě. Návrh zákona byl zařazen do programu jednání vlády celkem 3krát, 23. 5. 2016 vláda materiál projednala, ale nepřijala k němu žádné usnesení.

V roce 2016 byl dále projednán návrh zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Návrh byl schválen vládou České republiky usnesením číslo 1045 ze dne 28. listopadu 2016. Dne 13. prosince 2016 byl návrh předán k projednání Poslanecké sněmovně. Novelou zákona o pobytu cizinců má být především zajištěna **transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU** ze dne 26. února 2014 **o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci** a směrnice Evropského Parlamentu a Rady **2014/66/EU** ze dne 15. května 2014 **o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti**. Návrh zákona kromě jiného zpřesňuje podmínky přechodného pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie.

Dne 1. srpna 2016 nabyl účinnosti zákon č. 191/2016 Sb., **o ochraně státních hranic** České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“), který nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení České republiky do schengenské spolupráce. V návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech

upravujících přeshraniční pohyb osob (**Schengenský hraniční kodex**), v platném znění, upravuje nový zákon ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

Dne 1. srpna 2016 současně nabyla účinnosti vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení **podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic**. Vyhláška byla vydána na základě zmocnění uvedeného v § 5 odst. 7 nového zákona o ochraně státních hranic. Vyhláška upravuje konkrétněji standardy týkající se infrastruktury letišť vycházející z požadavků obsažených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), a v „Aktualizovaném schengenském katalogu EU týkajícím se ochrany vnějších hranic, navrácení a zpětného přebírání osob“.

Další legislativní aktivity jsou součástí příslušných kapitol zprávy.

5.3 Prevence kriminality

Vláda svým usnesením č. 66 ze dne 25. ledna 2016 schválila **Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020**²⁷. Materiál definuje pro oblast prevence kriminality 5 strategických cílů (hlavních priorit):

1. Rozvoj systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit relevantních partnerů, rozšiřování prostoru pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku s důrazem na využívání mezinárodní spolupráce a vědeckých poznatků.
2. Poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí a další rozšiřování a zkvalitňování této pomoci a poradenství.
3. Při práci s pachateli zaměření na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.
4. Uplatňování komplexního přístupu k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).
5. Reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku (kyberkriminalita, ochrana měkkých cílů, kriminalita páchaná na seniorech, kriminalita cizinců a na cizincích) a aplikace nových efektivních přístupů k jejich předcházení.

Na strategický dokument navazuje **Akční plán prevence kriminality na léta 2016 až 2020**²⁸

27 <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx> nebo <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020-431cs.html>

28 <http://www.mvcr.cz/clanek/akcni-plan-prevence-kriminality-2016-2020.aspx> nebo <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/akcni-plan-prevence-kriminality-na-leta-2016-az-2020-481cs.html>

schválený usnesením vlády č. 705 ze dne 27. července 2016.

Na plnění Strategie bude v letech 2016 až 2020 vyčleněno z rozpočtu Ministerstva vnitra minimálně 300 mil. Kč, další prostředky uvolní i jiné resorty.

V oblasti prevence kriminality je níže uveden pouze základní přehled nejdůležitějších aktivit. K vyhodnocení Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020 a Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020 za rok 2016 bude vládě ČR předložen do konce května 2017 samostatný podrobný materiál.

Prevence kriminality na mezinárodní úrovni

V Evropě se každoročně pohřešují tisíce dětí. Pohřešování dítěte je vždy velmi citlivé a naléhavé téma. Pro úspěšné nalezení pohřešovaného dítěte je rychlý a efektivní přenos informací mezi policií, dalšími expertními subjekty i případné včasné zapojení veřejnosti naprosto zásadní, a to nejen uvnitř území jednoho státu, ale i v rámci přeshraniční spolupráce.

Dne **25. května 2016** se v Amsterdamu pod záštitou nizozemského předsednictví v Radě EU uskutečnila **mezinárodní odborná konference k tématu pátrání po pohřešovaných osobách**. Konference byla součástí širší iniciativy Ministerstva bezpečnosti a spravedlnosti Nizozemska zaměřené na posílení přeshraniční spolupráce mezi členskými zeměmi EU a nestátními organizacemi při pátrání a identifikaci pohřešovaných osob. Konference se zúčastnila jako přednášející i zástupkyně Ministerstva vnitra.

Nizozemská strana iniciovala založení Evropské platformy pro problematiku pátrání po pohřešovaných osobách složené z policistů-specialistů ze všech členských zemí EU. Tato platforma by měla zajistit efektivnější spolupráci mezi jednotlivými státy EU. Vznik platformy podpořily SIS/SIRENE, Interpol a Evropský

parlament. Všichni přítomní delegáti tuto iniciativu přivítali.

Důležitost přeshraniční spolupráce byla jednohlasně podpořena i **na ministerské konferenci členských zemí Salzburského fóra** konané ve dnech 3. – 4. listopadu 2016 v Praze (znění společné deklarace viz EC dokument 14274/16)²⁹.

Mezinárodní aktivity ČR v oblasti prevence kriminality se soustředily především na spolupráci v rámci organizací a institucí EU. Ministerstvo vnitra zastupuje ČR v **Evropské síti prevence kriminality** (*European Crime Prevention Network*) zřízené na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Cílem této sítě je posílit roli prevence kriminality, stanovit společné klíčové priority a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé EU. V roce 2016 zasedala Rada Evropské sítě prevence kriminality celkem dvakrát, v dubnu v Nizozemí a v prosinci na Slovensku. Obsah zasedání Rady byl zaměřen na představení národních priorit předsednických zemí – Nizozemí se zaměřilo na nelegální obchod se zbraněmi a Slovensko na prevenci trestné činnosti páchané na seniorech včetně prevence sekundární viktimizace.

Ve dnech 12. – 15. prosince 2016 se v Bratislavě pod záštitou slovenského předsednictví v Radě EU uskutečnilo zasedání Rady Evropské sítě prevence kriminality spojené s odbornou konferencí a vyhlášením **Evropské ceny prevence kriminality za rok 2016** na téma **Prevence trestné činnosti páchané na seniorech**. V letošním roce bylo do evropského kola nominováno 20 projektů. Po 11 letech aktivní účasti České republiky v této soutěži poprvé **zvítězil český projekt**. Jde o vítězný projekt národního kola **Senior akademie**, který již od roku 2006 realizuje Městská policie Brno formou speciálního studijního programu ve formátu celoživotního vzdělávání určený seniorům. Na druhém místě se umístil německý projekt "*Ahoj babi, potřebuji peníze*" a třetí byl projekt z Chorvatska "*Den jako sen*".

29statewatch.org/news/2016/nov/eu-council-salzburg-forum-statement-14274-16.pdf

V roce 1996 začala vznikat v rámci Policie ČR síť policejních preventistů. Při příležitosti této události a k 20. výročí vzniku prvního strategického dokumentu, který se zabýval prevencí kriminality, uspořádala Vyšší policejní škola a Střední policejní škola Praha pod záštitou ministra vnitra a ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a Policejním prezidiem ČR v listopadu 2016 v Praze **mezinárodní vědeckou konferenci zaměřenou na prevenci kriminality**.

Prevence kriminality na meziresortní úrovni

Republikový výbor pro prevenci kriminality jako meziresortní koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra na základě usnesení vlády č. 617 ze dne 3. listopadu 1993 se v roce 2016 sešel celkem devětkrát.

V I. čtvrtletí se výbor zabýval problematikou informační kriminality, koncepcí vězeňství a zacházením s pachateli trestné činnosti ve výkonu trestu odnětí svobody a jejich resocializací po propuštění. V březnu se výbor zaměřil především na dotační programy a výsledky dotačních řízení Ministerstva vnitra. Dále se na zasedání projednávala současná praxe týmů pro mládež fungující v rámci Systému včasné integrace.

Ve II. čtvrtletí se výbor zabýval Akčním plánem prevence kriminality na léta 2016 až 2020, problematikou sociálního vyloučení, Strategií romské integrace do roku 2020, činností policejních specialistů ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách a systémem včasné intervence. Výbor se zabýval i tématy zaměřenými na terorismus, bezpečnost státu a ochranu tzv. měkkých cílů.

V III. čtvrtletí projednával výbor výsledky výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci zaměřeného na odhalování a postih drogové kriminality v ČR, Koncepci vězeňství do roku 2025. Zabýval se též trestnou činností zaměřenou na seniory, otázkou vlivu migrantů na kriminalitu páchanou cizinci a na cizincích.

Ve IV. čtvrtletí byli členové výboru informováni o výsledcích projektu realizovaného Institutem pro kriminologii a sociální prevenci zaměřeného na vazby mezi charakterem prostředí, viktimizací a obavami z kriminality. Zástupci Policie ČR představili aplikaci

Geografického informačního systému Policie ČR pro přímý výkon služby, zástupci Ministerstva vnitra připravovaný projekt *Mapy budoucnosti II – pilotní ověření analýz a predikce kriminality pro zefektivnění její prevence*.

Prevence kriminality v resortu Ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra v souladu se Strategií prevence kriminality vyhlásilo v květnu 2016 Program prevence kriminality Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality. Celkem bylo předloženo 44 projektů a finančně podpořeno 20 projektů v souhrnné částce 2 035 000 Kč.

Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech

MV i v roce 2016 pokračovalo v realizaci projektu **Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech**, jehož cílem je rychlé a úspěšné nalezení pohřešovaných dětí. 30 Od oficiálního spuštění v květnu 2010 byl Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech byl ze strany Policie ČR **aktivován již v 156 případech** (16 případů za rok 2016). Úspěšnost pátrání je nadstandardní. V doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze 17. června 2011 je Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech přímo označen jako jeden z několika progresivních počinů České republiky v rámci plnění závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte a Opčního protokolu k Úmluvě o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů.

---

30 Základem Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech je pátrací činnost PČR a při rozsáhlých akcích v terénu je rovněž zapojován integrovaný záchranný systém (IZS). Systém zlepšuje existující mechanismy spolupráce mezi zainteresovanými subjekty, efektivně využívá existující komunikační kanály a koordinaci odpovědných orgánů. Podstatnou součástí projektu je zapojení široké veřejnosti do pátrání a zajištění potřebné psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí.

Krizové a asistenční linky

V červenci 2015 schválil ministr vnitra návrh systémového řešení udržitelnosti evropských krizových či asistenčních linek **116 000 (pohřešované a ohrožené děti a jejich blízcí) 116 111 (asistenční linka pro děti a 116 006 (oběti trestných činů)**. Schváleným řešením bylo vytvoření dotačního programu pro nestátní neziskové organizace provozující výše uvedené linky v České republice. Alokovaná částka ve výši 2.000.000,- Kč ročně je určena na financování hrazení telekomunikačních služeb provozovatelů výše uvedených linek. Cílem tohoto dotačního programu je zabezpečit bezplatné volání dětí v krizi, rodičů a příbuzných, kteří pohřešují své dítě a obětí trestných činů na tři krizové linky. Zajištění bezplatného volání je službou české veřejnosti a je ve veřejném zájmu. Jedná se o jednoznačnou garanci státu, který svým občanům v obtížných životních situacích zajistí dostupnost potřebných služeb.

Speciální výslechové místnosti

V roce 2016 byly v rámci vnitroresortního dotačního titulu přiděleny finanční prostředky na vybudování 3 nových speciálních výslechových místností a 1 speciální výslechová místnost byla vybavena novou technikou a nábytkem. K 31. 1. 2017 je v České republice 64 speciálních výslechových místností.

I v roce 2016 pokračoval specializační kurz „Výslech dětského svědka“.

Obchod s lidmi

MV v roce 2016 pokračovalo v realizaci specifického projektu **„Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi“**.

Program je určen obětem trestného činu obchodování s lidmi zejména za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování, kterým nabízí právní, sociální a zdravotní pomoc, ubytování a důstojný návrat do země původu. Kromě humanitárního aspektu je cílem Programu i získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů této trestné činnosti. V roce 2016 bylo do Programu zařazeno celkem 14 obětí obchodování s lidmi, z toho z Rumunska (7), Bulharska (1), Ukrajiny (2), ČR (2) a SR (2).

V devíti případech se jednalo o vykořisťování pracovní a v pěti případech o obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Partnerské neziskové organizace také poskytly 17 bulharským občanům službu krizové pomoci, která zahrnuje poskytnutí ubytování, stravy, psychosociálních a právních služeb na dobu nezbytně nutnou.

Významnou součástí je také podpora preventivních aktivit, zejména terénní práce. Nevládními organizacemi bylo realizováno celkem 60 terénních výjezdů za účelem vyhledávání a informování potenciálních obětí na celém území ČR.

V roce 2016 byly na výše uvedené aktivity vynaloženy náklady ve výši 1 175 568 Kč. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 204 obětí obchodování s lidmi a celkem bylo od roku 2003 realizováno 95 dobrovolných návratů, z toho 22 zpět do České republiky.

Domácí násilí

Ministerstvo vnitra se podílí na implementaci Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018 schváleného usnesením vlády ČR č. 126 ze dne 23. února 2015, a to plněním stanovených úkolů např. v oblasti legislativy, vzdělávání policie, pomoci osobám ohroženým domácím násilím atd.

Na rok 2016 vyhlásilo Ministerstvo vnitra dotační program Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na prevenci domácího násilí a trestnou činnost páchanou na seniorech. Podpořeno bylo celkem 8 projektů v celkové částce 1 614 000 Kč.

Ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy pořádal odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality **8. prosince 2016** celorepublikový seminář na téma „**Falešná obvinění ze sexuálního násilí v rodině a související následky**“. Semináře se zúčastnilo přes 70 účastníků z krajských ředitelství PČR, pracovníci orgánu sociálně právní ochrany dětí městských částí hl. m. Prahy, manažeři prevence či pracovníci sociálních odborů krajských úřadů, pracovníci intervenčních center, státní zástupci a další.

Činnost Agentury pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování spolupracuje se 41 obcí v rámci tzv. koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. V roce 2016 přijalo šest spolupracujících obcí vlastní Strategický plán sociálního začleňování (Brno, Žďár nad Sázavou, Děčín, Chomutov, Sokolov, Nový Bor).

Strategické plány, které vytvořili místní aktéři, vycházejí z dostupných informací, nejčastěji situační analýzy, z jednání pracovní skupiny a ze Strategie prevence kriminality. Jednotlivé plány obsahují SWOT analýzu příp. analýzu potřeb rozpracovanou až na úroveň jednotlivých opatření s určením garanta, termínu plnění a v případě potřeby finančního krytí i zdroje financování.

V roce 2016 pokračovala **Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti**. Realizátorem tohoto projektu Agentura pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR. Projekt byl spolufinancován z Norských finančních mechanismů. Součástí Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti je portál dobrých praxí (www.dobrepraxe.cz), který se zaměřuje na témata sociálního začleňování, mj. i oblast bezpečnosti a prevence kriminality. Na webových stránkách jsou zveřejněné anotace dobrých praxí se seznamem garantů realizátorů dobrých praxí. *Bližší viz specifické projekty prevence kriminality.*

Západočeská univerzita v Plzni realizuje formou zakázky v rámci Programu bezpečnostního výzkumu České republiky výzkumné šetření "Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit: Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality". aplikovaný výzkum se zaměřuje na identifikaci a analýzu specifických rysů páchaní hospodářské a majetkové trestné činnosti s důrazem na formy, jež jsou vykonávány na populacích sociálně vyloučených lokalit. Hlavním cílem projektu je vytvořit účinné technologie k odhalování a potírání organizované kriminality prostřednictvím rozvoje znalostí potřebných k zajištění bezpečnosti státu. Účinnost technologie bude zajištěna a demonstrována na výzkumu organizovaného zločinu působícího v sociálně vyloučených lokalitách. Velká část výzkumného

šetření je zaměřená na problematiku viktimizace v kontextu sociálně vyloučených lokalit. Zadavatelem výzkumu je MVČR.

Opatření

* V roce 2016 byla schválena usnesením vlády č. 134 **Strategie boje proti sociálnímu vyloučení**, na kterou navazuje Akční plán, schválený usnesením vlády č. 1067. Akční plán je rozdělen na osm částí, které obsahují koncepční řešení sociálního vyloučení, bezpečnost, bydlení, dluhy, vzdělání, podpora rodin, sociální služby a sociální práce, zaměstnanost a zdraví. Opatření sledují dva strategické cíle: zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí a snížení projevů napětí a nepřátelství v souvislosti se sociálním vyloučením.

Prevence kriminality na místní úrovni

Ministerstvo vnitra i v roce 2016 pokračovalo v podpoře realizace **Programu prevence kriminality v krajích a obcích**. Hlavními cíli Programu bylo posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

Na Program prevence kriminality byla pro rok 2016 uvolněna částka 59.134.448,- Kč. Žádost o dotaci podalo 145 obcí s celkem 305 projekty, dalších 18 projektů podalo 10 krajů. Republikový výbor pro prevenci kriminality souhlasil s návrhem na rozdělení dotace ve výši 58.998.000,- Kč (z toho investice ve výši 19.049.000,- Kč a neinvestiční náklady ve výši 39.949.000,- Kč). Podpořeno bylo celkem 221 projektů prevence kriminality obcí a 15 krajských projektů.

V listopadu 2016 byla zveřejněna výzva k podávání žádostí o dotace na projekty z Programu prevence kriminality v roce 2017.

Situační prevence

Cílem projektů a aktivit situační prevence je znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a minimalizace zisků z trestné činnosti. Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra (MV jako jediné poskytuje dotace na projekty z oblasti situační prevence a projednává technické normy zasahujících do oblasti ochrany majetku a osob), Policie ČR (doporučuje a realizuje konkrétní opatření

situační prevence), obecní a městské policie, samosprávy krajů, měst a obcí (konkrétní realizace programu prevence kriminality na místní úrovni), asociace sdružující firmy podnikající v oblasti ochrany majetku a osob, soukromé bezpečnostní služby, pojišťovací subjekty, architekti a stavbaři.

Součástí situační prevence je i **spolupráce s podnikatelskými subjekty**. Podnikatelé mohou být zapojeni do preventivních aktivit několika způsoby:

- podílejí se přímo na ochraně osob a majetku (bezpečnostní agentury);
- poskytují práci lidem, u kterých nezaměstnanost tvoří velmi rizikový kriminogenní faktor (např. osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo z něj se vracějící apod.);
- svým zaměřením, znalostmi a dovednostmi přispívají ke zkvalitňování preventivních opatření: informují o aktuálních hrozbách a možnostech ochrany proti nim, podílejí se na činnosti Poradního sboru ministra vnitra pro situační prevenci;
- identifikují nové přístupy, technologie, pomůcky a nástroje predikce a prevence majetkové trestné činnosti a navrácení odcizených předmětů jejich původním majitelům. Využívají tyto postupy při realizaci preventivních opatření a aktivit;
- podílejí se na organizaci konferencí a seminářů pro veřejnost k různým oblastem situační prevence (např. preventivní označování předmětů, oblast mechanických zábranných prostředků, kamerové systémy, elektronické zabezpečení, bezpečné bydlení, apod.) V roce 2016 bylo uspořádáno více než 10 takovýchto akcí.

Ministerstvo vnitra pokračovalo i v roce 2016 v **podpoře projektů oblasti situační prevence** realizovaných obcemi v rámci Programu prevence kriminality. Obsahem většiny projektů z oblasti situační prevence bylo **vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů** a jejich propojení na obecní policii, Policii ČR či **zabezpečení objektů měst a obcí**.

Od roku 2013 je uplatňován **system ochrany jízdních kol a kompenzačních pomůcek pomocí tzv. forenzního identifikačního značení**. Vlastní forenzní identifikační značení je speciální emulze, která obsahuje UV rozjasňovač a plastové mikrotečky, nesoucí specifický kód. Tato emulze se nanese na příslušná místa na jízdním kole, se kterými se po zaschnutí pevně spojí a je lidským okem neviditelná (zprůhlední). Identifikace se pak provádí pomocí UV lamp (značení pod UV lampou modře svítí), popř. pomocí mikroskopu (ten přečte specifický kód na mikrotečce). Značení (každé jeho balení) je složeno ze 4 specifických chemických látek, takže je možná identifikace označeného předmětu i v laboratoři (proto se pro značení také používá název „syntetická DNA“). Součástí vlastního značení jízdních kol je i jejich registrace (v lokálních registrech městské policie i v celostátním registru REFIZ), včetně popisu a fotodokumentace. Značení je možné využívat i na označení jiných předmětů - např. městského mobiliáře apod.

Zaregistrováno je nyní přes 10 000 označených jízdních kol a 79 kompenzačních pomůcek. Pro letošní rok se počítá s podporou značení cca 3800 kol a asi 100 kompenzačních pomůcek. V současnosti je aktivně zapojeno do projektu celkem 27 obcí a jejich obecních policií – Bílovec, Bruntál, Břeclav, Český Těšín, Domažlice, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Hlučín, Hranice, Jeseník, Karviná, Krnov, Kroměříž, Litovel, Nový Jičín, Opava, Orlová, Ostrava, Plzeň, Praha, Přeštice, Příbor, Rumburk, Rýmařov, Varnsdorf, Vítkov a Vsetín. Průměrná hodnota označených 200 jízdních kol je 2 719 475 Kč. Značení pro občany je zdarma.

Možnosti forenzního identifikačního značení při ochraně majetku byly v květnu 2016 prezentovány i na **odborném semináři v Žilině**. Díky tomuto semináři se mohli zástupci slovenských městských policií detailně seznámit s novou metodou ochrany majetku, s výhodami registrace v celostátním registru a s možnostmi spolupráce s Českou republikou v této oblasti.

Specifické projekty prevence kriminality

Asistent prevence kriminality

Asistent prevence kriminality je nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách, který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů.

Konkrétní asistenty vybírá odborná komise, která je složena ze zástupců samosprávy, obecní policie, Policie ČR a často také koordinátora (poradce) pro romské záležitosti (kraje, obce) či zástupce v lokalitě působících významných neziskových organizací a zástupce Ministerstva vnitra ČR.

Vybraný asistent je po základní profesní přípravě zaměstnán jako zaměstnanec samosprávy zařazený v obecní policii. Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je asistent řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje.

Pro asistenty prevence kriminality a jejich mentory byl realizován kurz zaměřený především na zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, eliminaci kriminálně rizikových jevů a prevenci útoků páchaných s extremistickým motivem. Jde o interaktivní praktický trénink způsobů, jak získat, motivovat a především prakticky zapojit obyvatele sociálně vyloučených lokalit do procesu zvyšování bezpečí, eliminace kriminálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných s extremistickým motivem.

Po pilotní realizaci projektu v roce 2009 působilo v roce 2010 v 10 obcích 38 asistentů, v roce 2016 pak 121 asistentů prevence kriminality ve 47 obcích. Činnost těchto asistentů byla podpořena z rozpočtu Ministerstva vnitra

v rámci Programu prevence kriminality ve výši 25 529 000,- Kč.

Další asistenti prevence kriminality jsou financováni i z jiných zdrojů: na základě dohody mezi Ministerstvem vnitra a Generálním ředitelstvím Úřadu práce z podpory úřadů práce, z vlastních rozpočtů obcí či z evropských projektů v rámci Operačního programu zaměstnanost. Celkem tak v roce 2016 působilo v ČR cca 500 asistentů.

Zájem o úspěšný projekt České republiky Asistent prevence kriminality projevily i další země - např. Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Norsko.

Opatření

* 14. března 2016 bylo mezi Ministerstvem vnitra a Generálním ředitelstvím Úřadu práce podepsáno **Memorandum o vzájemné spolupráci**, jehož cílem je zvýšit zaměstnanost, bezpečnost a veřejný pořádek podporou tvorby pracovních příležitostí v rámci míst asistentů prevence kriminality. Součástí společně podepsaného memoranda je deklarace, která umožňuje využívat v roce 2016 na podporu míst asistentů prevence kriminality také prostředky Úřadu práce ČR. Podle informací úřadů práce bylo ke konci listopadu 2016 tímto způsobem evidováno celkem 368 asistentů prevence kriminality ve 122 obcích.

Domovník – preventista

Dalším projektem, který reaguje na konkrétní potřeby obcí a měst a úzce souvisí s projektem "Asistent prevence kriminality", je preventivní projekt „Domovník – preventista“. Projekt byl pilotně vyzkoušen již v roce 2013, a to v pěti městech ČR: Rotavě, Obrnicích, Orlové, Frýdku-Místku a Břeclavi. Smyslem projektu je zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek v domech a v jejich bezprostředním okolí a posílit osobní odpovědnost občanů za dodržování bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě. Projekt se zaměřuje zejména na sociálně vyloučené či rizikové lokality.

Cílem projektu je zejména:

- nastolit systém garantující dodržování základních bezpečnostních standardů v bytovém domě obce všemi nájemníky;

- snížit stávající rizika vandalizmu, pohybu a pobytu nepovolaných osob a rušení nočního klidu;
- vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení pořádku, společensky žádoucích vztahů a jednání;
- posílit odpovědnost nájemníků za péči, údržbu a užívání svěřeného majetku;
- umožnit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných (projekt vytváří podmínky pro částečné zaměstnání domovníka preventisty minimálně na 6 měsíců na dohodu o provedení práce či dohodě o pracovní činnosti).

V roce 2016 bylo podpořeno s pomocí dotace Ministerstva vnitra celkem 32 pozic domovníků preventistů ve 13 obcích ve výši 1 581 000,- Kč.

Dne 1. září 2016 se začal realizovat schválený **preventivní projekt podporovaný z Evropských fondů** s názvem „Domovník – preventista účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obci“. Na projekt byly vyčleněny finanční prostředky ve výši 25 505 307,36 Kč. Příjemcem prostředků je Ministerstvo vnitra. Realizace projektu bude probíhat od 1. 9. 2016 do 31. 8. 2020.

Bezpečnostní dobrovolník

Dotační program „Bezpečnostní dobrovolník“ byl spuštěn v roce 2015. Jeho cílem je podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí a **širšího zapojení veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku**.

Bezpečnostní dobrovolníci nemají žádná zvláštní oprávnění či pravomoci. Jejich hlavním přínosem je rozvoj občanské společnosti, progresivní přístup k prevenci kriminality, zvýšení bezpečnostního komfortu občanů, případně též nalezení nových, netradičních možností při zajišťování veřejného pořádku v rámci stávající právní úpravy s ohledem na místní podmínky. V neposlední řadě lze předpokládat, že podpora vhodných dobrovolnických aktivit (koordinovaných obcemi) povede ke zmenšení prostoru pro vznik nežádoucích radikálních uskupení typu různých „domobran“ a „sousedských hlídek“, jejichž činnost bývá většinou na hraně zákona.

Úkolem bezpečnostních dobrovolníků není nahrazovat práci PČR ani obecní policie, ale vhodným způsobem ji do určité míry doplňovat. Dotace ze státního rozpočtu pak slouží zejména k pokrytí nákladů na materiální vybavení dobrovolníků, jejich pojištění, školení, organizaci setkání s veřejností atd. Z dotačního programu, na který je vyčleněn 1 mil. Kč ročně, mohou obce čerpat státní účelové dotace, a to až do výše 100 % nákladů na realizaci projektu na území obce.

V roce 2016 byly v rámci programu Bezpečnostní dobrovolník dotovány projekty v 10 obcích: Český Těšín, hl. m. Praha, Kroměříž, MČ Praha 7, Ostrava – MO Mariánské Hory a Hulváky, MO Pardubice III, Nový Jičín, Rumburk, Strakonice, Stříbro. Dobrovolníci se zapojovali zejména v rámci bezpečnosti silničního provozu (asistence u přechodů pro chodce) a při preventivních akcích pro občany. V Novém Jičíně, Rumburku a Pardubicích se pro nedostatek zájemců o dobrovolnictví nepodařilo projekt realizovat, v ostatních obcích byly projekty úspěšné a jsou hodnoceny jednoznačně pozitivně. Dotační program pokračuje i v r. 2017.

Programy na ochranu majetku

Program "**Bezpečná lokalita**" je zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality. Obsahem programu je integrace bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit.

Také v roce 2016 úspěšně probíhal preventivní projekt „**Bezpečná země**“, jehož cílem je zejména poradit veřejnosti, jak správně a účinně zabezpečit svůj byt, dům a jiný majetek.

Důraz je kladen především na kvalitní a certifikované produkty, jejichž použití odrazuje pachatele, významným způsobem snižuje pravděpodobnost jejich napadení a zvyšuje stupeň ochrany majetku občanů.

Záštitu nad projektem převzalo Ministerstvo vnitra. Na projektu spolupracuje též Policie ČR, Městská policie Praha, Hospodářská komora ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm a samosprávy měst a obcí. Partnery projektu jsou organizovány odborné semináře a přednášky týkající se zabezpečení majetku pro širokou

veřejnost, bytová družstva a společenství vlastníků bytových jednotek.

K problematice zabezpečení majetku byly vydány a distribuovány letáky, informační brožury a informativní CD. Dobrým pomocníkem je i (v pořadí již třetí) vydání „Katalogu doporučených produktů k ochraně osob a majetku“, který přispívá k pozitivní změně v přístupu občanů k ochraně vlastního i společného majetku.

Ve dnech 20. – 24. září 2016 se v PVA EXPO PRAHA uskutečnil 8. ročník mezinárodního veletrhu nejnovějších trendů v oboru protipožární a zabezpečovací techniky, systémů a služeb PRAGUE FIRE & SECURITY DAYS 2016. Veletrh je každoročně originální přehlídkou nejnovějších trendů a postupů sloužících v protipožární ochraně, mechanických a elektronických zabezpečovacích systémů, kamerových systémů, prostředků sloužících k ostraze a ochraně objektů, systémů pro inteligentní budovy apod. Záštitu nad veletrhem opětovně převzal ministr vnitra a policejní prezident. Odborníci z Ministerstva vnitra a Policie ČR se veletrhu aktivně zúčastnili a v rámci Poradenského centra návštěvníkům předávali informace a rady z oblasti ochrany majetku a osob.

Vzdělávání strážníků a policistů v sociálně vyloučených lokalitách

Vzdělávání vybraných strážníků a policistů v oblasti situační prevence kriminality bylo organizováno jako doplňková aktivita projektu Asistent prevence kriminality na vyžádání zastupitelů obcí a vedoucích obecních a městských policií v součinnosti s Policií ČR.

Cílem vzdělávání bylo zajištění efektivního výkonu služby v nestandardních situacích, prohloubení obecných znalostí a praktických dovedností v oblasti prevence kriminality s důrazem na zvláštnosti policejního působení v sociálně vyloučené lokalitě a předcházení konfliktním situacím. Výsledkem vzdělávání bylo nalezení užší komunikace mezi zúčastněnými subjekty, uvědomění si možností prevence kriminality a větší pochopení a empatie k problémům, které se vyskytují v sociálně vyloučených lokalitách.

Zájem byl zejména o profesní přípravu strážníků a vybraných policistů zaměřenou na zvládání radikalizujících se cílových skupin, se kterými se denně setkávají ve vyhrocených, nestandardních situacích. Z profesionálního selhání při zvládání obtížně zvladatelných jednotlivců a skupin má obavu téměř 50 % strážníků, kteří se rozhodli aktivně zapojit do těchto příprav a očekávali od nich nejen zvýšení odborných kompetencí, ale i své psychické odolnosti a trénink schopností zvládat své emoce a schopností umět reagovat na emoce druhých.

Potřeba dalšího vzdělávání je vnímána jako aktuální i samotnými strážníky, což vyplývá mj. i z několika anonymních anket zaměřených na potřebnost, obsah a formu dalšího profesního vzdělávání.

V rámci Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti zprostředkovala Agentura pro sociální začleňování v roce 2016 vzdělávací aktivity pro Policii ČR v Ústeckém a Moravskoslezském kraji: Formou seminářů tak bylo proškoleny 297 policistů, z toho 114 příslušníků Služby kriminální policie a vyšetřování, 82 příslušníků Služby pořádkové policie a 100 osob zařazených na oddělení tisku a prevence. Ústředním tématem seminářů bylo násilí z nenávisti (zejména právní aspekt a specifika práce s oběťmi). Zmíněné vzdělávací aktivity byly také nabídnuty strážníkům obecní policie v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, avšak pro nízký zájem se nerealizovaly.

Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti

V rámci kampaně Agentury pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR proběhly v roce 2016 dvě celostátní tematické kampaně: "Jsme v tom společně" a "Prostě láska".

Jsme v tom společně³¹

Cílem kampaně Jsme v tom společně je poukázat na skutečnost, že s nenávistnými projevy v on-line prostoru se může setkat každý z nás, a to nejen pro svoji příslušnost k nějaké náboženské, sexuální nebo etnické

skupině. Často se terčem urážlivých komentářů stávají lidé i kvůli svému vzhledu, názorům, profesi, věku, nemoci apod. Do kampaně se zapojilo přes 40 osobností, které se nechaly vyfotografovat při běžných činnostech svého života. Jejich portréty doprovází nenávistné a urážlivé komentáře, které jim přišli mailem, objevily se jako komentáře pod příspěvky na facebooku nebo v diskusních fórech.

Prostě láska³²

Fotokampaň Prostě láska ukazuje, že lásce nezáleží na pohlaví, věku, etniku ani náboženství. Projekt byl součástí festivalu Prague Pride. V rámci fotokampaně bylo vyfoceno 36 párů napříč věkovým spektrem, pohlavní identitou, etnickým původem, náboženstvím nebo lidé se zdravotním postižením. V rámci kampaně proběhly i další aktivity zaměřené na práci policie, nenávist ve školním prostředí a šíření dobré praxe pro veřejnou správu: semináře, konference, panelové diskuse, zpracování metodických manuálů pro Policii ČR (specifika práce s oběťmi násilí z nenávisti), návrhy na změnu statistického sledování násilí z nenávisti ve statistikách Policie ČR, vzdělávání a mediální techniky zaměřené na učitele. Součástí kampaně je i portál dobré praxe,³³ který se zaměřuje na témata sociálního začleňování.

V rámci jedné z klíčových aktivit Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti bylo v roce 2016 realizováno vzdělávání pedagogů a žáků. Agentura zprostředkovala vyškolení 20 školních mediátorů z řad učitelů a ředitelů ZŠ a víceletých gymnázií a 80 peer-mediátorů (žáci škol v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Lektori se soustředili na představení mediace jako jedné z možných technik řešení konfliktů ve školním prostředí, která nenásilnou cestou provádí žáky i učitelé konfliktními situacemi. Součástí školních aktivit bylo vyhotovení tzv. mediální dílny jakožto online aplikace, která formou tvorby modifikovaných fotokoláží, komiksových příběhů a anket otevírá prostor pro diskuse týkající se otázek rasismu, homofobie, ageismu apod.

31 <http://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1210-jsme-v-tom-spolecne>

32 <http://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1679-proste-laska>

33 www.dobrapraxe.cz

Prevence recidivy

V souladu s Konceptí vězeňství do roku 2025 směřovaly aktivity Vězeňské služby ČR ke zvýraznění aspektu prevence recidivy kriminálního chování. Stejně jako v předchozích letech byl dle možností realizován standardizovaný program 3Z (*Zastav se, Zamysli se, Změň se*) zaměřený na statisticky nejrozšířenější vězeňskou populaci (dospělí muži 25 – 40 let, 2 – 3x ve výkonu trestu odnětí svobody převážně pro majetkovou trestnou činnost) a standardizovaný program *GREPP* pro práci s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí spáchané na dětech (týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí i sexuální zneužívání dětí bez komerčního aspektu). V neposlední řadě byl pro mladistvé realizován program *TP 21 JUNIOR* zaměřený na snižování násilného chování a pro dospělé odsouzené s násilnou trestnou činností program *KEMP*. Pro odsouzené s problematickým průběhem řídicí praxe probíhal program *PARDON*.

V roce 2016 stoupl počet realizovaných programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, počet odsouzených vykonávající trest v bezdrogových zónách věznic a vazebních věznic a počet odsouzených zařazených do vzdělávacích a rekvalifikačních programů.

V oblasti zdravotních služeb byla nadále poskytována detoxifikace a substituční léčba závislosti na opiátech a nadále bylo realizováno soudně nařízené ochranné léčení protitoxikomanické, protialkoholní a patologického hráčství v ambulantní formě. Probíhala též intenzivní spolupráce jednotlivých věznic s nestátními organizacemi, které poskytují protidrogové služby.

Z předběžných výsledků statistik testování vězňů na přítomnost drog v těle poskytnutých odborem VaJS (hlášení mimořádných událostí) vyplývá, že se počet pozitivních po confirmaci v roce 2016 oproti minulým letům zvýšil.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci pracuje na **výzkumu zacházení s odsouzenými uživateli drog ve vězení**. Cílem výzkumu je zmapovat a zhodnotit vězeňské terapeutické programy specializovaných oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování,

způsobenou užíváním návykových látek, a specializovaných oddělení pro výkon ochranného protitoxikomanického léčení. Výzkum se zabývá podobou těchto programů, jejich rozšířením v českých věznicích, fungováním a účinností ve smyslu možných účinků na míru kriminální recidivy odsouzených uživatelů drog po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a na změnu jejich kriminogenních postojů.

Systém včasné intervence (SVI)

Jednotný informační systém sociálně-právní ochrany byl ukotven v novele zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (ustanovení § 53a). Od roku 2012 probíhají práce na realizaci informačního systému sociálně - právní ochrany dětí IS SPOD jako součásti jednotného informačního systému práce a sociálních věcí. Záměr je realizován prostřednictvím projektu „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany 2016 - 2020“. V rámci projektu budou navrženy dva monitorovací systémy: Statistický monitorovací systém a Kvalitativní monitorovací systém. Tyto systémy poskytnou statistické ukazatele o dětech, které potřebují sociálně-právní ochranu, dále údaje o činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí a také informace o poskytovaných službách a jejich činnosti. Systém by měl umožňovat vzájemné předávání a sdílení údajů mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí a dalšími dotčenými orgány a osobami dle zákona.

Dobrovolnictví

V souladu se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů byly poskytnuty dotace akreditovaným organizacím na rozvoj dobrovolnické služby v roce 2016.

Za dobrovolnickou službu se považují takové aktivity, při nichž dobrovolník poskytuje ve svém volném čase, ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu pomoc spoluobčanům a společnosti obecně. Dobrovolnictví vyžaduje patřičné proškolení a je organizováno prostřednictvím akreditovaných vysílajících nestátních neziskových organizací.

V roce 2016 bylo podpořeno celkem 212 projektů a 118 organizací v celkové výši 15 000

000 Kč. Spektrum podpořených dobrovolnických aktivit je velice široké a rozmanité.

V oblasti bezpečnosti se dobrovolníci zapojují v rámci dobrovolnické služby zejména do následujících aktivit:

Pomoc osobám sociálně vyloučeným, sociálním vyloučením ohroženým či jiným zranitelným skupinám obyvatel. Dobrovolníci v rámci dobrovolnické služby pomáhají zejména seniorům, zdravotně postiženým osobám, osamělým a nemocným nebo sociálně znevýhodněným dětem. Docházejí za nimi do nemocnic, dětských domovů, ústavů sociální péče, azylových domů a domovů pro seniory. Náplň dobrovolnických aktivit je různorodá a závisí na potřebách klienta a na typu organizace, ve které je poskytována. Největším přínosem dobrovolnické služby je individuální přístup a aktivity, které umožní klientům zmírnit pocit vyloučení z jejich běžného života a pomoci s jejich začleňováním do společnosti. Služba jim zprostředkuje kontakt s veřejným děním aktivní i pasivní formou, například doprovázením na vycházky, předčítáním, hraním společenských her, zooterapií, přípravě skupinových aktivit jako je divadlo, společné oslavy tradic a podobně. Všechny tyto aktivity přispívají k aktivizaci, motivaci a psychické podpoře klientů. Dobrovolníci působí ve stacionárních zařízeních, ale navštěvují také rodiny ze sociálně vyloučených lokalit a doučují děti. Znevýhodněným rodinám pomáhají s péčí o děti, působí v nízkoprahových klubech a mateřských centrech, dochází do domácností osamělých seniorů a dělají jim společníky.

Důležitou skupinou dobrovolnických aktivit jsou tzv. **mentoringové programy**. Práce dobrovolníka probíhá formou „jeden na jednoho“, což znamená, že dobrovolník společně s klientem vytváří dvojici. Jedním z nejrozšířenějších projektů je program „Pět P“ (Pomoc, Přátelství, Podpora, Péče a Prevence). Jedná se o dobrovolnický program určený dětem a mládeži ve věku 6 - 15 let, které jsou sociálně či zdravotně znevýhodněné. Cílem programu je řešit sociální a komunikační obtíže zapojených dětí a funguje na principu přátelského vztahu dítěte s dospělým dobrovolníkem. Jejich dlouhodobý vztah vytváří prostor pro růst sociálních dovedností dítěte, posiluje jeho sebevědomí a motivuje ho k navazování

přirozených vrstevnických vztahů. Na stejné bázi jsou vytvořeny dobrovolnické programy zaměřené na pomoc např. osobám s dlouhodobým duševním onemocněním, delikventní mládeži apod. Tyto programy mají dopad rovněž do prevence kriminality či jiného sociálně patologického jednání dětí a mládeže.

Dalším příkladem dobrovolnictví je **pomoc imigrantům**. K této činnosti jsou vysíláni dobrovolníci především do přijímacích a pobytových středisek MV. Zapojují cizince do volnočasových sportovních a zájmových aktivit zaměřených na nenásilné překonávání bariér mezi kulturami a národnostmi. Jsou to např. různé typy soutěží, besed, divadelní představení, provoz knihoven. Dobrovolníci přijíždějí do středisek ve skupinách a snaží se přizpůsobit programy národnostnímu složení cizinců. Programy se zaměřují rovněž na boj proti rasismu a xenofobii.

Specifickou dobrovolnickou aktivitou je **dopisování s vězni**. Přispívá k socializaci osob ve výkonu trestu odnětí svobody a podporuje jejich příznivější adaptaci na život po propuštění.

Pomoc při mimořádných událostech je další formou výkonu dobrovolnické služby. V současné době působí v České republice dobrovolníci zejména při záplavách. Se složkami integrovaného záchranného systému dobrovolníci přispívají fyzickou pomocí či psychosociální podporou zasažených občanů významnou měrou k odstranění škod a ke zmírnění následků události v postižených oblastech. Konkrétní příklady pomoci jsou např. vyklízení nábytku, odklizení naplavenin, úklidové práce, otlokání omítek, monitoring situace, pomoc při distribuci materiálu, pomoc při organizaci práce v konkrétním místě, obci, podpora zasažených. Dobrovolnická pomoc je v těchto situacích nezbytná a nenahraditelná.

Ve všech výše zmíněných oblastech působí čeští dobrovolníci také v akreditovaných **projektech pro zahraničí**. Pomáhají v domovech pro seniory, připravují volnočasové aktivity pro děti, zabývají se ekologickou výchovou atd. Tento typ dobrovolnictví je založen na mezinárodní spolupráci a je spojen s mezikulturním vzděláváním. Velký důraz je kladen na bezpečnost dobrovolníků, nevysílají se např. do oblastí ohrožených válečnou krizí.

Výkon dobrovolnické služby přináší prospěch také dobrovolníkovi. Dobrovolník získává nové zkušenosti a dovednosti, vztahy navázané během dobrovolnického působení obohacují jeho osobnost a pocit prospěšnosti posiluje jeho sebevědomí.

V roce 2016 **byla akreditace dle zákona o dobrovolnické službě udělena na 43 projektů** s platností na 4 roky. Celkový počet platných akreditovaných projektů v roce 2016 byl 396.

Usnesením č. 768 ze dne 30. 9. 2015 schválila vláda České republiky **věcný záměr návrhu nového zákona o dobrovolnictví** a uložila ministrowi vnitra předložit do 30. června 2016 paragrafované znění se zapracovanými připomínkami Legislativní rady vlády.

Návrh zákona měl vedle stávajícího „akreditovaného režimu“, jež je upraven dosavadní právní úpravou, stanovit pravidla a podporu pro veškeré dobrovolnictví, které v současné době není nijak právně regulováno. Zapracováním věcných připomínek Legislativní rady vlády do návrhu zákona došlo výrazným způsobem ke zvýšení administrativní a finanční náročnosti při organizování a koordinaci dobrovolnictví. Nová právní úprava by namísto vytvoření výhodnějšího prostředí pro dobrovolnictví a motivaci organizací i samotných dobrovolníků vedla k jejich demotivaci, byrokratizaci dobrovolnictví a hrozil by útlum dobrovolnických činností v České republice. Ministerstvo vnitra proto požádalo o zrušení úkolu. Zrušení úkolu stvrdila vláda usnesením č. 942 ze dne 24. října 2016 a příprava zákona byla tímto ukončena.

Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra od září 2016 realizuje **projekt "Koncepte rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center"**, který je financován prostřednictvím státního rozpočtu a spolufinancován ze strukturálních fondů EU (Operační program Zaměstnanost).

Tento projekt je realizován i v návaznosti na zrušení úkolu připravit nový zákon o dobrovolnictví. Projekt je dále realizován i jako plnění úkolu MV v materiálu Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015

až 2020 schváleného usnesením vlády ČR ze dne 29. července 2015 č. 608.

Projekt se zaměřuje na profesionalizaci podpory a koordinovaného využívání dobrovolníků především v oblasti sociální integrace, a to u těch organizací, které dobrovolníky nabírají, připravují a vysílají dále pro klienty cizí anebo své.

Hlavním cílem projektu je:

- vytvoření dostupnějších a kvalitnějších služeb nejen v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím poskytovaného dobrovolnictví,
- nastavení příznivého prostředí pro výkon a další rozvoj dobrovolnických aktivit, včetně co nejširšího zapojení dobrovolníků a dobrovolnických organizací,
- vyzdvižení významu všech veřejně prospěšných dobrovolnických činností a posílení uznání dobrovolníků a dobrovolnictví ve společnosti obecně.
- Dílčí cíle projektu jsou:
- zvýšení dostupnosti dobrovolnictví, širší zapojení dobrovolníků do dobrovolnických aktivit, lepší koordinace, profesionalizace a zefektivnění poskytování služeb dobrovolnictví na celém území České republiky.
- zkvalitnění práce s dobrovolníky a s pracovníky dobrovolnických organizací a dobrovolnických center, poskytování vzdělávání, odborné, profesionální a koordinované podpory,
- metodicky jednotné a plošné poskytování služeb dobrovolnických center v rámci zvyšování kvality a dostupnosti služeb neziskových organizací v České republice. Využití jednotné koncepte a metodiky pro další koncepční rozvoj dobrovolnictví ze strany MV.

Projekt bude rozdělen na dvě části: analyticko-koncepční část a pilotní projekt cílené podpory dobrovolnických center ve všech krajích ČR, včetně školení koordinátorů dobrovolníků a dobrovolníků samotných.

6 EVROPSKÁ UNIE A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Azyl a migrace

Situace v prvních měsících roku 2016 se nesla v duchu pokračující migrační a uprchlické krize navazující na dění v roce 2015.

Dne **18. března** byl podepsán významný dokument na podporu řešení migrační krize – tzv. **prohlášení Evropské unie a Turecka**, kterým bylo stanoveno, že všichni noví migranti, kteří vstoupí po 20. březnu nelegálně z Turecka na řecké ostrovy, budou navraceni do Turecka. Navíc bylo zavedeno tzv. **schéma 1:1**, kdy za každého syrského migranta, který bude vrácen do Turecka, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU. Unie v rámci této dohody přislíbila Turecku vízovou liberalizaci pro občany Turecka do konce června 2016 za předpokladu, že splní předem dohodnuté podmínky. Turecko však podle EU doposud nesplnilo všechna stanovená kritéria a vízová liberalizace do konce roku 2016 schválena nebyla. Do konce roku 2016 bylo na základě prohlášení **navraceno pouze 801 migrantů** a v rámci **přesídlovacího mechanismu 1:1 bylo přesídleno z Turecka do EU 2 672 Syřanů**.

V souvislosti s implementací prohlášení a uzavřením balkánské trasy došlo k výraznému **snížení počtu příchozích migrantů do Řecka** (v roce 2015 přišlo do Řecka 853 650 migrantů, v roce 2016 173 447 osob³⁴).

Naopak středomořská trasa (přes Itálii) zaznamenala nárůst migrantů o cca 18 % (do Itálie přišlo v roce 2016 celkem 181 436 migrantů³⁵).

Počty žádostí o azyl se pohybují mezi 1 120 - 1 500 ročně s tendencí mírného růstu. Žadatelé z bývalých zemí SSSR tvoří 60 % agendy (zejména Ukrajina, Rusko, Gruzie, Arménie), 18 % představují žadatelé z rizikových zemí Asie a Afriky (zejména Irák, Sýrie, Afghánistán, Nigérie) a 22 % ostatní žadatelé (Kuba, Čína, Vietnam ad.). V roce 2015 do EU vstoupilo více

než jeden milion imigrantů a bylo přijato 1,3 milionu žádostí o azyl. V roce 2016 přišlo 380 000 migrantů a bylo registrováno 1 050 000 žádostí o azyl. Během let 2014-2016 jde o 1 654 000 migrantů, přičemž podány byly více než tři miliony žádostí o azyl.

Pokračoval **relokační proces** žadatelů o azyl z Itálie a Řecka, který usiluje o relokační 160 000 žadatelů o azyl dle dobrovolných nabídek členských států do září 2017. Do konce roku 2016 bylo **relokováno 9 703 osob**. Největší počty osob přijala Francie, Nizozemsko a Finsko. Pokračovalo také přesídlování osob z třetích zemí v rámci dobrovolného Evropského přesídlovacího schématu. Do konce roku 2016 bylo do 21 evropských států **přesídleno 13 887 osob**, a to z celkového počtu 22 504 osob.

Vzhledem k současnému nevyhovujícímu nastavení azylové politiky EU probíhala v průběhu celého roku 2016 rozsáhlá a složitá debata o **reformě Společného azylového systému (SEAS)**. Evropská komise představila v rámci reformy SEAS celkem **sedm azylových legislativních návrhů**, které vydala v tzv. dvou azylových balíčcích.

Legislativní návrhy byly v roce 2016 předloženy ve dvou fázích.

Dne 4. května 2016 předložila Evropská komise návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění) – tzv. „Dublin IV“. Společně s návrhem Dublinu IV byl předložen i návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o systému Eurodac (přepřacované znění) a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu.

V průběhu roku 2016 došlo u dvou posledně jmenovaných návrhů k dosažení shody na tzv. částečném obecném přístupu, který opravňuje Předsednictví k zahájení dialogu s Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Je třeba zdůraznit, že ČR s obecným přístupem k návrhu nařízení o zřízení Agentury Evropské

34 Dle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

35 Dle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

unie pro otázky azylu nesouhlasila vzhledem k ustanovením, která souvisí s monitorováním přijímacích a azylových systémů všech členských států.

Dne 13. července 2016 předložila Evropská komise **druhý legislativní balíček** návrhů týkajících se **společného rámce EU pro přesídlování**. Jedná se o návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení společného postupu pro mezinárodní ochranu v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU, návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícím rezidenty, návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění) a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec Unie pro znovu-usídlování a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 516/2014.

V roce 2016 probíhalo projednávání druhého legislativního balíčku v pracovní skupině Azyl při Radě EU.

V návaznosti na problematické prvky revize dublinského nařízení a evropského přesídlovacího rámce spočívajícího v povinné relokaci a přerozdělování migrantů dle vynucených společných pravidel přišlo slovenské předsednictví nejprve v září s konceptem flexibilní solidarity, v listopadu následně návrh upravilo na **tzv. efektivní solidaritu**. Navržený koncept obsahuje třístupňový systém, na jehož základě by došlo ke spuštění opatření reagujících na aktuální migrační situaci, a kromě relokací by členským státům poskytl možnost využít alternativní formy solidarity. O jeho eventuálním zavedení stále probíhá diskuze.

Z pohledu prevence **nelegální migrace** do EU a adresování příčin migrace Evropská komise dne 7. července 2016 ve svém sdělení přeložila návrh na zřízení **rámců pro partnerství s třetími**

zeměmi (tzv. kompakty), které ve své iniciační fázi cílí na posílení spolupráce s pěti prioritními zeměmi (Etiopie, Mali, Niger, Nigérie, Senegal). Po půlroční implementaci tohoto nástroje jsou konkrétní dopady na potírání nelegální migrace do EU velice limitované.

V oblasti **legální pracovní migrace** předložila Evropská komise dne 7. června 2016 **návrh směrnice** Evropského Parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu **zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci**. Návrh, který nahrazuje stávající směrnici o modré kartě (2009/50/ES), se snaží zvýšit schopnost EU přilákat a udržet si státní příslušníky třetích zemí s vysoce odbornými dovednostmi, stejně jako zvýšit jejich mobilitu a pohyb mezi pracovními místy v různých členských státech. Návrh je nadále projednáván příslušnou pracovní skupinou Rady EU.

Schengenský prostor, ochrana hranic a vízová politika

V souvislosti se stále neuspokojivou bezpečnostní situací v Evropě ovlivněnou migrační krizí a teroristickými útoky došlo v roce 2016 k pokračování **dočasných kontrol na vnitřních hranicích** některých států. Evropská komise umožnila na žádost dánského ministerstva vnitra podanou spolu s Německem, Rakouskem, Norskem a Švédskem prodloužení kontrol na jejich hranicích o další tři měsíce (od 12. listopadu 2016 do 12. února 2017), avšak za podmínek přísnější reportovací povinnosti. Ve Francii probíhaly v rámci stavu nouze vyhlášeného po teroristických útocích v listopadu 2015 kontroly, které budou pokračovat až do 26. ledna 2017.

Dne 6. dubna 2016 předložila Komise v rámci **balíčku „Silnější a inteligentnější hranice v EU“**:

- návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu státních příslušníků třetích zemí překračujících vnější hranice členských států Evropské unie, kterým se stanoví podmínky pro přístup do EES pro účely vymáhání práva

a kterým se mění nařízení (ES) č. 767/2008 a nařízení (EU) č. 1077/2011;

- návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, pokud jde o používání Systému vstupu/výstupu (EES).
- Za účelem zavedení a koordinace těchto opatření ustanovila Komise expertní skupinu pro informační systémy a interoperabilitu (HLEG).

Cílem **systému vstupu/výstupu (EES)** je zmírnit zdržení při hraniční kontrole a zlepšit kvalitu hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí; zajistit systematickou a spolehlivou identifikaci „overstayerů“ (osob, které překročily dobu povoleného pobytu v schengenském prostoru) a posílit vnitřní bezpečnost a boj proti terorismu a závažné trestné činnosti. V roce 2016 se nepodařilo najít shodu nad některými otázkami, částečný mandát zatím nebyl schválen. Evropský parlament by měl svou zprávu k EES schválit v březnu 2017.

Dne 14. září přijala Evropská komise sdělení **„Posilování bezpečnosti ve světě mobility: Zdokonalování výměny informací v boji proti terorismu a pevnější vnější hranice“**, které navazuje na Evropský program pro migraci a Evropský program pro bezpečnost. Sdělení stanoví několik klíčových operativních opatření, která je potřeba v krátkodobém horizontu přijmout:

- zavedení evropské integrované správy hranic: Evropská pohraniční a pobřežní stráž;
- přísnější kontroly prostřednictvím Systému vstupu/výstupu (EES) – viz výše;
- předběžná kontrola osob, které jsou oprávněny k cestování bez víz: systém EU pro cestovní informace a povolení (ETIAS);
- zlepšení správy identit a zesílení boje proti padělání dokladů: zabezpečení dokladů;
- rozvíjení bezpečnostní unie: posílení Evropolu.

Evropská pohraniční a pobřežní stráž (EBCG) zahájila činnost poté, co dne 6. října 2016 vstoupilo v platnost příslušné nařízení. Sestává z Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (agentura Frontex s rozšířenými úkoly) a

z orgánů členských států odpovědných za správu hranic. Hlavním úkolem EBCG je napomáhat při provádění integrované správy vnějších hranic a zajišťovat účinné řízení migračních toků a vysokou úroveň bezpečnosti v EU.

Myšlenka možného zavedení **evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS)**, evropské obdoby systému ESTA, vznikla na základě skutečnosti, že o příslušnících třetích zemí, kteří nemají vízovou povinnost a kteří přijíždějí do Schengenu přes vnější pozemní hranice, nejsou před jejich příjezdem k dispozici žádné informace, ani nejsou žádné informace na úrovni EU systematicky zaznamenávány. Systém ETIAS by tak měl být automatickým systémem vytvořeným za účelem vydání cestovního povolení po předchozím prověření migračních, bezpečnostních a zdravotních rizik spojených s cestami státních příslušníků třetích zemí, kteří nepodléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty. Systém má shromažďovat a vyhodnocovat informace o těchto cestujících ještě před uskutečněním jejich cesty, což umožní jejich předběžnou kontrolu. Klíčovou funkcí systému ETIAS má být automatizovaná kontrola informací předložených státními příslušníky třetích zemí. Návrh na zavedení systému ETIAS předložila Evropská komise v listopadu 2016.

Za účelem ochrany vnějších hranic a zajištění vnitřní bezpečnosti EU byl v roce 2016 projednáván také návrh Evropské komise **k revizi Schengenského hraničního kodexu umožňující systematické kontroly osob požívající právo volného pohybu**, díky němuž by byla na vnějších hranicích Unie zajištěna kontrola nejenom občanů třetích zemí, ale také samotných občanů EU. Rada a Evropský parlament dosáhly politické dohody na tomto návrhu v prosinci 2016.

Byla rovněž zahájena debata k **revizi Schengenského informačního systému** – tzv. **SIS II**, který by efektivněji přispíval k boji proti terorismu, přeshraniční kriminalitě a nelegální migraci. Revize se týká zejména doplnění nových funkcionalit systému, jakým je např. implementace automatizované databáze snímání otisků prstů (AFIS) do SIS II, či zavedení tzv. urgentní kontroly založené na možnosti označit záznamy ke skryté kontrole příznakem „souvisí s terorismem“. Evropská komise v prosinci zveřejnila evaluační zprávu SIS II a

legislativní návrhy k revizi SIS II. Diskuse o těchto návrzích bude dále pokračovat v roce 2017.

Vláda ČR v dubnu 2016 **schválila materiál Zpráva o plnění Národního schengenského plánu** ke dni 31. prosinci 2015. Jedná se o druhé vyhodnocení Národního schengenského plánu 2014, který představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Ve sledovaném období se vyskytlo několik případů dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic členskými státy Schengenu v souvislosti s uprchlickou krizí. Evropská komise v květnu 2016 navíc předložila Radě doporučení některým členským státům provádět na vybraných úsecích svých vnitřních hranic kontroly. Rada jej schválila a v listopadu 2016 doporučila provádění kontrol prodloužit do února 2017.

Do Schengenského prostoru nadále nepatří Bulharsko a Rumunsko, přestože tyto státy veškeré podmínky pro vstup splnily již v roce 2011. Na ministerské úrovni stále nebylo přijato potřebné rozhodnutí, jehož schválení vyžaduje jednomyslnou podporu všech současných schengenských států.

V roce 2016 pokračovalo **projednávání návrhu novelizovaného znění tzv. vízového kodexu a návrhu na zavedení tzv. cestovních víz. Koncept cestovních víz nenašel u členských států podporu** a jeho další projednání bylo prozatím odloženo. Projednávání vízového kodexu v rámci pracovních skupin Rady bylo ukončeno a byly započaty triology s Evropským parlamentem. Kompromisního znění přepracovaného vízového kodexu však nebylo dosaženo, zejména kvůli otázce tzv. humanitárních víz. Rada se rozhodla v dalších jednání nepokračovat a **návrh tak byl stažen**.

V roce 2016 byly **podepsány bezvízové dohody s následujícími třetími zeměmi**: Peru, Kolumbie, Šalamounovy ostrovy, Mikronésie, Tuvalu, Kiribati, Marshallovými ostrovy, Čína (pouze pro držitele diplomatických pasů). Evropská komise dále zveřejnila legislativní návrhy k přeřazení Ukrajiny, Gruzie, Kosova a Turecka na tzv. bílý seznam třetích zemí, tedy

zemí, jejichž občané nemusí pro krátkodobé pobyty disponovat vízem.

Významným tématem v oblasti vízové politiky se stala vízová liberalizace s Tureckem, ke které se Evropská unie zavázala v rámci společného prohlášení EU – Turecko v březnu 2016. Navzdory pokrokům ze strany Turecka při plnění stanovených kritérií pro zrušení vízového režimu se zatím všechny podmínky splnit nepodařilo.

Po plném spuštění Vízového informačního systému se Evropská komise ve spolupráci s Evropskou agenturou pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA) zaměřila na využívání tohoto systému ze strany členských států. Nedořešeným problémem prozatím zůstává nízké procento kontroly krátkodobých schengenských víz oproti otiskům prstů na vnějších hranicích.

Co se vízové politiky na národní úrovni týče, **Česká republika v roce 2016 uzavřela bilaterální bezvízové dohody (pouze pro držitele diplomatických pasů) s Jordánskem, Kuvajtem a Kazachstánem**.

Terorismus, kriminalita, vnitřní bezpečnost

Zásadní součástí aktivit Evropské unie v roce 2016 bylo i posilování vnitřní bezpečnosti, potírání terorismu a boj proti trestné činnosti na území všech členských států. Úsilí EU vyústilo v přijetí některých legislativních návrhů (např. směrnice o PNR), koncepčních dokumentů věnovaných způsobům posílení spolupráce bezpečnostních orgánů členských států i praktických opatření (např. posílení protiteroristických aktivit Evropské unie).

Podrobnější informace o těchto aktivitách jsou z důvodu zachování věcné souvislosti zařazeny zejména v kapitolách:

- Drogová kriminalita,
- Terorismus,
- Obchod s lidmi,
- Nelegální migrace,
- Bezpečnost civilního letectví.

Ochrana osobních údajů

V dubnu 2016 Evropský parlament posvětil návrh tzv. obecného **nařízení o ochraně osobních údajů** a související návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů.

V červenci 2016 přijaly Evropská unie a Spojené státy **nový rámec pro předávání osobních údajů pro komerční účely přes Atlantik**, nazvaný „*Štít EU–USA na ochranu soukromí*“ (*EU–US Privacy Shield*), který zachovává přísné normy na ochranu soukromí. Tento nově přijatý rámec odráží požadavky vyjádřené v rozhodnutí Soudního dvora ze dne 6. října 2015, kterým byl prohlášen za neplatný bývalý rámec zvaný „*bezpečný přístav*“ (*Safe Harbour*).

Evropská strategie pro Podunají

Během roku 2016 byl ukončen mezinárodní projekt vedený společností CZ.NIC, který byl zaměřen na **spolupráci v oblasti boje proti kyberkriminalitě** a který byl financován programem START Dunajské strategie. Z projektů a akcí realizovaných pod prioritní oblasti 11 („Spolupráce pro větší bezpečnost a boj proti organizovanému zločinu a závažné trestné činnosti“) Dunajské strategie proběhla s českou účastí například konference k organizované majetkové kriminalitě ve dnech 7. – 8. září 2016 ve Stuttgartu, symposium ke správě a bezpečnosti dokumentů ve dnech 14. – 16. září 2016 v Sofii či expertní seminář ke zvládnutí policejních operací v případě teroristického útoku, který proběhl ve dnech 21. – 22. listopadu 2016 v Mnichově.

Salzburské fórum

V druhé polovině roku 2016 předsedala Česká republika **Salzburskému fóru**. ČR uspořádala v rámci svého předsednictví několik akcí. Na konci září to byla konference na téma Policejní etika a integrita. V polovině října proběhlo setkání pracovní skupiny k ochraně svědka, kde se po dvou letech jednání podařilo nalézt shodu na typu, rozměru a obsahu

autorizační karty, kterou se budou moci policisté v případě potřeby prokazovat. Ve stejnou dobu se uskutečnilo také setkání policejních šéfů Salzburského fóra. Hlavními tématy byl boj proti terorismu, boj proti nelegální migraci a role Interpolu při opatřeních v obou těchto oblastech.

Největší akcí byla ministerská konference, která se uskutečnila 3. – 4. listopadu 2016 v Praze a kromě členů Salzburského fóra se jí zúčastnili také zástupci Evropské komise, Europolu, EASO, Frontexu a států západního Balkánu, Moldavska a také maltský ministr, který prezentoval priority předsednictví EU. Diskutovalo se v první řadě o problematice migrace a důležitosti spolupráce se státy západního Balkánu. Dále se diskutovalo o sdílení informací jako klíčové součásti boje proti terorismu, posílené spolupráci v oblasti pátrání po pohřešovaných dětech a regulaci prekurzorů metamfetaminu. Výstupem z jednání je Společná deklarace

7 MEZINÁRODNÍ SMLUVNÍ AKTIVITY, MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE, MEZINÁRODNÍ CELNÍ SPOLUPRÁCE A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

Mezinárodně smluvní aktivity

V roce 2016 vstoupily v platnost dva významné smluvní dokumenty v oblasti bilaterální policejní spolupráce se sousedními státy, a to **novela smlouvy s Rakouskem (publikovaná pod č. 20/2016 Sb.m.s.) a nová smlouva s Německem (publikovaná pod č. 48/2016 Sb.m.s.)**. Smlouvy obsahují výrazné rozšíření možnosti nasazení policistů na území druhého státu, rozšíření spolupráce na oblast přestupků či novou úpravu přeshraničního sledování výhradně za využití technických prostředků. K ověření aplikace česko-německé smlouvy proběhlo v roce 2016 i rozsáhlé společné cvičení na území České republiky a Saska.

K podpisu jsou na české straně připravena dvě **prováděcí ujednání ke Smlouvě s Německem**.

V roce 2017 budou pokračovat práce na sjednávání nových smluv o policejní spolupráci s Polskem a Slovenskem. Prvotní návrh na změnu stávající Smlouvy o policejní spolupráci se Slovenskem byl připomínkován již na počátku roku 2016. V případě Polska se situace od roku 2015 nezměnila, nicméně z polské strany jsou avizovány další kroky na první čtvrtletí roku 2017.

Vláda České republiky schválila svým usnesením č. 451 ze dne 18. května 2016 návrh na sjednání **Smlouvy mezi Českou republikou a Gruzii o spolupráci v boji proti trestné činnosti**. Návrh na sjednání Smlouvy již vláda projednala a schválila v roce 2015, avšak před podpisem došlo na gruzínské straně ke změně vnitrostátních právních předpisů, které si vyžádalo úpravu textu Smlouvy. Předpokládá se, že k podpisu smlouvy dojde v roce 2017.

16. listopadu 2016 schválila vláda České republiky usnesením č. 1010 návrh na sjednání **Smlouvy mezi vládou České republiky a vládou republiky Kazachstán o spolupráci v boji proti trestné činnosti**. Na kazašské straně se

nepodařilo včas dokončit nezbytné vnitrostátní schvalovací procedury, proto k podpisu smlouvy prozatím nedošlo.

Mezinárodní policejní spolupráce

Mezinárodní policejní spolupráce probíhala v roce 2016 paralelně na nejrůznějších úrovních a dotýkala se mnoha oblastí policejní práce, především pak migrační krize a otázek spojených s bojem proti terorismu. Policie ČR má nezastupitelnou úlohu v pracovních orgánech EU, kde se významnou měrou podílí na řešení nejrůznějších aspektů policejní spolupráce na evropské úrovni.

Pokračovalo intenzivní **zapojení do činnosti všech výborů a pracovních skupin EU** dotýkajících se policejní spolupráce včetně úzké spolupráce se slovenským předsednictvím EU. Pro rok 2017 bude zásadní implementace evropských předpisů v oblasti ochrany osobních údajů a především projednávání novelizace právního rámce SIS II, který zahrnuje řadu podstatných změn v reakci na dosavadní úspěšnost tohoto systému mimo jiné v oblasti boje proti terorismu.

Policie ČR je zapojena do implementace čtyř z celkových devíti priorit politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti pro období 2014 – 2017: 1. obchod s lidmi, 2. syntetické drogy, 3. heroin a kokain (příčemž tato priorita se dělí na podpriority heroin a kokain). V roce 2016 se na návrh MV zapojila do čtvrté priority - nelegální imigrace. Lze očekávat, že se na návrh MV v roce 2017 zapojí do priority kybernetická kriminalita. Plnění Politického cyklu EU v rámci Stálého výboru COSI (včetně výše uvedených priorit) koordinuje odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV. Tato mezinárodní spolupráce se uskutečňuje prostřednictvím projektů EMPACT (**Evropská multidisciplinární platforma proti hrozbám trestné činnosti**).

Mezinárodní policejní spolupráce probíhala rovněž prostřednictvím **Europolu, Interpolu a**

SIRENE (mezinárodní pátrání v EU a schengenském prostoru). Za významný mezinárodní úspěch v roce 2016 lze považovat zvolení zástupce Policie ČR do Evropského výboru Interpolu, v němž ČR zastupuje dalších 6 evropských států.

Zástupci Policie ČR se v roce 2016 zúčastnili schengenských hodnotících misí pro oblast policejní spolupráce, SIS/SIRENE a vzdušná hranice, a to v několika evropských státech, a nově také jako zástupci tzv. neohlášených návštěv na místě posuzujících neprovádění kontrol na vnitřních hranicích.

Dalším z významných prvků mezinárodní policejní spolupráce je zapojení do aktivit agentury **Frontex**. Policie ČR zareagovala na podzim roku 2015 na migrační krizi výrazným navýšením svého zastoupení v operativních aktivitách Frontexu. To se plně projevilo na přelomu roku 2015/2016. Zatímco v roce 2015 bylo vysláno do operativních aktivit Frontexu celkem 43 členů národního týmu Evropské pohraniční a pobřežní stráže (EBCGT), v roce 2016 to již bylo 157 členů EBCGT.

V rámci bilaterální spolupráce vyslala Police ČR v roce 2016 k ochraně státních hranic států zasazených migrační vlnou celkem 339 policistů. Kontingenty českých policistů střežily hranice v Maďarsku, Slovinsku, Makedonii a Srbsku. Policisté vykonávali službu ve služebním stejnokroji a vždy ve společné hlídce s kolegou z daného státu. Úkolem společných hlídek byla přímá ostraha hranice proti ilegálnímu překročení i nasazení ve vnitrozemí, kde docházelo nejen k vyhledávání a zadržování nelegálních migrantů, ale také k dohledu nad veřejným pořádkem. Více než 300 policistů tak získalo praktické zkušenosti s řešením problematiky nelegální migrace a jejich zkušenosti jsou přínosem pro případné zvládnutí přílivu migrantů do Česka. Tato forma mezinárodní policejní spolupráce se velmi osvědčila a bude pokračovat i v roce 2017.

V souvislosti s mezinárodní policejní spoluprací je nutné zmínit aktivity Policie ČR v rámci vysílání policistů do **zahraničních mírových operací**. V současnosti slouží v zahraničních mírových operacích 8 policistů (mise EU EULEX Kosovo, EUMM Gruzie a mise OBSE Ukrajina).

Jednou z priorit zahraničně-policejní spolupráce je projekt zapojení Policie ČR do **výcviku policejních sil v Iráku**. Na přípravě projektu se v roce 2016 intenzivně pracovalo, první policisté budou vysláni v roce 2017

Významnou roli v oblasti mezinárodní policejní spolupráce nadále sehrává šest **společných center policejní a celní spolupráce ČR** se sousedními státy.

Z hlediska aplikace institutů přeshraniční policejní spolupráce lze uvést, že Policie ČR standardním způsobem využívala společné formy nasazení, tedy přeshraniční sledování nebo přeshraniční pronásledování. Nadále výrazně převažuje oblast přeshraničních sledování z Německa do ČR v souvislosti s drogovou kriminalitou. Bylo ale zaznamenáno i několik případů, kdy přeshraniční operace byly využity v závažných případech únosů, vydírání, obchodu se zbraněmi nebo úplatkářství.

Významnou roli v posilování bezpečnosti v ČR hraje i policejní diplomacie a aktivity vedení Policie ČR ve vztahu k partnerům v zahraničí. V květnu 2016 se v Praze uskutečnila **44. evropská regionální konference Interpolu**, která přinesla výrazné zviditelnění České republiky a vedla k navázání a prohloubení spolupráce v rámci organizace Interpol. Důležitým přínosem konference bylo i zvolení českého zástupce do evropského výboru Interpolu a představení českého projektu *Reliéf*, který výrazně napomůže při vyšetřování drogové trestné činnosti. K intenzivní výměně informací přispívá i styčný důstojník, který působí přímo v centrále Interpolu v Lyonu. Koncem roku 2016 také vyvrcholila příprava vyslání dvou nových styčných důstojníků do Albánie a Velké Británie, kde jejich působení výrazně přispěje k vyšetřování trestné činnosti, zejména na úseku drog a obchodování s lidmi, terorismu.

V roce 2016 Policie ČR realizovala aktivity související s přípravou a realizací bezpečnostně zaměřených **projektů, které jsou spolufinancovány ze zdrojů EU a jiných forem zahraniční pomoci**. Zpravidla reflektují aktuální pracovní podmínky a věcné potřeby Policie ČR, které nelze v dlouhodobém časovém horizontu a v dostatečném rozsahu hradit z prostředků rozpočtu Policie ČR. Konkrétně se jednalo o projekty spolufinancované či určené

ke spolufinancování ze strukturálních fondů EU, komunitárních programů EU, programu švýcarsko-české spolupráce a norských fondů.

Z hlediska předložených a schválených projektů zauímají největší podíl projekty spolufinancované z Fondů EU v oblasti vnitřních věcí (ISF, AMIF). V jejichž rámci bylo v roce 2016 schváleno 6 projektů:

- **Videokonferenční zařízení pro pracoviště SKPV PČR** s celkovým objemem prostředků **25,9 mil. Kč**. Projekt je zaměřen na vytvoření komplexního komunikačního prostředí zajišťujícího provázání obrazové spolupráce s hlasovou komunikací a následně aplikace videokonferenčních technologií do výkonu služby. V souladu s cílem projektu ve smyslu podpory obětí trestné činnosti dojde pořízením videokonferenčních zařízení ke snížení druhotné újmy zvláště zranitelných obětí trestných činů, a to v podobě omezení kontaktu obětí s pachatelem trestné činnosti.
- **Monitorovací vozidla s termovizní technikou** s celkovým objemem prostředků **15 mil. Kč**. Cílem projektu je pořízení dvou monitorovacích vozidel s termovizní technikou, která budou mimo jiné dána do rezervy technického vybavení agentury FRONTEX, čímž bude také zajištěna evropská přidaná hodnota pořízeného vybavení v rámci evropské solidarity.
- **Mobilní analytická laboratoř** s celkovým objemem prostředků **26,4 mil. Kč**, jedná se o projekt zaměřený na pořízení mobilního vybavení – terénních laboratoří, sloužících k identifikaci chemických (ale i jiných) látek, které by mohly jinak ohrožovat zdraví zasahujících i dalších osob v okolí. Dále budou podporovány i aktivity vedoucí k zajištění potřebného ochranného vybavení pro zasahující osoby nezbytného k zajištění jejich ochrany při manipulaci s potencionálně nebezpečnými látkami.
- **Modernizace databázového a dohledového centra Policie ČR** s celkovým objemem prostředků **30,3 mil. Kč**, jedná se o rekonstrukci sálu pro umístění ICT systémů při splnění technologických parametrů. Dojde k vybudování infrastruktury pro databázové centrum Policie ČR jako dohledového centra

a komunikační brány k zajištění kybernetické ochrany dat vedených v rámci Policie ČR jako součásti kritické infrastruktury státu.

- **Styční důstojníci Policie ČR v zahraničí** s celkovým objemem prostředků **19,9 mil. Kč**, cílem projektu je vyslání dvou styčných důstojníků Policie ČR do Albánie a Velké Británie k zajištění administrativní a operativní koordinace, výměny informací mezi orgány prosazujícími právo obou zemí za účelem nastavení či zlepšení stávající mezinárodní spolupráce a snížení mezinárodně páchané trestné činnosti.
- **Financování implementace priorit politického cyklu EU na období let 2015 - 2017** s celkovým objemem prostředků **2,9 mil. Kč**. Projekt je zaměřen na financování expertů Policie ČR na operativních jednáních v rámci daných priorit politického cyklu EU a na připravovaných seminářích/konferencích a studijně-pracovních pobytech. Na základě politického dialogu s Evropskou komisí se ČR přihlásila k implementaci pěti priorit (obchodování s lidmi, karuselové podvody a podvody na spotřební dani, syntetické drogy, kokain a heroin, nelegální migrace). Cílem politického cyklu EU pro boj proti závažné a organizované činnosti je zefektivnění a integrování všech již existujících nástrojů (SOCTA, EMPACT atd.) a dalšího rozvoje v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (např. role COSI) do uceleného a efektivního přístupu.

Zároveň byly předloženy do hodnocení další tři projektové žádosti v rámci těchto programů:

- **VISA CODE PLUS** v celkovém objemu prostředků 12,5 mil. Kč,
- **Nucené návraty** v celkovém objemu prostředků 12,5 mil. Kč,
- **Vybudování národního situačního centra** v celkovém objemu prostředků 120 mil. Kč,
- **Podpora potírání kybernetické kriminality** v celkovém objemu prostředků 159 mil. Kč.

V roce 2016 byl také realizován projekt **vzděláváním společně proti zločinu** z operačního programu ERASMUS+, s celkovým objemem prostředků 5 mil. Kč. Výstupem projektu je vytvoření společných osnov kurzu celoživotního

vzdělávání pro kriminalistické techniky a pro kriminalistické znalce Polska, Slovenska a Česka.

Z hlediska finančního objemu poskytnutých prostředků EU zaujímají největší podíl projekty spolufinancované z **operačního programu životní prostředí**, v jehož rámci bylo v roce 2016 předloženo celkem 34 projektů krajských ředitelství policie s celkovým objemem prostředků **424,8 mil. Kč**. Projekty jsou zaměřeny na snížení energetické náročnosti budov Policie ČR.

V roce 2016 bylo zároveň schváleno k realizaci 13 projektů pro krajská ředitelství policie v rámci **operačního programu přeshraniční spolupráce** v celkovém objemu prostředků **93 mil. Kč**.

Neméně významné jsou ve vztahu k předmětné oblasti rovněž projektové aktivity Policie ČR v rámci **programu švýcarsko-české spolupráce**. V průběhu roku 2016 probíhalo dokončování realizace posledních 8 projektů:

- Posílení ochrany demokratické společnosti před terorismem a extremismem v celkovém objemu prostředků 29,1 mil. Kč,
- DVI (Disaster Victim Identification), týmy Policie ČR v celkovém objemu prostředků 32,9 mil. Kč,
- Zvýšená bezpečnost veřejnosti posílením kapacit Policie ČR v boji proti organizované trestné činnosti a terorismu v celkovém objemu prostředků 75,4 mil. Kč,
- Efektivně proti korupci a finanční kriminalitě v celkovém objemu prostředků 16,5 mil. Kč,
- Zlepšení postupu Policie ČR v boji s finanční a hospodářskou kriminalitou v celkovém objemu 11,8 mil. Kč,
- Prevence rizik při činnosti pořádkových jednotek v celkovém objemu prostředků 68,1 mil. Kč,
- Reliéf - 2. etapa v celkovém objemu prostředků 22,4 mil. Kč,
- Zkvalitnění výcviku a činnosti zásahových jednotek v celkovém objemu prostředků 21,9 mil. Kč.

V rámci **norských fondů** dochází k ukončování realizace programu CZ 14 Spolupráce v rámci Schengenu a boje s přeshraniční a organizovanou trestnou činností, včetně nezákonného obchodování s lidmi a pohybujícími se zločineckými skupinami. Program zahrnuje 6 předem definovaných projektů, které jsou zaměřeny na problematiku schengenské spolupráce a potírání příhraniční kriminality, vybudování tzv. národní kontrolní autority a systému automatizované kontroly e-Pasu na mezinárodních letištích, aplikaci geografického informačního systému v přímém výkonu služby, zajištění jednotné platformy pro vytěžování dat z informačních systémů Policie ČR a zavádění policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách. Uvedených 6 projektů realizovaných na Policejním prezidiu ČR představuje celkový finanční objem **187 mil. Kč**.

Bezpečnostní rozvojová spolupráce

V rámci projektu bezpečnostní rozvojové spolupráce s Ukrajinou – *Vzdělávání lektorů antikonfliktních týmů* a v koordinaci s poradní misí EU na Ukrajině a Národní policií Ukrajiny je v období od 1. 11. 2016 do 30. 4. 2017 vždy jedenkrát měsíčně v týdenních kurzech prováděno školení příslušníků Národní policie Ukrajiny v oblasti antikonfliktních týmů.

Potápěči odboru speciálních potápěčských činností a výcviku Policejního prezidia ČR se v roce 2016 účastnili pokračujícího projektu Ministerstva vnitra Pomoc zemím západního Balkánu, v jehož rámci provádějí odminování řeky Sávy a Uny a uskutečňují výcvik a školení potápěčů z Bosny a Hercegoviny.

Mezinárodní celní spolupráce

V rámci Pracovní skupiny pro celní spolupráci (CCWP) se CS ČR aktivně podílela na implementaci osmého akčního plánu pro celní spolupráci v oblasti prosazování práva na období 2016 - 2017, od něž se činnost CCWP v daném období odvíjí. CS ČR se zapojila do čtyř akcí zaměřených na malé poštovní zásilky objednávané přes internet, spolupráci jednotek proti internetové kriminalitě, kontrolu pohybů hotovosti a boj proti podvodům v oblasti spotřebních daní.

Akční plán se skládá ze 7 akcí, které jsou do značné míry provázány s prioritami nového Politického cyklu EU pro boj proti závažné a organizované trestné činnosti na období 2014 - 2017. Zmiňovaný Politický cyklus je v Radě EU zastřešen Stálým výborem pro koordinaci operativní spolupráce (COSI).

Kancelář styčného důstojníka CS ČR se sídlem v Kolíně nad Rýnem koordinovala v roce 2016 celkem 311 případů (+ 35). Největší zastoupení má potírání drogové kriminality 153 (+ 30), dále pak nelegální výroba cigaret a pašování tabáku 19, podvody s minerálními oleji

12, porušování Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin 3, pašování zbraní 15, podpora justiční a administrativní spolupráce 12 apod. V roce 2016 byly v kontextu s nárůstem přeshraniční drogové kriminality intenzivně udržovány kontakty se spolkovými a zemskými protidrogovými útvary (ZKA, BKA a GER). Systematický tlak byl rovněž činěn na pašeráky zbraní a mezinárodní skupiny, které se zabývají nelegálním obchodem s tabákovými výrobky. Na poli odhalování tzv. karuselových podvodů a podvodů na spotřební dani, byla vedena řada zrcadlových šetření, při kterých si celní, finanční a policejní orgány obou států vyměňovaly nezbytné informace důležité pro trestní řízení.

8 OBLAST VÝZKUMU, POLICEJNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, ZNALECKÉ ČINNOSTI A PERSONÁLNÍ PRÁCE

8.1 Oblast bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací

Ministerstvo vnitra, specificky odbor bezpečnostního výzkumu a vzdělávání (dále jen „OBVV“), je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní VaVal“). Plní úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu a vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, souladu s Reformou systému výzkumu, vývoje a inovací ČR (usnesení vlády č. 287/2008).

Oblast koncepce, strategie a legislativy

Na základě hodnocení „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008, bylo přijato usnesení BRS č. 32/2015, které stanovilo Akční plán tvorby nové Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu pro období 2017 – 2023. V souladu s tímto plánem probíhala v roce 2016 příprava finálního dokumentu, který bude předložen nejprve BRS a poté vládě ČR ke schválení.

Za stěžejní body pro nové období lze označit především vymezení věcného zaměření bezpečnostního výzkumu a procesu jeho kontinuální aktualizace, stanovení širší požadovaných dopadů a související spektrum programových nástrojů, určení míry a rozsahu zapojení do mezinárodní spolupráce a problematiku rozvoje vnitřních schopností poskytovatele.

MV se také prostřednictvím OBVV významně podílelo na koncepčních aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje probíhajících na národní úrovni, zejména na přípravě věcného záměru novely zákona o podpoře výzkumu a vývoje, nové metodiky hodnocení výzkumných programů, hodnocení výsledků VaVal a hodnocení výzkumných organizací.

Mezinárodní spolupráce a komunikace s partnery

Rok 2016 přinesl pokračování aktivit MV v oblasti mezinárodní spolupráce i zapojení do činnosti partnerských organizací v intenzitě a rozsahu stanovených v roce předcházejícím. Hlavními zájmovými směry byly v tomto roce:

- zprostředkování nabídek účastí a kontaktů mezi českými a zahraničními výzkumnými i uživatelskými subjekty,
- zjišťování a přenos zahraničních zkušeností v oblasti managementu bezpečnostního výzkumu.

K získávání vhodných příležitostí využívá OBVV především 2 hlavní kanály: participaci v ENLETS (European Network od Law Enforcement Technology Services) a vlastní bilaterální kontakty v zahraničí.

V rámci přípravy Koncepce 2017+ byla zpracována studie zaměřená na perspektivy zahraniční spolupráce v bezpečnostním výzkumu, která konstatovala vysokou úspěšnost vládních laboratoří a dalších výzkumných ústavů a současně existenci řady témat, která expertní komunita považuje za významná z hlediska potenciálních přínosů mezinárodní výzkumné spolupráce.

Účelová podpora bezpečnostního výzkumu

V roce 2016 byly realizovány následující programy:

Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015-2020 (BV III/1-VS; usnesení vlády č. 593/2013): Program je realizován formou veřejné soutěže s předpokládaným objemem státní podpory ve výši 2,2mld. Kč. V rámci programu byla v roce

2016 realizována 2. veřejná soutěž, k podpoře bylo doporučeno 61 projektů, v celkovém objemu prostředků 903 794 tis. Kč. Dále probíhala podpora, monitoring a kontrola 49 projektů, které byly vybrány v rámci 1. veřejné soutěže a zahájeny již v roce 2015 nebo v lednu 2016.

Program bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2016-2021 (BV III/2 – VZ; UV č.200/2014):

Program je realizován formou veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji s celkovým rozpočtem ve výši 600 mil. Kč. V rámci programu byla vyhlášena druhá identifikace výzkumných potřeb ústředních orgánů státní správy. Celkem bylo k realizaci doporučeno 17 potřeb, jejichž předpokládaná finanční hodnota činí 258 544 tis. Kč. V průběhu roku byl zahájen výběr jejich řešitelů prostřednictvím samostatných veřejných zakázek.

Program bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2010-2015 (BV II/2 – VS; č.50/2009):

Programové projekty byly ukončeny k 31. 12. 2015. Na celkem 134 projektů byla poskytnuta podpora ve výši 1,88 mld. Kč. Do poloviny roku 2016 bylo provedeno závěrečné hodnocení ukončených projektů a v 2. pololetí 2016 byla zpracována hodnotící zpráva. Program naplnil ambice v oblasti podpory výzkumných projektů, přičemž řada projektů dosáhla významných výsledků s vysokým potenciálem. Konkurenceschopnost výsledků je nadprůměrná a výsledky vykazují širokou využitelnost v bezpečnostním systému. Programový cíl byl úspěšně naplněn.

Program bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2010-2015 (BV II/1-VZ; UV č. 49/2009): V rámci programu byla realizována 4 kola identifikace výzkumných potřeb. V roce 2016 probíhala realizace podpořených projektů, závěrečná hodnocení ukončených a předávání dosažených výsledků jejich uživatelům.

Institucionální podpora

V roce 2016 byla vydána rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory v celkové výši **60 675 tis. Kč**. Institucionální podpora na rozvoj výzkumných organizací je poskytována následujícím 8 organizacím: PČR – KÚP; GŘ HZS – Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč; GŘ HZS – Technický ústav požární ochrany; Národní archiv; Policejní akademie České republiky v Praze; Institut pro kriminologii a sociální prevenci; Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i.; Státní ústav radiální ochrany, v.v.i.. Podpora je čerpána a využívána v souladu s koncepcemi rozvoje jednotlivých organizací. V roce 2016 proběhlo hodnocení naplňování koncepcí 2010-2015 a na základě jeho výsledků byly vytvořeny nové koncepce pro období 2017-2022. Postup hodnocení byl připraven s plnou znalostí návrhů na národní hodnotící systém, při respektování zahraniční dobré praxe a etablovaných metodologií k tomuto účelu užívaných, a upraven pro konkrétní potřeby hodnocení organizací specifických svým oborovým zaměřením i svou misí ve výzkumném i bezpečnostním prostředí a pro cíle, které plní institucionální podpora v portfoliu nástrojů pro podporu bezpečnostního výzkumu.

8.2 Znalecká činnost

Činnost Kriminalistického ústavu Praha

V roce 2016 bylo Kriminalistickému ústavu Praha doručeno celkem 10 941 (-1 253, -10,3 %) zakázek, jejichž předmětem bylo zejména provedení znaleckého zkoumání nebo souvisejících kriminalisticko-technických úkonů. Největší poklesy byly zaznamenány zejména v

odvětvích znaleckého zkoumání daktyloskopie, balistika a mechanoskopie. Naproti tomu meziroční nárůst počtu došlých zakázek byl zaznamenán především u odvětví analýza dat a zkoumání nosičů dat.

V roce 2016 bylo vyřízeno 12 242 (-1 336) zakázek. Z uvedeného počtu zakázek bylo zpracováno 886 (+177, +20 %) znaleckých

posudků a 3 035 (+368, +12,1 %) odborných vyjádření. Dále bylo vyřízeno 4 192 (-350, -7,7 %) zakázek, při jejichž zpracování bylo provedeno znalecké zkoumání jiným způsobem, a 4 129 (-1 531, -27 %) zakázek bylo vyřízeno provedením požadované kriminalistickotechnické činnosti.

Počet požadavků o fyziodetekční vyšetření (vyšetření nebo výslech na detektoru lži) dosáhl v roce 2016 počtu 77 (-28).

V průběhu roku 2016 bylo kriminalistickými znalci Kriminalistického ústavu Praha na základě požadavků realizováno celkem 79 (+14) výjezdů, a to především k ohledání místa činu. Nejvíce byla na výjezdech vyžadována účast kriminalistických znalců z odvětví analýza dat a zkoumání nosičů dat, elektrotechnika, chemie a fyzikální chemie.

Do národní databáze DNA bylo v roce 2016 vloženo 25 923 (-19 771) profilů DNA. Ke dni 31. prosince 2016 bylo v databázi uloženo celkem 214 463 profilů DNA (z toho je 193 468 profilů DNA osob, 15 225 profilů DNA stanovených ze stop z míst neobjasněných trestných činů, 1 436

eliminačních vzorků a 4 304 ostatních profilů – např. neznámé mrtvoly, příbuzní pohřešovaných osob). V roce 2016 byly zjištěny následující shody: osoba x osoba – 1 478, osoba x stopa – 918, stopa x stopa – 59.

V průběhu roku 2016 bylo ke zpracování a vložení do informačního systému AFIS zasláno celkem 26 538 (-547) daktyloskopických karet, z toho bylo 19 598 pro trestní účely, 1 234 pro Interpol a 5 706 pořízených v souladu s právními předpisy upravujícími pobyt cizinců na území ČR. Zpracováno a vloženo do IS AFIS bylo celkem 26 925 daktyloskopických karet. Porovnáním zpracovaných daktyloskopických karet s IS AFIS bylo zjištěno celkem 1 027 shod.

1.2 Opatření

* V červnu 2016 byl Kriminalistickým ústavem Praha zřízen tým DVI k provádění úkonů vedoucích k identifikaci obětí hromadných neštěstí složený z příslušníků a zaměstnanců Policie ČR, psychologů a soudních lékařů.

8.3 Policejní vzdělávání

Od 1. ledna 2016, na základě dohody mezi MV a Policí ČR, převzal **Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy** plnou odpovědnost za realizaci většiny kurzů kvalifikační a další odborné přípravy policistů.

Policejní vzdělávání bylo s účinností od 1. ledna 2016 realizováno ve třech nově vzniklých vzdělávacích zařízeních Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy, a to v Praze (včetně pracoviště v Jihlavě), Brně (včetně pracoviště v Holešově) a v Pardubicích (včetně pracoviště v Praze-Ruzyni). Policie ČR tak převzala od Ministerstva vnitra odpovědnost za řízení, organizaci a vlastní realizaci vzdělávání a výcviku policistů v celém komplexu specifických policejních kompetencí.

V oblasti vzdělávání byla v roce 2016 realizována celá řada vzdělávacích akcí, a to v přímé souvislosti s aktuálními trendy vývoje trestné činnosti a prioritami bezpečnostní politiky. Nejvýznamnější část zajišťovaného

spektra vzdělávacích akcí je tvořena základní odbornou přípravou v upraveném modulovém pojetí zaměřenou na profesní přípravu nově nastupujících policistů. Nástupní příprava v délce 1 měsíce u policistů vyslaných ke studiu základní odborné přípravy je v současné době zajišťována externím subjektem (Vojenskou akademií Vyškov).

Velký důraz byl dále kladen na kurzy v oblasti odhalování korupce a závažné trestné činnosti, zejména pak organizované trestné činnosti, zajišťování a odčerpávání výnosů z této trestné činnosti a boje proti jejich legalizaci. V reakci na zvýšené bezpečnostní riziko byla v roce 2016 upřednostněna realizace kurzů velitelů bezpečnostních opatření v boji proti terorismu a extremismu spolu s problematikou AMOK – zákroků proti aktivnímu střelci zaměřených na taktické zvládnutí eliminace nebezpečných pachatelů ve školách a veřejných budovách.

V souvislosti s požadavkem na zvýšení úrovně řidičů motorových vozidel a snížení nehodovosti v rámci jednotlivých složek IZS byla v roce 2016 započata realizace specializačních kurzů zaměřených na profesionalizaci řidičů služebních dopravních prostředků zajišťovaných v rámci projektu Fondu zábrany škod České kanceláře pojistitelů a uskutečňovaných ve spolupráci s vybranými akreditovanými centry bezpečné jízdy na území celé ČR (za rok 2016 bylo proškoleny 5 963 policistů). Další kurzy v oblasti policejního vzdělávání jsou zajišťovány kontinuálně podle kapacitních možností, požadavků výkonných útvarů Policie ČR a kvalifikačních požadavků stanovených pro jednotlivá služební místa.

Od 1. září 2016 bylo ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Praze zahájeno **středoškolské studium** v oboru vzdělání 68-42-M/01 Bezpečnostně právní činnost. V současné době studuje tento obor 70 žáků. V policejních školách je dále realizováno **vyšší odborné vzdělávání** ve vzdělávacích programech 68-42-N/03 Přípravné trestní řízení, 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost a 68-42-N/05 Dopravně bezpečnostní činnost, kterých se zúčastnilo přes 480 studentů.

V roce 2016 byly policejními školami organizovány četné vzdělávací akce, reagující na trendy vývoje trestné činnosti a priority bezpečnostní politiky. Součástí zajišťování vzdělávacích potřeb je například realizace studia cizích jazyků různých stupňů, zdokonalovací kurzy, kurzy pro službu cizinecké policie, základní kurzy ochrany utajovaných informací a kurzy krizového řízení, kurzy metody řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí a studium pedagogiky pro kvalifikovaný výkon pedagogické praxe a další.

Mezinárodní spolupráce

- **MEPA** (Mittleeuropäische Polizeiakademie)

Během roku 2016 byly v rámci MEPA zorganizovány celkem 3 odborné kurzy, kterých se zúčastnilo 5 příslušníků Policie ČR. Dále během roku 2016 proběhlo 7 odborných seminářů, kterých se celkem zúčastnilo 8 zástupců ČR: Seminář na téma „Zkušenosti při zvládnutí masové migrace“, seminář na téma „Sexuální zneužívání - Dětská pornografie“,

seminář „Diskuse k aktuální situaci v oblasti migrace v Evropě“, seminář na téma „Potírání mezinárodní drogové kriminality“, seminář pro účastníky Speciálního kurzu MEPA z let 1995, 1996, 2009, 2010 a 2012. Na dalších seminářích („Vloupání do bytových prostor“, „Kriminalita spojená s motorkářskými gangy“ a „Foreign Fighters“) se česká strana neúčastnila.

- **Marshall Center (Evropské centrum pro bezpečnostní studia)**

Tato vzdělávací instituce působí v ČR při velvyslanectví USA v Praze. Vzdělávání a výcvik expertů v několika modulech jsou zaměřeny především na otázky civilní bezpečnosti, hrozby terorismu a spolupráci evropských zemí a USA. Celkově se aktivit organizovaných Marshallovým centrem v roce 2016 zúčastnili 3 zástupci resortu Ministerstva vnitra.

- **CEPOL** (European Union Agency for Law Enforcement Training)

V roce 2016 bylo v rámci CEPOL uspořádáno 75 vzdělávacích kurzů za celkové účasti 55 účastníků z řad Policie ČR. (Kurzy byly zaměřeny např. na téma nelegálního obchodu s léčivými a pašování cigaret, na téma boje proti korupci).

Uznávání výsledků dalšího vzdělávání (autorizace)

Odbor bezpečnostního výzkumu a vzdělávání zajišťuje agendu „Autorizací“ podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, pro tyto profesní kvalifikace: Strážný (68-008-E), Detektiv koncipient (68-009-M), Zámkař (69-038-H), Technik PC a periférií (26-023-H), Návrhář software (18-002-N), Montér mechanických zábran (69-045-H), Pracovník dohledového centra (68-003-H), Programátor (18-003-M), Vedoucí detektiv (68-002-T), Bezpečnostní manažer v obchodě a službách (kód: 68-005-T), Detektiv pro prošetřování událostí (kód: 68-007-R), Detektiv zpravodajský pracovník (kód: 68-010-R), Správce báze znalostí (kód: 72-001-R), Bezpečnostní konzultant (kód:

68-012-M), Bezpečnostní referent (kód: 68-006-M), Pracovník převozu finanční hotovosti a cenin (kód: 68-004-H), Psovod bezpečnostní služby (kód: 68-001-H), Psovod bezpečnostní služby pro detekci akceleratorů hoření (kód: 68-016-M), Psovod bezpečnostní služby pro detekci drog (kód: 68-017-M), Kominík–Měření spalin (kód: 36-023-H), Kominík–Kontrola a čištění spalinových cest (kód: 36-025-H), Kominík–Montáž komínu a komínových vložek (kód: 36-

026-H), Kominík–Revizní technik spalinových cest (kód: 36-024-H). Většina autorizovaných osob má uděleny autorizace jak pro profesní kvalifikaci Strážný, tak i pro profesní kvalifikaci Detektiv koncipient. Ke dni 31. prosince 2016 je celkem evidováno 271 autorizovaných osob a celkový počet udělených autorizací je 461. Počet vyzkoušených uchazečů k 31. prosinci 2016 činí celkem 113 603, z toho 112 751 pro profesní kvalifikaci Strážný.

8.4 Policejní práce ve vztahu k menšinám

Ministerstvo vnitra společně s Policií ČR vnímají policejní práci ve vztahu k menšinám³⁶ jako koherentní a důležitou součást policejní činnosti při zabezpečování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v České republice. Zejména podpora vzdělanosti a zkvalitnění podmínek pro výkon činnosti na úseku menšin, kam jsou zahrnuty rovněž osoby nebo skupiny ohrožené sociálním vyloučením a cizinci, patří mezi ty oblasti, kterým je soustavně věnována zvýšená pozornost.

Základním koncepčním materiálem, ze kterého vycházejí aktivity Ministerstva vnitra a Policie ČR je **Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období 2015 - 2017**. Strategie navazuje na předchozí strategické dokumenty Ministerstva vnitra týkající se činnosti Policie ČR na úseku menšin. Tato v pořadí již čtvrtá aktualizace zohledňuje aktuální vývoj a mění se společenské podmínky, přičemž mezi její hlavní cíle patří zvyšování důvěry mezi Policií ČR a příslušníky menšin a prohlubování odborných kompetencí příslušníků Policie ČR pro práci s menšinami. Trvalým cílem zůstává důraz na komplexnější spolupráci Policie

ČR s orgány státní správy, samosprávy, neziskovými nevládními organizacemi a dalšími zainteresovanými subjekty.

V roce 2016 pokračovalo Ministerstvo vnitra v **metodické a koncepční činnosti vztahující se k dané problematice, plnění stanovených cílů a priorit, a shromažďování a analýze souvisejících informací**. V průběhu roku byla uskutečněna 2 instrukčně metodická zaměstnání, kterých se zúčastnilo více jak 160 policistů a policistek z celé ČR. Návazně v průběhu I. pololetí 2016 byly na jednotlivá krajská ředitelství a policejní školy distribuovány nové **metodické materiály, které obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací** (videospotů). Zátěžové situace byly identifikovány na základě vstupního výzkumu³⁷. Součástí materiálů je rovněž Výukový metodický manuál k využití videospotů, který obsahuje jak informace pro samotné lektory, tak odkazy na literaturu a sociokulturní aspekty související s jednotlivými zátěžovými situacemi.

Pilířem systému Policie ČR pro práci s menšinami stále zůstává **institut styčných důstojníků pro menšiny**. Tito policisté a policistky jsou zařazeni do struktury odboru služby pořádkové policie při jednotlivých

---

36 Pojem „menšina“ je zde chápán v širokém slova smyslu a zahrnuje osoby nebo skupiny osob, které se odlišují dle etnických, rasových, náboženských nebo obecně kulturních zvláštností, nebo na základě sociální situace, která vede k jejich marginalizaci, nebo podle odlišného právního statutu, tj. občané jiného státu – cizinci. Toto pojetí menšin MV zavedlo již v předchozím koncepčním materiálu (Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období 2013-2014).

---

37 Vstupní výzkum byl realizován kombinací kvalitativního a kvantitativního přístupu, využity byly metody skupinové diskuze, individuálního hloubkového strukturovaného rozhovoru a dotazníkového šetření. Výzkumu se zúčastnilo 158 policistů a policistek z obvodních oddělení Policie ČR v 10ti krajích ČR.

krajských ředitelství policie. Společně s ustanovenou pracovní skupinou monitorují, analyzují a vyhodnocují situaci ve svém kraji ve vztahu k menšinám. Zároveň zprostředkovávají kontakt mezi Policií ČR, zástupci menšin a orgány státní správy a samosprávy.

Nově se policejní práci na úseku menšin ve vybraných krajích budou věnovat **policejní specialisté pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách**. Inspirací pro toto řešení byl mechanismus uplatňovaný Policejním sborem Slovenské republiky. Zavedení institutu policejního specialisty bylo uskutečněno v rámci projektu „Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách“, který byl realizován jako jeden z šesti projektů programu CZ14 – „Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti přeshraniční a organizované trestné činnosti včetně nezákonného obchodování s lidmi a migraci

zločineckých skupin“ spolufinancovaného prostřednictvím Norských fondů.

K 31. březnu 2016 bylo proškoleno 40 policejních specialistů pro přímý výkon služby ve 4 pilotních krajích (Moravskoslezský, Olomoucký, Ústecký, Karlovarský). Úkolem specialistů bude zejména pochůzková činnost v sociálně vyloučených lokalitách, analýza problematiky romské menšiny včetně přípravy podkladů pro budoucí rozhodování a řešení problémů, příprava návrhů ve věcech koordinace a usměrňování aktivit policie ve vztahu k romské menšině, podílení se na optimalizaci vzájemných vztahů mezi policií a obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit, spolupráce s terénními sociálními pracovníky a komunitními centry, působícími v dané oblasti, a výkon preventivní a právně osvětové činnosti se zaměřením na příslušníky romské menšiny v sociálně vyloučených lokalitách. Policejní specialisté jsou zařazeni do pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny daného kraje.

8.5 Oblast personální práce

Personální obsazení

V **oblasti personální** nedocházelo v roce 2016 v systemizaci služebních a pracovních míst Policie ČR k tak razantním změnám reagujícím na aktuální bezpečnostní situaci, jako tomu bylo v roce 2015. Kromě standardních změn a běžné obměny v personální oblasti došlo k následujícímu personálnímu posílení policie:

Početně nejvýznamnější změnou v systemizaci služebních míst Policie ČR za rok 2016 bylo **posílení o celkem 850 služebních míst k 1. lednu 2016** (o 558 služebních míst byly posíleny útvary policie s teritoriální působností, početní stavy útvarů s celostátní působností byly navýšeny o 252 služebních míst a o 40 služebních míst byly posíleny organizační články Policejního prezidia ČR).

U krajských ředitelství policie byly nejpodstatněji posíleny prvosledové hlídky a služba kriminální policie a vyšetřování (hospodářská a obecná kriminalita, informační kriminalita), početní stavy byly navýšeny také

u zásahových jednotek a pozornost byla věnována cizinecké problematice a bezpečnosti silničního provozu.

V problematice zajišťované útvary policie s celostátní působností byly významně posíleny agendy boje s organizovaným zločinem, s korupcí a finanční kriminalitou, s bojem proti drogám a problematika policejního vzdělávání a služební přípravy.

Od Ministerstva vnitra bylo k 1. lednu 2016 delimitováno na nově vzniklý **Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy** 167 služebních a 147 pracovních míst a Policie ČR tak převzala odpovědnost za řízení a organizaci, vzdělávání a výcvik policistů v celém komplexu specifických policejních kompetencí.

V rámci Ředitelství služby cizinecké policie vznikla s účinností od 1. června 2016 **mobilní jednotka cizinecké policie**. Personální obsazení tohoto nového organizačního článku bylo zajištěno z vlastních zdrojů, tedy ze systemizovaných služebních míst, které byly v

roce 2015 policii přiděleny na základě usnesení vlády ČR. Mobilní jednotka cizinecké policie byla zřízena k zajištění okamžité reakce na nově vzniklé situace v oblasti nelegální migrace, k zajištění bezpečnosti, veřejného pořádku a ochrany hranic České republiky a v případě potřeby k zabezpečení činnosti v zařízeních pro zajištění cizinců.

Další významnou událostí v rámci organizace Policie ČR byl **vznik nového útvaru s celorepublikovou působností** k 1. srpnu 2016. **Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV PČR** vznikla sloučením Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV PČR a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV PČR. Cílem této změny bylo zlepšení koordinace, komunikace, strategie a zejména efektivnosti v oblasti boje s organizovaným zločinem, korupcí a finanční kriminalitou, protože tyto negativní jevy zásadním způsobem poškozují stát a společnost.

Ke dni 31. prosince 2016 byl celkový počet zaměstnanců resortu MV 67 342 osob. Meziročně se početní stavy resortu zvýšily o 490 osob [330 policistů, 106 hasičů dle zákona č. 361/2006 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, 28 státních zaměstnanců dle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní službě“) a 26 zaměstnanců dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“)]. Ke dni 31. prosince 2016 byl celkový plánovaný počet zaměstnanců resortu MV 69 566 osob (41 858 policistů, 9 727 hasičů, 17 981 zaměstnanců).

Z celkového počtu 67 342 zaměstnanců resortu MV bylo 18 201 žen, tj. 27 %, z toho je 7 052 žen ve služebních poměrech, tj. 14 % z celkového počtu policistů a hasičů, 9 316 žen v pracovním poměru, tj. 64 % ze všech zaměstnanců a 1 783 žen - státních zaměstnanců, tj. 68 % ze všech státních zaměstnanců.

Ke dni 31. prosince 2016 bylo v resortu zaměstnáno 40 483 policistů (60 %), 9 526

hasičů (14 %), 14 627 zaměstnanců v pracovním poměru³⁸ dle zákoníku práce (22 %) a 2 706 státních zaměstnanců (4 %).

V období od 2. 1. 2016 do 1. 1. 2017 bylo přijato do služebního poměru k Policii ČR 1 621 uchazečů a skončilo služební poměr u Policie ČR 1 309 policistů. V tomto období bylo přijato do pracovního poměru 945 zaměstnanců a skončilo pracovní poměr 921 zaměstnanců.

Od 2. 1. 2016 do 1. 1. 2017 došlo u Policie ČR k celkovému zvýšení počtu systemizovaných služebních míst o 1 místo a zvýšení systemizovaných pracovních míst o 28.

Vnitřní kontrola PČR

V roce 2016 bylo v Policii ČR evidováno celkem 2 422 (+2) stížností na činnost útvarů, příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a vyřízeno celkem 2 381 (-63) stížností podle správního řádu (z toho přijatých v roce 2016 celkem 2 072), z nichž 103 (-14) bylo vyhodnoceno jako důvodné, tj. 4,3 % (-0,5), a 186 (-38) jako částečně důvodné, tj. 7,8 % (-1,4). Nejčastějším předmětem podání u důvodných stížností bylo nevhodné jednání a chování a nesprávný postup příslušníků Policie ČR. Hlavní příčiny důvodnosti stížností zůstávají stejné - nedbalost a nekázeň, nesprávný výklad právních předpisů.

Prostřednictvím operačního střediska Policejního prezidia ČR byla odboru vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR předána informace o 4 693 (+104) mimořádných událostech u útvarů Policie ČR. Pokud jde o sebevražedné jednání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR, bylo v roce 2016 evidováno 9 (-2) případů sebevražedného jednání, z toho 2 (-2) případy pokusu o sebevraždu. Služební zbraň k sebevražednému jednání byla použita v 6 (+4) případech.

Další sledovanou kategorií jsou případy osob nacházejících se v dispozici Policie ČR za účelem provádění služebních zákroků nebo úkonů, které se svojí aktivní činností dostanou mimo dosah Policie ČR, kdy Policie ČR neví, kde

³⁸ K datu 1. 1. 2017 bylo u Policie ČR 9 669 obsazených pracovních míst.

se nachází, a v důsledku toho není možno v reálném čase dokončit zákrok či úkon vztahující se k této osobě (útěk). Těchto případů bylo zaznamenáno 16 (+5).

Policisty bylo oznámeno 31 (-5) případů pokusů korupčního jednání, celková nabízená částka byla ve výši 216 400 Kč a 1 100 EUR, v 6 (-1) případech nebyla výše částky upřesněna, nebo byla nabízena protislužba.

Na všech řídicích úrovních bylo provedeno 563 (+58) kontrolních akcí. Z celkového počtu kontrolních akcí byla v 89 (-4) případech přijata jiná opatření k nápravě, v 43 (+9) případech přijata kázeňská opatření, ve 4 (-3) případech přijata personální opatření a v 15 (+13) případech přijata systémová opatření. V 77 (+3) případech bylo provedeno proškolení. Nejčastěji bylo zjištěno porušení předpisu bez následné škody.

9 EKONOMICKÁ OBLAST A INFORMAČNÍ SYSTÉMY

9.1 Ekonomická oblast

schválený rozpočet	2015	2016	rozdíl 2016-2015	2017	rozdíl 2017-2016
příjmy MV	7 904 049	7 273 322	- 630 727	8 119 944	846 622
výdaje MV	55 071 982	59 078 280	4 006 298	63 347 442	4 269 162
z toho: Policie	29 215 823	31 422 966	2 207 143	33 907 656	2 484 690
HZS	7 224 658	7 807 958	583 300	8 705 148	897 190

Ve výše zobrazeném přehledu je uvedeno porovnání schválených rozpočtů PČR, Hasičského záchranného sboru ČR včetně celkových příjmů a výdajů kapitoly MV na léta 2015 – 2017 v tis. Kč³⁹.

Návrh prostředků na platy pro rok 2017 kalkuluje oproti roku 2016 s 5 % meziročním růstem objemu platů u příslušníků ve výši 937 772 tis. Kč (v tom příslušníci Policie 737 466 tis. Kč a příslušníci HZS 200 306 tis. Kč), u občanských zaměstnanců ve výši 242 857 tis. Kč (v tom občanští zaměstnanci Policie ve výši 229 374 tis. Kč a občanští zaměstnanci HZS ve výši 13 483 tis. Kč), a to v souvislosti s navýšením základních stupnic platových tarifů o 4 %.

Dalším zásadním vlivem bylo navýšení rozpočtu Policie o objem prostředků na platy příslušníků o 81 550 tis. Kč a 164 míst policistů a navýšení objemu prostředků na platy občanských zaměstnanců o 49 949 tis. Kč a 179

míst občanských zaměstnanců delimitacemi činností základní odborné přípravy z vyšších a středních policejních škol. Další změny spočívaly ve snížení o objem 2 631 tis. Kč na posílení zvláštních příplatků policistů v policejních školách a o objem 3 673 tis. Kč na posílení rozpočtu ostatních organizačních složek státu v rámci přerozdělení kapitoly MV.

U HZS ČR došlo k posílení rozpočtu v platech příslušníků o 7 081 tis. Kč a 16 míst v souvislosti se zřízením stanic HZS ČR v Národním parku Šumava a zřízením stanice pro základnu letecké záchranné služby v Ostravě.

Další finanční prostředky ve vztahu k Policii jsou každoročně vynakládány na centrálně zabezpečovaný majetek a služby informačních a komunikačních technologií v rámci výdajů ústředního orgánu MV, např. na datové schránky bylo v průběhu roku 2016 uvolněno do rozpočtu MV z kapitoly Všeobecná pokladní správa celkem 605 000 tis. Kč.

Z kapitoly Všeobecná pokladní správa

- 15 274 tis. Kč určeno na financování zapojení občanů České republiky (ČR) do civilních struktur EU a dalších mezinárodních vládních organizací a do volebních pozorovatelských misí, přesun k ústřednímu orgánu MV,

³⁹ Finanční prostředky za oblast PČR a HZS ČR jsou uvedeny bez objemu sociálních dávek pro příslušníky bezpečnostních sborů a bez výdajů resortního policejního školství a Muzea Policie ČR.

- 14 310 tis. Kč určeno na financování zapojení občanů ČR do civilních struktur EU a dalších mezinárodních vládních organizací a do volebních pozorovatelských misí, přesun k Policii,
- 9 148 tis. Kč určeno pro HZS na zajištění technického zhodnocení dvou vyprošťovacích automobilů Tatra 815 (zákon č. 240/2000 Sb.),
- 1 912 tis. Kč určeno pro HZS na zajištění opravy vozidla CAS 32 T 815 (zákon č. 239/2000 Sb.),
- 29 093 tis. Kč určeno pro Policii a HZS na nákup nezbytné techniky v souvislosti s odstraňováním následků výbuchů v muničním skladu ve Vrběticích (zákon č. 240/2000 Sb.),
- 505 tis. Kč určeno pro HZS na nákup nového vyšetřovacího automobilu Škoda Yeti (zákon č. 239/2000 Sb.),
- 4 621 tis. Kč určeno pro Policii a HZS na provádění záchranných a likvidačních prací při činnosti integrovaného záchranného systému za spoluúčasti dalších složek integrovaného záchranného systému v souvislosti s odstraňováním následků výbuchů v muničním skladu ve Vrběticích (zákon č. 239/2000 Sb.),
- 17 907 tis. Kč určeno pro HZS na nákup nového vyprošťovacího automobilu a na opravu vozidla AP 42 BUMAR (zákon č. 239/2000 Sb.).
- 12 337 tis. Kč určeno pro Policii na leteckou zdravotnickou záchrannou službu, přesun z Ministerstva zdravotnictví,
- 1 192 tis. Kč určeno pro Policii na leteckou zdravotnickou záchrannou službu (UV č. 731/2016), přesun z Ministerstva zdravotnictví,
- 1 279 tis. Kč určeno pro HZS na materiální humanitární pomoc Makedonii, přesun z Ministerstva zahraničních věcí,

Souvztažné navýšení příjmů a výdajů dle rozpočtových pravidel⁴⁰

- 8 130 tis. Kč určeno pro SUZ MV na projekty „Centra na podporu integrace cizinců“ v jednotlivých krajích v rámci Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF), souvztažné navýšení P a V ,
- 28 544 tis. Kč určeno pro Policii na projekt „Drugstop – přeshraniční spolupráce policejních jednotek v oblasti boje s drogovou kriminalitou“.

V následujícím přehledu je uvedena **rekapitulace výdajů kapitoly MV v roce 2016** v tis. Kč:

schválený rozpočet výdajů MV na rok 2016	59 078 280
uvolněno z kapitoly VPS	816 842
převedeno z jiných kapitol SR	494 792
převedeno jiným kapitolám SR	-114 519
souvztažné navýšení příjmů a výdajů	48 326
stav k 31. 12. 2016	60 323 721

Upravený rozpočet Policie činil k 31. 12. 2016 celkem 32 492 587 275 Kč, tzn., že v průběhu roku 2016 došlo k navýšení o 1 069 621 460 Kč. Upravený rozpočet HZS činí k 31. 12.

Z jiných kapitol státního rozpočtu

- 1 281 tis. Kč určeno pro Policii na zajištěné letecké záchranné služby na základě dohody s Ministerstvem zdravotnictví, přesun z Ministerstva zdravotnictví,
- 120 tis. Kč určeno pro Policii na pokrytí výdajů spojených s předpokládaným objemem letových výkonů při využití vrtulníku EC 135 pro Vojenské zpravodajství, přesun z Ministerstva obrany,
- 1 529 tis. Kč pro HZS na projekt „Zlepšení akceschopnosti a odborné způsobilosti moldavských hasičů II“, přesun z Ministerstva zahraničních věcí,

⁴⁰ Souvztažné navýšení příjmů a výdajů je úpravou rozpočtu dle ustanovení § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2016 celkem 8 004 130 tis. Kč, tzn., že v průběhu roku 2016 došlo k navýšení o 196 172 tis. Kč.⁴¹

Podrobné zhodnocení dosažených výsledků hospodaření MV za rok 2016 bude předmětem návrhu Státního závěrečného účtu kapitoly MV a dalších hodnotících dokumentů.

Programové financování, projekty - shrnutí

Mezi významné úkoly, realizované v oblasti programového financování Policie ČR, patřily zejména následující aktivity:

V oblasti movitého majetku se jednalo zejména o zabezpečení obměny služebních dopravních prostředků (včetně dotací EU), o pořízení výzbrojního majetku, o zabezpečení technologie integrovaných operačních středisek a zabezpečení dalších úkolů v oblasti komunikačních a informačních technologií a dalších.

K plnění úkolů Policie ČR byly také významnou měrou využívány finanční prostředky z rozpočtu EU a ostatní zahraniční zdroje: Strukturální fond - Operační program Přeshraniční spolupráce, Fond pro vnitřní bezpečnost a Finanční mechanismy - Program Švýcarsko české spolupráce a EHP/Norsko.

- V rámci **Operačního programu Přeshraniční spolupráce** byly v roce 2016 hrazeny projekty zaměřené na boj s drogovou kriminalitou v celkové výši 14,015 mil. Kč.

- V rámci **Programu švýcarsko – české spolupráce** byly hrazeny projekty v celkové výši 102,497 mil. Kč zaměřené např. na posílení ochrany proti terorismu a extremismu, zkvalitnění výcviku zásahových jednotek, na boj proti finanční a hospodářské kriminalitě a další.
- V rámci **Finančního mechanismu EHP/Norsko** byly realizovány projekty v celkové výši 82,398 mil. Kč zaměřené především na Schengenskou spolupráci a potírání příhraniční kriminality, Posílení systému automatizované kontroly e-Pasu na mezinárodních letištích (e-Gate), pořízení výpočetní a komunikační techniky a SW pro vytěžování dat z policejních informačních systémů apod.
- V rámci **Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF)** byly Policií ČR realizovány projekty v celkové výši 14,596 mil Kč - zejména na modernizaci databázového a dohledového centra Policie ČR, mobilní analytickou laboratoř apod.

V oblasti prevence kriminality byly v oblasti programového financování čerpány prostředky ve výši 17,154 mil. Kč zejména na dotace městům a obcím k řešení úkolů v oblasti situační a sociální prevence (pořízení, rozšíření a modernizaci kamerových a zabezpečovacích systémů, osvětlení rizikových míst apod.)

---

⁴¹ Finanční prostředky za oblast PČR a HZS ČR jsou uvedeny bez objemu sociálních dávek pro příslušníky bezpečnostních sborů a bez výdajů resortního policejního školství a Muzea Policie ČR.

9.2 Oblast informačních a komunikačních systémů

Informační a komunikační infrastruktura MV

Ministerstvo vnitra zahájilo na základě usnesení vlády č. 421/2015 přípravu „Strategie zajištění a rozvoje mobilních komunikací bezpečnostních a záchranných složek s výhledem na 10 let včetně identifikovaných požadavků na rádiové spektrum“. Připravovaný materiál pokrývá krátko-, středně- a dlouhodobý výhled komunikace složek IZS a věnuje se zejména budoucnosti systému **PEGAS**⁴². Dokument byl ke konci roku 2016 ve finální fázi zpracování a v 2. Q 2017 se plánuje jeho schválení vládou. Vzhledem k přípravám tohoto dokumentu nedocházelo v průběhu roku 2016 k dalším realizacím či plánování významných změn v systému PEGAS.

V roce 2016 došlo k ukončení podpory pro rámcově 22 tis. terminálů starší generace a v současnosti probíhají jednání ohledně nové smlouvy pro jejich pozáruční servis a nákup nových zařízení.

Byla dále rozšířena dostupnost signálu sítě PEGAS posílením infrastruktury na několika vybraných místech opakovači signálu a přesměrováním anténních systémů některých základnových radiostanic a dokončena realizace přechodu systému PEGAS na kapacitnější formu skupinových komunikací, poskytující uživatelům širší možnosti v oblasti organizování součinnostních komunikací. V roce 2016 byla také zahájena jednání s Dopravním podnikem hl. m. Prahy ve věci pokrytí tunelů pražského Metra rádiovým signálem, aby byly rozšířeny radiokomunikační služby pro potřeby bezpečnostních a záchranných složek.

---

42 Sít PEGAS je neveřejná obdoba veřejných digitálních sítí mobilních telefonních operátorů. Sít je vybavena speciálními funkcemi pro potřeby policie, hasičů, zdravotnických záchranářů a dalších uživatelů z řad státní správy, a je plně zabezpečena proti odposlouchávání. Vlastníkem sítě PEGAS je Ministerstvo vnitra.

Oblast **informačních systémů** Policie ČR - od 1. 7. 2014 je v provozu **centrální registr zbraní**, který je nadále rozšiřován o nové funkcionality. V roce 2016 byl do systému implementován nový způsob při znehodnocování zbraní podle novely zákona č.119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních). Údaje z CRZ jsou poskytovány cestou CzechPointu exekutorům, připraveny jsou i služby pro báňské úřady. Byl vytvořen nový modul pro správu uživatelů s napojením na základní registry (registr osob a registr obyvatel). Přímo do CRZ bylo začleněno hlášení o zahájení trestního stíhání držitelů zbrojních průkazů i zbrojních licencí. Byl rozšířen počet webových služeb pro velkopodnikatele v oboru zbraní a střeliva (např. Česká zbrojovka Uherský Brod). Připravuje se modul pro novou evidenci munice a vydávání muničních licencí a průkazů v souvislosti s novelou zákona č.119/2002 Sb. účinnou od 1. 8. 2017.

Od prosince 2015 je v pilotním provozu informační systém **hlášení o ubytování cizinců**. V roce 2016 byl rozšířen o webové služby umožňující automatizované zasílání hlášenek o ubytovaných cizincích do systému.

Od 1. října 2016 je možné prostřednictvím IS Dotazy vytěžovat i nově vzniklou **evidenci přestupků vedenou Rejstříkem trestů ČR**.

V rámci agendového informačního systému Policie ČR se podařilo realizovat **napojení na referenční rozhraní eGon Service Bus (eGSB)**, prostřednictvím něhož budou předávána data mezi Policií ČR a orgány veřejné moci.

V **Schengenském informačním systému II (SIS II)** byla dokončena aktualizace amnestovaných dat. Došlo k naplnění kapacity systému - 70 milionů záznamů. S ohledem na to, že systém byl navržen s plánovanou rezervou na 100 milionů údajů, byly zahájeny práce na rozšíření databáze za horizont 100 milionů záznamů. Byly realizovány testy s CS-SISem za účelem úpravy číselníků pro potřebu SIRENE a testy pro začlenění Chorvatska. Bylo zahájeno projednávání upraveného právního základu SIS II zahrnujícího

mimo jiné i návrh na evidenci příkazů k vyhoštění z území Schengenu. Prakticky byla dokončena implementace přenosu otisků prstů k záznamům v SIS II (propojení s IS AFIS). Byl zahájen projekt SIS II AFIS - pro začlenění automatického biometrického porovnávání otisků prstů v CS-SISu; jeho realizace by měla být dokončena v průběhu roku 2018. Vzhledem k stále častějšímu výskytu zneužívání falešných identit, kterému se dá předcházet pomocí efektivního využívání biometrických údajů, je realizace projektu SIS II AFIS na úrovni České republiky prioritou.

Ve **Vízovém informačním systému (VIS)** byly hlavní aktivity zaměřeny na realizaci projektu VISA CODE PLUS, který zapracovává změny vízového kodexu a některé další změny (např. úprava aktualizace List of Authorities a notifikace o změně dat členských států). Dále byly ve VIS provedeny změny za účelem zjednodušení práce uživatelům a zvýšení efektivity hraniční kontroly prostřednictvím kontroly vízových TCN (third country nationals) pomocí otisků prstů ve VIS. Zpracovávají jsou návrhy na úpravu právního základu VIS tak, aby lépe vyhovoval nynější situaci.

V roce 2016 Česká republika přistoupila k realizaci projektu **EUCARIS**. EUCARIS je technickou platformou EU pro výměnu informací z národních registrů vozidel, řidičů a podnikatelů v silniční dopravě (podle jednotlivých modulů/webových služeb) na základě unijních dokumentů. Gestorem za realizaci projektu je Ministerstvo dopravy ČR. Policie ČR poskytuje do vybraných modulů systému EUCARIS informaci o odcizení vozidla. Policie ČR bude mít přístup k systému prostřednictvím IS Dotazy. *Blíže viz kpt. Majetková kriminalita a kpt. Bezpečnost silničního provozu.*

Oblast **komunikačních služeb** - klíčovým prvkem, jehož přínos se prokazatelně projevuje na zvýšení bezpečnosti občanů a ochraně veřejného pořádku a majetku, byla realizace projektu zaměřeného na rozvoj mobility ICT Policie ČR. Jedná se o projekt *Mobilní bezpečná platforma*, jenž byl do rutinního provozu nasazen 1. 4. 2016. Projekt vznikl jako reakce na požadavky bezpečnostního sboru na operativní využívání informačních zdrojů pomocí mobilních zařízení, a to při splnění bezpečnostních kritérií pro přístup ke služebním

či pracovním datům. Jeho cílem bylo zefektivnit práci policistů v terénu, například umožnit jim vzdálený přístup do databází či lokalizovat jejich polohu vůči operačnímu řízení, pro účelný výběr nejbližšího prostředku k okamžitému zásahu na tísňové volání obyvatel ČR. V rámci projektu došlo k vybavení velkého počtu policistů smartphony (až 7 000 ks) a tablety (885 ks), které umožňují přístupy do databází, hlasovou a datovou komunikaci i v tzv. chráněných skupinách, lokalizaci vůči taktickému řízení a vzdálenou správu a vynucení bezpečnostních politik na koncovém zařízení. Projekt, na rozdíl od komerčních řešení, plně reflektuje požadavky na kybernetickou bezpečnost.

Informační systém základních registrů

Základní registry jako jeden ze základních pilířů eGovernmentu fungují od července 2012. Do konce roku 2016 orgány veřejné moci uskutečnily v základních registrech více než 1 miliardu 150 milionů transakcí.

Systém základních registrů umožňuje orgánům veřejné moci získávat v rozsahu jejich zákonných oprávnění aktuální referenční údaje a údaje z vybraných agendových informačních systémů veřejné správy.

Dostupnost služeb základních registrů byla v průběhu roku 2016 zabezpečena na požadované úrovni. Případné krátkodobé výpadky některých služeb byly v rámci garantované úrovně poskytovaných služeb (SLA) a v naprosté většině případů spojené s nutnou údržbou systému, případně standardní aktivitou pro prověření krizových postupů v rámci náviku plánu obnovy.

Správa základních registrů, která zabezpečuje provoz a bezpečnost základních registrů, průběžně implementuje nové procesy a technologie pro zvýšení kybernetické bezpečnosti, zejména pak požadavky zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

V roce 2016 prošla Správa základních registrů recertifikací svého systému managementu bezpečnosti informací na tři klíčové oblasti poskytovaných služeb dle s normy ISO/IEC 27001:2013 a zároveň prodloužila platnost certifikátu shody s normou ISO/IEC 20000-1:2011 pro svůj systém managementu IT

služeb, konkrétně pro správu přístupu k základním registrům.

Základní registr agend orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností

Zákon č. 192/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, novelizoval ustanovení § 3 písm. d) zákona č. 111/2009 Sb. Na základě této novely došlo k přejmenování základního registru na „základní registr agend orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností“.

V rámci informačního systému základních registrů veřejné správy sehraává klíčovou bezpečnostní roli základní registr agend orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů

a některých práv a povinností. Uvedený základní registr shromažďuje aktuální údaje z právních předpisů, které přesně vymezují rozsah oprávnění přístupu k údajům ostatních základních registrů. To je důležité zejména ve vztahu k osobním údajům, které obsahuje registr obyvatel.

Každý občan se tak může kdykoliv přesvědčit, kdo z úředníků a s jakým oprávněním nakládá s jeho osobními údaji. V současnosti uvedený základní registr rutinně zajišťuje aktualizaci informací o rozsahu činností a o právně platném rozsahu oprávnění orgánů veřejné moci pro nakládání s údaji všech subjektů vedených ve všech základních registrech.

Důležitým nástrojem pro zvýšení transparentnosti veřejné správy při nakládání s finančními prostředky se stal také registr smluv (blíže viz kpt. Korupce).

10 OBECNÍ POLICIE

Obecní policie je orgánem obce. Jejím hlavním úkolem je zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce podle zákona o obecní policii nebo zvláštního zákona.

Strážníci se významnou měrou podílejí na ochraně veřejného pořádku. Za tímto účelem strážníci disponují podobnými povinnostmi a oprávněními jako příslušníci PČR – viz zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Dohled nad činností obecních policií vykonává především MV a další orgány za využití samostatných právních nástrojů. Jde především o periodické ověřování splnění podmínek odborné způsobilosti strážníků komisí MV, a to v tříletých cyklech. MV plní na úseku obecních policií další úkoly – odnímá strážníkovi osvědčení (dokument opravňující jej práci strážníka vykonávat) v případech ztráty bezúhonnosti, spolehlivosti či odborné a zdravotní způsobilosti, ukládá pokuty za správní delikt obce a může vykonat kontrolu obecní policie v mezích kontroly samostatné působnosti obce dle zákona o obcích.

V trestněprávní rovině pak sice strážníci obecní policie nepodléhají pravomoci Generální inspekce bezpečnostních sborů, ale jejich případná protiprávní jednání analogicky řeší zcela standardní cestou PČR. V neposlední řadě pak obecní policie podléhají samosprávné kontrole v rámci obce (zastupitelstvo obce, kontrolní výbor).

Opatření

* Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky je v současné době jako sněmovní tisk č. 681 projednávána novela zákona o obecní policii. V roce 2016 nebyl návrh novely na jednání Poslanecké sněmovny zařazen.

Statistická data o činnosti obecní policie jsou uvedena v tabulkové a grafické části.

11 ZKRATKY

BIS	Bezpečnostní informační služba
BRS	Bezpečnostní rada státu
CS ČR	Celní správa České republiky
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŘC	Generální ředitelství cel
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IOP	Integrovaný operační program
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
IS	Informační systém
IZS	Integrovaný záchranný systém
KÚP	Kriminalistický ústav Praha
MD	Ministerstvo dopravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NNO	Nestátní nezisková organizace
NPC	Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
OBVV	Odbor bezpečnostního výzkumu a vzdělávání
OPLZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
PMS	Probační a mediační služba
PNR	Passenger Name Record
PP ČR	Policejní prezidium České republiky
RVPPK	Republikový výbor pro prevenci kriminality
SIS	Schengenský informační systém
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
UV	Usnesení vlády
ÚOKFK	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV
ÚSKPV PP ČR	Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR
VP	Vojenská policie

12 TABULKOVÁ A GRAFICKÁ ČÁST

Tato část byla zpracována ze statistických dat PČR, pokud není uveden jiný zdroj. Zjištěná kriminalita je totožná s počtem trestných činů zjištěných Policií ČR v daném roce. Přepočet nápadů kriminality na 10 tisíc obyvatel je prováděn v relaci k počtu obyvatel k 1. lednu příslušného roku dle ČSÚ. Pod pojmem pachatelé trestné činnosti se rozumí jen počty tzv. známých pachatelů objasněné trestné činnosti.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. a jeho účinky na statistiku kriminality

1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. **Tento zákon zavedl 43 nových skutkových podstat, významná část paragrafů byla upravena**, mezi trestné činy již nepatří statisticky významný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění (§ 180d zákona 140/1961 Sb.). Změněna byla také definice trestného činu. TZ preferuje formální pojetí trestného činu oproti dříve užívanému pojetí materiálnímu.

Celkovou kriminalitu před a po nabytí účinnosti TZ nelze tudíž bezpodmínečně srovnávat. Porovnávají by byly dvě veličiny, jejichž znaky nejsou totožné. V grafickém vyjádření následujících tabulek a grafů je změna odlišena či vyznačena. Soudíme však, že zároveň existují rozsáhlé porovnatelné podmnožiny trestných činů změnami od 1. ledna 2010 zásadně neovlivněné.

Informace z výročních zpráv o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky doporučujeme doplňovat a upřesňovat vědecky erudovanými poznatky a závěry z kriminologických, viktimologických aj. výzkumů a hlubších analýz s delší časovou periodicitou, vznikajících ve spolupráci s výzkumnou a akademickou sférou nebo v jejím rámci.

OBSAH

<u>12.1</u>	<u>CELKOVÁ KRIMINALITA V ČESKÉ REPUBLICE</u>	<u>121</u>
<u>12.2</u>	<u>PŘESTUPKY EVIDOVANÉ POLICÍ ČR</u>	<u>122</u>
<u>12.3</u>	<u>PACHATELÉ TRESTNÉ ČINNOSTI</u>	<u>123</u>
<u>12.4</u>	<u>PŘEHLED O STÍHANÝCH, OBŽALOVANÝCH A PRÁVOMOCNĚ ODSOUZENÝCH PRÁVNICKÝCH OSOBÁCH V ROCE 2016 PODLE PARAGRAFŮ DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU (ZÁKON Č. 40/2009 SB.)</u>	<u>124</u>
<u>12.5</u>	<u>VÝVOJ MAJETKOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI</u>	<u>125</u>
<u>12.6</u>	<u>VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ TRESTNÉ ČINNOSTI</u>	<u>126</u>
<u>12.7</u>	<u>VÝVOJ NÁSILNÉ TRESTNÉ ČINNOSTI</u>	<u>127</u>
<u>12.8</u>	<u>VÝVOJ MRAVNOSTNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI</u>	<u>128</u>
<u>12.9</u>	<u>VÝVOJ POČTU USMRCENÝCH OSOB PŘI DOPRAVNÍCH NEHODÁCH</u>	<u>129</u>
<u>12.10</u>	<u>VÝVOJ POČTU USMRCENÝCH OSOB VE VZTAHU K NÁRODNÍ STRATEGII BEZPEČNOSTI SILNIČNÍHO PROVOZU</u>	<u>129</u>
<u>12.11</u>	<u>OBECNÍ POLICIE V ROCE 2016 V ČÍSLECH</u>	<u>130</u>

12.1 Celková kriminalita v České republice

Rok	Zjištěno/registrováno*	Objasněno	Objasněnost v %
1994	372 427	129 540	34,8
1995	375 630	151 842	40,4
1996	394 267	162 929	41,3
1997	403 654	169 177	41,9
1998	425 930	185 093	43,5
1999	426 626	193 354	45,3
2000	391 469	172 245	44,0
2001	358 577	166 827	46,5
2002	372 341	151 492	40,7
2003	357 740	135 581	37,9
2004	351 629	134 444	38,2
2005	344 060	135 281	39,3
2006	336 446	133 695	39,7
2007	357 391	138 852	38,9
2008	343 799	127 906	37,2
2009	332 829	127 604	38,3
2010	313 387	117 685	37,6
2011	317 177	122 238	38,5
2012	304 528	120 168	39,5
2013	325 366	129 182	39,7
2014	288 660	126 323	43,7
2015	247 628	112 141	45,2
2016	218 162	101 678	46,6

* Jedná se o počet skutků, kdy byla stanovena trestně právní kvalifikace a ve věci se vede řízení, probíhá prověřování, případně již bylo prověřování ukončeno.

12.2 Přestupky evidované Policií ČR

Služba Policie ČR	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Služba pořádkové policie						
celkem	790 379	739 290	748 476	796 307	770 053	780 233
z toho na úseku:						
- bezpečnosti a plynulosti silničního provozu	433 826	409 441	411 956	473 234	488 794	512 861
- proti majetku (§ 50)	190 526	175 112	181 956	159 522	133 125	117 681
- veřejného pořádku (§ 47-49)	119 294	113 611	112 780	114 097	113 395	103 814
- alkoholismu a toxikomanie (§ 30)	21 163	17 068	19 501	24 052	25 737	18 132
Služba dopravní policie						
- přestupky spáchané řidiči motorových vozidel	637 224	570 674	531 782	535 178	506 607	475 890
- přestupky spáchané ostat. účastníky silničního provozu	20 114	21 152	19 747	23 196	22 114	20 479
Služba pro zbraně a bezpečnostní materiál						
- na úseku zbraní a bezpečnostního materiálu	2 730	3 297	2 909	1 825	989	1 081
Služba cizinecké policie						
- dle zák. č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR	24 444	29 014	27 438	29 582	27 770	31 184
Přestupky celkem	1 474 891	1 363 427	1 330 352	1 386 088	1 327 533	1 308 867

12.3 Pachatelé trestné činnosti

Vývoj podílu (v %) jednotlivých kategorií pachatelů celkové kriminality na celkovém počtu pachatelů v ČR celkem

Rok	muži	ženy	recidivisté	děti		cizinci
				do 15 let	mladiství 15-18 let	
2004	87,6	12,4	45,2	3,1	5,1	5,9
2005	85,8	14,2	46,0	2,7	4,7	5,8
2006	86,4	13,6	46,2	2,5	4,7	5,9
2007	87,2	12,8	44,5	2,1	4,9	6,4
2008	87,5	12,5	43,7	2,2	4,9	7,0
2009	87,1	12,9	45,9	1,7	4,3	6,8
2010	86,8	13,2	47,5	1,4	3,6	6,6
2011	86,7	13,3	48,5	1,4	3,5	6,5
2012*	86,3	13,7	50,0	1,2	3,1	6,6
2013*	85,8	14,2	52,6	1,1	2,5	6,3
2014*	85,0	14,8	53,2	1,2	2,3	6,4
2015*	84,1	15,6	52,0	1,2	2,1	7,1
2016*	82,9	16,8	46,3	1,7	2,5	8,1

* bez právnických osob

12.4 Přehled o stíhaných, obžalovaných a pravomocně odsouzených právnických osobách v roce 2016 podle paragrafů dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)

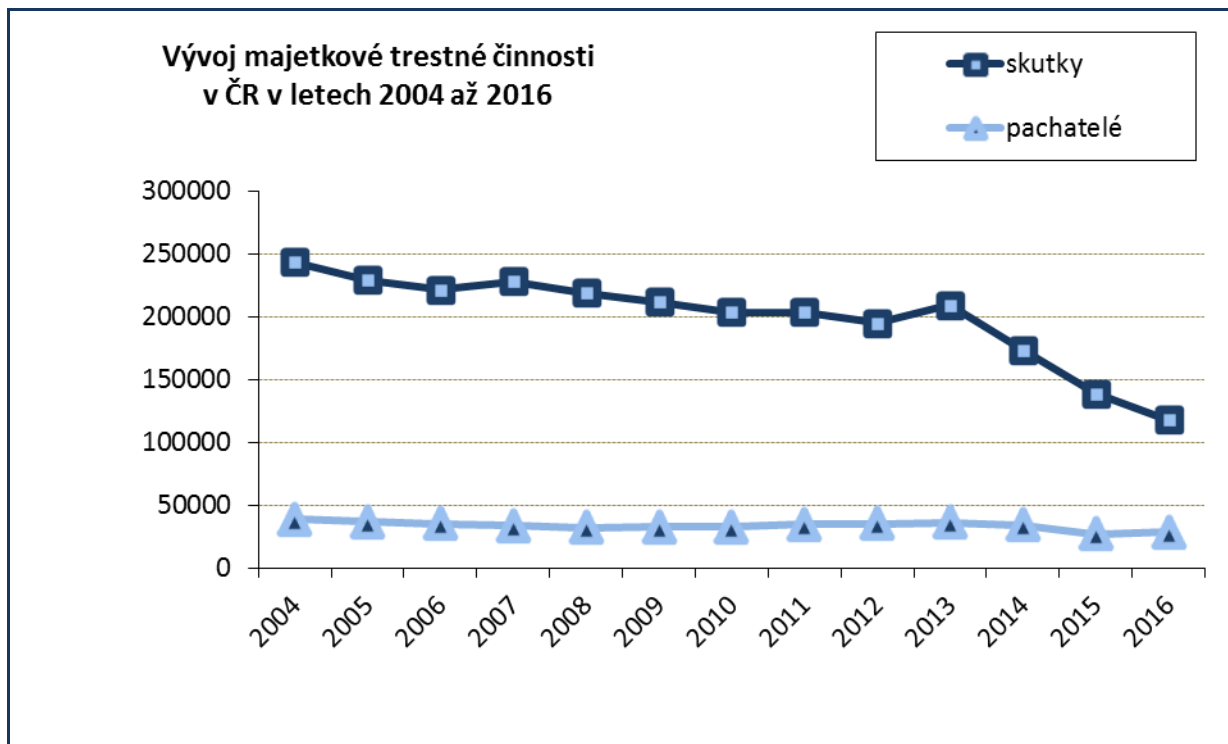
		§ 175	§ 209	§ 210	§ 211	§ 212	§ 214	§ 216	§ 240
Stíhané osoby celkem		4	54	3	10	17	5	3	50
z toho:	Obžalované osoby celkem	4	50	1	8	16	5	3	46
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	1	0	0	0
Zkrácené přípravné řízení celkem		0	0	0	0	0	0	0	0
z toho:	Podán návrh na potrestání celkem	0	0	0	0	0	0	0	0
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	0	0	0	0
Pravomocně odsouzené osoby celkem		0	26	0	3	2	1	0	12

		§ 241	§ 244	§ 254	§ 256	§ 257	§ 260	§ 270	§ 300
Stíhané osoby celkem		53	0	18	17	3	16	4	1
z toho:	Obžalované osoby celkem	47	0	18	12	3	16	2	1
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	0	0	0	0
Zkrácené přípravné řízení celkem		6	0	0	0	0	0	0	0
z toho:	Podán návrh na potrestání celkem	6	0	0	0	0	0	0	0
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	0	0	0	0
Pravomocně odsouzené osoby celkem		30	1	8	3	0	1	1	0

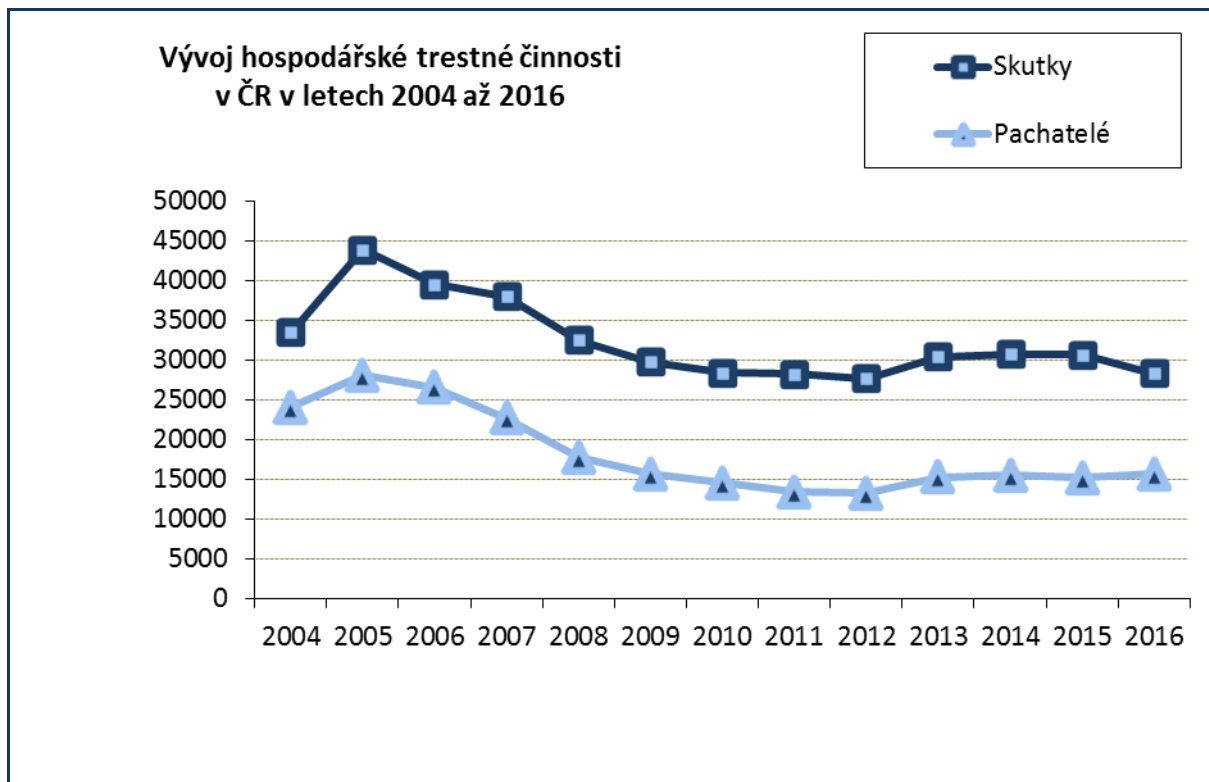
		hlava dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)									ČR CELKEM *
		§ 331	§ 332	§ 333	§ 337	II.	V.	VI.	VIII.	X.	
Stíhané osoby celkem		3	12	2	1	4	92	161	1	18	239
z toho:	Obžalované osoby celkem	3	12	2	1	4	83	144	1	18	213
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Zkrácené přípravné řízení celkem		0	0	0	0	0	0	6	0	0	6
z toho:	Podán návrh na potrestání celkem	0	0	0	0	0	0	6	0	0	6
	Návrhy na schválení dohody o vině a trestu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pravomocně odsouzené osoby celkem		0	2	0	1	--	--	--	--	--	90

* není součtem jednotlivých § či hlav

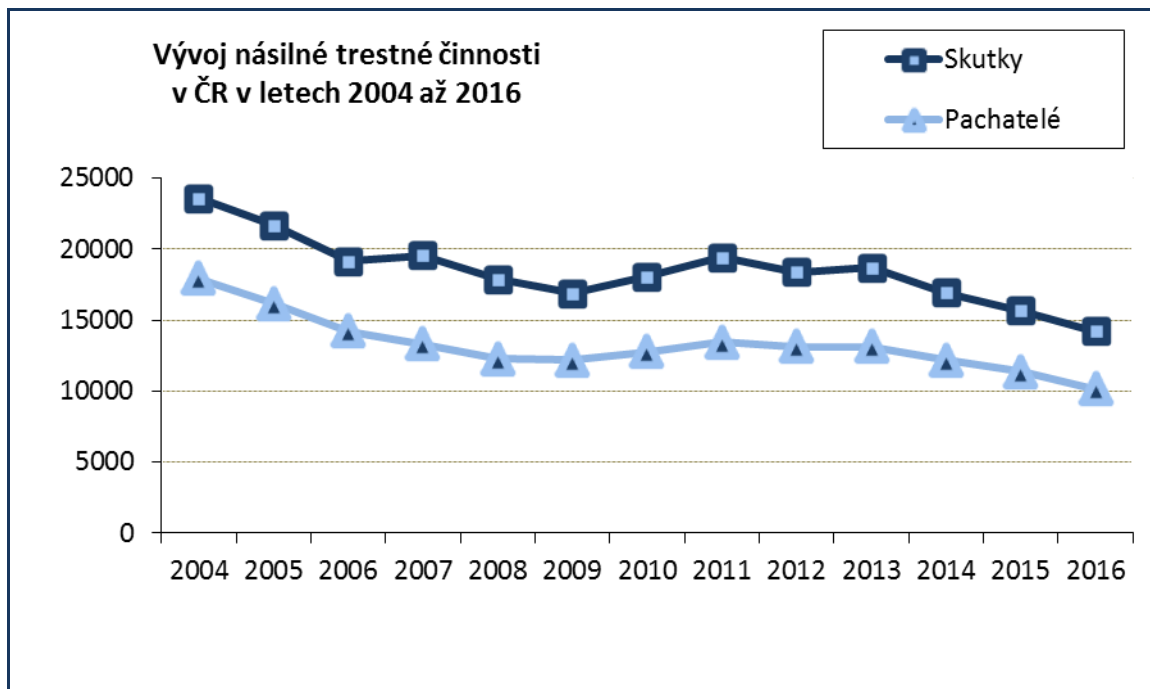
12.5 Vývoj majetkové trestné činnosti

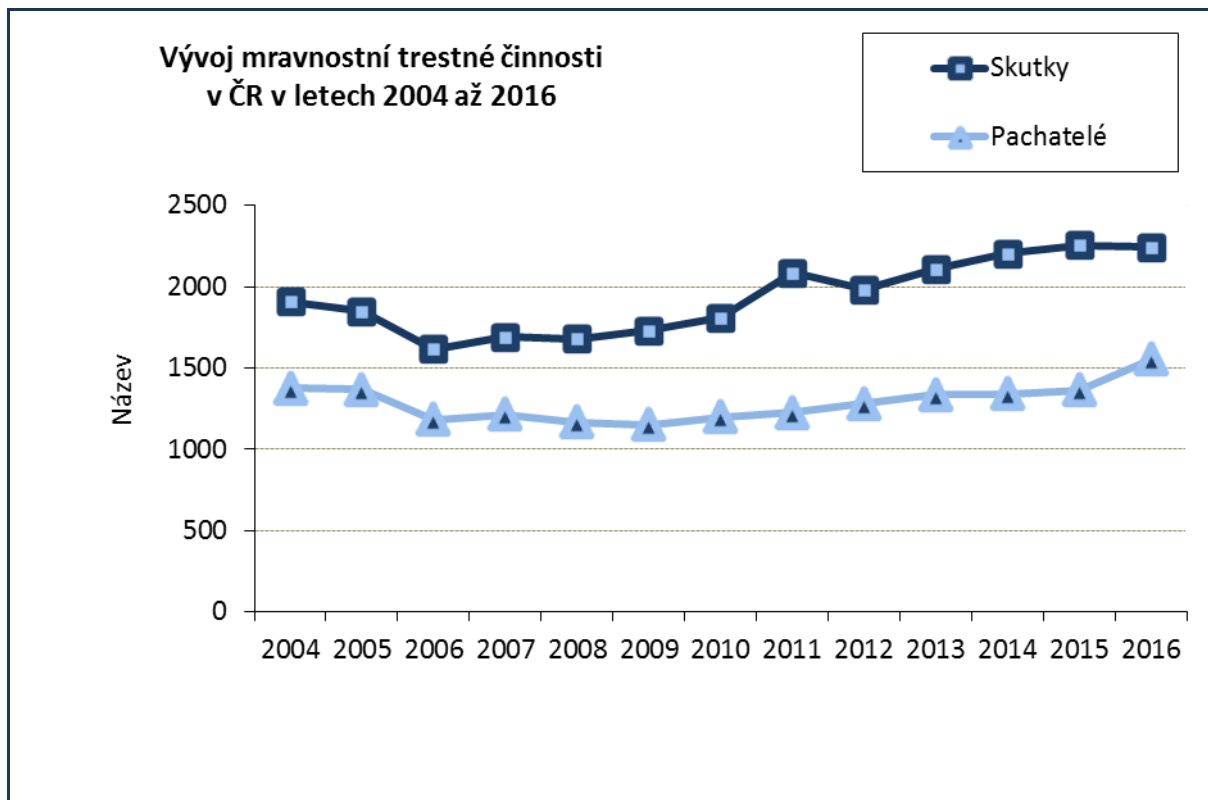
12.6 Vývoj hospodářské trestné činnosti

12.7 Vývoj násilné trestné činnosti

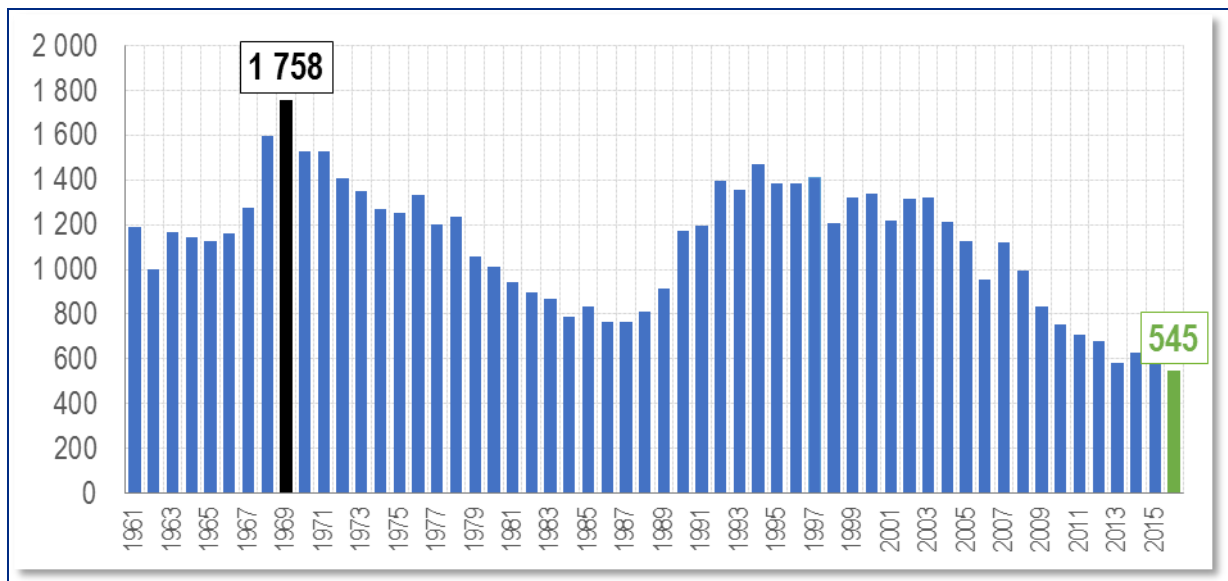

12.8 Vývoj mravnostní trestné činnosti

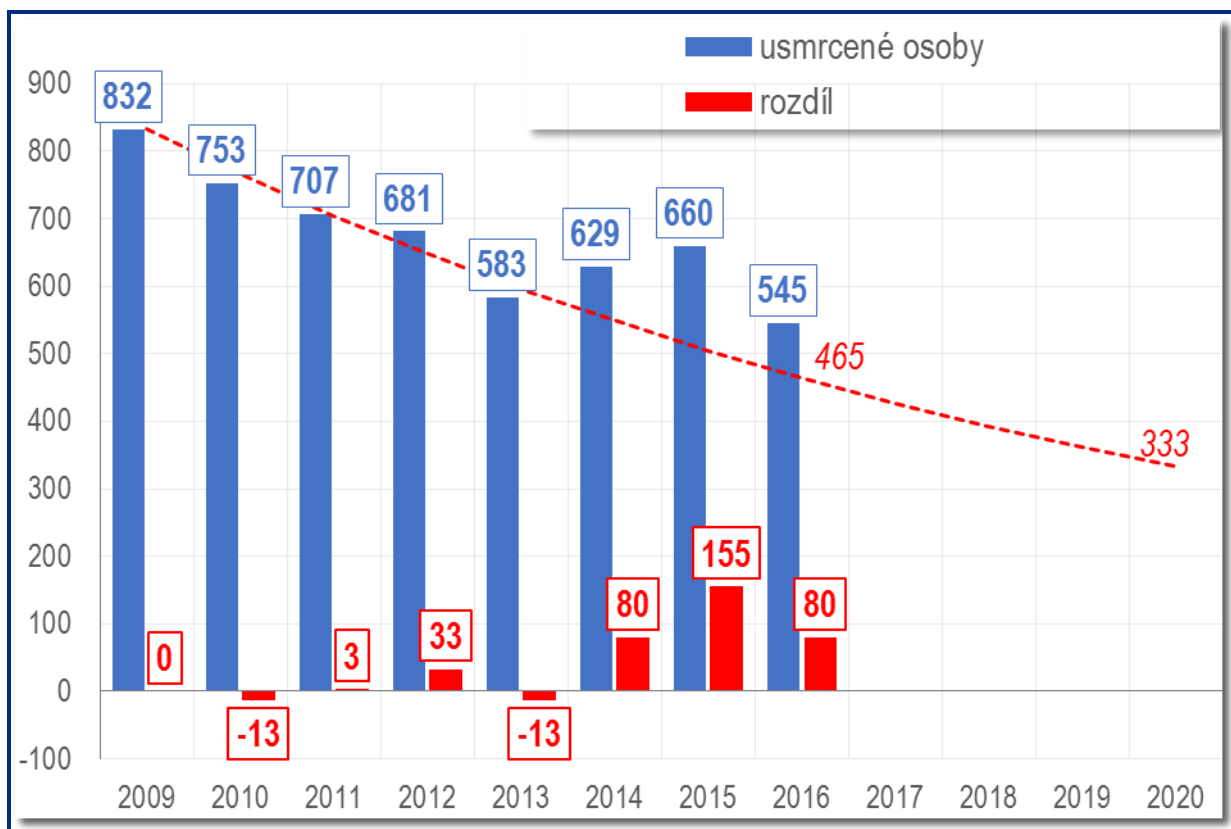

12.9 Vývoj počtu usmrcených osob při dopravních nehodách

12.10 Vývoj počtu usmrcených osob ve vztahu k Národní strategii bezpečnosti silničního provozu

12.11 Obecní policie v roce 2016 v číslech

Rok	2015*	2016**
Počet obecních policií celorepublikově	366	373
Počet obecních policií, které poskytly informace	363	371
Počet zaměstnanců OP/MP celkem	9 690	9800
Počet strážníků OP	8 515	8450
Počet strážníků/čekatelů se středním vzděláním bez maturity	490	213
Počet strážníků/čekatelů se středním vzděláním s maturitou	6 738	6871
Počet strážníků/čekatelů s vysokoškolským vzděláním	1 233	1290
Celkový počet přestupků projednaných v blokovém řízení	794 407	808299
z toho přestupků proti BESIP (vyjma překročení rychlosti)	586 402	609707
z toho přestupků překročení nejvyšší dovolené rychlosti	77 825	77184
z toho přestupků proti veřejnému pořádku	72 338	64712
z toho přestupků proti majetku	18 379	13927
Celkový počet podezření ze spáchání přestupků oznámených přísl.	969 256	954023
z toho přestupků proti BESIP (vyjma překročení rychlosti)	407 219	408439
z toho přestupků překročení nejvyšší dovolené rychlosti	507 229	541225
z toho přestupků proti veřejnému pořádku	27 515	27151

z toho přestupků proti majetku	11 133	9658
Celkem řešeno přestupků	1 763 663	1 762 322
Celková výše pokut uložených v blokovém řízení (v Kč)	259 865 872	268 376 175
Finanční náklady na činnost policie za kalendářní rok (v Kč)	5 439 683 503	5 711 753 397
Počet důvodných podezření o spáchání trestného činu oznámených PČR	11 520	9917
Počet fyzických útoků na strážníky	325	332
Počet případů použití služební zbraně	7	7
Počet uzavřených veřejnoprávních smluv podle § 3a z. o obecní policii	534	608
Počet rozhodnutí o odstranění vozidla	38 652	30447
Počet osob převezených do záchytné stanice	11 627	11339
Počet předvedených hledaných a pohřešovaných osob	4 400	3032
Počet nalezených odcizených vozidel	866	293
Odchyceno zvířat	29 421	30208
Počet úřadoven OP/MP s nepřetržitým provozem	168	166
<i>* Údaje poskytnuté k 18. 3. 2016</i>		
<i>**Údaje poskytnuté k 17. 3. 2017</i>		

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)

Vydalo Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná
tel. 974 832 282, e-mail: obppk@mvcz.cz.

Praha, květen 2017
Text neprošel jazykovou korekturou.